

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 4 ภูมิภาคในภาษามือไทย : โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา
THAI SIGN LANGUAGE VARIATIONS USED IN FOUR DIFFERENT REGIONS TO SIGN
FRUIT : THE ANALOGUE - BUILDING MODEL OF LINGUISTIC ICONICITY

ณรัช วรัชจิรากร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2565

ทำมือคำศัพท์ผลไม้ 4 ภูมิภาคในภาษาไทย : โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา

ปริญญาานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THAI SIGN LANGUAGE VARIATIONS USED IN FOUR DIFFERENT REGIONS TO SIGN
FRUIT : THE ANALOGUE - BUILDING MODEL OF LINGUISTIC ICONICITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF ARTS
(Linguistics)

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

2022

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ทำมือคำศัพท์ผลไม้ 4 ภูมิภาคในภาษาไทย : โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา

ของ

ณรัช วรรษจิรากร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ปัญญาเมธีกุล)

ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สรนุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา เรืองจรูญ)

ชื่อเรื่อง	ทำมือคำศัพท์ผลไม้ 4 ภูมิภาคในภาษาไทย : โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา
ผู้วิจัย	ณรัช วัชรจิรากร
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2565
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริพร ปัญญาเมธีกุล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการประกอบสร้างทำมือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์สัญลักษณ์ของ Rogers (1989) และโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาของ Taub (2001) ผลการวิเคราะห์พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด คือ “สัญลักษณ์ที่ใช้ในการประกอบสร้างทำมือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทยสร้างจากไอคอนคล้ายมากที่สุด และกระบวนการ 3 ขั้นตอนในโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษามีความสัมพันธ์กับไอคอนคล้ายมากที่สุด” ส่วนสมมติฐานข้อ 2 คือ “การประกอบสร้างทำมือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทยมีทำมือที่เป็นแกนกลางร่วมกันและมีทำมือที่สื่อถึงความเฉพาะหรือเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาค” จากการวิเคราะห์การประกอบสร้างทำมือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทยพบว่าทำมือคำศัพท์ผลไม้ไม่มีทำมือแกนกลางตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ รูปทรง แต่อย่างไรก็ตาม จากสมมติฐานข้อ 2 จากผลการวิเคราะห์ทำมือคำศัพท์ผลไม้ไม่สามารถสนับสนุนได้ว่าทำมือสื่อถึงความเฉพาะหรือเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาค เนื่องจากไม่พบความต่างของทำมืออย่างชัดเจนว่าเกิดจากภูมิภาคที่ต่างกันจนทำให้ทำมือต่างกัน จึงสรุปได้ว่าสมมติฐานข้อ 2 เป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วนเท่านั้น เนื่องจากข้อมูลที่มีจำนวนไม่มากพอที่สรุปว่ามีทำมือที่สื่อถึงความเฉพาะหรือเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาค

คำสำคัญ : ภาษาไทย, ไอคอน, โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา, คนหูหนวก

Title	THAI SIGN LANGUAGE VARIATIONS USED IN FOUR DIFFERENT REGIONS TO SIGN FRUIT : THE ANALOGUE - BUILDING MODEL OF LINGUISTIC ICONICITY
Author	NARACH WARACHJIRAKORN
Degree	MASTER OF ARTS
Academic Year	2022
Thesis Advisor	Associate Professor Dr. Siriporn Panyametheekul

This research aims to compare the similarities and differences in gestures used to construct fruit sign language vocabulary across the four regions of Thailand. The analysis is based on Rogers' (1989) iconic analysis and Taub's (2001) analogue-building model of linguistic iconicity. The findings of the analysis confirmed the following hypotheses: Firstly, the gestures used in constructing fruit sign language vocabulary in the four regions of Thailand are most similar in terms of icons. Secondly, the three-step process in the analog-building model of linguistic iconicity has the strongest correlation with the most similar icons. With regard to hypothesis two, the construction of fruit sign language vocabulary in the four regions of Thailand involves shared central handshapes, as well as handshapes that convey specific characteristics or identities of each region. However, the analysis of the fruit sign language vocabulary construction in the four regions of Thailand reveals that the handshapes of fruit signs predominantly adhere to the central handshape, as posited by the hypothesis, which is the form. Nevertheless, hypothesis two suggests that handshapes represent the specific characteristics or identities of each region is not supported, due to the lack of distinct differences in different regions. Therefore, it can be concluded that hypothesis two is only partially supported, as the available data is insufficient to assert that hand shapes represent the specific characteristics or identities of each region.

Keyword : Thai sign language, Iconicity, Analogue-building model, Linguistic iconicity, Deaf people

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ด้วยความกรุณาช่วยเหลือให้คำแนะนำอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ปัญญาเมธีกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านวิธีวิทยาการวิจัย ทักษะการทำวิจัย เสียสละเวลาให้คำปรึกษาและคำแนะนำ ช่วยแก้ไขข้อบกพร่อง ให้โอกาสในการพัฒนาตนเอง รวมถึงเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับผู้วิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา เรืองจรรยา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้และให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์ สิรินทรา ฤทธิเดช จากวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล ที่กรุณาให้ คำแนะนำในการปรับปรุงการจัดทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณหลักสูตรภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ ที่ได้มอบทุนสนับสนุนในการทำวิจัย ทำให้ วิทยานิพนธ์และการศึกษาในระดับปริญญาโทสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ ล่ามภาษามือ จากสมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย ที่ให้ความร่วมมือ เชื้อเพื่อสถานที่ สละเวลาอำนวยความสะดวกในการทำารทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดาและครอบครัวที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือด้าน ต่างๆเสมอแก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา และสุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เกี่ยวข้องทุกๆท่าน ที่ผู้วิจัยมีได้กล่าว นามไว้ ณ ที่นี้ด้วย คุณความดีใดๆ ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ณรัช วรรษจักรกร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของงานวิจัย.....	11
สมมติฐานของงานวิจัย.....	11
ความสำคัญของงานวิจัย.....	11
ขอบเขตในการวิจัย	11
กรอบแนวคิดในการวิจัย	13
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	13
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
1. ทฤษฎีสัญศาสตร์.....	15
2. ภาษามือ (sign language)	22
3. โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา.....	43
4. รหัสการบันทึกท่าภาษามือ	48
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	55
3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล	55

3.2 การคัดเลือกข้อมูล	56
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
3.4 การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	59
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
4.1 การเลือกภาพ (image selection)	61
4.2 การวางขอบเขต (schematization)	62
4.3 การใส่รหัส (encoding).....	67
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	129
5.1 การสรุปและอภิปรายผลการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์สัญญาณและโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา	129
5.2 การสรุปและอภิปรายสมมติฐานในงานวิจัย	147
5.3 ข้อเสนอแนะ	154
บรรณานุกรม	155
ภาคผนวก.....	159
ประวัติผู้เขียน.....	186

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ความเหมือนและความต่างของท่ามือคำศัพท์มะละกอในภาคกลางและภาคอีสาน	10
ตาราง 2 ประเภทของสัญญาณตามแนวคิดของ Peirce (กาญจนา แก้วเทพ, 2542)	18
ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างท่ามือสะกดนิ้วมือไทยกับอักษรไทยโดยเชื่อมโยงกับท่ามือสะกดนิ้วมือภาษามืออเมริกันผ่านการถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียงของสำนักราชบัณฑิตยสภา 2542 (อภิลักษณ์ ธรรมทวีฤกุล, 2553)	38
ตาราง 4 สัญลักษณ์แสดงตำแหน่งของร่างกายที่ใช้ทำท่ามือ	49
ตาราง 5 สัญลักษณ์แสดงท่ามือ	50
ตาราง 6 สัญลักษณ์แสดงการเคลื่อนไหวในภาษามือ	51
ตาราง 7 ภาพรวมของท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย	69
ตาราง 8 จำนวนท่ามือที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย	70
ตาราง 9 การเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้	104
ตาราง 10 เปรียบเทียบไอคอนท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาค ตามแนวคิดของ Rogers (1989)	113
ตาราง 11 การจัดประเภทรูปทรงกับผลไม้ใน 4 ภูมิภาค	133
ตาราง 12 การจัดประเภทวิธีรับประทานกับผลไม้ใน 4 ภูมิภาค	135
ตาราง 13 การจัดประเภทลักษณะเฉพาะกับผลไม้ใน 4 ภูมิภาค	138
ตาราง 14 การจัดประเภทสีกับผลไม้ใน 4 ภูมิภาค	140
ตาราง 15 การจัดประเภทรสชาติกับผลไม้ใน 4 ภูมิภาค	143
ตาราง 16 การจัดประเภทกลิ่นกับผลไม้ใน 4 ภูมิภาค	144
ตาราง 17 การจัดประเภทวิธีคัดเลือกกับผลไม้ใน 4 ภูมิภาค	145

ตาราง 18 การจัดประเภทการสะกดตัวอักษรกับผลไม้ใน 4 ภูมิภาค.....	145
ตาราง 19 การจัดประเภทวิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้ กับผลไม้ใน 4 ภูมิภาค	146

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กระบวนการสื่อสารด้วยท่ามือ	1
ภาพประกอบ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างท่ามือ “ดี” ระหว่างภาษามือแต่ละประเทศ	2
ภาพประกอบ 3 การเปรียบเทียบลักษณะรูปทรงของต้นไม้กับท่ามือ “ต้นไม้” ในภาษามืออเมริกัน 3	
ภาพประกอบ 4 ท่ามือ “ควาย” ในภาษามือไทย	3
ภาพประกอบ 5 ท่ามือ “ควาย” ในภาษามืออเมริกัน	4
ภาพประกอบ 6 ตัวอย่างประติมานวิทยา (Visual iconography)	4
ภาพประกอบ 7 ความเชื่อมโยงกันระหว่างภาษามืออเมริกันกับประติมานวิทยา	5
ภาพประกอบ 8 ท่ามือ “designer” ในภาษามืออเมริกัน	6
ภาพประกอบ 9 ท่ามือ “wrong” “name” ในภาษามืออเมริกัน	7
ภาพประกอบ 10 ท่ามือ “มะละกอ” ภาคกลาง	8
ภาพประกอบ 11 ท่ามือ “มะละกอ” ภาคอีสาน	9
ภาพประกอบ 12 คำว่า “หมู” อธิบายตามแนวคิด de Saussure 1972	16
ภาพประกอบ 13 ตัวอย่างทั้ง 4 ประเภทตามแนวคิดของ Rogers (1989)	20
ภาพประกอบ 14 ท่ามือ ไก่ ในภาษามือไทย	21
ภาพประกอบ 15 ท่ามือ ไก่ ในภาษามืออเมริกัน	22
ภาพประกอบ 16 ท่าทาง อิม ที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างคนหูหนวกและคนหูปกติ	24
ภาพประกอบ 17 ภาษามือครอบครัว ถ้ำ/หาค	25
ภาพประกอบ 18 ภาษามือตามไวยากรณ์ไทย คุณกินข้าวแล้วหรือยัง	26
ภาพประกอบ 19 ภาษามือไทย โรงเรียน + ไป หมายถึง ฉันไปโรงเรียน	26
ภาพประกอบ 20 ท่ามือ “ต้นไม้”	27
ภาพประกอบ 21 ท่ามือ “สนุก”	28

ภาพประกอบ 22 ท่ามือ “ง่าย” และ “ยาก”	29
ภาพประกอบ 23 ท่ามือ “ชอบ” และ “ไม่ชอบ”	30
ภาพประกอบ 24ท่ามือ “ใจร้อน” และ “ใจเย็น”	31
ภาพประกอบ 25 ท่ามือ “ดีใจ” และ “เศร้า/เสียใจ”	32
ภาพประกอบ 26 ท่ามือ “เกลียด” และ “รัก”	33
ภาพประกอบ 27 องค์ประกอบท่ามือตามแนวคิดของ Stokoe (1960, 1992) และ Liddle and Johnson (1982) (อ้างถึงใน สุวรรณภา ประดับวัฒนางกูร, 2541, น. 9)	34
ภาพประกอบ 28 องค์ประกอบท่ามือของ Mohamed and Zaidan (2018) อ้างถึงใน Stokoe,1960,1992 และ Liddle and Johnson, 1982)	35
ภาพประกอบ 29 ท่ามือสะกดนิ้วมือภาษามืออเมริกัน (American manual alphabet)	36
ภาพประกอบ 30 แบบสะกดนิ้วมือภาษาไทย	37
ภาพประกอบ 31 แบบสะกดสระ วรรณยุกต์ และสัญลักษณ์อื่นๆ.....	42
ภาพประกอบ 32 การสะกดนิ้วมือตัวเลข.....	42
ภาพประกอบ 33 ท่ามือ ร้องให้ ในภาษามือไทย	43
ภาพประกอบ 34 โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาของท่ามือ “ต้นไม้” ในภาษามืออเมริกัน	44
ภาพประกอบ 35โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาของท่ามือ “ปริญญา” ในภาษามืออเมริกัน	46
ภาพประกอบ 36 การเทียบเคียงความคล้ายทางภาษาของ “กว้าง” ในภาษามืออเมริกัน	46
ภาพประกอบ 37 การเทียบเคียงความคล้ายทางภาษา “นก” ระหว่างภาษามืออเมริกันและภาษามือตุรกี	47
ภาพประกอบ 38 การเทียบความคล้ายทางภาษาของคนหูหนวกตามแนวคิดของ Taub (2001)	61
ภาพประกอบ 39 ตัวอย่างการเลือกภาพในคำศัพท์สี่ประตู กล้วยหอม น้อยหน้า	61
ภาพประกอบ 40 ท่ามือรูปทรงของขนุน	62
ภาพประกอบ 41 ท่ามือลักษณะเฉพาะของเงาะ (ขน)	63

ภาพประกอบ 42 ท่ามือวิธีรับประทานฝรั่ง ด้วยการใช้มีดสับก่อนรับประทาน	63
ภาพประกอบ 43 ท่ามือส้อม ซึ่งมาจากท่ามือส้อม 64	64
ภาพประกอบ 44 ท่ามือรสชาติเปรี้ยว สื่อถึงรสชาติที่ได้จากการรับรสสัมผัสและรับรู้จากการ รับประทาน	64
ภาพประกอบ 45 ท่ามือกลิ่นหอม สื่อถึงกลิ่นที่ได้จากการรับรู้ด้วยจมูก	65
ภาพประกอบ 46 ท่ามือวิธีคัดเลือกแตงโม ด้วยวิธีการดีเพื่อตรวจสอบความแน่นของเนื้อแตงโม	65
ภาพประกอบ 47 ท่ามือลำไย สื่อถึงการสะกดตัวอักษร ล และตัวอักษร ย	66
ภาพประกอบ 48 ท่ามือมังกร ในท่ามือแก้วมังกร (ภาคใต้)	66
ภาพประกอบ 49 การเลือกภาพและการวางขอบเขตของแอปเปิ้ลและสาลี่	67
ภาพประกอบ 50 ตัวอย่างการเลือกภาพและการใส่รหัสของกล้วยหอมและมะยม	67
ภาพประกอบ 51 ท่ามือมะขามเทศ	71
ภาพประกอบ 52 ท่ามือชมพู่มะเหมี่ยว	72
ภาพประกอบ 53 ท่ามือมังคุด	73
ภาพประกอบ 54 ท่ามือเสาวรส	74
ภาพประกอบ 55 ท่ามือสละ	75
ภาพประกอบ 56 ท่ามือระกำ	76
ภาพประกอบ 57 ท่ามือแตงโม	77
ภาพประกอบ 58 ท่ามือเสาวรส	78
ภาพประกอบ 59 ท่ามือลองกอง	79
ภาพประกอบ 60 ท่ามือมะยม	80
ภาพประกอบ 61 ท่ามือมะปราง	81
ภาพประกอบ 62 ท่ามือเสาวรส	82
ภาพประกอบ 63 ท่ามือลูกตาล	83

ภาพประกอบ 64 ท่ามือส้มโอ	84
ภาพประกอบ 65 ท่ามือส้มเขียวหวาน	85
ภาพประกอบ 66 การเรียงลำดับท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 50 ชนิดใน 4 ภูมิภาค	87
ภาพประกอบ 67 ท่ามือชมพู	90
ภาพประกอบ 68 ท่ามือองุ่น	91
ภาพประกอบ 69 ท่ามือขนุน	93
ภาพประกอบ 70 ท่ามือเงาะ	95
ภาพประกอบ 71 ท่ามือสตรอว์เบอร์รี่	97
ภาพประกอบ 72 ท่ามือแตงโม	99
ภาพประกอบ 73 ท่ามือเสาวรส	101
ภาพประกอบ 74 แอปเปิ้ล	104
ภาพประกอบ 75 ฝรั่ง	105
ภาพประกอบ 76 ทูเรียน	106
ภาพประกอบ 77 กัลฉ่ายไข	107
ภาพประกอบ 78 ระกำ	109
ภาพประกอบ 79 ท่ามือชมพูสื่อถึงรูปทรงซึ่งจัดอยู่ในไอคอนคล้าย	111
ภาพประกอบ 80 ท่ามือส้มประดับสื่อถึงวิธีรับประทานซึ่งจัดอยู่ในไอคอนตัวอย่าง	112
ภาพประกอบ 81 ท่ามือส้มสื่อถึงสีซึ่งจัดอยู่ในไอคอนสมมติ	112
ภาพประกอบ 82 เงาะ	114
ภาพประกอบ 83 ระกำ	115
ภาพประกอบ 84 แก้วมังกร	116
ภาพประกอบ 85 น้อยหน่า	117
ภาพประกอบ 86 ชมพู่มะเหมียว	118

ภาพประกอบ 87 แต่งไทย.....	118
ภาพประกอบ 88 แต่งไทย.....	119
ภาพประกอบ 89 มะปราง.....	120
ภาพประกอบ 90 มะม่วงหิมพานต์.....	121
ภาพประกอบ 91 สละ.....	121
ภาพประกอบ 92 เซอรี.....	122
ภาพประกอบ 93 องุ่น.....	123
ภาพประกอบ 94 มะพร้าว.....	123
ภาพประกอบ 95 ลูกตาล.....	124
ภาพประกอบ 96 สับปะรด.....	125
ภาพประกอบ 97 ลองกอง.....	125
ภาพประกอบ 98 มันแกว.....	126
ภาพประกอบ 99 เสาวรส.....	127
ภาพประกอบ 100 ส้ม.....	128
ภาพประกอบ 101 ความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์ที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือและโมเดลการ เทียบความคล้ายทางภาษา.....	130
ภาพประกอบ 102 ท่ามือเงาะ.....	131
ภาพประกอบ 103 การวิเคราะห์คำว่า Hippopotamus ในภาษามืออเมริกัน โดยใช้ โมเดลการ เทียบความคล้ายทางภาษาของ Taub (2001).....	132
ภาพประกอบ 104 ท่ามือแรดในภาษามืออเมริกัน.....	148
ภาพประกอบ 105 การเรียงลำดับท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 50 ชนิดใน 4 ภูมิภาค.....	149
ภาพประกอบ 106 ท่ามือทุเรียน.....	150
ภาพประกอบ 107 ท่ามือสละ.....	151
ภาพประกอบ 108 ท่ามือมะพร้าว.....	152

ภาพประกอบ 109 ท่ามือกล้วยน้ำว้า 153

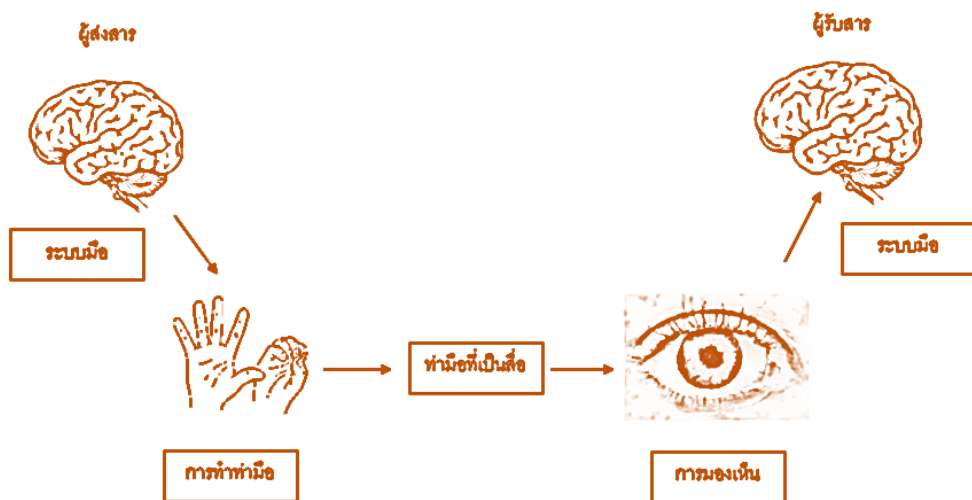

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษามือ (sign language) เป็นภาษาที่มีความซับซ้อนเช่นเดียวกับภาษาพูดหรือภาษาเขียน โดยภาษามือเกิดจากการขยับมือร่วมกับการแสดงออกของสีหน้าและท่าทางต่างๆ ใช้ในการสื่อความหมายไปยังผู้รับสารถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารด้วยการใช้ภาพผ่านท่ามือเพื่อใช้ในการสื่อความหมาย Denes and Pinson (1992, 1973 อ้างถึงใน จิรภา นิวัตพันธุ์และอภิลักษณ์ ธรรมทวีธิกุล, 2548, น. 25) กล่าวว่าในสมองของผู้ส่งสารหรือผู้พูด ระบบมือสามารถเทียบกับระบบเสียง และตาที่มองเห็นท่ามือเทียบกับหูที่ใช้ในการรับสารหรือการได้ยิน การมองเห็นจึงเทียบได้กับระบบโสตทำหน้าที่รับสารและตีความหมายระบบมือไปยังสมองของผู้รับสารหรือผู้ฟัง (Denes and Pinson, 1992, 1973) ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กระบวนการสื่อสารด้วยท่ามือ

(ดัดแปลงจากจิรภา นิวัตพันธุ์และอภิลักษณ์ ธรรมทวีธิกุล, 2548)

จากภาพประกอบ 1 แสดงให้เห็นว่าภาษามือกับภาษาพูดมีกระบวนการสื่อสารที่คล้ายกัน กล่าวคือ ในสมองของผู้ส่งสารหรือผู้พูด ระบบมือทำหน้าที่ส่งสารไปยังคนหูหนวกผ่านการท่าทำมือต่างๆ โดยคนหูหนวกใช้ท่ามือเป็นสื่อกลางในการสื่อความหมาย ในขณะที่การ

มองเห็นผู้รับสารใช้สายตาในการรับสารและเมื่อได้รับสารจากการมองท่ามือ สมอของผู้รับสาร แปลความและตีความหมาย กล่าวโดยสรุป คือ ภาษามือถือเป็นภาษาที่มีท่ามือหรือระบบมือที่ เทียบได้กับระบบเสียงที่ใช้ในการสื่อสารเช่นเดียวกันกับภาษาพูด โดยต่างกันว่าระบบมือใช้ท่ามือ แทนระบบเสียง

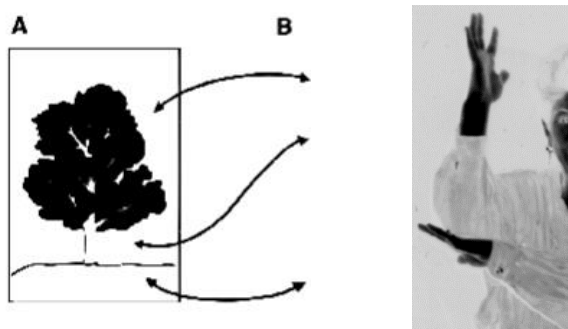
ภาษามือเป็นภาษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน (hearing impairment) หรือ คนหูหนวก ภาษามือมีใช้ในหลายประเทศ เช่น ภาษามืออเมริกัน (American sign language) ภาษามือจีน (Chinese sign language) และภาษามือเนปาล (Nepali sign language) เป็นต้น ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างท่ามือ “ดี” ระหว่างภาษามือแต่ละประเทศ

(ดัดแปลงจาก NSL News, 2022)

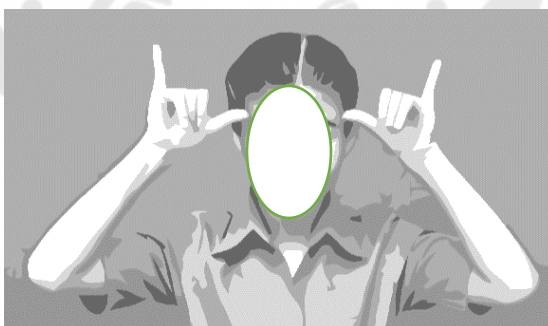
จากการศึกษาวิจัยในภาษามืออเมริกันพบว่าท่ามือมีความคล้ายคลึงกับลักษณะ รูปทรงภายนอกของสิ่งที่กล่าวถึง ตัวอย่างเช่น ท่ามือ “ต้นไม้” ในภาษามืออเมริกันเป็นการตั้งแขน เป็นเส้นตรงเหมือนกับลักษณะของลำต้น ฝ่ามือเปรียบเหมือนกับกิ่งก้านใบไม้ของต้นไม้ และฝ่ามือ ที่อยู่ด้านล่างลำต้นเปรียบได้กับพื้นดินที่ให้ต้นไม้ได้ยืนต้น ดังภาพประกอบ 3 ทำให้เห็นถึงความ คล้ายคลึงกันระหว่างท่ามือกับภาพจริงของต้นไม้ (Taub, 2001, p. 29)

ภาพประกอบ 3 การเปรียบเทียบลักษณะรูปร่างของต้นไม้กับท่ามือ “ต้นไม้” ในภาษามืออเมริกัน

(ดัดแปลงจาก Taub, 2001, p.29)

ตัวอย่าง ท่ามือ “ควาย” ในภาษามือไทย ด้วยการยกฝ่ามือทั้ง 2 ข้างไปที่ขมับ และหันฝ่ามือออกไปด้านหน้า หลังจากนั้น กำมือนิ้วโป้งและนิ้วก้อยที่กางออกมีลักษณะคล้ายเขาของควาย ดังภาพประกอบ 4 ในขณะที่ท่ามือ “ควาย” ในภาษามืออเมริกันใช้มือขวาเพียงข้างเดียวในการแสดงสัญลักษณ์ที่คล้ายลักษณะเขาของควาย โดยมือหันเข้าหาตัวและวางไว้บริเวณหน้าผากให้เหมือนกันเขาควาย ดังภาพประกอบ 5 ซึ่งการทำท่ามือ “ควาย” ทั้งในภาษามือไทยและภาษามืออเมริกันเป็นการเลียนแบบรูปลักษณะของควาย โดยดึงลักษณะร่วมของท่ามือ (เขาควาย) มาใช้ในการสื่อท่ามือของทั้ง 2 ภาษา เนื่องจากเป็นลักษณะเด่นของควาย

ภาพประกอบ 4 ท่ามือ “ควาย” ในภาษามือไทย

(ดัดแปลงจากพจนานุกรมภาษามือไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2560)

ภาพประกอบ 5 ท่ามือ “ควาย” ในภาษามืออเมริกัน

(ดัดแปลงจาก Colvin, 2021)

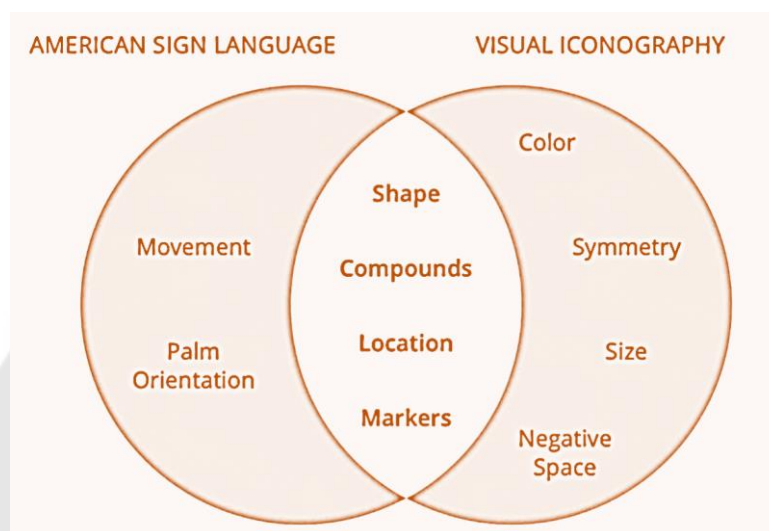
นักวิชาการในหลายประเทศให้ความสนใจและทำการวิจัยภาษามือ ตัวอย่างเช่น Winter (2018) อธิบายถึงความคล้ายคลึงกันระหว่างภาษามืออเมริกันกับการศึกษาด้านประติมานวิทยา (visual iconography) กล่าวคือ เป็นการสื่อสารโดยใช้ภาพเพื่อใช้ในการสื่ออารมณ์ ความคิด ความรู้สึก หรือสิ่งที่ต้องการสื่อสารไปยังผู้รับสาร เป็นการสื่อสารผ่านภาพโดยไม่ต้องใช้คำพูด ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เป็นการศึกษาการตีความหมายของเนื้อหาของภาพ

ภาพประกอบ 6 ตัวอย่างประติมานวิทยา (Visual iconography)

(ดัดแปลงจาก Winter, 2018)

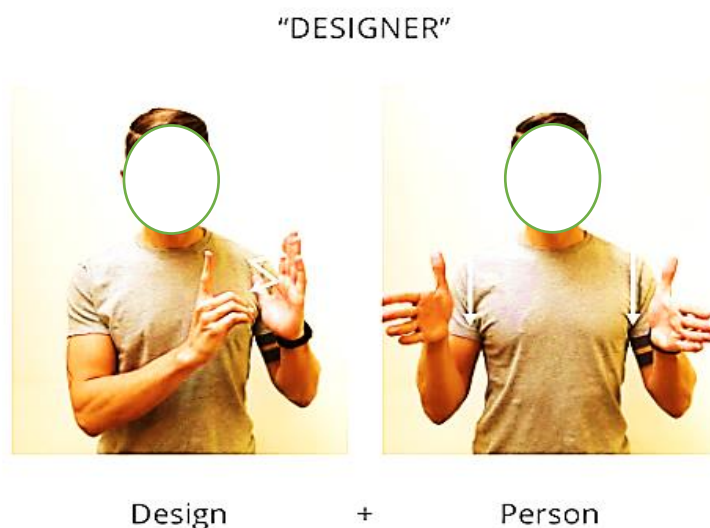
Winter (2018) นำเสนอว่าลักษณะของภาษามืออเมริกันมีความสอดคล้องและคล้ายคลึงกับการศึกษาด้านประติมานวิทยา โดยมีองค์ประกอบบางส่วนที่สามารถเกิดร่วมกันหรือมีความคล้ายคลึงกัน เนื่องจากภาษามืออเมริกันเกิดจากการเลียนแบบธรรมชาติและถูกดัดแปลงเพื่อให้สามารถสื่อสารในสิ่งที่มีความเป็นนามธรรมได้เช่นเดียวกัน โดยมีรายละเอียดดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 ความเชื่อมโยงกันระหว่างภาษามืออเมริกากับประติมานวิทยา
(ดัดแปลงจาก Winter, 2018)

ภาพประกอบ 7 Winter (2018) นำเสนอแผนภาพวงกลม 2 วงซ้อนทับกันเพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์ของภาษามืออเมริกันที่มีส่วนซ้อนทับการศึกษาประติมานวิทยาด้วยภาพ โดยแบ่งออกเป็นส่วนที่มีความแตกต่าง และส่วนที่เหมือนกัน คือ บริเวณที่วงกลมซ้อนทับกัน ซึ่งส่วนที่มีความแตกต่างกันของภาษามืออเมริกัน คือ การเคลื่อนไหวของมือ (movement) และการพลิกฝ่ามือ (palm orientation) ในขณะที่องค์ประกอบของการศึกษาประติมานวิทยาด้วยภาพประกอบด้วย สี ความสมมาตร (symmetry) ขนาด (size) และพื้นที่เชิงลบ (negative space) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่รอบๆ วัตถุหรือภาพหลัก ส่วนขององค์ประกอบที่มีร่วมกันทั้งภาษามืออเมริกันและการศึกษาประติมานวิทยาด้วยภาพ คือ รูปทรง (shape) การรวมกัน (compound) การระบุตำแหน่ง (location) และสัญลักษณ์ (markers) เช่น การแสดงสีหน้า ท่าทาง Winter (2018) ยกตัวอย่างการรวมกัน

ของสัญลักษณ์ 2 สัญลักษณ์ ซึ่งทำให้ได้ความหมาย 1 ความหมาย เช่น คำว่า “designer” ในภาษามืออเมริกันเกิดจากการรวมกันของกริยากับนาม คือ คำว่า “design” + “person” ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 ทำมือ “designer” ในภาษามืออเมริกัน

(ดัดแปลงจาก Winter, 2018)

Peirce (1868) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวสัญลักษณ์กับวัตถุจริงโดยกล่าวว่า ความสัมพันธ์ต้องมียุคประกอบ 2 ส่วน คือ รูปที่ปรากฏของสัญลักษณ์ (signifier) และความหมายของสัญลักษณ์ (signified) จากการอธิบายดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่าการใช้ภาษามือสอดคล้องกับการศึกษาสัญลักษณ์ของ Peirce (1868) เนื่องจากภาษามือเป็นภาษาธรรมชาติที่เกิดจากการเลียนแบบสิ่งที่อยู่รอบตัว เช่น ทำมือ “ต้นไม้” ในภาพประกอบ 3 และ ทำมือ “ควาย” ในภาพประกอบ 4 และ 5 หากพิจารณาการจัดรูปที่ปรากฏของสัญลักษณ์ตามแนวคิดของ Peirce จัดเป็นไอคอน (icon) คือ มีความคล้ายกับสิ่งที่อ้างอิง (referent) จึงเป็นที่น่าสนใจว่าทำมือในปัจจุบันมีการสร้างสัญลักษณ์ในรูปแบบใด เนื่องจากทำมือหลายทำไม่สามารถอธิบายโดยใช้ไอคอนเท่านั้น Winter (2018) ยกตัวอย่างภาษามืออเมริกัน ซึ่งทำมือที่เกิดขึ้นไม่ใช่เกิดจากการเลียนแบบสิ่งที่อ้างอิง แต่เป็นสิ่งสมมติขึ้นในสังคม ดังภาพประกอบ 8 เนื่องจากเป็นคำที่ไม่มีสิ่งอ้างอิง จึงไม่สามารถทำทำมือเลียนแบบเป็นไอคอนได้

ภาพประกอบ 9 ท่ามือ “wrong” “name” ในภาษามืออเมริกัน

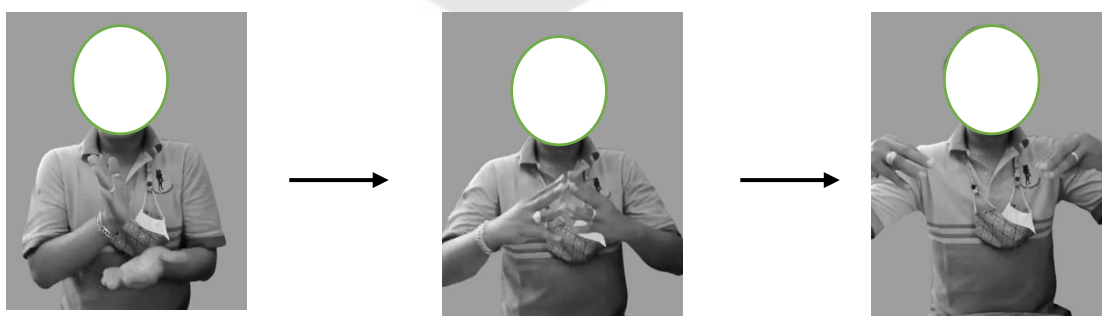
(ดัดแปลงจาก Winter, 2018)

นอกจาก Peirce (1868) ที่กล่าวถึงรูปที่ปรากฏของสัญลักษณ์แล้ว มี Rogers (1989, p.132-135) กล่าวถึงประเภทของรูปที่ปรากฏของสัญลักษณ์ในบทความ Icon design for the user interface โดยแบ่งประเภทของรูปที่ปรากฏของสัญลักษณ์ความคล้ายคลึงกับ Peirce โดย Rogers แบ่งประเภทของรูปที่ปรากฏของสัญลักษณ์ ดังนี้ 1) ไอคอนคล้าย (resemblance icons) หมายถึง สัญลักษณ์ที่มีความคล้ายคลึงหรือเหมือนกับสิ่งที่อ้างอิง (referent หรือ real world objects) เช่น ป้าย สัญลักษณ์จราจร เป็นต้น 2) ไอคอนตัวอย่าง (exemplar icons) หมายถึง สัญลักษณ์ที่เป็นตัวอย่างหรือตัวแทน เช่น รูปกรรไกรที่ใช้ในป้ายร้านตัดผม รูปเครื่องบินที่ใช้ในป้ายสนามบิน เป็นต้น 3) ไอคอนสัญลักษณ์ (symbolic icons) หมายถึง สัญลักษณ์ที่สื่อถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมกว่าที่ปรากฏในไอคอนต้องอาศัยการตีความ เช่น รูปแก้วไวน์มีรอยแตกสื่อถึงความเปราะบาง เป็นต้น และ 4) ไอคอนสมมติ (arbitrary icons) หมายถึง สัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นโดยไม่มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่อ้างอิง ผู้รับสารสามารถเข้าใจได้ต้องเรียนรู้จากสังคมหรือจากการเรียนรู้ในระบบการศึกษา เช่น ป้ายสัญลักษณ์ที่ใช้บอกเพศชายและเพศหญิง เป็นต้น

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ วัฒนธรรม ประเพณี รวมไปถึงความหลากหลายทางด้านภาษา สอดคล้องกับคำกล่าวของ Nettle (1998) กล่าวว่าพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางภาษามากที่สุดในโลกมี 2 แห่ง ได้แก่ พื้นที่ทางตอนใต้และทางตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย โดยสุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2549) กล่าวว่าประเทศไทยประกอบด้วยกลุ่มคน

มากกว่า 70 ชาติพันธุ์ โดยประเทศไทยสามารถแบ่งตระกูลภาษาตามชาติพันธุ์ได้ 5 ตระกูล ได้แก่ ภาษาตระกูลไท เช่น ไทยกลาง ไทยโคราช ไทยตากใบ เป็นต้น ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก ได้แก่ กะซอง เขมรถิ่นไทย ชัมเร เป็นต้น ภาษาตระกูลจีน-ทิเบต ได้แก่ กวางตุ้ง กะยา กะยอ เป็นต้น ภาษาตระกูลออสโตรเนเซียน ได้แก่ มลายูถิ่น/นากู มอเกิน/มอเกลิน เป็นต้น และภาษาตระกูล ม้ง-เมี่ยน หรือ แม้ว-เย้า ได้แก่ ม้ง/แม้ว เมี่ยน/เย้า เป็นต้น โดยมีผู้พูดภาษาไทยกลางมากที่สุด รองลงมา คือ ภาษาลาวอีสาน ซึ่งการที่ประเทศไทยมีกลุ่มภาษามากกว่า 60 กลุ่ม เกิดจากการกระจายของภาษาต่างๆ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การกระจายของภาษาต่างๆ ตามพื้นที่ทางวัฒนธรรม และการกระจายของภาษาต่างๆ ตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์การปกครอง ขณะที่อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2532) นิยามความหลากหลายทางภาษา (linguistic diversity) หมายถึง การที่ภาษาที่ใช้ในประเทศใดประเทศหนึ่งมีมากกว่า 1 ภาษา หรือการที่ภาษา 1 ภาษามีมากกว่า 1 รูปแบบ จากคำนิยามดังกล่าวสอดคล้องกับความหลากหลายทางด้านภาษาพูดในประเทศไทยที่มีความแตกต่างตามภูมิภาคต่างๆ หรือที่เรียกว่าภาษาถิ่น ตัวอย่างเช่น คำเรียก “ผลไม้” เช่น มะละกอ ในภาษาไทยกลางใช้เรียกผลไม้ที่มีลักษณะยาว มีสีเขียวหรือสีเหลืองสุก สามารถกินทั้งขณะดิบและสุกได้ และมีสรรพคุณที่ช่วยในเรื่องของการขับถ่ายว่า “มะละกอ” แต่ในภาษาถิ่นอีสานเรียก “มะละกอ” ว่า “บักหุ้ง” สื่อถึงความแตกต่างกันในการเรียก “มะละกอ” ของแต่ละภูมิภาค

จากการศึกษาเบื้องต้นผู้วิจัยพบว่าการใช้ภาษามือไทยในแต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างกันโดยบางท่ามือเป็นการใช้เป็นลักษณะแบบไอคอน คือ สัญลักษณ์มีความคล้ายคลึงกับสิ่งที่อ้างอิง เช่น “มะละกอ” ในภาคกลาง (ภาพประกอบ 10) และ “มะละกอ” ภาคอีสาน (ภาพประกอบ 11) ดังรายละเอียด

ภาพประกอบ 10 ท่ามือ “มะละกอ” ภาคกลาง

ภาพประกอบ 10 คำว่า “มะละกอ” ในภาคกลาง ประกอบด้วยท่ามือ ดังนี้

1. ตั้งฉากฝ่ามือขวาในลักษณะเหมือนกับมีด โดยยกขึ้นและยกลงสลับไปมาบนมือซ้าย ซึ่งแบมือออกอยู่ด้านล่างมือขวา
2. ห่อมือทั้ง 2 ข้างเป็นวงกลมอยู่ในลักษณะประกบกัน
3. ลากมือทั้ง 2 ข้างออกจากกัน ซึ่งลักษณะคล้ายรูปทรงของมะละกอ

กล่าวคือ ภาพประกอบ 10 ภาพที่ 1 เปรียบได้กับการใช้มีดสับเนื้อมะละกอ ส่วนภาพที่ 2 และ 3 ท่ามือสื่อถึงลักษณะของ “มะละกอ”

ภาพประกอบ 11 ท่ามือ “มะละกอ” ภาคอีสาน

ภาพประกอบ 11 คำว่า “มะละกอ” ในภาคอีสาน ประกอบด้วยท่ามือ ดังนี้

1. ตั้งฉากฝ่ามือขวาในลักษณะเหมือนกับมีด โดยยกขึ้นและยกลงสลับไปมาบนมือซ้าย ซึ่งแบมือออกอยู่ด้านล่างมือขวา
2. กำมือขวาเหมือนสากอยู่เหนือมือซ้ายพร้อมยกขึ้นลง และมือซ้ายทำท่าลักษณะจับครกโดยมือซ้าย ไม่มีการเคลื่อนที่
3. กำมือขวาเหมือนสากอยู่เหนือมือซ้ายพร้อมยกลง

กล่าวคือ ภาพประกอบ 11 ภาพที่ 1 เปรียบได้กับการใช้มีดสับเนื้อมะละกอ ส่วนภาพที่ 2 และ 3 ท่ามือสื่อถึงลักษณะของ “การตำส้มตำ”

จากภาพประกอบ 10 และ 11 พบท่ามือคล้ายไคคอน คือ ท่ามือการใช้มีดในการสับเนื้อมะละกอ ความคล้ายกันในท่าตั้งต้นหรือภาพแรกของท่ามือทั้ง 2 ภูมิภาค ส่วนภาพในลำดับถัดไป ภาพที่ 2 และ 3 มีท่ามือแตกต่างกัน ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่อาจเนื่องมาจากวัฒนธรรมการกินหรือการให้ความสำคัญของมะละกอในแต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างกัน จึงสะท้อนออกมาในท่ามือที่แตกต่างกัน สรุปได้ดังตาราง 1

ตาราง 1 ความเหมือนและความต่างของท่ามือคำศัพท์มะละกอในภาคกลางและภาคอีสาน

ความเหมือนกันในท่ามือมะละกอ			
			
ความแตกต่างกันของ 2 ภูมิภาค			
ภาคกลาง		ภาคอีสาน	
	→ 		→

จากที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจและต้องการศึกษาค้นคว้าว่าท่ามือในภาษามือไทยมีระบบสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายเหมือน ความแตกต่าง โดยนอกจากผู้วิจัยจะวิเคราะห์ประเภทของรูปที่ปรากฏของสัญลักษณ์ตามแนวคิดของ Rogers แล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์รูปที่ปรากฏของสัญลักษณ์หรือท่ามือ โดยใช้โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา (the analogue-building model of linguistic iconicity) คือ การเทียบความคล้ายคลึงของสัญลักษณ์ในภาษามือระหว่างรูป (form) และความหมาย (meaning) ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การเลือกภาพ การวางขอบเขต และการใส่รหัส เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงของภาษากับรูปที่ปรากฏของสัญลักษณ์หรือท่ามืออย่างเป็นระบบและชัดเจนในการอธิบายว่าท่ามือมีความสัมพันธ์กับสัญลักษณ์ในลักษณะใด ซึ่งผู้วิจัยเลือกศึกษาคำศัพท์ผลไม้ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายด้านชาติพันธุ์ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในการสื่อสารของคนหูหนวกในแต่ละ

ภูมิภาค เพื่อสร้างความเข้าใจที่แตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม การอยู่อาศัยของสังคมคนหูหนวก ผู้วิจัยสนใจที่จะวิเคราะห์สัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทยโดยใช้การวิเคราะห์สัญญาณและโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา และเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย เนื่องจากวิถีชีวิตของคนในแต่ละภูมิภาคมีทั้งเหมือนและแตกต่างกันดังเห็นได้จากภาพประกอบ 10 และภาพประกอบ 11 ที่มีความเหมือนและต่างกันในแต่ละภูมิภาค

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์สัญญาณของ Rogers (1989) และโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาของ Taub (2001)

สมมติฐานของงานวิจัย

1. สัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทยสร้างจากไอคอนคล้ายมากที่สุด และกระบวนการ 3 ขั้นตอนในโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษามีความสัมพันธ์กับไอคอนคล้ายมากที่สุด
2. การประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทยมีท่ามือที่เป็นแกนกลางร่วมกันและมีท่ามือที่สื่อถึงความเฉพาะหรือเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาค

ความสำคัญของงานวิจัย

1. เป็นงานวิจัยสะท้อนให้เห็นระบบความคิดในการเข้าใจและการสื่อสารท่ามือของคนหูหนวกจากการศึกษาระบบสัญญาณ
2. เป็นพื้นฐานในการศึกษาภาษามือไทยในระดับคำ พยางค์ และโครงสร้างต่อไป

ขอบเขตในการวิจัย

ผู้บอกภาษา คือ คนหูหนวกหรือเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านภาษามือไทยจำนวน 8 คน โดยแบ่งเป็น 4 ภูมิภาค ภูมิภาคละ 2 คน ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ผู้วิจัยคัดเลือกคำศัพท์ผลไม้ที่มีท่ามือในประเทศไทย จำนวน 50 คำ ได้แก่

1. กระท้อน	26. มะยม
2. กล้วย	27. มะม่วง
3. กล้วยไข่	28. มะม่วงหิมพานต์
4. กล้วยน้ำว้า	29. มะละกอ
5. กล้วยหอม	30. มังคุด
6. แก้วมังกร	31. มันแกว
7. ขนุน	32. มะยงชิด
8. เงาะ	33. ระกำ
9. ชมพู่	34. ลองกอง
10. ชมพู่มะเหมี่ยว	35. ละมุด
11. เชอรี่	36. ลางสาด
12. ตะขบ	37. ลำไย
13. แดงโม	38. ลิ้นจี่
14. แดงไทย	39. ลูกตาล
15. ทุเรียน	40. สตอเบอร์รี่
16. น้อยหน่า	41. ส้มเขียวหวาน
17. ฝรั่ง	42. ส้ม
18. พุทรา	43. ส้มโศ
19. มะกอก	44. สับปะรด
20. มะขาม	45. เสาวรส
21. มะขามเทศ	46. สลະ
22. มะปราง	47. สาลี่
23. มะพร้าว	48. หม่อน
24. มะเฟือง	49. องุ่น
25. มะไฟ	50. แอปเปิล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้กรอบการวิเคราะห์ตามแนวคิดเรื่องสัญญาณของ Rogers (1989) และโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาของ Taub (2001)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาษามือ หมายถึง ระบบการสื่อสารสำหรับคนหูหนวก โดยใช้มือ สีหน้า และกิริยาท่าทางประกอบในการสื่อความหมายและถ่ายทอดอารมณ์แทนการพูด (กรมสามัญศึกษา, 2536)

2. สัญญา (sign) หมายถึง สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้มีความหมาย (meaning) แทนของจริงหรือตัวจริง (object) ในตัวบท (text) และในบริบท (context) หนึ่งๆ สิ่งที่น่ามาใช้เป็นสัญญาณอาจเป็นวัตถุสิ่งของ เสียง รูปภาพฯ ซึ่งในงานวิจัยนี้ สัญญาที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ท่ามือ

3. ประเภทของรูปที่ปรากฏของสัญญา (signifier) ในงานวิจัยนี้ใช้การแบ่งประเภทของ Rogers (1989) โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

- 1) ไอคอนคล้าย (resemblance icons) คือ สัญญาที่มีความคล้ายคลึงกับสิ่งที่อ้างอิง
- 2) ไอคอนตัวอย่าง (exemplar icons) คือ สัญญาที่ใช้สิ่งของที่เป็นตัวแทนสื่อความหมาย
- 3) ไอคอนสัญลักษณ์ (symbolic icons) คือ สัญญาที่มีความหมายโดยรวมต้องอาศัยการตีความ
- 4) ไอคอนสมมติ (arbitrary icons) คือ สัญญาที่ไม่สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับสิ่งที่อ้างอิงได้

4. องค์ประกอบท่ามือ หมายถึง หน่วยที่ใช้ในการสื่อสารเทียบได้กับหน่วยเสียงในภาษาพูด (phonemes) ประกอบด้วยรูปมือ ตำแหน่งมือ การเคลื่อนไหวมือ ทิศทางของฝ่ามือ และการใช้สีหน้า (Stokoe, 1960)

5. คนหูหนวก หมายถึง บุคคลที่ไม่สามารถได้ยินเทียบเท่ากับบุคคลทั่วไป โดยคนหูหนวกมีระดับการได้ยิน 81 เดซิเบลขึ้นไป

6. คนหูทั่วไป หมายถึง บุคคลที่มีระดับการได้ยินน้อยกว่าหรือเท่ากับ 25 เดซิเบลขึ้นไป และสามารถสื่อสารด้วยภาษาพูด

7. ท่ามือ หมายถึง การใช้อวัยวะในร่างกายโดยเฉพาะส่วนของมือประกอบเป็นท่าทางเพื่อใช้ในการสื่อสารของคนหูหนวก เช่น กำมือ แแบมือ กางนิ้ว รวบนิ้ว จีบนิ้ว เป็นต้น ซึ่งแต่ละท่ามือมีความหมายที่แตกต่างกันออกไป

8. ท่ามือแกนกลาง หมายถึง ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ที่ใช้เหมือนกันในทุกภูมิภาค ซึ่งอาจเป็นเพียง 1 ท่าใน 1 ชนิดของผลไม้ และอาจเกิดในตำแหน่งสลับกันได้

9. วัฒนธรรมของคนหูหนวก หมายถึง ความคิด ความเชื่อ พฤติกรรมที่ใช้ร่วมกันในสังคมของคนหูหนวกและได้รับการยอมรับจากคนหูหนวกหรือเรียกว่า “โลกของคนหูหนวก (Deaf world)” หรือ “ชุมชนของคนหูหนวก (Deaf community)”

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้วิเคราะห์ภาษามือไทยตามแนวทางสัญศาสตร์และการวิเคราะห์องค์ประกอบท่ามือโดยทำการศึกษาท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีสัญศาสตร์ (Semiotic theory)
2. ภาษามือ (sign language)
 - 2.1 ประวัติของภาษามือ
 - 2.2 ประเภทของภาษามือ
 - 2.3 องค์ประกอบของท่ามือ
 - 2.4 ภาษามือไทย
3. โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา (The analogue-building model of linguistic iconicity)
4. รหัสการบันทึกท่าภาษามือ

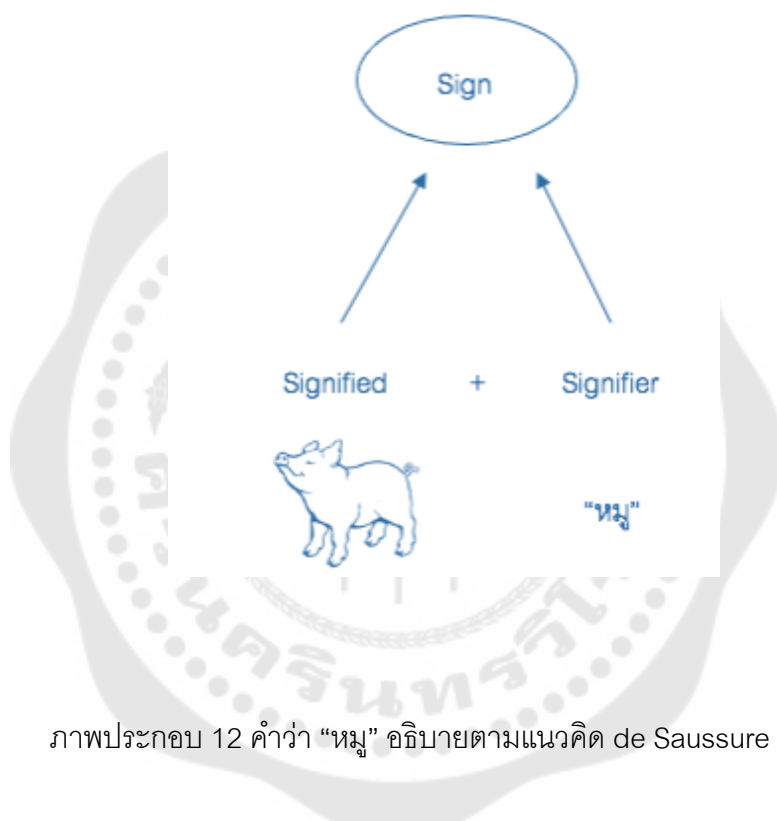
1. ทฤษฎีสัญศาสตร์

กาญจนา แก้วเทพ (2542, น.85) กล่าวว่าทฤษฎีสัญศาสตร์ (Semiotic) เป็นทฤษฎีที่พิจารณาถึงธรรมชาติของการสื่อความหมายและขั้นตอนการทำงานของความหมายและภาษา โดยทฤษฎีนี้เป็นการอธิบายการสื่อสารของมนุษย์ เนื่องจากการสื่อสาร คือ จุดกำเนิดของความหมาย โดยทฤษฎีนี้เป็นการศึกษาเชิงสังคมหรือความแตกต่างของวัฒนธรรมระหว่างผู้ส่งสารหรือผู้รับสาร ตลอดจนความหลากหลายของความหมายที่เกิดภายในระบบภาษา ซึ่งทฤษฎีให้ความสำคัญในการศึกษาความหมายของภาษา เนื่องจากมนุษย์ให้ความหมายกับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว กล่าวคือ สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ถูกกำหนดความหมายเพื่อใช้ในการสื่อสารระหว่างกัน นอกจากนี้ ทฤษฎีสัญศาสตร์ยังเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความเชื่อ อุดมการณ์ และพฤติกรรมต่างๆ ของคนในสังคมอีกด้วย Ferdinand de Saussure นักภาษาศาสตร์ชาวสวิสเซอร์แลนด์ อธิบายว่าสัญญะ (sign) เป็นหน่วยพื้นฐานของความหมาย โดย de Saussure (1972 อ้างถึงในกาญจนา แก้วเทพ, 2542) อธิบายว่าสัญญะประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

- 1.1 รูปที่ปรากฏของสัญญะ (signifier) หมายถึง รูปที่สามารถเป็นได้ทั้งเสียง คำ ตัวเขียน ภาพถ่าย การแสดงสีหน้า ภาพวาด เป็นต้น

1.2 ความหมายของสัญญะ (signified) หมายถึง แนวความคิด (concept idea) ของสิ่งที่ต้องการจะสื่อความหมาย เช่น คำสั่งสื่อการหยุด คำเตือนสื่อกัมภาพรังสี เป็นต้น

การรวมตัวกันระหว่างรูปที่ปรากฏของสัญญะและความหมายของสัญญะเป็นเรื่องของวัฒนธรรมและเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มี ความสอดคล้องกันระหว่างรูปกับความหมาย ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยหลักตรรกะ ดังภาพประกอบ 12

ภาพประกอบ 12 คำว่า “หมู” อธิบายตามแนวคิด de Saussure 1972

(ดัดแปลงจากกาญจนา แก้วเทพ, 2542, น.86)

ภาพประกอบ 12 รูปที่ปรากฏของสัญญะในภาษา คือ คำว่า “หมู” ส่วนความหมายของสัญญะ หมายถึง มโนทัศน์ของ “หมู” คือ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม เป็นสัตว์กีบคู่ ตัวอ้วนยาว เป็นต้น ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์ที่เป็นไปรูปและความหมาย จึงไม่สามารถบอกเหตุผลของคำว่า “หมู” กับมโนทัศน์ของหมูได้

de Saussure (1972 อ้างถึงในกาญจนา แก้วเทพ, 2542) ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปที่ปรากฏของสัญญาณและความหมายของสัญญาณ โดยแบ่งความสัมพันธ์เป็น 3 ลักษณะได้แก่

1. ความสัมพันธ์แบบสมมติขึ้น (arbitrary) เป็นความสัมพันธ์ไม่มีความเชื่อมโยงระหว่างรูปที่ปรากฏของสัญญาณและความหมายของสัญญาณ เช่น คำว่า “โต๊ะ” ที่ไม่มีกฎเกณฑ์หรือลักษณะใดที่สามารถบ่งบอกถึงรูปร่างของโต๊ะ เป็นต้น

2. ความสัมพันธ์ที่ไม่ได้เกิดขึ้นตามธรรมชาติ (unnatural) เกิดจากการเรียนรู้ เช่น ป้ายจราจร สัญญาณจราจร เป็นต้น

3. ความสัมพันธ์ที่ถูกสร้างขึ้นโดยไม่มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับผู้สร้างความหมาย (unmotivated) เช่น ป้ายกัมภาพรังสี เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป คือ de Saussure อธิบายสัญญาณอย่างมีระบบตามชนบหรือตามที่สังคมกำหนดทำให้เกิดความหมาย

ในขณะที่ Charles Sanders Peirce (1868) ศึกษาที่ปรากฏของสัญญาณ โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ไอคอน (icon) เป็นสัญญาณที่มีองค์ประกอบ รูปแบบ ลักษณะที่คล้ายคลึง หรือเหมือนกับวัตถุต้นแบบมากที่สุด สามารถถอดรหัสตีความได้โดยง่าย ตรงไปตรงมา เช่น ภาพถ่าย รูปปั้น เป็นต้น

2. สัญญาณบ่งชี้ (index) เป็นสัญญาณที่มีความหมายสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องอย่างเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน เช่น เมฆดำบ่งชี้ถึงฝนกำลังจะตก เป็นต้น

3. สัญลักษณ์ (symbol) เป็นสัญญาณที่ไม่สามารถถอดรหัสหรือตีความได้โดยตรง เนื่องจากไม่มีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์ใดๆ กับวัตถุจริง แต่จะถูกกำหนดร่วมกันโดยสังคมและผ่านการเรียนรู้และตกลงกันในความหมายนั้นๆ เช่น ตัวอักษรในแต่ละภาษาที่ไม่เหมือนกัน เป็นต้น

ตาราง 2 ประเภทของสัญลักษณ์ตามแนวคิดของ Peirce (กาญจนา แก้วเทพ, 2542)

ประเภท สัญลักษณ์ เกณฑ์พิจารณา	ไอคอน	สัญลักษณ์บ่งชี้	สัญลักษณ์
ความสัมพันธ์	มีความคล้ายคลึง	มีความเชื่อมโยง อย่างมีเหตุมีผลต่อกัน	ความเชื่อมโยงเกิด จากข้อตกลงร่วมกัน ของคนในสังคม
ตัวอย่าง	ภาพถ่าย อนุสาวรีย์ รูปปั้น	ควันไฟสื่อถึงไฟไหม้ เหยื่อ เหยื่อออกมา สื่อถึงอาการจะเป็น ลม	ตัวอักษร ตัวเลข
กระบวนการถอด ความหมาย	มองเห็นได้จาก ความเหมือน	ใช้การคิดหาเหตุผล	มาจากการตกลง ในสังคม

Yvonne Rogers เป็นอีกบุคคลหนึ่งที่อธิบายถึงสัญลักษณ์ โดย Rogers (1989, p. 132-135) กล่าวในบทความ Icon design for the user interface เกี่ยวกับประวัติของการใช้สัญลักษณ์ในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้คอมพิวเตอร์กับคอมพิวเตอร์ Rogers กล่าวถึงข้อดีและข้อเสียของสัญลักษณ์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อดีของสัญลักษณ์

1. สัญลักษณ์มีความเป็นสากล กล่าวคือ แม้ว่าในแต่ละประเทศและท้องถิ่นจะมีการใช้ภาษาที่มีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูด ภาษาเขียน แต่การใช้สัญลักษณ์เพียงอย่างเดียวสามารถทำให้ผู้คนที่ใช้ภาษาต่างกันหรือมาจากที่ต่างกันสามารถเข้าใจ ความหมายได้ ตัวอย่างเช่น รูปกรรไกร ในคอมพิวเตอร์ หมายถึง การตัดข้อความ ซึ่งคือ หน้าของกรรไกรนั่นเอง เป็นต้น

2. สัญลักษณ์มีความสั้น กระชับ กะทัดรัด กล่าวคือ การใช้สัญลักษณ์เป็นการสื่อความหมายที่มีความสั้น กระชับ และกะทัดรัด ทำให้สามารถสื่อความหมายได้อย่างรวดเร็ว ตัวอย่างเช่น ภาพกีฬาแต่ละชนิดในการจัดการแข่งขันโอลิมปิก ทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจความหมายและสิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการจะสื่อสารได้อย่างรวดเร็วและครบถ้วนตามความหมาย เป็นต้น

3. สัญญะเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับ กล่าวคือ การใช้สัญญะในการสื่อความหมายเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับในสังคม ตัวอย่างเช่น ภาพหินที่กำลังตกลงมาสื่อความหมายว่ามีอุบัติเหตุหรือความผิดปกติหรือถนนอาจกำลังถูกปิด เป็นต้น

4. สัญญะสามารถเข้าใจได้ง่าย กล่าวคือ การใช้สัญญะเป็นการสื่อความหมายที่ทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ง่ายกว่าการใช้ภาษาพูดหรือภาษาเขียน ซึ่งภาษาพูดและภาษาเขียนอาจสร้างข้อจำกัดให้คนที่ไม่เข้าใจภาษา แต่การใช้สัญญะเป็นการสร้างความรับรู้และความเข้าใจให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจความหมายได้ง่ายขึ้นโดยไม่ต้องใช้ภาษาพูดหรือเขียน

ข้อเสียของสัญญะ

สัญญะบางประเภทเกิดจากการสร้างขึ้นใหม่ ผู้รับสารต้องผ่านการเรียนรู้และความเข้าใจร่วมกันในสัญญะบางอย่าง ซึ่งหากผู้รับสารไม่เข้าใจในสัญญะต่างๆ ที่สร้างขึ้นมาก็อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนและการตีความในความหมายผิด เช่น สัญญะที่บ่งบอกถึงการใช้กัมพูชาสีเป็นการสร้างสัญญะขึ้นมาใหม่ หากผู้รับสารไม่มีความรู้หรือไม่เคยเรียนรู้มาก่อน อาจทำให้ไม่สามารถเข้าใจหรือตีความหมายในสัญญะได้ เป็นต้น

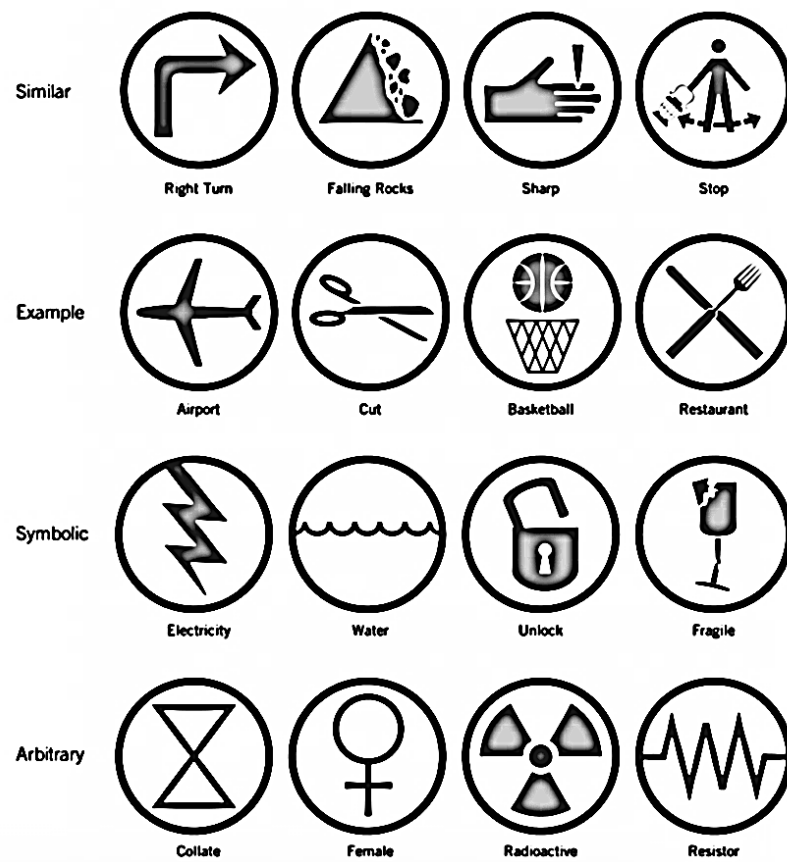
นอกจากนี้ Rogers (1989) แบ่งประเภทของรูปที่ปรากฏของสัญญะ แตกต่างจากแนวคิดของ de Saussure แต่มีความคล้ายคลึงกับแนวคิดของ Peirce อย่างไรก็ดี Rogers ใช้คำในการเรียกแตกต่างโดย Rogers แบ่งประเภทของรูปที่ปรากฏของสัญญะ ดังนี้

1. ไอคอนคล้าย (resemblance icons) หมายถึง สัญญะที่มีความคล้ายคลึงหรือเหมือนกับสิ่งที่อ้างอิง (referent หรือ real world objects) โดยตรง เช่น รูปปั้นที่มีความเหมือนหรือคล้ายคลึงกับคนจริงๆ เป็นการสื่อความหมายเหมือนมีความอย่างเรียบง่าย ไม่มีความซับซ้อน เป็นต้น

2. ไอคอนตัวอย่าง (exemplar icons) หมายถึง สัญญะที่เป็นตัวอย่าง หรือตัวแทน หรือส่วนประกอบจากสิ่งที่อ้างอิง ไอคอนมีดและส้อมสื่อถึงร้านอาหาร ซึ่งมีดและส้อมเป็นส่วนประกอบหนึ่งในการรับประทานอาหาร โดยการรับประทานอาหารสื่อถึงร้านอาหาร

3. ไอคอนสัญลักษณ์ (symbolic icons) หมายถึง สัญญะที่สื่อถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมกว่าที่ปรากฏในไอคอนต้องอาศัยการตีความ เช่น ไอคอนแก้วไวน์ที่มีรอยแตกสื่อถึงความเปราะบางหรือแตกได้ง่ายของสิ่งของที่มีไอคอนนี้ปรากฏ เป็นต้น

4. ไอคอนสมมติ (arbitrary icons) หมายถึง สัญญะที่สร้างขึ้นโดยไม่มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่อ้างอิง ผู้รับสารสามารถเข้าใจได้ต้องเรียนรู้จากสังคม

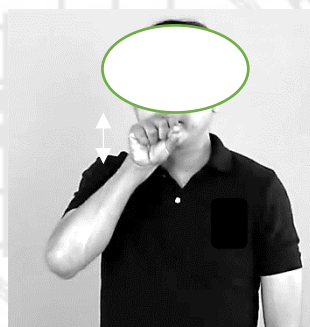
ภาพประกอบ 13 ตัวอย่างทั้ง 4 ประเภทตามแนวคิดของ Rogers (1989)

(ดัดแปลงจาก Rogers 1989)

Bradley (2016) กล่าวว่าไคคอนคล้ายของ Rogers (1989) คือ ไคคอนของ Peirce (1868) ส่วนไคคอนตัวอย่างและไคคอนสัญลักษณ์ของ Rogers คือ สัญลักษณ์บ่งชี้ของ Peirce ซึ่ง Rogers ขยายความคิดออกเป็น 2 ประเภทย่อยเพื่อให้สามารถอธิบายสัญลักษณ์ที่มีความนามธรรมได้ชัดเจนขึ้น และสุดท้าย ไคคอนสมมติของ Rogers คือ สัญลักษณ์ของของ Peirce นั่นเอง

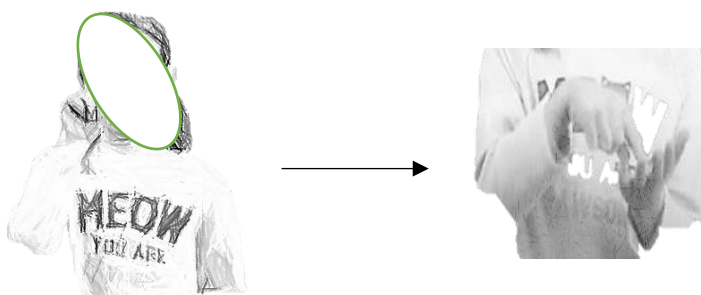
จากแนวคิดทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสังเกตเห็นความเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดของ Rogers กับท่ามือ เนื่องจากแสดงให้เห็นถึงความชัดเจนในการสื่อความหมายในภาษามือและการสื่อความหมายผ่านสัญลักษณ์ เนื่องจากวัฒนธรรมและวิถีชีวิตมีบทบาทสำคัญในการกำหนดท่ามือในกลุ่มของคนหูหนวก สอดคล้องกับคำกล่าวของจันทิมา อังคพนิชกิจ (2561) ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมว่า ภาษาเป็นระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองการดำรงชีวิตในสังคม คือ การสื่อสารความต้องการเพื่อให้ผู้ที่เราต้องการสื่อสารด้วยมี

ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ และพฤติกรรมเช่นเดียวกับที่เราต้องการซึ่งผู้คนที่อยู่ในสังคมเดียวกันนี้ต้องเรียนรู้ระบบภาษาร่วมกัน และเมื่อเกิดการเรียนรู้แล้ว ได้มีการสืบทอดรูปแบบและแบบแผนนี้ไปยังรุ่นต่อไป จึงทำให้ภาษากลายเป็นสิ่งที่มีความเป็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตประจำชนกลุ่มนั้น คนนอกกลุ่มที่ไม่ได้เรียนรู้ภาษาเดียวกันย่อมไม่เข้าใจความหมายที่ผู้ใช้ภาษาต้องการสื่อได้ ซึ่งในที่นี้หมายถึงภาษามือ ตัวอย่างเช่น ในภาษาพูดคนที่อยู่ทางภาคเหนือของไทยเรียก “ตึกแก” ว่า “ตึกโต” หรือคนที่อยู่ทางภาคอีสานเรียก “มะละกอ” ว่า “ลอกอ” เป็นต้น เช่นเดียวกับภาษามือมีความแตกต่าง กล่าวคือ ท่ามือมีความแตกต่างกันในภาษาต่างกัน เช่น ท่ามือไก่อในภาษามือไทยและภาษามืออเมริกัน โดยในภาษามือไทยคนหูหนวกใช้มือตั้งอยู่ระหว่างปากและใช้นิ้วชี้กับนิ้วโป้งขยับไปมาพร้อมกัน แต่ในภาษามืออเมริกันมีท่ามือ 2 ท่า โดยท่าแรกเหมือนกับท่ามือไก่อในภาษาไทย และท่ามือที่ 2 แมมือออก ทำท่ามือลักษณะคล้ายไก่อจิก โดยนิ้วมือขวาจิกลงบนฝ่ามือซ้าย ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 14 ท่ามือ ไก่อ ในภาษามือไทย

(ดัดแปลงจากพจนานุกรมภาษามือไทย,2562)

ภาพประกอบ 15 ท่ามือ ไก่ ในภาษามืออเมริกัน

(ดัดแปลงจาก ASL Kids, 2019)

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราชฎีร์ บุญญา (2551) ที่กล่าวว่าภาษามือเป็นภาษาที่มีวัฒนธรรมเหมือนกับภาษาพูด คนหูหนวกใช้สายตาในการมองภาพต่างๆ มากกว่าคนที่มีการได้ยิน โดยภาษามือของคนหูหนวกในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ภาษามือในประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากหลายแนวคิดในหลายประเทศ โดยส่วนใหญ่มาจากประเทศสหรัฐอเมริกา เช่น ตัวอักษร หรือคำว่า พ่อ ในภาษาภาษามือออสเตรเลีย เป็นต้น

2. ภาษามือ (sign language)

ในหัวข้อนี้นำเสนอประวัติของภาษามือ ประเภทของภาษามือ องค์ประกอบของภาษามือ ภาษามือไทย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษามือ เพื่อเป็นพื้นฐานและสามารถเข้าใจการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ภาษามือในงานวิจัยนี้ได้ชัดเจนขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ประวัติของภาษามือ

ในสมัยประวัติศาสตร์ของมนุษย์ คนหูหนวกมักถูกมองว่าเป็นผู้ที่ไม่มีความสามารถ สัจคม ตัวอย่างเช่น ชาวสปาร์ตัน (Spartans) และชาวโรมัน (Romans) โยนผู้พิการทางร่างกายลงภูเขาและลงแม่น้ำด้วยความเชื่อว่าคนเหล่านั้นไม่มีความสามารถสำหรับการทำสงคราม คนหูหนวกถูกจับกุมขังอยู่ในโรงพยาบาลรักษาผู้ป่วยทางจิต และไม่มีโอกาสได้เข้าวัดหรือทำพิธีกรรมทางศาสนา จากงานวิจัยของ Larson and Hallen (1998, p.2) พบว่าในช่วงหลายปีก่อนคริสต์ศักราช อริสโตเติล (Aristotle) กล่าวว่า “คำพูดและภาษามือความเป็นหนึ่งเดียวกัน ผู้ที่ไม่สามารถพูดได้จะไม่สามารถเรียนรู้สิ่งใดได้” คำกล่าวดังกล่าวเป็นเหมือนคำสาปแช่งสำหรับคนหูหนวกเป็นเวลายาวนานถึง 2,000 ปีข้างหน้า คนหูหนวกถูกปฏิเสธการเป็นพลเมือง การได้รับสิทธิทางศาสนาและ

ถูกละทิ้งให้ตายในยุคสมัยกรีกโบราณ ซึ่งเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้การใช้ภาษามือถูกดูหมิ่นและน่าอับอายเป็นอย่างมาก

Larson and Hallen (1998, p.16) กล่าวว่าศตวรรษที่ 16 เป็นยุคของการฟื้นฟูศิลปวิทยา นักวิชาการเริ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับคำกล่าวของอริสโตเติล โดยแพทย์ชาวอิตาลี ชื่อ Girolamo Cardano กล่าวว่าคนหูหนวกหรือคนใบ้สามารถได้ยินโดยการอ่านและพูดจากการใช้ภาษาเขียน พระสงฆ์ชาวสเปน ชื่อ Pedro Ponce de León เป็นผู้ให้การศึกษาแก่คนหูหนวกเป็นคนแรก โดยสอนให้นักเรียนใช้นิ้วมือชี้จากมือขวาไปยังตัวอักษรที่ Girolamo ถือด้วยมือซ้าย (ตัวอักษรสองมือ) และในปีคริสต์ศักราช 1545 เกิดโรงเรียนสำหรับคนหูหนวกเป็นครั้งแรก

ในศตวรรษที่ 17 Juan de Pablo Bonet พัฒนาการสอนภาษาสำหรับคนหูหนวกโดยเขียนบทความเรื่องแรกที่เกี่ยวข้องกับสัทศาสตร์และการบำบัดด้วยการพูดในหัวข้อ “บทสรุปของตัวอักษรและศิลปะการการสอนการพูดให้คนหูหนวก” (Reduction de las letras y arte para enseñar a hablar a los mudos) ซึ่งบทความนี้เสนอวิธีการสอนคนหูหนวกด้วยวาจาผ่านการใช้สัญลักษณ์ในรูปของตัวอักษร เพื่อปรับปรุงการสื่อสารของคนหูหนวก

ในศตวรรษที่ 18 ณ กรุงปารีส Charles-Michel de L'Épée ก่อตั้งโรงเรียนรัฐบาลแห่งแรกสำหรับคนหูหนวกและรวมภาษามือที่ปรากฏทั้งหมด ซึ่งต่อมาได้นำมาใช้เป็นภาษามือสำหรับภาษาฝรั่งเศส หลังจากนั้น Thomas Hopkins Gallaudet ซึ่งเป็นนักบวชและนักศึกษาชาวอเมริกัน ก่อตั้งโรงเรียนสำหรับคนหูหนวกในประเทศสหรัฐอเมริกาแห่งแรก โดย Gallaudet สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนสำหรับคนหูหนวกปารีส Gallaudet ผสมผสานวิธีการต่างๆ ของการสอนภาษามือฝรั่งเศสกับภาษาอังกฤษในบางแง่มุมจนทำให้เกิดภาษามืออเมริกันเป็นครั้งแรกและถือเป็นภาษาราชการของคนหูหนวกอเมริกัน

ในปีคริสต์ศักราช 1880 การขยายตัวของภาษามืออเมริกันถูกหยุดชะงักลง เนื่องจากมีการประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยการศึกษาคนหูหนวกเป็นครั้งแรก ซึ่งการประชุมนี้คือ “การประชุมมิลาน” โดยเป็นการประชุมของนักศึกษามือหนวกที่จัดขึ้น ณ กรุงมิลาน ประเทศอิตาลี ผลจากการประชุมทำให้โรงเรียนห้ามใช้ภาษามือในการเรียนการสอน ซึ่งหลังจากการประกาศโรงเรียนในแถบยุโรปและอเมริกาเปลี่ยนวิธีการศึกษาสำหรับคนหูหนวกไปใช้การบำบัดด้วยการพูดแทน ในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 นักภาษาศาสตร์ชาวอเมริกัน และ William C. Stokoe เริ่มพัฒนาวิธีการที่ช่วยให้ค้นพบท่าทางของโครงสร้างทางภาษาของนักเรียนหูหนวกโดย Stokoe ตระหนักถึงคุณค่าที่แสดงออกของภาษามือและนำเสนอว่าการเรียนรู้ภาษามือ ตั้งแต่แรกเริ่มช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจของคนหูหนวกได้

ในทศวรรษที่ 1960 มีการนำภาษามือกลับมาสอนอีกครั้งและเริ่มเป็นที่รู้จักในฐานะภาษาหนึ่ง และในทศวรรษที่ 70 สมาคมคนหูหนวกแห่งชาติกำหนดแนวทางใหม่ในการระบุตัวตนของคนหูหนวกทางวัฒนธรรม กล่าวคือ คนหูหนวกเป็นวัฒนธรรมของคนกลุ่มน้อยในโลกด้วยภาษาและบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งการระบุตัวตนนี้เชื่อว่าเป็นการส่งเสริมสิทธิของคนหูหนวกในการมีพื้นที่ร่วมกันในสังคมเพื่อส่งต่อภาษาและวัฒนธรรมของคนหูหนวกไปยังรุ่นต่อไป เนื่องจากกลุ่มคนหูหนวกเป็นกลุ่มคนที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมด้วยภาษาและประวัติศาสตร์ที่มีความเฉพาะเจาะจง

Ruben (2004, p. 466) กล่าวว่าภาษามือของคนหูหนวกได้รับการยอมรับตั้งแต่ศตวรรษที่ 4 ซึ่งเป็นช่วงก่อนคริสต์ศักราชและได้รับการพัฒนาเรื่อยมา โดยนำไวยากรณ์ปากเปล่าของภาษามือฝรั่งเศสในศตวรรษที่ 18 มาปรับเป็นภาษามือ จนกลายเป็นภาษามืออเมริกัน Woll (2013, p.129) ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับภาษาท่าทางในชาวเนเปิลส์ชั้นล่าง พระ และชาวอินเดียแดงของที่ราบทางตะวันตกว่าเป็นการพัฒนาท่าทางธรรมดาและท่าทางซับซ้อนจากธรรมเนียมปฏิบัติของคำพูดธรรมดา

2.2 ประเภทของภาษามือ

ราชฎีร์ บุญญา (2551) กล่าวว่าภาษามือเป็นภาษาของชุมชนคนหูหนวกที่มีระบบท่าทางการเคลื่อนไหวร่างกาย สีหน้า ท่ามือ และตำแหน่งต่างๆ ของร่างกาย โดยจำแนกประเภทของภาษามือออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. **ภาษาท่าทาง (gesture)** หมายถึง การสื่อสารโดยการเคลื่อนไหวของร่างกายที่ไม่จำเป็นต้องพูดก็สามารถเข้าใจความหมายได้ กล่าวคือ สามารถเข้าใจได้ทั้งคนหูปกติและคนหูหนวก เช่น การแสดงท่าทาง อิม ตัวอย่างเช่น

ภาพประกอบ 16 ท่าทาง อิม ที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างคนหูหนวกและคนหูปกติ

(ดัดแปลงจาก ราชฎีร์ บุญญา, 2551)

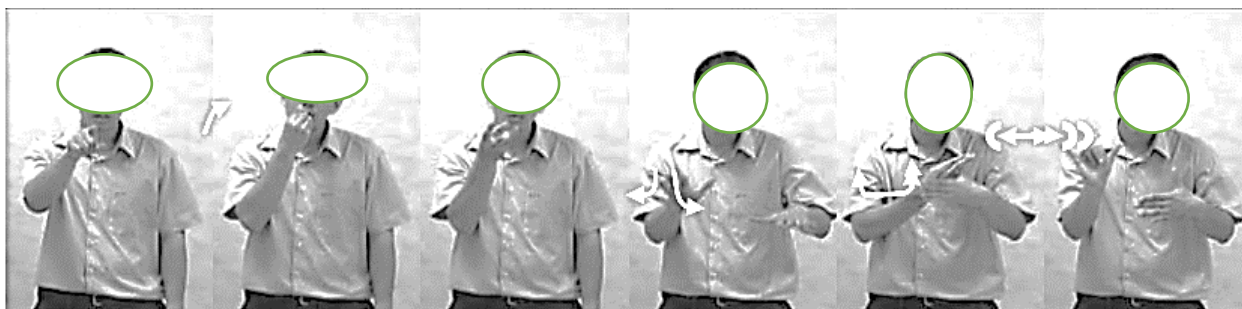
2. **ภาษามือครอบครัว (home sign)** หมายถึง ภาษามือที่คิดและใช้กันภายในครอบครัวกับคนหูหนวก เช่น ภาษามือ ถ้ำ/หาก เป็นการสะกดนิ้วมือ “ถ” (เกิดจากตัวอักษร ต + 1) ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 17 ภาษามือครอบครัว ถ้ำ/หาก

(ดัดแปลงจากราชฎาร์ บุญญา, 2551)

3. **ภาษามือตามไวยากรณ์ภาษาไทย (signed Thai)** หมายถึง ภาษามือที่คัดลอกคำต่อคำจากประโยคในภาษาไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการสื่อสารระหว่างครูที่มีการได้ยินและนักเรียนหูหนวก โดยเป็นการคิดค้นท่ามือจากครูที่มีการได้ยินเพื่อนำมาใช้สอนเด็กหูหนวกให้ฝึกเขียนภาษาไทยได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ เช่น “คุณกินข้าวแล้วหรือยัง” ดังภาพประกอบ

คุณ

กิน

ข้าว

แล้ว

หรือ

ยัง

ภาพประกอบ 18 ภาษามือตามไวยากรณ์ไทย คุณกินข้าวแล้วหรือยัง

(ดัดแปลงจากราชฎีร์ บุญญา, 2551)

4. **ภาษามือไทย (Thai sign language)** หมายถึง ภาษาแรกของคนหูหนวกไทย ที่ได้รับอิทธิพลมาจากภาษามืออเมริกัน เพื่อใช้ในการเรียนการสอนคนหูหนวกไทย โดยภาษามือไทยในชุมชนทั่วไปมีความแตกต่างกับภาษามือตามไวยากรณ์ภาษาไทยที่ใช้สอนเด็กหูหนวก เช่น ฉับไปโรงเรียน ในภาษามือไทยจะใช้ โรงเรียน + ไป ดังภาพประกอบ

โรงเรียน

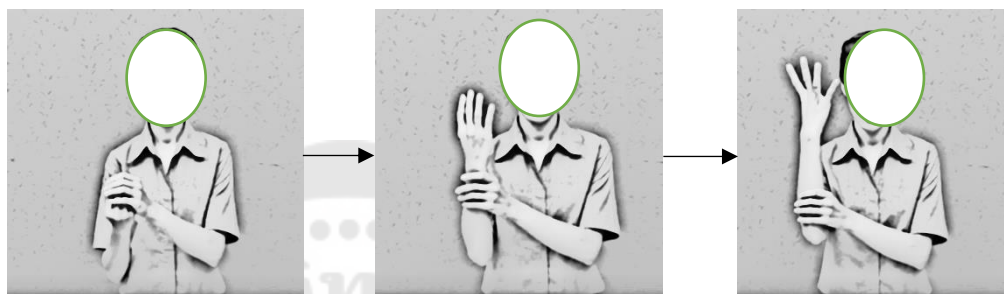
ไป

ภาพประกอบ 19 ภาษามือไทย โรงเรียน + ไป หมายถึง ฉับไปโรงเรียน

(ดัดแปลงจากราชฎีร์ บุญญา, 2551)

ทั้งนี้ การแบ่งประเภทภาษามือของราชฎีร์ บุญญา (2551) แบ่งย่อยและมีรายละเอียดมากกว่าที่สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย (2553) และกรมสามัญศึกษา (2547) กำหนด แต่อย่างไรก็ตาม การแบ่งของราชฎีร์ บุญญา ยังคงอยู่ภายใน 2 ประเภทใหญ่ที่สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทยและกรมสามัญศึกษากำหนด ดังต่อไปนี้

1. **ภาษามือธรรมชาติ** หมายถึง ภาษามือที่คนหูหนวกสร้างขึ้นและใช้ร่วมกันในกลุ่มเล็กๆ เช่น ครอบครัว เพื่อน เป็นต้น ซึ่งท่าทางที่คิดขึ้นมา มีความแตกต่างกันในแต่ละครอบครัว และท้องถิ่น โดยส่วนมากเป็นท่าทางเลียนแบบธรรมชาติ ใช้ร่วมกันในชุมชนหรือแต่ละชาตินอกจากนี้ ในแต่ละท้องถิ่นมีภาษาถิ่นที่ใช้เรียกชื่อสิ่งของหรือแสดงอาการต่างๆ รวมถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี และศาสนาที่แตกต่างกันอีกด้วย ตัวอย่างเช่น

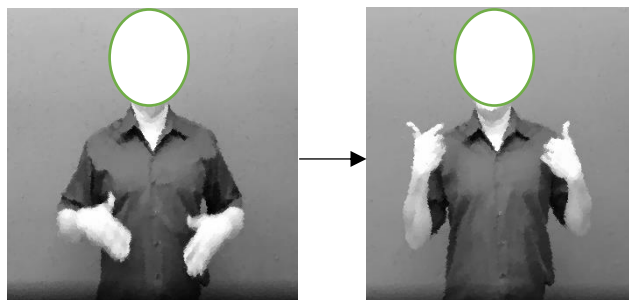
ภาพประกอบ 20 ท่ามือ “ต้นไม้”

(ดัดแปลงจากพจนานุกรมภาษามือไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2560)

ภาพประกอบ 20 ท่ามือ “ต้นไม้” เป็นการเลียนแบบต้นไม้ที่เติบโตขึ้นจากดินและสูงขึ้นเป็นลำต้น มีกิ่งก้านแตกออกไปจากลำต้น ประกอบด้วยท่ามือ ดังนี้

1. ห่อมือขวาตั้งขึ้น มือซ้ายจับที่มือขวา
2. เลื่อนมือขวาขึ้นด้านบน พร้อมกางนิ้วมือออกเล็กน้อย มือซ้ายจับได้ข้อมือขวา
3. เลื่อนมือขวาขึ้นด้านบนและกางนิ้วออกทุกนิ้ว มือซ้ายเลื่อนลงจับบริเวณข้อศอก

2. **ภาษามือประดิษฐ์** หมายถึง ภาษามือที่เกิดจากการนำภาษามือธรรมชาติมาผสมผสานกับการสะกดนิ้วมือ บางท่าทางอาจได้จากการเลียนแบบท่ามือในภาษาต่างประเทศ ภาษามือประดิษฐ์ต้องได้รับการยอมรับจากคนหูหนวกก่อน จึงสามารถนำไปใช้ต่อไปในการเรียนการสอนได้ ภาษามือที่ครู ผู้ปกครองหรือญาติคิดค้นภาษามือขึ้นเพื่อให้มีคำที่เพียงพอในการศึกษา และสื่อความหมาย โดยเฉพาะในเรื่องของนามธรรม เช่น ความดี ความชั่ว เป็นต้น

ภาพประกอบ 21 ท่ามือ “สนุก”

(ดัดแปลงจากพจนานุกรมภาษามือไทย ฉบับราชบัณฑิตยสภา, 2560)

ภาพประกอบ 21 ท่ามือ “สนุก” เป็นการแสดงอารมณ์ ความรู้สึกมีความสุขหรือรู้สึกสนุกกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ท่ามือ “สนุก” เป็นภาษามือประดิษฐ์ เนื่องจากอารมณ์หรือความรู้สึกเป็นสิ่งที่เป็นนามธรรม ประกอบด้วยท่ามือ ดังนี้

1. ยกมือทั้ง 2 ข้าง ขนานกับลำตัว นิ้วมือเรียงชิดติดกัน แสดงอารมณ์ผ่านสีหน้าด้วยการห่อปาก
2. เลื่อนมือทั้ง 2 ข้างจากลำตัวขึ้นมาบริเวณหัวไหล่ กำมือให้เหลือเพียงนิ้วโป้ง ยกนิ้วโป้งขึ้นด้านบน แสดงอารมณ์ผ่านสีหน้าด้วยการห่อปาก

2.3 องค์ประกอบของท่ามือ

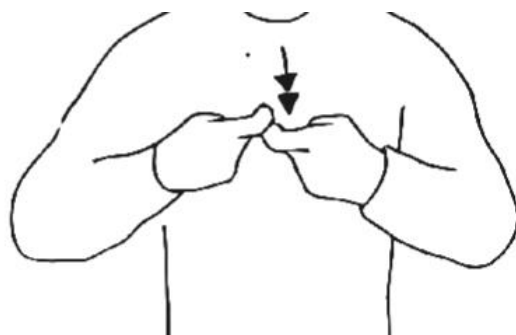
Stokoe (1960, 1992) และ Liddel and Johnson (1982) กล่าวว่าภาษามือเปรียบเสมือนกับภาษาพูด นั่นคือ ภาษามือมีองค์ประกอบเหมือนกับภาษาพูด แต่ต่างกันในการสื่อสาร ภาษามือมีหน่วยที่เล็กที่สุด เรียกว่า “องค์ประกอบของท่ามือ (cheremes)” ซึ่งเปรียบได้กับ “หน่วยเสียง (phonemes)” ในภาษาพูด องค์ประกอบท่ามือประกอบด้วย

1. **รูปมือ (designator หรือ dez)** หมายถึง รูปทรงหรือรูปแบบของต่างๆ ของมือ รวมไปถึงลักษณะต่างๆ ของนิ้วมือ ฝ่ามือ และแขนของผู้สื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการกำมือ การแบมือ กางนิ้ว การรวมนิ้ว การจับนิ้ว เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

ง่าย

ท่ามือ: ห่อมือและแบมือ

ยาก

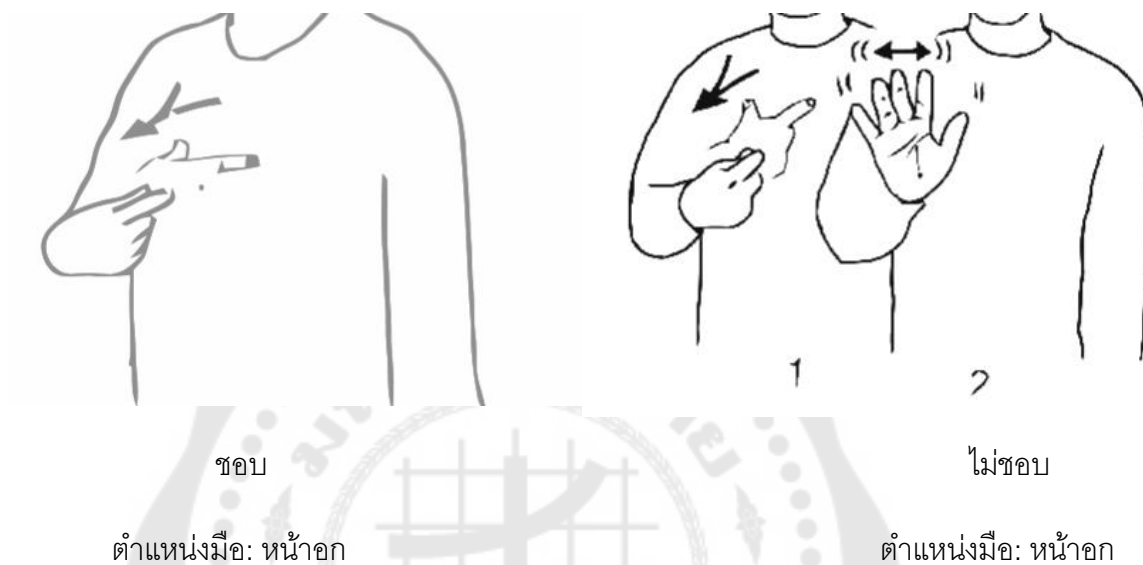
ท่ามือ: ห่อมือ

ภาพประกอบ 22 ท่ามือ “ง่าย” และ “ยาก”

(ดัดแปลงจากหนังสือภาษามือไทย เล่ม 6, 2544)

ภาพประกอบ 22 แสดงให้เห็นถึงการทำรูปมือเป็นท่าต่างๆ ในภาษามือ เช่น การห่อมือ การแบมือ การกางนิ้วมือ การจับนิ้ว เป็นต้น โดยแต่ละท่ามือจะมีความหมายแตกต่างกันออกไป ท่ามือแต่ละท่าอาจจะประกอบด้วยท่ามือหลายท่ามือ ตัวอย่างเช่น ท่ามือ “ง่าย” ประกอบด้วยการแบมือและการห่อมือ ท่ามือ “ยาก” ประกอบด้วยการห่อมือ เป็นต้น

2. **ตำแหน่งมือ (tabula หรือ tab)** หมายถึง ตำแหน่งหรือบริเวณที่ผู้ส่งสาร ทำท่ามือ ซึ่งคล้ายกับตำแหน่งในการออกเสียง (place of articulation) โดยท่ามือใช้บริเวณของ ร่างกายสื่อความหมายแทน เช่น บริเวณหน้าผาก คาง เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

ชอบ

ตำแหน่งมือ: หน้าอก

ไม่ชอบ

ตำแหน่งมือ: หน้าอก

ภาพประกอบ 23 ท่ามือ “ชอบ” และ “ไม่ชอบ”

(ดัดแปลงจากหนังสือภาษามือไทยเล่ม 6, 2544)

ภาพประกอบ 23 แสดงให้เห็นตำแหน่งของมือ ท่ามือ “ชอบ” หรือ “ไม่ชอบ” ตำแหน่งของมืออยู่บริเวณหัวใจ ซึ่งตำแหน่งของมือใช้เพื่อสื่อความหมายของคำศัพท์ เนื่องจากการชอบหรือไม่ชอบเป็นการบ่งบอกแทนความรู้สึกที่เกิดจากความพึงพอใจของผู้ส่งสาร ตำแหน่งท่ามือจึงเป็นที่บริเวณหัวใจ

3. การเคลื่อนไหวมือ (signation หรือ sig) หมายถึง ทิศทางการเคลื่อนที่ของมือไปยังทิศทางต่างๆ หรือการหมุนมือ ซึ่งบางท่ามืออาจทำท่ามือเดียวกัน แต่มีการเคลื่อนที่ไปยังทิศทางที่ต่างกัน ตัวอย่างเช่น

ใจร้อน

การเคลื่อนไหวมือ: เคลื่อนที่ขึ้น

ใจเย็น

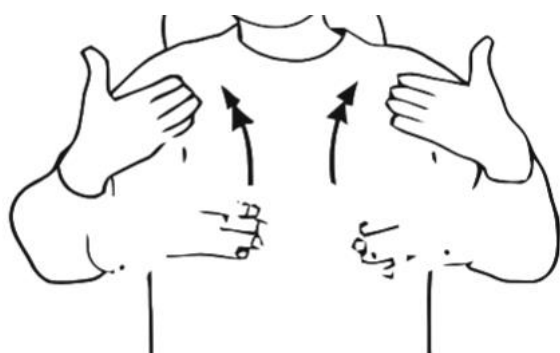
การเคลื่อนไหวมือ: เคลื่อนที่ลง

ภาพประกอบ 24ท่ามือ “ใจร้อน” และ “ใจเย็น”

(ดัดแปลงจากหนังสือภาษามือไทยเล่ม 6, 2544)

ภาพประกอบ 24 แสดงถึงการเคลื่อนไหวของมือ ได้แก่ การที่ผู้ส่งสารทำท่ามือบางท่ามือที่มีรูปมือและตำแหน่งมือแบบเดียวกัน แต่มีการเคลื่อนไหวในทิศทางที่ต่างกันหรือไม่เคลื่อนที่ เช่น ท่ามือ “ใจร้อน” มีการเคลื่อนที่ของมือขึ้น และ ท่ามือ “ใจเย็น” ใช้การเคลื่อนที่ของมือลง เป็นต้น

4. ทิศทางของฝ่ามือ (hand orientation) หมายถึง การหันส่วนใดส่วนหนึ่งของฝ่ามือในลักษณะต่างๆ ของผู้ส่งสาร ตัวอย่างเช่น

ดีใจ

ทิศทางของฝ่ามือ: เข้าหาตัว

เศร้า/เสียใจ

ทิศทางของฝ่ามือ: เข้าหาตัว

ภาพประกอบ 25 ท่ามือ “ดีใจ” และ “เศร้า/เสียใจ”

(ดัดแปลงจากหนังสือภาษามือไทยเล่ม 6, 2544)

ภาพประกอบ 25 แสดงถึงทิศทางของฝ่ามือทำให้ท่ามือมีความหมายต่างกัน ซึ่งท่ามือเดียวกันหรือตำแหน่งของมือเดียวกัน แต่ทิศทางของฝ่ามือต่างกัน ทำให้ความหมายต่างกัน เช่น คำว่า “ดีใจ” มีการใช้ทิศทางของฝ่ามือเข้าหาตัวของผู้ใช้ภาษา หมายถึง การกล่าวถึงตนเอง และท่ามือ “เศร้า/เสียใจ” มีการใช้ทิศทางของฝ่ามือที่หันเข้าหาตัวผู้ใช้ภาษา หมายถึง การกล่าวถึงตนเอง เป็นต้น

5. การใช้สีหน้า (facial expression) หมายถึง การเคลื่อนไหวบริเวณใบหน้า เพื่อเป็นการส่งสารในแง่ของการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ใช้ภาษามือ เช่น คิ้ว ปาก จมูก เป็นต้น

เกลียด

รัก

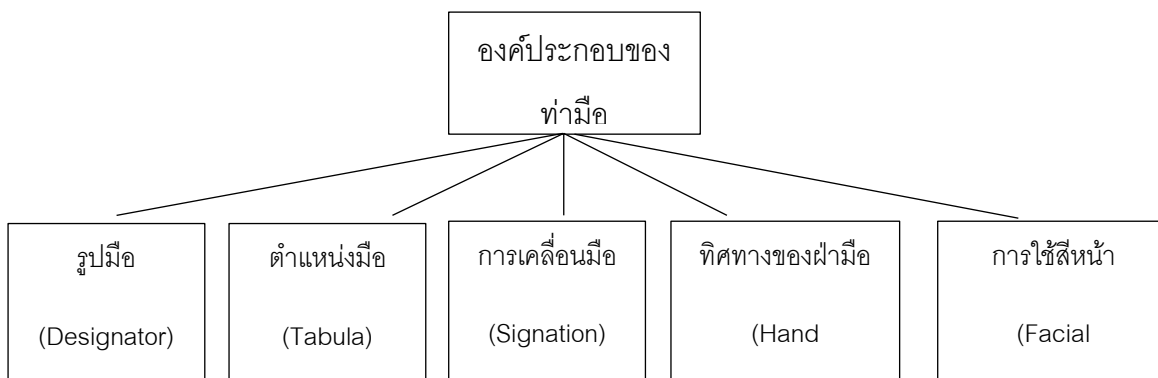
การใช้สีหน้า: ขมวดคิ้ว (แสดงอาการเกลียด)

การใช้สีหน้า: ยิ้ม (แสดงอาการรัก)

ภาพประกอบ 26 ท่ามือ “เกลียด” และ “รัก”

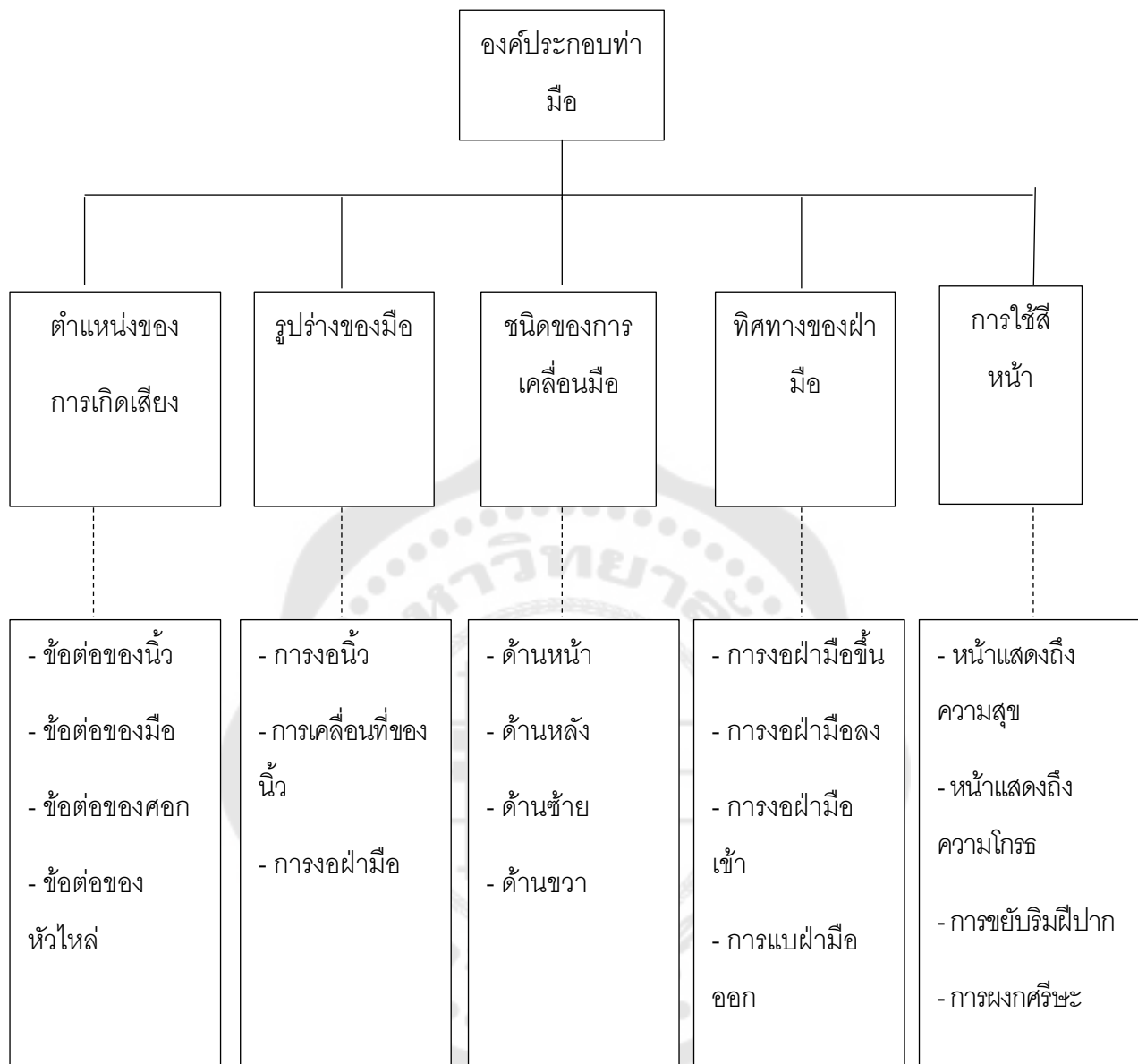
(ดัดแปลงจากหนังสือภาษามือไทยเล่ม 6, 2544)

ภาพประกอบ 26 แสดงถึงการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของใบหน้า เช่น คิ้ว ปาก เป็นต้น โดยการใช้สีหน้าเป็นการแสดงให้เห็นถึงอารมณ์ของผู้ส่งสาร เช่น ท่ามือ “เกลียด” มีการใช้สีหน้าที่มีการขมวดคิ้วรวมไปถึงการเคลื่อนไหวของมุมปาก ซึ่งเป็นการแสดงอารมณ์เกลียด และท่ามือ “รัก” มีการใช้สีหน้าที่เป็นการแสดงอารมณ์รัก โดยการใช้สีหน้าเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เข้าใจความหมายของภาษามือได้ชัดเจนขึ้น

ภาพประกอบ 27 องค์ประกอบท่ามือตามแนวคิดของ Stokoe (1960, 1992) และ Liddle and Johnson (1982) (อ้างถึงใน สุวรรณภา ประดับวัฒนางกูร, 2541, น. 9)

ภาพประกอบ 27 องค์ประกอบท่ามือในการสื่อสารหรือสื่อความหมายตามแนวคิดของ Stokoe (1960, 1992) และ Liddle and Johnson (1982) โดยในแรกเริ่ม Stokoe กล่าวว่าองค์ประกอบของท่ามือประกอบด้วยรูปมือ ตำแหน่งมือ และการเคลื่อนมือ ต่อมา Liddle and Johnson นำแนวคิดดังกล่าวมาศึกษาและต่อยอด โดยกล่าวว่านอกจากองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบตามแนวคิดของ Stokoe ยังมีองค์ประกอบท่ามืออีก 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ทิศทางของฝ่ามือและการใช้หรือการแสดงสีหน้า ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบเป็นองค์ประกอบในการสื่อสารโดยการใช้ท่ามือ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mohamed and Zaidan (2018) กล่าวว่าภาษามือเป็นภาษาเชิงภาพที่เกี่ยวข้องกับการใช้องค์ประกอบด้านตำแหน่งและการมองเห็น เช่น รูปร่างของนิ้วมือ ตำแหน่ง และทิศทางของมือ รวมไปถึงการเคลื่อนไหวของแขนและร่างกาย ซึ่งส่วนประกอบเหล่านี้ต้องเกิดร่วมกันเพื่อใช้ในการสร้างความหมาย โดยทั่วไปองค์ประกอบของท่ามือ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ รูปมือ ตำแหน่งมือ การเคลื่อนมือ ทิศทางของฝ่ามือ และการใช้สีหน้า ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดช่วยในการรับรู้ภาษามือ โดย Mohammed and Zaidan (2018) นำเสนอรูปภาพและรายละเอียดขององค์ประกอบท่ามือ ดังนี้

ภาพประกอบ 28 องค์ประกอบท่ามือของ Mohamed and Zaidan (2018) อ้างถึงใน
Stokoe, 1960, 1992 และ Liddle and Johnson, 1982)

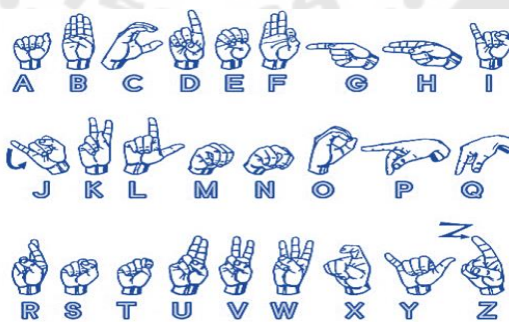
ภาพประกอบ 28 องค์ประกอบท่ามือของ Mohammed and Zaidan (2018) ประกอบด้วยตำแหน่งของการเกิดเสียง โดยพิจารณาจากการเคลื่อนไหวของมือหรือแขน ตั้งแต่ข้อต่อของนิ้วมือ ศอก หัวไหล่ เป็นต้น รูปร่างของมือพิจารณาจากการงอนิ้ว การเคลื่อนที่ของฝ่ามือ เป็นต้น ชนิดของการเคลื่อนมือพิจารณาจากการเคลื่อนมือไปด้านหน้า-หลัง หรือซ้าย-ขวา เป็นต้น ทิศทางของฝ่ามือพิจารณาจากการขึ้นลงของท่ามือ และการใช้สีหน้าพิจารณาจากการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก ผ่านทางสีหน้า เช่น การขมวดคิ้ว การผงกศีรษะ เป็นต้น Mohammed and

Zaiden มองว่าการเคลื่อนที่หรือการขยับของข้อต่อนิ้วมือเปรียบเหมือนตำแหน่งของการเกิดเสียง เช่นเดียวกับกระบวนการออกเสียง (phonetics) ในภาษาพูด

2.4 ภาษามือไทย (Thai Sign Language)

ในปี พ.ศ. 2496 สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย (2533) คิดค้นและประดิษฐ์ ภาษามือไทยและทำสำหรับสะกดอักษรไทยด้วยนิ้วมือขึ้นเป็นครั้งแรกโดยคุณหญิงกมล ไรฤกษ์ ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนเศรษฐเสถียรหรือโรงเรียนสอนคนหูหนวกดุสิต โดยดัดแปลงมาจากตัวสะกดนิ้วมืออเมริกันและยึดหลักทางสัทศาสตร์ทั้งของภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กล่าวคือ พยัญชนะ สระ ในภาษาไทยที่มีการออกเสียงเหมือนหรือคล้ายกับเสียง พยัญชนะในภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับเอกสารประกอบการสอนภาษามือไทยของกรมสามัญศึกษา (2547) ที่บันทึกว่าคุณหญิงกมล ไรฤกษ์ ประดิษฐ์ภาษามือไทยและการสะกดอักษรไทย ด้วยนิ้วมือจากการไปศึกษาต่อในต่างประเทศ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนของเด็กหูหนวกที่ไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาพูด

ในการสื่อสารภาษามือมีทั้งการสื่อสารที่เป็นการสะกด และการทำเป็นท่ามือสื่อความหมาย ซึ่งการสะกดนิ้วมือ หมายถึง การที่บุคคลทำท่านิ้วมือเป็นรูปร่างต่างๆ แทนตัว พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตลอดจนสัญลักษณ์อื่นๆ เพื่อการสื่อความหมาย โดยทั่วไปแล้วตัวอักษรที่สะกดนิ้วมือจะมีจำนวนเท่ากับตัวอักษรของภาษานั้น โดยการสะกดนิ้วมือไทยเป็นการประดิษฐ์ดัดแปลงมาจากภาษามืออเมริกัน เพื่อให้สามารถใช้ในการเรียนการสอนและการสื่อสารในสิ่งที่ เป็นนามธรรมได้ โดยภาษามือไทยมีการเทียบเคียงด้านสัทศาสตร์ของภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ภาพประกอบ 29 ท่ามือสะกดนิ้วมือภาษามืออเมริกัน (American manual alphabet)

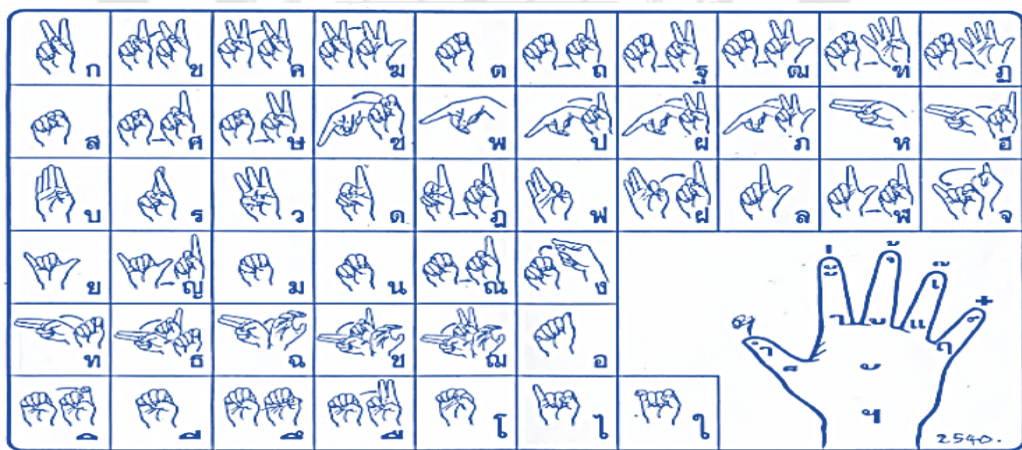
(ดัดแปลงจากSchneider, 2020)

ภาพประกอบ 29 ท่ามือแบบสะกดนิ้วมือภาษามืออเมริกัน ซึ่งเป็นท่ามือสะกดนิ้วที่มี การแปรและการพัฒนาต่อ ยอดมาจากภาษามือฝรั่งเศสและภาษามืออังกฤษ โดย Gallaudet เป็น

ผู้เริ่มภาษามืออเมริกัน ทำมือสะกดนิ้วมือภาษามืออเมริกันประกอบด้วยทำมือ 26 ทำมือ ตามตัวอักษร A-Z ในภาษาเขียน โดยทำมือสะกดนิ้วมือภาษามืออเมริกันนับเป็นต้นแบบในการนำไปประยุกต์สะกดนิ้วมือในหลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทย โดยการแสดงทำมือสะกดนิ้วเป็นการทำทำมือให้มีความเหมือนหรือคล้ายกับตัวอักษรในภาษาเขียนมากที่สุดเช่น ตัวอักษร L ทำทำมือใช้นิ้วชี้และนิ้วโป้งให้ตั้งฉากกัน 90 องศา และพับนิ้วทั้งสามลง มีลักษณะทำมือที่เหมือนกับตัวอักษร L ในภาษาเขียน เป็นต้น (Schneider, 2020)

ในปี พ.ศ. 2496 คุณหญิงกมลมา ไกรฤกษ์ และคุณมาน้ำ สุวรรณรติ กำหนดทำมือการสะกดนิ้วมือภาษาไทยโดยใช้หลักการเทียบเสียงด้านสัทศาสตร์ระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน (ราชภัฏ บุญญา (2551) ดังนี้

1. **แบบสะกดตัวอักษร** หมายถึง การเรียงลำดับของอักษรไทยในภาษามือแตกต่างกับการเรียงอักษรทั่วไป โดยแบบสะกดนิ้วมือไทยเรียงลำดับตัวอักษรตามลักษณะทำมือที่มีออกเสียงในฐานกรณ์ใกล้เคียงกัน เช่น ก ข ค และ ฃ ส่วนอักษรตัวต่อไปเป็นตัว ต ถ ฐ ฒ ท ฎ (ทั้ง 6 ตัวนี้ มีลักษณะทำมือคล้ายกัน) ตัว ฮ ซึ่งเป็นตัวอักษรสุดท้าย แต่สำหรับคนหูหนวก ตัว ฮ จัดอยู่ในกลุ่มของ ห เป็นต้น ดังนั้น อักษรตัวสุดท้ายของแบบสะกดนิ้วมือไทย คือ ตัว อ ตัวสะกดนิ้วมือของคนหูหนวกไทยไม่มีตัว ฃ ฅ เนื่องจากคนหูหนวก พบเห็นตัวอักษร 2 ตัวนี้ น้อยมาก

ภาพประกอบ 30 แบบสะกดนิ้วมือภาษาไทย

(ดัดแปลงจากสมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย, 2540)

นอกจากนี้ แบบสะกดนิ้วมือภาษาไทยเกิดจากการเทียบเคียงเสียงจากทำมือภาษาอังกฤษ โดยเทียบเคียงเสียงที่มีเสียงตรงกัน ซึ่งในบางตัวอักษรของภาษาไทยต้องให้การผสมเสียงในภาษาอังกฤษ 2 ตัว ถึงตรงหรือเทียบเคียงกับพยัญชนะได้ เช่น ตัวอักษร ง ตรงกับเสียง NG

ในภาษาอังกฤษ ดังนั้น ท่ามือพยัญชนะ ง ในภาษาไทย มีท่ามือ ตัวอักษร N และ G ในภาษาอังกฤษรวมเข้าด้วยกัน เป็นต้น (หนังสือภาษามือเล่ม 2, 2547, น.7)

อภิสิทธิ์ ธรรมทวีธิกุล (2553) กล่าวว่า การสะกดนิ้วมือไทยเป็นการใช้ท่ามือแทนตัวอักษรและสระเพื่อแทนความหมายหรือสะกดคำ ไม่ใช่การสะกดจากรูปตัวอักษรหรือลักษณะภายนอกที่ปรากฏ โดยคุณหญิงกมลลา ไกรฤกษ์ ใช้หลักการเทียบเสียงในตำแหน่งต้นคำและท้ายคำของระบบสัทศาสตร์ (IPA) ดังตาราง 3 โดยการจับกลุ่มเสียงที่คล้ายกัน และเพิ่มท่ามือ 1 2 3 เพื่อกำกับเสียงที่คล้ายกัน

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างท่ามือสะกดนิ้วมือไทยกับอักษรไทยโดยเชื่อมโยงกับท่ามือสะกดนิ้วมือภาษามืออเมริกันผ่านการถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียงของสำนักราชบัณฑิตยสภา 2542 (อภิสิทธิ์ ธรรมทวีธิกุล, 2553)

อักษรไทย	อักษรโรมันที่เทียบเคียงตามเกณฑ์ของสำนักราชบัณฑิตยสภา		ท่ามือสะกดนิ้วมือไทยจำแนกตามส่วนประกอบตามท่ามือ ASL
	ตำแหน่งต้นคำ	ตำแหน่งท้ายคำ	
ก	k	k	K
ข	kh	k	K+1
ค	kh	k	K+2
ฃ	kh	k	K+3
ต	t	t	T
ถ	th	t	T+1
ฐ	th	t	T+2

ตาราง 3 (ต่อ)

อักษรไทย	อักษรโรมันที่เทียบเคียงตาม เกณฑ์ของสำนักราชบัณฑิตย สภา		ท่ามือสะกดนิ้วมือไทย จำแนกตามส่วนประกอบ ตามท่ามือ ASL
	ตำแหน่งต้นคำ	ตำแหน่งท้ายคำ	
ต	th	t	T+3
ท	th, d	t	T+4
ถ	t	t	T+5
ด	s	t	S
ต	s	t	S+1
ช	s	t	S+2
ซ	s	t	S+P
พ	ph	p	P
ป	p	p	P+1
ผ	ph	p	P+2
ภ	ph	p	P+3
ห	H	-	H
ฮ	H	-	H+1
บ	B	p	B

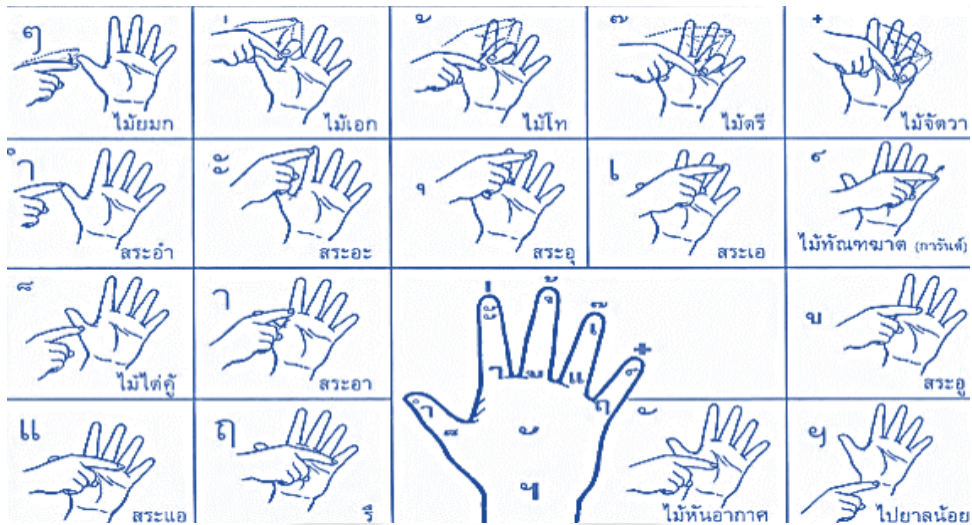
ตาราง 3 (ต่อ)

อักษรไทย	อักษรโรมันที่เทียบเคียงตาม เกณฑ์ของสำนักราชบัณฑิตย สภา		ท่ามือสะกดนิ้วมือไทย จำแนกตามส่วนประกอบ ตามท่ามือ ASL
	ตำแหน่งต้นคำ	ตำแหน่งท้ายคำ	
ร	R	n	R
ว	W	w	W
ด	D	t	D
ฎ	D	t	D+1
ฟ	F	p	F
ฝ	F	p	F+1
ล	L	n	L
ฬ	L	n	L+1
จ	Ch	t	J*
ย	Y	-	Y
ญ	Y	-	Y+1
ม	M	m	M
น	N	n	N
ณ	N	n	N+1

ตาราง 3 (ต่อ)

อักษรไทย	อักษรโรมันที่เทียบเคียงตาม เกณฑ์ของสำนักราชบัณฑิตย สภา		ท่ามือสะกดนิ้วมือไทย จำแนกตามส่วนประกอบ ตามท่ามือ ASL
	ตำแหน่งต้นคำ	ตำแหน่งท้ายคำ	
ง	Ng	ng	N+G
ท	Th	t	T+H
ธ	Th	t	T+H+1
ฉ	Ch	t	C+H
ช	Ch	t	C+H+1
ฌ	Ch	t	C+H+2

2. แบบสะกดนิ้วมือ สระ วรรณยุกต์ และสัญลักษณ์อื่นๆ หมายถึง การจัดเรียงคล้ายกับสระทั่วไปที่เริ่มจากสระอะ สระอา สระอิ โดยพิจารณาจากปลายนิ้วลงล่าง ส่วนการเรียงแบบสะกดวรรณยุกต์ เป็นการแบ่นิ้วทั้ง 5 นิ้ว และใช้นิ้วชี้ชี้ข้างชี้ไปส่วนที่เป็นในข้อต่อบนล่างของทั้งห้านิ้ว ตามลำดับ ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 31 แบบสะกดสระ วรรณยุกต์ และสัญลักษณ์อื่นๆ

(ดัดแปลงจากสมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย, 2540)

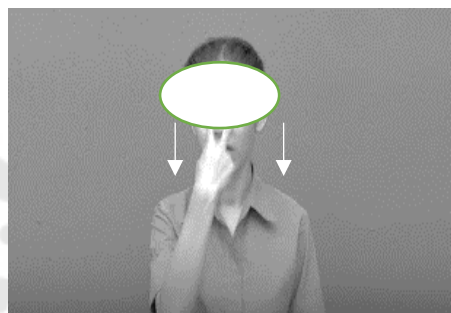
3. แบบสะกดตัวเลข หมายถึง การใช้นิ้วมือทำท่าแทนตัวเลขต่างๆ ซึ่งสามารถแทนค่าตัวเลขและจำนวนได้มากตามที่ต้องการ ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 32 การสะกดนิ้วมือตัวเลข

(ดัดแปลงจากสมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย, 2540)

นอกจากการสะกดนิ้วมือตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีท่ามือที่ได้ใช้สำหรับการสื่อสารหรือถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก หรือสิ่งที่เป็นนามธรรม กล่าวคือ เช่น ท่ามือ ร้องไห้ ไม่จำเป็นต้องสะกดนิ้วมือตามแบบสะกดตัวอักษร แต่สามารถแสดงท่าทางเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกให้สามารถเข้าใจได้โดยง่ายทั้งคนหูปกติและคนหูหนวก

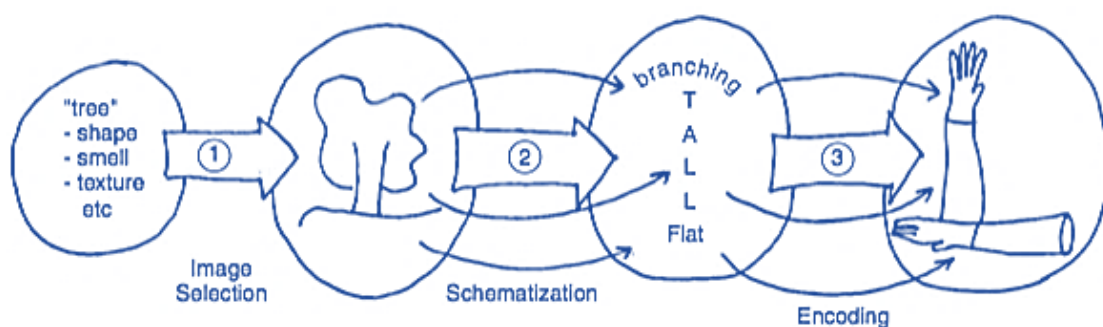

ภาพประกอบ 33 ท่ามือ ร้องไห้ ในภาษามือไทย

(ดัดแปลงจากพจนานุกรมภาษามือไทย ฉบับราชบัณฑิตยสภา, 2559)

3. โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา

Taub (2001,p.19) กล่าวในหนังสือเรื่อง Language from the body: Iconicity and Metaphor in American Sign Language ว่าสัญลักษณ์ในภาษามือมีความคล้ายคลึงระหว่างรูป (form) และความหมาย (meaning) โดย Taub (2001, p. 19) ยกตัวอย่างงานวิจัยของ Pizzuto, Boyes – Braem, and Volterra (1996) ทำการทดสอบผู้ที่ไม่มีความรู้ด้านสัญลักษณ์เพื่อให้เดาความหมายของสัญลักษณ์โดยใช้ภาษามืออิตาลี ผลการทดสอบพบว่าวัฒนธรรมเป็นตัวแปรที่สำคัญในการตีความหมายของสัญลักษณ์ บางสัญลักษณ์ผู้ที่ไม่ใช่คนอิตาลีสามารถเดาความหมายได้ ซึ่งน่าจะเกิดจากความ เป็นสากลของสัญลักษณ์ บางสัญลักษณ์คนหูหนวกที่ไม่ใช่ชาวอิตาลีสามารถเข้าใจได้ง่าย บางสัญลักษณ์สัมพันธ์กับประสบการณ์ของคนหูหนวก และบางสัญลักษณ์ต้องมีพื้นฐานวัฒนธรรมของอิตาลีถึงเข้าใจ Taub (2001,p.20) กล่าวว่าสัญลักษณ์เป็นสิ่งที่ เป็นเรื่องปกติและมีความเชื่อมโยงกันไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดหรือแม้กระทั่งภาษามือ เนื่องจากภาษาพูดมีการใช้โครงสร้างทางภาษาที่รวมไปถึงระดับคำและระดับประโยค ในการวิเคราะห์ภาษามือ Taub นำเสนอโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา (The analogue-building model of linguistic iconicity) โดยพิจารณาการเลือกภาพ (image selection) การวางขอบเขต (schematization) การใส่รหัส (encoding) ดังรายละเอียดในภาพประกอบต้นไม้

ภาพประกอบ 34 โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาของท่ามือ “ต้นไม้” ในภาษามืออเมริกัน

(ดัดแปลงจาก Taub,2001)

ภาพประกอบ 34 นำเสนอโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาท่ามือ “ต้นไม้” ในภาษามืออเมริกัน โดยเริ่มต้นจากภาพมโนทัศน์ ส่วนประกอบของต้นไม้ โดยมีรูปร่าง (shape) กลิ่น (smell) โครงสร้าง (texture) นำไปสู่ต้นแบบของต้นไม้ที่มีอยู่จริง และการวางขอบเขตที่เหมาะสมกับภาษามือ คือ มีกิ่งก้าน (branching) ความสูง (tall) พื้นดิน (flat) และสุดท้าย คือ การใส่เป็นท่ามือ “ต้นไม้” ในภาษามืออเมริกัน ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ 1) การเลือกภาพ 2) การวางขอบเขต และ 3) การใส่รหัส ซึ่งทั้ง 3 ขั้นตอนมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

Taub (2001, p. 45-51) อธิบายกระบวนการของโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเลือกภาพ

การเลือกภาพเป็นขั้นตอนแรกในการให้ข้อมูล (information) ในการเลือก การเลือกภาพมาจากประสาทสัมผัสการรับรู้ภาพ (sensory image) ซึ่งเป็นตัวแทนของมโนทัศน์ทั้งหมด เช่น การรับรู้ด้วยการได้ยิน คือ ภาษาพูด การรับรู้ด้วยการมองเห็น คือ ภาษาสัญลักษณ์ ความเหมาะสมในการเลือกภาพแตกต่างกันไปในแต่ละภาษา แต่วัฒนธรรม อาจกล่าวได้ว่าการเลือกภาพเป็นการจัดหมวดหมู่ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของสิ่งของผ่านประสาทสัมผัส ซึ่งประสาทสัมผัสในการรับรู้สิ่งต่างๆ ประกอบเป็นแนวคิดในการสื่อสารเช่น ภาพประกอบ 12 ท่ามือ “ต้นไม้” ในภาษามืออเมริกันเกิดจากการเลือกภาพและจัดหมวดหมู่ความคิดผ่านประสาทสัมผัส เช่น รูปร่าง กลิ่น พื้นผิวสัมผัส เป็นต้น ซึ่ง Taub กล่าวว่า การเลือกภาพอาจแตกต่างกันไปตามแต่ละภาษาหรือวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น โดยการเลือกภาพเลือกจากลักษณะเด่นของสิ่งที่อ้างอิงเพื่อเป็นจุดประสงคในการสร้างสัญลักษณ์ที่สามารถเชื่อมโยงกับแนวความคิด

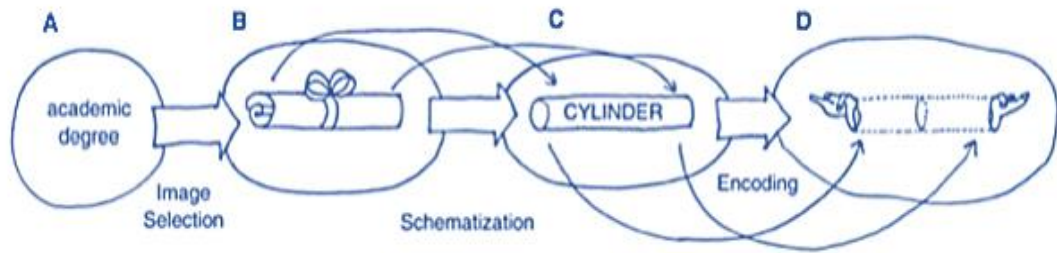
2. การวางขอบเขต

การเชื่อมโยงแนวความคิดเป็นขั้นตอนที่เกิดต่อมาจากการเลือกรูปภาพซึ่งการเชื่อมโยงแนวความคิด-Taub กล่าวว่าต้องมีความมั่นใจในรูปภาพที่เราเลือกมาว่าสามารถนำมาเชื่อมโยงกันได้หรือไม่ ซึ่งหากมีรายละเอียดที่ชัดเจนมากเกินไปผู้ส่งสารต้องแยกส่วนหรือแก้ไขเพื่อให้ทุกส่วนที่มีความหมายตรงกับหมวดหมู่ของภาษามากยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น ภาพประกอบ 12 ท่ามือ “ต้นไม้” ในภาษามืออเมริกัน มีการเชื่อมโยงแนวความคิดด้วยกันอยู่ 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) พื้นดิน 2) ความสูงในแนวตั้ง และ 3) กิ่งก้านใบที่ยื่นออกมา ซึ่งเห็นได้ว่าองค์ประกอบท่ามือ “ต้นไม้” ในภาษามืออเมริกันมีการเชื่อมโยงแนวความคิดซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ Taub กล่าวว่าผู้ส่งสารไม่สามารถใส่รายละเอียดหรือลักษณะเด่นทั้งหมดไปในการสื่อสาร ดังนั้น การสื่อสารด้วยท่ามือต้องเก็บรายละเอียดที่สำคัญที่ต้องการสื่อเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ Slobin (1996) ที่เรียกกระบวนการวางขอบเขตว่า “การคิดเพื่อการพูด (thinking for speaking)” เพื่อให้ง่ายในการสื่อสาร

3. การใส่รหัส

การใส่รหัสเป็นขั้นตอนสุดท้ายในโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา คือ การใส่รหัสกับขอบเขตของภาพ (schematic image) ให้กลายเป็นรูปภาษา (linguistic form) ในขั้นตอนนี้เป็นการเลือกรูปทางกายภาพที่เหมาะสมในการเป็นตัวแทนแต่ละมโนทัศน์ทางความหมายและต้องสามารถแทนที่โครงสร้างโดยรวมทั้งหมดของภาษาต้นแบบได้ ผลของขั้นตอนนี้จะได้ความคล้ายทางภาษา (iconic linguistic) ในด้านรูปและความหมาย เช่น ท่ามือ “ต้นไม้” ในภาษามืออเมริกันเราสามารถสังเกตเห็นได้ว่านิ้วมือที่กางออกเป็นตัวแทนของการแตกแขนงของต้นไม้ ท่อนแขนเป็นตัวแทนของลำต้น และท่อนแขนล่างในแนวนอนเป็นตัวแทนของผิวดิน เป็นต้น

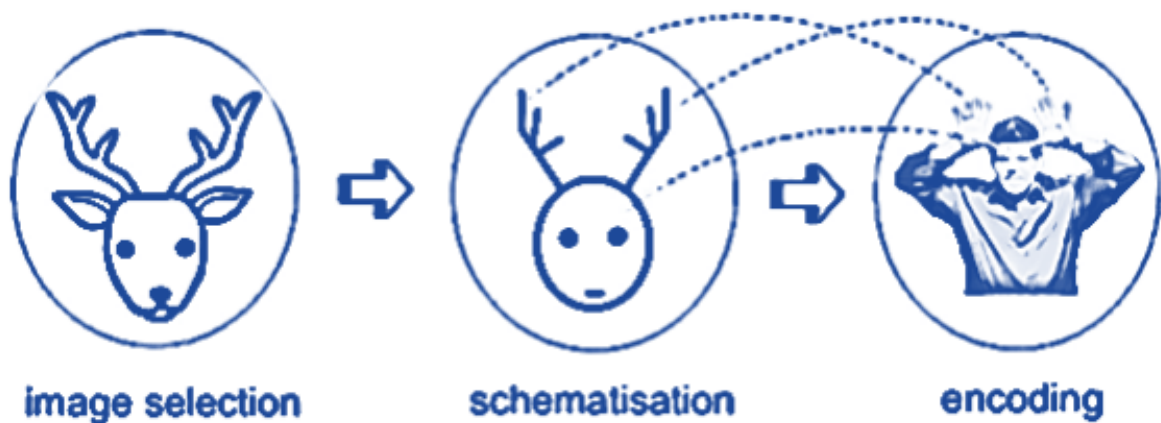
นอกจากนี้ Taub (2001, p. 53-54) กล่าวว่าโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา ไม่ได้เทียบเพียงความคล้ายทางภาษาของท่ามือที่เป็นรูปธรรมเท่านั้น แต่สามารถเทียบความคล้ายทางภาษาที่เป็นนามธรรมได้เช่นเดียวกันเช่น ท่ามือ “ปริญญา” ในภาษามืออเมริกัน มีกระบวนการเทียบความคล้ายทางภาษา ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 35 โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาของท่ามือ “ปริญญา” ในภาษามืออเมริกัน

(ดัดแปลงจาก Taub, 2001)

ภาพประกอบ 35 อธิบายกระบวนการเทียบความคล้ายทางภาษาของท่ามือ “ปริญญา” A เริ่มต้นจากมโนทัศน์เริ่มแรก คือ ปริญญา (academic degree) B ภาพที่เลือก คือ ใบปริญญา การวางขอบเขต C มีรูปทรงคล้ายกับกระบอกสูบ (cylinder) D การใส่รหัสที่ตรงกับท่ามือ รูปทางกายภาพตั้งลักษณะเด่นมีรูปร่างคล้ายกระบอกสูบ แต่ไม่ลงรายละเอียดของโบว์ที่ผูกในใบปริญญา ดังนั้น การใส่รหัส คือ การใช้นิ้วชี้กับนิ้วโป้งทั้ง 2 ข้าง ท่ามือจับเข้าหากัน หลังจากนั้น ยืดนิ้วมือที่จับออกจากกันคนละทาง ซึ่งมีลักษณะเหมือนใบปริญญา

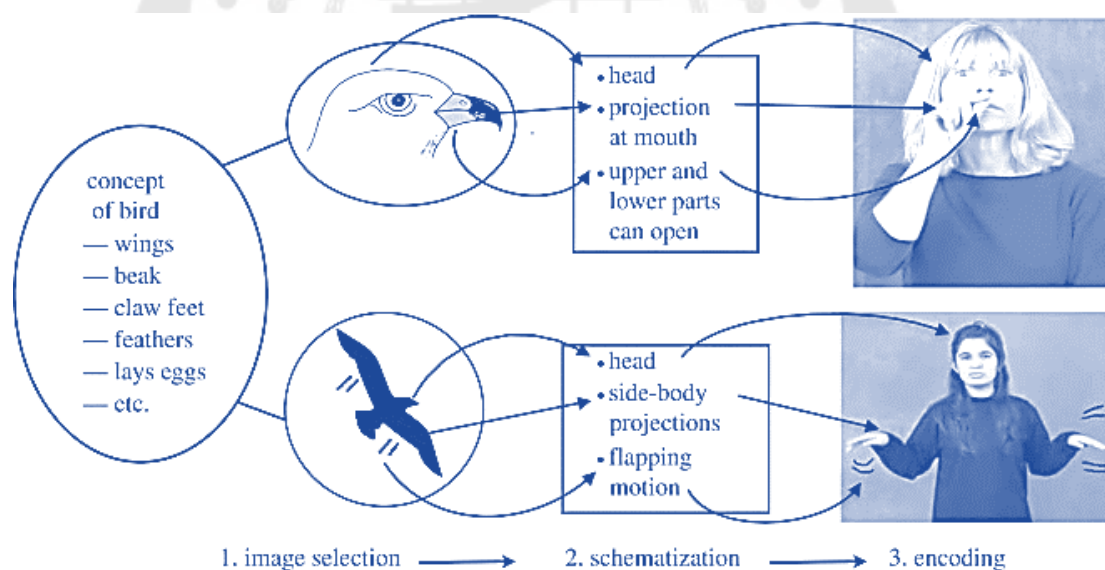

ภาพประกอบ 36 การเทียบเคียงความคล้ายทางภาษาของ “กว้าง” ในภาษามืออเมริกัน

(ดัดแปลงจาก Koneko and Sutton - Spence, 2012)

ภาพประกอบ 36 นำเสนอการเทียบเคียงความคล้ายทางภาษาของ “กวาง” ในภาษามืออังกฤษ โดยการเลือกภาพเลือกจากการเห็นวัตถุหรือในที่นี้ คือ กวาง ส่วนการวางขอบเขตเลือกจากลักษณะเด่นของกวาง คือ เขา และการใส่รหัส คือ การเทียบเคียงความคล้ายของกวาง โดยใช้มือทั้งสองข้างอยู่เหนือศีรษะพร้อมกางนิ้วมือออก เปรียบเหมือนเขากวาง ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของกวาง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Emmorey (2014) ที่ทำการศึกษาภาษามือโดยใช้โมเดลการเทียบเคียงความคล้ายทางภาษา ซึ่งพบว่า การเทียบเคียงความคล้ายทางภาษาของคนหูหนวกในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันตามแต่ภาพที่คนหูหนวกรับรู้จึงทำให้การขอบเขตและการใส่รหัสแตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น ท่ามือ นก ในภาษามืออเมริกันและภาษามือตุรกีมีความแตกต่างกัน โดยในภาษามืออเมริกันคนหูหนวก คือ จะงอยปากของนก (ภาพด้านบน) แต่ภาษามือตุรกีคนหูหนวกเลือกลักษณะการเคลื่อนไหวของนกในการสื่อความหมาย (ภาพด้านล่าง) ดังตัวอย่างภาพประกอบ

ภาพประกอบ 37 การเทียบเคียงความคล้ายทางภาษา “นก”
ระหว่างภาษามืออเมริกันและภาษามือตุรกี

(ดัดแปลงจาก Emmorey, 2014)

นอกจากนี้ จากงานวิจัยของ Samson (2021) ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง The iconicity and non – arbitrariness of body locations in four unrelated sign language โดยเปรียบเทียบภาษามือ 4 ประเทศ ได้แก่ ภาษามืออเมริกัน ภาษามือออสเตรเลีย ภาษามือฮ่องกง และภาษามือเกาหลี ผลการวิเคราะห์สรุปว่าภาษามือทั้ง 4 ประเทศมีการใช้สัญลักษณ์ในการประกอบสร้างท่ามือเป็นจำนวนมาก โดยสัญลักษณ์ที่ใช้เป็นการเทียบเคียงความคล้ายทางภาษาที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ตามแนวคิดของ Taub (2001) ภาษามือในแต่ละประเทศมีความเกี่ยวข้องระหว่างรูปและความหมายเป็นหลัก

4. รหัสการบันทึกท่าภาษามือ

Stokoe (1960, 1992) คิดค้นการใช้รหัสการบันทึกท่าภาษามือเป็นครั้งแรกโดยเริ่มจากการใช้บันทึกภาษามืออเมริกัน Stokoe มองว่าการใช้รหัสการบันทึกท่าภาษามือสะดวกกว่าการวาดภาพหรือเขียนคำบรรยาย เนื่องจากการวาดภาพหรือการบรรยายอาจทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสนในการทำท่ามือ แต่หากใช้รหัสจะทำให้สามารถพิจารณาภาพและคำบรรยายภาพได้ถูกต้องชัดเจนมากยิ่งขึ้น รวมถึงสามารถทำให้ผู้บันทึกสะดวกและรวดเร็วกว่าการวาดภาพหรือการบรรยาย

กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญ (2526) กล่าวว่ารหัสบันทึกท่ามือ หมายถึง สัญลักษณ์ที่เขียนขึ้นเพื่อบอกตำแหน่งของมือ ท่าของมือ และการเคลื่อนไหวมือ ซึ่งในภาษามือ 1 คำ หรือ 1 วลี จะมีการเคลื่อนไหวมือที่มีความแตกต่างกัน การใช้รหัสบันทึกท่ามือมีความสะดวกมากกว่าการวาดภาพ เนื่องจากการวาดภาพเพื่อให้ตรงกับการสื่อความหมายและท่าทางจริงเป็นเรื่องยาก อาจทำให้ผู้ปฏิบัติตามเกิดความสับสน แต่การใช้รหัสทำให้การพิจารณาภาพและคำบรรยายในการทำท่ามือได้ถูกต้องและแม่นยำมากขึ้น รหัสบันทึกท่ามือ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. **สัญลักษณ์แสดงตำแหน่ง** เป็นการแสดงตำแหน่งของร่างกายที่ใช้ทำท่ามือ แบ่งออกเป็น 12 จุด ดังตาราง 4

ตาราง 4 สัญลักษณ์แสดงตำแหน่งของร่างกายที่ใช้ทำท่ามือ

ลำดับ	ตำแหน่งของร่างกาย	สัญลักษณ์
1	บริเวณหน้าอกหรือบริเวณลำตัวด้านหน้า (ไม่กำหนดตำแหน่งที่แน่นอน)	∅
2	บริเวณใบหน้ารวมถึงศีรษะ	○
3	บริเวณหน้าส่วนบนหรือหน้าผากหรือเหนือระดับคิ้วขึ้นไป	∩
4	บริเวณตาและจมูก	△
5	บริเวณหน้าส่วนล่าง (ต่ำกว่าจมูกลงมา)	∪
6	บริเวณด้านข้างของหน้า ได้แก่ แก้ม ขมับ และหู	} }
7	บริเวณลำคอ	π
8	บริเวณส่วนของลำตัว (ตั้งแต่ไหล่จนถึงเอว)	[]
9	บริเวณแขนส่วนบน (ตั้งแต่ข้อศอกถึงหัวไหล่หรือช่วงโคนแขน)	∨
10	งอข้อศอก ตั้งมือขึ้น หรือหงายข้อมือ	∨
11	หงายฝ่ามือขึ้น	a
12	คว่ำฝ่ามือลง	b

ตาราง 4 แสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์ที่ใช้ในการบันทึกท่ามือที่ปรากฏในตำแหน่งของร่างกายมีทั้งหมด 12 สัญลักษณ์ ซึ่งสัญลักษณ์ที่ใช้ในการบันทึกท่ามือนั้นครอบคลุมตั้งแต่บริเวณใบหน้าจนถึงลำตัว บางสัญลักษณ์มีลักษณะคล้ายกับสระของตำแหน่งบริเวณของร่างกาย

2. สัญลักษณ์แสดงท่ามือ เป็นการแสดงลักษณะของท่ามือ แบ่งออกเป็น 19 ท่า ดัง

ตาราง 5

ตาราง 5 สัญลักษณ์แสดงท่ามือ

ลำดับ	ท่ามือ	สัญลักษณ์
1	ท่ามือคล้ายตัวอักษร A หรือ S หรือ T ของการสะกดนิ้วด้วยมือ	A
2	แบมือยกนิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง และนิ้วก้อยขึ้นให้นิ้วมือชิดกัน ส่วนนิ้วหัวแม่มืองอเข้าฝ่ามือ	B
3	แบมือกางนิ้วออกทั้ง 5 นิ้ว	5
4	ทำท่ามือโค้งคล้ายกับตัว C	C
5	งอนิ้วชี้ให้มาจรดกับนิ้วหัวแม่มือและสามนิ้วที่เหลือเหยียดออก คล้ายกับตัว S	E
6	งอนิ้วชี้ให้มาจรดกับนิ้วหัวแม่มือและสามนิ้วที่เหลือเหยียดออก คล้ายกับตัว F	F
7	ท่ามือให้เหลือแต่นิ้วชี้เหยียดออก คล้ายกับตัว D หรือ G	G
8	ท่ามือให้เหลือแต่นิ้วชี้และนิ้วกลางเหยียดออกคล้ายตัว H	H
9	ท่ามือให้เหลือแต่นิ้วก้อยชูขึ้น	I
10	ทำท่าคล้ายตัว G แต่ให้นิ้วหัวแม่มือแตะระหว่างกลางนิ้วกลางคล้ายกับตัว K หรือ P	K
11	ท่ามือให้นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ นิ้วกลาง เหยียดออก คล้ายกับท่าเลข 3	3
12	ท่ามือให้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้ตั้งฉากกัน	L
13	ท่ามือหลวมๆ ปล่อยให้นิ้วทั้งสี่ชิดกัน สัมผัสที่หัวแม่มือ คล้ายกับการสะกดตัว O	O
14	ท่ามือให้เหลือแต่นิ้วชี้และนิ้วกลาง แล้วให้นิ้วกลางไขว้กับนิ้วชี้	R
15	ท่ามือให้เหลือนิ้วชี้และนิ้วกลาง และนิ้วทั้งสองแยกออกจากกัน	V
16	ท่ามือให้เหลือนิ้วชี้ นิ้วกลาง และนิ้วนาง และให้นิ้วทั้งสามแยกออกจากกัน	W
17	ท่ามือให้เหลือแต่นิ้วชี้ งอนิ้วชี้เป็นรูปคล้ายตะขอ	X
18	ท่ามือให้เหลือแต่นิ้วหัวแม่มือและนิ้วก้อย คล้ายกับเขาควาง	Y
19	ยกมือขึ้นนิ้วทั้ง 5 กางออก งอนิ้วกลางลงมา	8

ตาราง 5 แสดงให้เห็นลักษณะของท่ามือที่ใช้ในการสื่อสารโดยแบ่งออกเป็น 19 ท่า ซึ่งแต่ละสัญลักษณ์ส่วนมากมีลักษณะเป็นตัวอักษรภาษาอังกฤษ เนื่องจากผู้คิดค้นรหัสการบันทึกท่ามือคิดค้นจากท่ามืออเมริกัน โดยสัญลักษณ์ที่ใช้บันทึกมีลักษณะคล้ายกับท่ามือที่มีการเทียบเคียงจากตัวอักษรในภาษาอังกฤษ

3. สัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหว (signation ด้วยย่อคือ sig) การเคลื่อนไหวในภาษามือเป็นสิ่งที่สำคัญในการสื่อสาร โดยภาษามือมีการแสดงท่าทางและการเคลื่อนไหวที่ข้อมือประกอบในการสื่อสาร ซึ่งการเคลื่อนไหวในภาษามือแบ่งออกเป็น 24 ท่า ดังตาราง 6

ตาราง 6 สัญลักษณ์แสดงการเคลื่อนไหวในภาษามือ

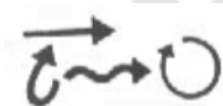
ลำดับ	การเคลื่อนไหว	สัญลักษณ์
1	เคลื่อนขึ้น	^
2	เคลื่อนลง	v
3	เคลื่อนขึ้นๆ ลงๆ	∧
4	เคลื่อนไปทางซ้าย	>
5	เคลื่อนไปทางขวา	<
6	เคลื่อนจากซ้ายไปขวาหรือขวาไปซ้าย	↔
7	เคลื่อนเข้าหาตัว	T
8	เคลื่อนออกจากตัว	⊥
9	เคลื่อนเข้าหาตัวแล้วออกไป	I
10	หงายมือ	d
11	คว่ำมือ	o
12	การหมุนข้อมือ	w
13	งอข้อมือ	u
14	เปิดนิ้วมือหรือกางนิ้วมือออก	□
15	ปิดนิ้วมือหรือรวบนิ้วมือเข้า	#
16	เคลื่อนไหวหรือกระดิกนิ้วมือ	x
17	เคลื่อนมือในรูปวงกลม	@

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับ	การเคลื่อนไหว	สัญลักษณ์
18	เคลื่อนเข้าหากัน แต่ไม่สัมผัสกัน) (
19	แตะหรือสัมผัสกัน	X
20	นิ้วมือเกี่ยวกัน	⊔
21	มือหรือนิ้วตัดขวางกัน	⊕
22	นิ้วมือเข้าไปอยู่ข้างในอีกมือหนึ่ง	⊙
23	ท่าแยกออกจากกัน	÷
24	กริยาของท่ามือแบบเดียวกัน แต่สลับมือกัน	๓

นอกจากนี้ หนังสือภาษามือไทยเล่ม 5 ของสมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย (2544, น. 4) แบ่งสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อใช้ในการจัดบันทึก และถ่ายทอดความเข้าใจของผู้ที่ต้องการจะศึกษา ได้แก่

1. สัญลักษณ์แทนจังหวะของการเคลื่อนไหวพื้นฐาน (rhythms of basic movement)

หมายถึง ทิศทางและระยะทางของการเคลื่อนไหว

หมายถึง การเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว

หมายถึง การเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งโดยก้าวสั้นๆ

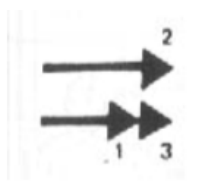
2. สัญลักษณ์แทนการเคลื่อนไหวที่ซ้ำๆ กัน (repeated movement)

หมายถึง การเคลื่อนที่ไปในทิศทางเดียวกันหลายๆ ครั้ง

หมายถึง การเคลื่อนที่ไป - กลับ หลายๆ ครั้ง

หมายถึง การเคลื่อนที่สลับกันในทิศทางเดียวกัน

(ซ้าย 1 ครั้ง ขวา 1 ครั้ง)

หมายถึง การหมุนข้อมือหรือส่วนของแขน ระหว่าง ข้อศอกกับ

มือ เป็นวงกลมหลายๆ ครั้ง

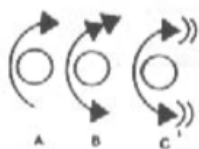
3. สัญลักษณ์แทนการเคลื่อนไหวที่มีการสั่น ขยับ และการหมุนปลายแขน (vibrating and nodding movement and forearm rotation)

หมายถึง การเคลื่อนที่ไปสองทิศทางที่มีการสั่น (สั้นและเร็วมาก)

หมายถึง การตะเบาๆ หลายครั้ง

หมายถึง การหมุนปลายแขน

A การหมุนครั้งเดียว

B การหมุนไป-มา

C การหมุนแบบสั้นไป-มา

ในบทถัดไป ผู้วิจัยจะนำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัย การเก็บข้อมูล วิธีการ
คัดเลือกข้อมูล เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ตลอดจนวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์สัญญาณและโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยในงานวิจัยนี้ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วนหลัก ซึ่งได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมคำศัพท์ผลไม้

สำรวจคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย โดยคำศัพท์ผลไม้มีทั้งหมดจำนวน 145 คำ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากเว็บไซต์ตลาดไท (2564) ซึ่งเป็นตลาดขายส่งผลไม้ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ภายใต้หัวข้อ “ผลไม้” หัวข้อย่อย “ตลาดผลไม้ฤดูกลาง” โดยมีคำศัพท์ผลไม้ทั้งหมด ดังนี้

แก้วี	เงาะ	พุทรา	มะไฟไข่เต่า	มังคุด
กระจับ	ชมพู	พุทราจีน	มะไฟเหี้ยญทอง	มังคุดผิวคละ
กระท้อนชั้นทอง	ชมพูทับทิมจันทร์	พุทรานม	มะยม	มันแกว
กระท้อนทับทิม	ชมพูมะเหมี่ยว	พุทราบอมส์เบ	มะม่วง	มะยงชิด
กระท้อนปุยฝ้าย	เซอรี	พุทราสงวนทอง	มะม่วงแก้ว	ระกำ
กระท้อนอิล่า	ตะขบ	พุทราสามรส	มะม่วงแก้วลิ้มรัง	ลองกอง
กระท้อน	แตงโม	พุทราสาลี	มะม่วงเขียวมรกต	ละมุด
กล้วย	แตงโมกินรี	พุทราสีทอง	มะม่วงเขียวเสวย	ละมุดมาเลย์
กล้วยไข่	แตงไทย	มะกอก	มะม่วงเขียวสามรส	ละมุดหวานกรอบ
กล้วยนางยา	แตงโมตอปปิโด	มะกอกดำ	มะม่วงเขียวใหญ่	ล้างสาต
กล้วยน้ำว้า	ทุเรียน	มะกอกป่า	มะม่วงโชคอนันต์	ลำไย
กล้วยน้ำว้าฉนวน	ทุเรียนกระดุม	มะกอกฝรั่ง	มะม่วงน้ำดอกไม้	ลำไยกะโหลก
กล้วยเล็บมือนาง	ทุเรียนก้านยาว	มะขาม	มะม่วงเบา	ลำไยสีชมพู
กล้วยหอม	ทุเรียนชะนี	มะขามเทศ	มะม่วงฟ้าลั่น	ลำไยแก้ว

กล้วยหอมทอง	ทุเรียนหมอนทอง	มะขามหวานสีชมพู	มะม่วงมันเดือนเก้า	ลำไยสีดอ
กล้วยหักมุก	น้อยหน้า	มะขามหวานสีทอง	มะม่วงแสด	ลิ้นจี่
แก้วมังกร	น้อยหน้าเนื้อ	มะขวิด	มะม่วงหิมพานต์	ลิ้นจี่ค่อม
ขนุน	น้อยหน้าหนัง	มะตูม	มะม่วงหนังกลางวัน	ลิ้นจี่จักรพรรดิ
ขนุนจำปากรอบ	น้อยโหน่ง	มะปราง	มะม่วงอกร่อง	ลูกตาล
ขนุนทองประเสริฐ	ฝรั่ง	มะพร้าว	มะละกอ	สตอเบอร์รี่
ขนุนทองสุดใจ	ฝรั่งกลมสาลี่	มะพร้าวน้ำหอม	มะละกอแขกดำ	ส้มเขียวหวาน
ขนุนมาเลย์	ฝรั่งกิมจู	มะเฟือง	มะละกอฮอลแลนด์	ส้ม
ขนุนเหรียญบาท	ฝรั่งแบนสีทอง	มะไฟ	มะละกอฮาวาย	ส้มโชกุน
ส้มพีรมอคค์	ส้มโอขาวน้ำผึ้ง	สาลี่หอม	องุ่นพันธุ์แดง	
ส้มสายน้ำผึ้ง	สับปะรด	สาลี่หิมะ	อินทผลัม	
ส้มสีทอง	สับปะรดภูแล	หลุมพี	แอปเปิล	
ส้มเหนื่อ	เสาวรส	หว่า	แอปเปิลกาล่า	
ส้มแซ้ง	สละ	หม่อน	แอปเปิลเขียว	
ส้มโอ	สาลี่	องุ่น	แอปเปิลฟูจิ	
ส้มโอขาวแตงกวา	สาลี่ก้านยาว	องุ่นเขียว		
ส้มโอขาวใหญ่แม่	สาลี่น้ำผึ้ง	องุ่นดำ		
กลอง				

2. การเก็บรวบรวมทำมือจากผู้บอกภาษามือ คือ คนหูหนวก

คนหูหนวกผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านการใช้ภาษามือไทยจากสมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทยจาก 4 ภูมิภาคของประเทศไทย

3.2 การคัดเลือกข้อมูล

1. การคัดเลือกคำศัพท์ผลไม้ ซึ่งคำศัพท์ที่คัดเลือกต้องเป็นคำศัพท์ที่มีทำมือ ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จึงใช้แบบสำรวจสอบถามผู้บอกภาษาหรือคนหูหนวก เพื่อตรวจสอบว่าคำศัพท์ผลไม้คำใดที่มีทำมือ โดยผู้บอกภาษามือจะทำการเลือกตอบ คือ “มีทำมือ” และ “ไม่มีทำมือ” เท่านั้น

2. การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างหรือผู้บอกภาษามือ คือ คนหูหนวก

คัดเลือกผู้บอกภาษามือ เพื่อให้ได้ทำมือคำศัพท์ผลไม้ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านการใช้ภาษามือไทย ซึ่งงานวิจัยนี้คัดเลือกจากสมาคมคนหูหนวกแห่ง

ประเทศไทย เนื่องจากเป็นสมาคมที่ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2512 เป็นสมาคมที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในประเทศไทยโดยคัดเลือกผู้บอกภาษาจำนวน 8 คน จาก 4 ภูมิภาค ภูมิภาคละ 2 คน เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของท่ามือ ซึ่งผู้บอกภาษามือต้องมีคุณสมบัติ ได้แก่

2.1 เป็นคนหูหนวกหรือเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านภาษามือไทย

2.2 เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี เนื่องจากจำเป็นต้องเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาและเรียนรู้ท่ามือคำศัพท์ภาษามือไทยเป็นอย่างดี

2.3 เป็นผู้ที่ย้ายอยู่ในแต่ละภูมิภาคแต่กำเนิด คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ โดยแบ่งเป็นภูมิภาคละ 2 คน รวมเป็น 8 คน

ผู้บอกภาษาทั้ง 8 คน เสนอยินยอมเพื่อให้ดำเนินการวิจัย คือ 1) ทำแบบสำรวจในข้อ 1 ว่าคำศัพท์ผลไม้ใดมีท่ามือหรือไม่มีท่ามือ และ 2) สัมภาษณ์การใช้ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาค โดยมีรายละเอียด คือ

1) แบบสำรวจว่าคำศัพท์ผลไม้ใดมีท่ามือหรือไม่มีท่ามือ

จากแบบสำรวจพบว่าคำศัพท์ผลไม้บางคำเป็นสายพันธุ์ของผลไม้ ทำให้บางคำศัพท์ไม่มีท่ามือหรือมีท่ามือไม่ครบทั้ง 4 ภาค เนื่องจากผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกคำศัพท์ คือ คัดเลือกเฉพาะคำศัพท์ผลไม้ที่มีท่ามือและต้องมีท่ามือครบในแต่ละภูมิภาค เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบความเหมือนความต่างของท่ามือได้ โดยพบคำศัพท์ผลไม้ที่ครบตามเกณฑ์ทั้งหมด 50 คำ ดังนี้

1. กระท้อน	26. มะยม
2. กัลย	27. มะม่วง
3. กัลยไข่	28. มะม่วงหิมพานต์
4. กัลยน้ำว้า	29. มะละกอ
5. กัลยหอม	30. มังคุด
6. แก้วมังกร	31. มันแกว
7. ขนุน	32. มะยงชิด
8. เงาะ	33. ระกำ
9. ชมพู่	34. ลองกอง
10. ชมพู่มะเหมี่ยว	35. ละมุด
11. เซอรี	36. ลางสาด
12. ตะขบ	37. ลำไย

13. แดงโม	38. ลิ่นจี่
14. แดงไทย	39. ลูกตาล
15. ทูเรียน	40. สตอเบอร์รี่
16. น้อยหน้า	41. ส้มเขียวหวาน
17. ฝรั่ง	42. ส้ม
18. พุทรา	43. ส้มโอ
19. มะกอก	44. สับปะรด
20. มะขาม	45. เสาวรส
21. มะขามเทศ	46. สลละ
22. มะปราง	47. สาลี่
23. มะพร้าว	48. หม่อน
24. มะเฟือง	49. องุ่น
25. มะไฟ	50. แอปเปิล

ดังนี้

2) การสัมภาษณ์การใช้ทำมือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาค โดยมีขั้นตอน

1. ผู้วิจัยมีแผ่นภาพผลไม้ 50 ชนิด ขนาดเท่า A4 ให้ผู้บอกภาษามือพิจารณา
2. ผู้วิจัยให้ผู้บอกภาษามือทำทำมือตามภาพผลไม้ที่เห็น จำนวน 2 ครั้งต่อ 1 ชนิดของผลไม้ และเก็บข้อมูลผู้บอกภาษามือทั้งหมด 8 คน ภูมิภาคละ 2 คน ซึ่งได้ทำมือทั้งหมด 400 ทำมือ
3. ผู้วิจัยอัดวิดีโอขณะสัมภาษณ์เพื่อสังเกตทำมือที่เกิดขึ้น เพื่อสามารถนำกลับมาศึกษาวิเคราะห์เพิ่มเติมภายหลังได้

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในงานวิจัยนี้เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างทำมือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย ตามแนวคิดเรื่องสัญญาณของ Rogers (1989) กับโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาของ Taub (2001) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเลือกภาพ (image selection) ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยให้ผู้บอกภาษามือพิจารณาภาพผลไม้แต่ละชนิด

2. การวางขอบเขต (schematization) คือ ขั้นตอนการเชื่อมโยงแนวความคิดเป็นขั้นตอนที่เกิดต่อมาจากการเลือกรูปภาพ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงแนวความคิดกับภาพที่เลือก

3. การใส่รหัส (encoding) คือ การใส่รหัสกับขอบเขตของภาพ (schematic image) ให้กลายเป็นรูปภาษา (linguistic form) ในขั้นตอนนี้เป็นการเลือกรูปทางกายภาพที่เหมาะสมในการเป็นตัวแทนแต่ละมิติทางความหมายและต้องสามารถแทนที่โครงสร้างโดยรวมทั้งหมดของภาษาต้นแบบได้ ผลของขั้นตอนนี้จะได้ความคล้ายทางภาษา (iconic linguistic) ในงานวิจัยนี้ นำเสนอรายละเอียด ดังนี้

3.1 ภาพรวมของท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย

3.2 การเรียงลำดับและจำนวนท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย

3.3 ผลการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์สัญญาณของ Rogers (1989) และโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาของ Taub (2001)

3.4 การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย เพื่อตอบสนองมาตรฐานที่ตั้งไว้ พร้อมทั้งสรุปอภิปรายผลท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาค และเสนอข้อเสนอนะในลำดับต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์สัญญาณและโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา ซึ่งเก็บรวบรวมท่ามือคำศัพท์ผลไม้ จำนวน 50 คำ จากคนหูหนวกของสมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย จำนวน 8 คน ในภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคอีสาน แบ่งเป็นภูมิภาคละ 2 คน ในขั้นแรกผู้วิจัยทำการตรวจสอบท่ามือของผู้บอกภาษาในแต่ละภูมิภาคว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ จากผลของการวิเคราะห์พบว่าเมื่อตรวจสอบท่ามือของผู้บอกภาษา 2 คนของแต่ละภูมิภาคประกอบสร้างท่ามือเหมือนกัน ดังนั้น ผู้บอกภาษาในแต่ละภูมิภาคจึงเป็นตัวแทนที่ดีในการวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากมีการประกอบสร้างท่ามือเหมือนกัน โดยผลการวิเคราะห์นำเสนอตาม โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาของ Taub (2001) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 การเลือกภาพ (image selection)

4.2 การวางขอบเขต (schematization)

4.3 การใส่รหัส (encoding) โดยนำเสนอ

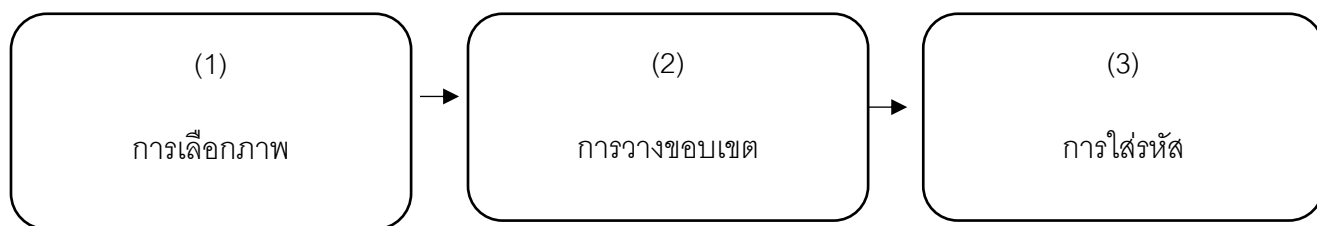
4.3.1 ภาพรวมของท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย

4.3.2 การเรียงลำดับและจำนวนท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย

ไทย

4.3.3 ผลการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์สัญญาณของ Rogers (1989) และโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาของ Taub (2001)

จากการวิเคราะห์ท่ามือคำศัพท์ผลไม้จำนวน 50 คำ ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทยโดยใช้การวิเคราะห์สัญญาณและโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา ของคนหูหนวกทั้ง 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคอีสาน พบว่าคนหูหนวกใช้ท่ามือหรือสัญญาณในการประกอบสร้างท่ามือ โดยอาศัยหลักการ 3 หลักการ ดังนี้

ภาพประกอบ 38 การเทียบความคล้ายทางภาษาของคนหูหนวกตามแนวคิดของ Taub (2001)

4.1 การเลือกภาพ (image selection)

จากผลการวิเคราะห์ที่ทำเมื่อพบว่าในการประกอบสร้างท่ามือใช้การเลือกภาพจากการเห็นภาพของผลไม้จริงๆ เนื่องจากผลจากการวิเคราะห์พบความเชื่อมโยงระหว่างท่ามือที่ผู้บอกภาษากับผลไม้จริงๆ รวมถึงในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยเลือกใช้ภาพผลไม้ในการนำเสนอให้ผู้บอกภาษาดูก่อน แล้วจึงทำท่ามือคำศัพท์ผลไม้ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Taub ที่การเลือกภาพมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับต้นแบบโดยตรง โดยพิจารณาองค์ประกอบ รวมถึงมโนทัศน์ของต้นแบบดังภาพประกอบ

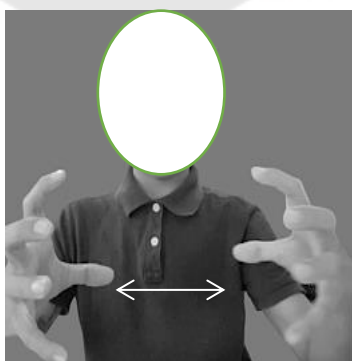

ภาพประกอบ 39 ตัวอย่างการเลือกภาพในคำศัพท์สปีปะรด กล้วยหอม น้อยหน้า

4.2 การวางขอบเขต (schematization)

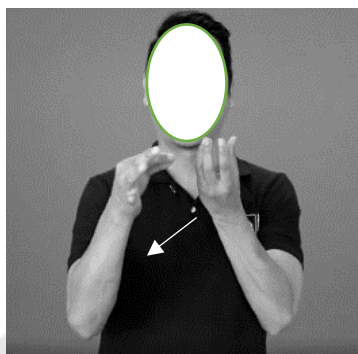
จากผลการวิเคราะห์พบว่า การวางขอบเขตสำหรับคนหูหนวกที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้เป็นการดึงลักษณะเด่นของผลไม้แต่ละชนิดที่ได้จากการเชื่อมโยงจากการเลือกภาพของคนหูหนวก ซึ่งผลการวิเคราะห์พบการวางขอบเขตของสัญลักษณ์หรือท่ามือที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 9 องค์ประกอบ คือ รูปทรง วิธีรับประทาน ลักษณะเฉพาะ สี รสชาติ กลิ่น วิธีคัดเลือก การสะกดตัวอักษร และวิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้ อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์พบว่าองค์ประกอบทั้ง 9 องค์ประกอบไม่ได้ปรากฏทั้งหมดในผลไม้ทุกชนิด จากข้อมูลพบประมาณ 1-4 องค์ประกอบเท่านั้น และพบว่า 6 องค์ประกอบมาจากการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัส ไม่ว่าจะเป็นการมองเห็น การสัมผัส การรับรู้รสชาติ การได้กลิ่น กล่าวคือ รูปทรง ลักษณะเฉพาะ สี รสชาติ กลิ่น วิธีคัดเลือก ส่วนวิธีการรับประทาน การสะกดตัวอักษร และวิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผลไม้แต่ละชนิดในรายละเอียดปลีกย่อยและปรากฏไม่มากนัก และจากการศึกษาพบว่าท่ามือรูปทรงเป็นท่ามือที่ใช้เป็นองค์ประกอบในการวางขอบเขตผลไม้มากที่สุดในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ อาจเนื่องจากรูปทรงเป็นการอธิบายถึงลักษณะนามของผลไม้เทียบได้กับ 1 ผล หรือ 1 ลูกในภาษาพูด และภาษาเขียนของคนทั่วไปและเพื่อความเข้าใจในผลไม้จึงปรากฏรูปทรงหรือการบอกลักษณะนามมากที่สุด ในองค์ประกอบของการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ ซึ่งองค์ประกอบที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 9 องค์ประกอบ มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. **รูปทรง** หมายถึง ขนาด ความยาว ความกว้าง ความหนา รูปร่างที่ปรากฏให้เห็น ภาพภายนอกของผลไม้ เช่น ขนุน มีลักษณะรูปทรงยาวและมีขนาดใหญ่ เป็นต้น

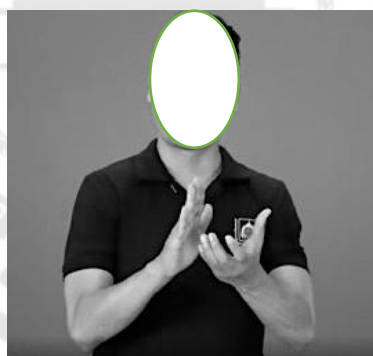
ภาพประกอบ 40 ท่ามือรูปทรงของขนุน

2. **ลักษณะเฉพาะ** หมายถึง คุณสมบัติเฉพาะที่สื่อถึงความแตกต่างและแสดงลักษณะเฉพาะของผลไม้แต่ละชนิดและมีความแตกต่างจากผลไม้ชนิดอื่น เช่น เงาะมีขน เป็นต้น

ภาพประกอบ 41 ท่ามือลักษณะเฉพาะของเงาะ (ขน)

3. **วิธีรับประทาน** หมายถึง วิธีการกินผลไม้ เช่น ฝรั่ง วิธีรับประทาน คือ ใช้มีดสับเฉียงลงเพื่อรับประทาน เป็นต้น

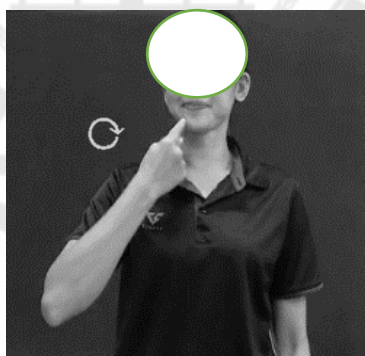
ภาพประกอบ 42 ท่ามือวิธีรับประทานฝรั่ง ด้วยการใช้มีดสับก่อนรับประทาน

4. **สี** หมายถึง การรับรู้ของแสงที่กระทบตาของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มองเห็นเป็นสีต่างๆ เช่น ส้มมีสีส้ม โดยทำมือที่สีส้มสร้างจากตัวอักษร O ที่ขึ้นต้นในคำว่า Orange ซึ่งแปลว่า สีส้ม เป็นต้น

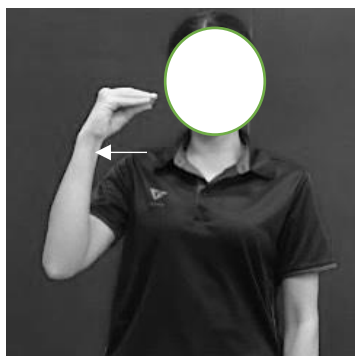
ภาพประกอบ 43 ทำมือส้ม ซึ่งมาจากทำมือสีส้ม

5. **รสชาติ** หมายถึง ลักษณะของการรับรู้ประสาทสัมผัสจากลิ้น เช่น เค็ม เปรี้ยว หวาน ขม ฝาด เป็นต้น จากภาพประกอบทำมือสีถึงความเปรี้ยวที่ลิ้นรับสัมผัสจึงชี้ไปที่มุมปากเพื่อเน้นความรู้สึกของรสเปรี้ยวที่เกิดขึ้นในปาก และหมุนนิ้วมือเป็นวงกลม หมายถึง รสเปรี้ยวที่ปาก

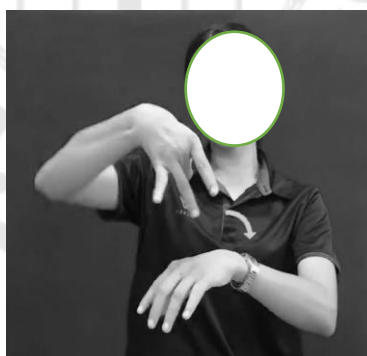
ภาพประกอบ 44 ทำมือรสชาติเปรี้ยว สื่อถึงรสชาติที่ได้จากการรับสัมผัสและรับรู้จากการรับประทาน

6. **กลืน** หมายถึง ลักษณะของการรับรู้ด้วยจมูก เช่น เหม็น หอม เป็นต้น จากภาพประกอบท่ามืออยู่บริเวณจมูกเปรียบการได้กลิ่นหอมโดยการลากมือยาวออกไป

ภาพประกอบ 45 ท่ามือกลิ่นหอม สื่อถึงกลิ่นที่ได้จากการรับรู้ด้วยจมูก

7. **วิธีคัดเลือก** หมายถึง การเลือกซื้อผลไม้ เช่น แดงโม วิธีการคัดเลือก คือ การดีดเพื่อตรวจสอบความแน่นของเนื้อแดงโม โดยยกมือขวาขึ้นและคว่ำฝ่ามือลงทำท่าดีดนิ้วมือลงไปบนฝ่ามือซ้าย ซึ่งมือซ้ายอยู่ใต้มือขวา เป็นการตรวจสอบความแน่นของเนื้อแดงโมด้วยการดีดที่เนื้อของแดงโม เป็นต้น

ภาพประกอบ 46 ท่ามือวิธีคัดเลือกแดงโม ด้วยวิธีการดีดเพื่อตรวจสอบความแน่นของเนื้อแดงโม

8. **การสะกดตัวอักษร** หมายถึง การใช้นิ้วมือสะกดตัวอักษรของผลไม้ เช่น ลำไยสะกดด้วยตัวอักษร ล และตัวอักษร ย ในตัวสะกดท่ามือภาษาไทย โดยย่อ "ลำไย" ด้วย 2 ตัวอักษร คือ ล และ ย ซึ่ง

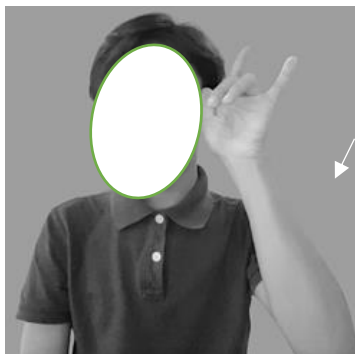
ท่ามืออักษร ล คือ และตัวอักษร ย คือ จากภาพประกอบท่ามือนำไยเป็นท่ามือที่รวมตัวอักษร 2 ตัว-ล และ ย เป็น 1 ท่า ดังภาพประกอบ

ย

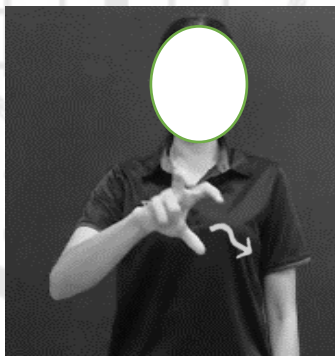

ล

ภาพประกอบ 47 ท่ามือลำไย สื่อถึงการสะกดตัวอักษร ล และตัวอักษร ย

9. วิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้ หมายถึง ท่ามือที่ไม่มีความเกี่ยวข้องหรือไม่มีความสัมพันธ์ใดๆ กับผลไม้เลย ไม่ว่าจะ เป็นลักษณะภายนอก การมองเห็น การสัมผัส ด้วยกลิ่นหรือรสชาติ เช่น แก้วมังกร คำว่า “มังกร” ทำท่าเป็น “มังกร” ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตที่สมมติขึ้น ตำนานหรือเรื่องเล่าเท่านั้น ไม่มีความสัมพันธ์ใดๆ กับลักษณะของผลไม้เลย เป็นต้น ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 48 ท่ามือมังกร ในท่ามือแก้วมังกร (ภาคใต้)

ตัวอย่าง การวางขอบเขตคำศัพท์ผลไม้

จากผลการวิเคราะห์การวางขอบเขต ของท่ามือคำศัพท์ผลไม้จำนวน 50 ชนิดพบว่า มีการวางขอบเขตที่ทั้งแตกต่างและเหมือนกันในผลไม้แต่ละชนิด อย่างไรก็ตาม หากมีองค์ประกอบคล้ายกัน แต่มีองค์ประกอบที่สร้างความแตกต่างเช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น สาลี่ การวางขอบเขตประกอบด้วยองค์ประกอบรูปทรงร่วมกับวิธีรับประทานและสี โดยสาลี่เป็นผลไม้ทรงกลมแบน คล้ายผลแอปเปิ้ล ผิวเปลือกบางเรียบ มีสีเหลืองรสชาติหวานกรอบ ดังนั้น การวาง

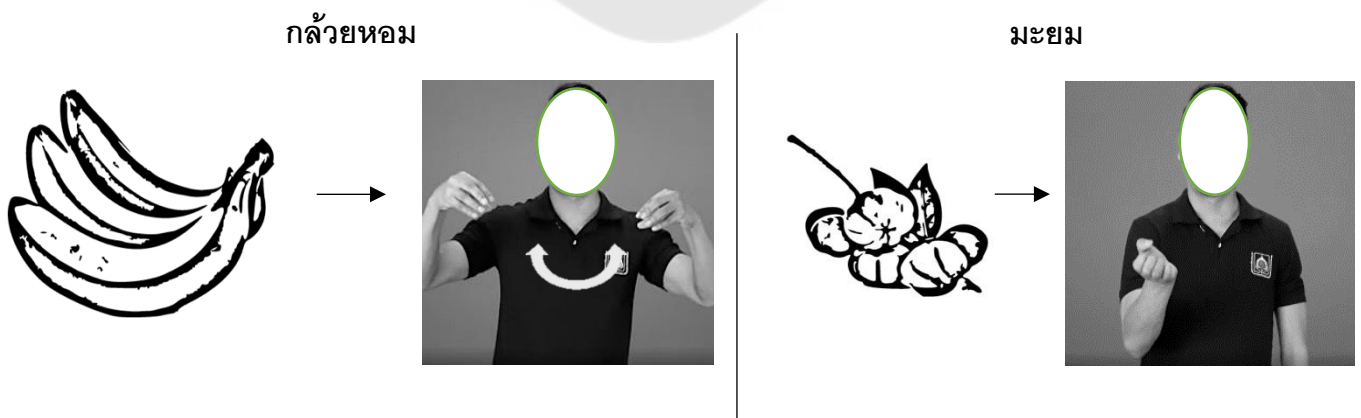
ขอบเขตของสาขาสีจึงมีความคล้ายกับแอปเปิ้ลแต่มีองค์ประกอบที่แตกต่างจากแอปเปิ้ล นั่นคือ สี เนื่องจากสีเป็นองค์ประกอบเด่นของสาขาสี ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 49 การเลือกภาพและการวางขอบเขตของแอปเปิ้ลและสาขาสี

4.3 การใส่รหัส (encoding)

จากผลการวิเคราะห์พบว่า การใส่รหัสท่ามือของคนหูหนวกเป็นการเลียนแบบรูปทรงหรือสิ่งที่สามารถสื่อสารให้ผู้รับสารสามารถเห็นภาพได้และเข้าใจได้ง่ายเสมือนกับเห็นผลไม้จริงๆ โดยการใช้การเทียบเคียงรูปทางลักษณะทางกายภาพและสิ่งที่สื่อประสาทสัมผัสต่างๆ ที่สื่อถึงความหมายของผลไม้ เช่น รูปทรง รสชาติ สี กลิ่น เป็นต้น ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 50 ตัวอย่างการเลือกภาพและการใส่รหัสของกล้วยหอมและมะยม

จากภาพประกอบ 50 เห็นได้ว่าการเลือกภาพและการใส่รหัสเกิดจากการเทียบเคียงความคล้ายของวัตถุหรือสิ่งที่คนหูหนวกรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสเป็นหลัก ซึ่งจากผลการวิเคราะห์พบว่าคนหูหนวกใส่รหัสทำมือคำศัพท์ผลไม้ผ่านองค์ประกอบที่แสดงถึงรูปทรงมากที่สุด ทั้งนี้การประกอบสร้างทำมือไม่เพียงแต่เป็นการเทียบเคียงเฉพาะองค์ประกอบรูปทรงเท่านั้น แต่ยังมีการใช้องค์ประกอบอื่นๆ ร่วมด้วย เพื่อสร้างความแตกต่างในผลไม้แต่ละชนิด เพื่อสื่อความหมายไปยังผู้รับสารให้เข้าใจมากที่สุดเช่น เงาะ ประกอบด้วยรูปทรงและลักษณะเฉพาะ (ขน) เพื่อแสดงถึงความแตกต่างของผลไม้ ทั้งนี้ ยังมีรายละเอียดย่อยที่เป็นองค์ประกอบร่วมที่ใช้ในการประกอบสร้างทำมือคำศัพท์ผลไม้ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาค เช่น การใช้ตัวสะกด วิธีคัดเลือก และวิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้อะไรก็ดี ไม่พบในจำนวนมากนัก เช่น แก้วมังกรในภาคใต้มีองค์ประกอบที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้อะไรมาใช้ในการประกอบสร้างทำมือ กล่าวคือ ทำมือ “มังกร” เป็นการเลียนแบบสิ่งมีชีวิตที่สมมติขึ้นในโลกวรรณคดี และทำมือลำไยในภาคเหนือที่ใช้ทำมือตัวสะกด คือ ตัวอักษร ล และ ตัวอักษร ร เป็นต้น ซึ่งตัวอย่างการวิเคราะห์คำศัพท์ผลไม้ในภาษามือ โดยใช้โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาของ Taub (2001) นำเสนอรายละเอียดในการประกอบสร้างตามจำนวนทำมือ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.3.1 ภาพรวมของทำมือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย

จากผลการวิเคราะห์ทำมือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย พบว่าประกอบสร้างด้วยทำมือที่สื่อถึงคำศัพท์ผลไม้ของคนหูหนวก โดยอธิบายถึงรูปทรงของผลไม้วีธีรับประทานผลไม้วีธีลักษณะเฉพาะของผลไม้วีธีรสชาติ กลิ่น วิธีคัดเลือกผลไม้วีธีการสะกดตัวอักษรและวิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้อะไรก็ได้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 7 ภาพรวมของท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย

ภูมิภาค	ท่ามือ								
	รูปทรง	วิธี รับประทา น	ลักษณ เฉพาะ	สี	รสชา ติ	กลิน	วิธี คัดเลือก	การ สะกด ตัวอักษร	วิธีที่ไม่มี ความ เชื่อมโยงโดย ตรงกับผลไม้
ภาคกลาง	37	18	17	17	3	1	0	0	0
ภาคใต้	37	15	16	18	5	1	1	1	3
ภาคเหนือ	36	19	16	13	5	0	0	1	1
ภาคอีสาน	31	19	17	15	3	1	0	0	0
รวมทั้งสิ้น	141	71	66	63	16	3	1	2	4

*หมายเหตุ ใน 1 ท่ามือผลไม้ ประกอบด้วยท่ามือหลายท่าประกอบกัน จำนวนนับที่ปรากฏเป็นการนับภาพรวมที่ปรากฏ เช่น รูปทรง ปรากฏในทุกผลไม้กี่ครั้ง ในงานวิจัยนับทุกครั้ง เพื่อให้ทราบว่าท่ามือผลไม้เน้นที่ส่วนประกอบใดของผลไม้มากที่สุด ดังนั้น หน่วยของตัวเลขในตารางจึงเป็นจำนวน “ครั้ง” ที่เกิดขึ้นในการทำท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 50 ชนิด จึงไม่สามารถนับเป็นร้อยละได้ เนื่องจากมีการซ้ำของท่ามือ ในตารางนี้ขอนำเสนอเป็นจำนวนครั้งเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง

ตาราง 6 จากการวิเคราะห์ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้งหมด 50 ชนิด พบว่าท่ามือคำศัพท์ผลไม้เกี่ยวข้องกับรูปทรงมากที่สุดมีการใช้ถึง 141 ครั้ง รองลงมา คือ วิธีรับประทาน 71 ครั้ง ลำดับที่ 3 คือ ลักษณะเฉพาะของผลไม้แต่ละชนิด 66 ครั้ง และสีของผลไม้ 63 ครั้ง นอกเหนือจากนี้ มีจำนวนครั้งไม่มากนัก คือ รสชาติ (16 ครั้ง) กลิ่น (3 ครั้ง) วิธีคัดเลือก (1 ครั้ง) การสะกดตัวอักษร (2 ครั้ง) วิธีที่ไม่มีเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้ (4 ครั้ง) ผลการวิเคราะห์พบว่าท่ามือผลไม้ส่วนใหญ่เน้นการสื่อความหมายที่สามารถมองเห็นจากภายนอก ไม่ว่าจะเป็นรูปทรง วิธีรับประทาน ลักษณะเฉพาะของผลไม้ และสี

ส่วนรสชาติ กลิ่น วิธีคัดเลือก ซึ่งเป็นการใช้การสัมผัสด้านการได้กลิ่น การรับรส และการมองเห็น แต่มีการใช้ในท่ามือน้อยมาก เพียง 16 ครั้ง 3 ครั้ง และ 1 ครั้ง ตามลำดับ ท่ามือกลิ่น และวิธีคัดเลือกปรากฏเพียง 1-3 ครั้ง จึงไม่สามารถให้เหตุผลการเกิดได้ชัดเจน เนื่องจากมีการปรากฏน้อยมาก แตกต่างจากรสชาติมีการปรากฏในท่ามือ 16 ครั้ง ซึ่งจะนำเสนอรายละเอียดต่อไป หากพิจารณาเบื้องต้นพบความแตกต่างท่ามือสื่อวิธีคัดเลือก การสะกดตัวอักษร วิธีที่ไม่มีเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้ในภาคใต้และภาคเหนือ แต่ภาคใต้พบจำนวนการใช้ท่ามือนั้นมากกว่าภาคเหนือเล็กน้อย กล่าวคือ วิธีคัดเลือกปรากฏในผลไม้แดงโมของภาคใต้เท่านั้น ส่วนการ

สะกดตัวอักษร จากข้อมูลพบว่าการสะกดตัวอักษรเป็นตัวอักษรที่ปรากฏในชื่อของผลไม้ คือ ลำไย ในภาคเหนือใช้ตัวอักษร ล ตัวอักษร ย และ ก ล้วนน้ำว่า ในภาคใต้ใช้ตัวอักษร ว นอกจากนั้น วิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้เลย พบในท่ามือผลไม้ 3 ชนิด ในภาคใต้ คือ แก้วมังกร กล้วยไข่ แดงไทย และภาคเหนือ คือ แดงไทย

4.3.2 การเรียงลำดับและจำนวนท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย

1) จำนวนท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย

จากผลการวิเคราะห์ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาคพบว่าท่ามือมีตั้งแต่ 1-4 ท่า ในผลไม้ 50 ชนิด จากตาราง 8 พบว่าท่ามือ 2 ท่า พบมากที่สุดในทุกภูมิภาค และท่ามือ 1 ท่า เป็นลำดับที่ 2 ส่วนลำดับที่ 3 คือ ท่ามือ 3 ท่า และท่ามือ 4 ท่าปรากฏน้อยที่สุดในทุกภูมิภาค

ตาราง 8 จำนวนท่ามือที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย

จำนวนท่ามือ	ชนิดผลไม้							
	ภาค	ร้อย	ภาคใต้	ร้อย	ภาคเหนือ	ร้อย	ภาค	ร้อย
	กลาง	ละ	ละ	ละ	ละ	อีสาน	ละ	
1	10	20	9	18	10	20	12	24
2	37	74	33	66	33	66	35	70
3	2	4	7	14	6	12	3	6
4	1	2	1	2	1	2	0	0
รวม	50	100	50	100	50	100	50	100

ตาราง 7 นำเสนอจำนวนท่ามือที่ใช้ในการประกอบท่ามือคำศัพท์ผลไม้

- ท่ามือ 2 ท่า พบในร้อยละ 66-74 และพบในภาคกลางมากที่สุด
- ท่ามือ 1 ท่า พบปริมาณใกล้เคียงกันทุกภูมิภาคประมาณร้อยละ 18-24

และพบในภาคอีสานมากที่สุด

- ท่ามือ 3 ท่า พบประมาณร้อยละ 4-14 และพบในภาคใต้มากที่สุด

ท่ามือ 4 ท่าพบในปริมาณที่น้อยมาก พบเพียงร้อยละ 1-2 เท่านั้น ซึ่งภาคอีสานเป็นภาคเดียวที่ไม่พบการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 4 ท่าเลย

ตัวอย่างการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้

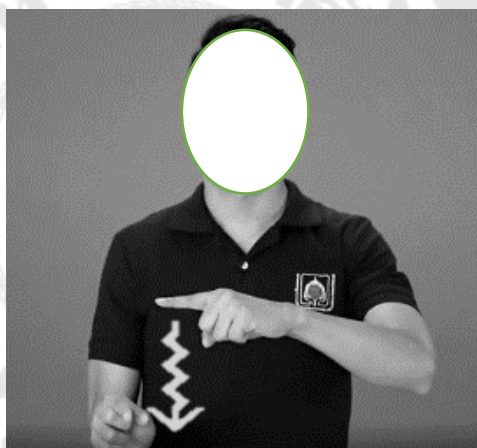
การประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ตั้งแต่ 1-4 ท่า ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาคกลาง

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 1 ท่า

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 1 ท่า พบในผลไม้ 10 ชนิด คือ กล้วย ชมพู่มะกอก มะพร้าว มะขามเทศ มะเฟือง ลองกอง ส้ม สับปะรด องุ่น

ตัวอย่างท่ามือมะขามเทศ

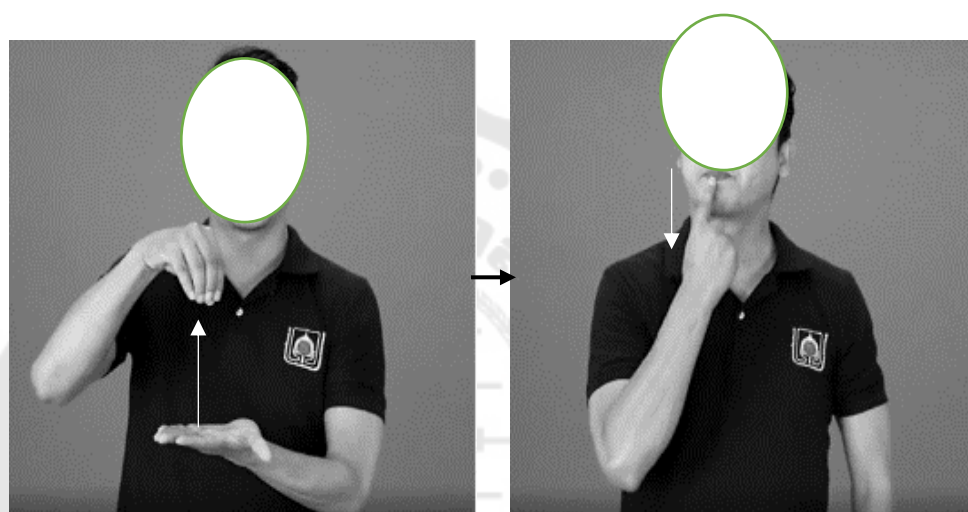
ท่ามือ “รูปทรง”

ภาพประกอบ 51 ท่ามือมะขามเทศ

ภาพประกอบ 51 ท่ามือมะขามเทศ (ภาคกลาง) มี 1 ท่า ได้แก่ ท่ามือรูปทรง โดยในการประกอบสร้างท่ามือ คือ ยกมือซ้ายขึ้นอยู่ในระดับหน้าอกพร้อมใช้นิ้วชี้ชี้ออกมา เพื่อเป็นการเปรียบถึงลักษณะแกนหรือกิ่งของมะขามเทศ และนำนิ้วโป้งและนิ้วชี้ของมือขวาขยับไปมาเข้าหากันเพื่อเป็นการบ่งบอกถึงลักษณะเฉพาะของมะขามเทศพร้อมเลื่อนมือลง

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 2 ท่า

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 2 ท่า พบในผลไม้ 37 ชนิด คือ กระท้อน กัลยไช้ กัลยน้ำว่า
กัลยหอม แก้วมังกร ขนุน เงาะ ชมพู่มะเหมี่ยว เซอร์รี่ ตะขบ แดงโม แดงไทย ทูเรียน น้อยหน่า ฝรั่ง
พุทรา มะขาม มะปราง มะไฟ มะยม มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ มะละกอ มันแกว มะยงชิด ระกำ
ละมุด ลางสาด ลำไย ลิ้นจี่ ลูกตาล สตรอว์เบอร์รี่ส้มเขียวหวาน ส้มโอ สละ หม่อน แอปเปิ้ล
ตัวอย่างท่ามือชมพู่มะเหมี่ยว

ท่ามือ 1 “รูปทรง”

ท่ามือ 2 “สี”

ภาพประกอบ 52 ท่ามือชมพู่มะเหมี่ยว

ภาพประกอบ 52 ท่ามือชมพู่มะเหมี่ยว (ภาคกลาง) เป็นการประกอบสร้างท่ามือ 2
ท่า ประกอบด้วยท่ามือรูปทรง และท่ามือสี ซึ่งเป็นลักษณะเด่นและสามารถมองเห็นได้ชัดเจน ใน
การประกอบสร้างเรียงลำดับจากซ้ายไปขวา ดังนี้

ท่ามือ 1 คือ รูปทรง

1. แขนซ้ายอยู่ในระดับหน้าอก
2. มือขวาหอนิ้วมือลักษณะคล้ายรูปทรงของชมพู่และยกขึ้น

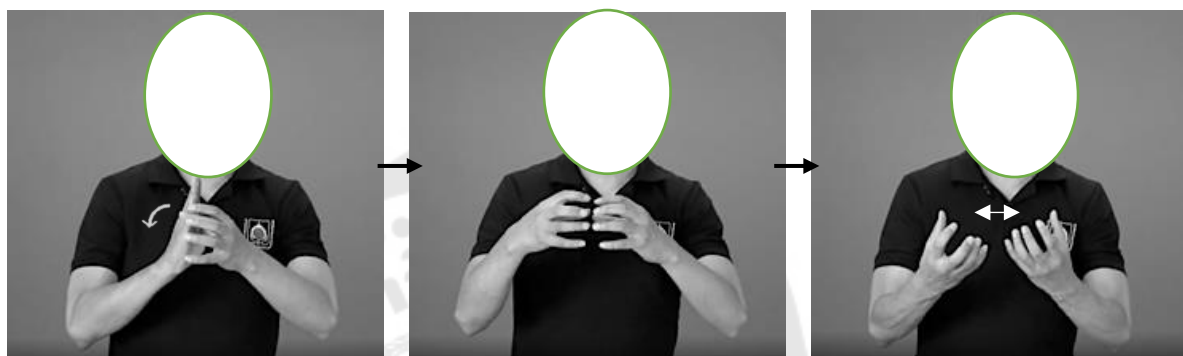
ท่ามือ 2 คือ สี

3. ยกนิ้วชี้มือขวาชี้ไปบริเวณปาก เป็นการบอกถึงสีแดง ซึ่งเป็นลักษณะเด่น
ของชมพู่มะเหมี่ยว

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 3 ท่า

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 3 ท่า พบในผลไม้ 2 ชนิด คือ มังคุด สาลี่

ตัวอย่างท่ามือมังคุด

ท่ามือ 1 “วิธีรับประทาน”

ท่ามือ 2 “รูปทรง”

ท่ามือ 3 “วิธีรับประทาน”

ภาพประกอบ 53 ท่ามือมังคุด

ภาพประกอบ 53 ท่ามือมังคุด (ภาคกลาง) เป็นการประกอบสร้างท่ามือจำนวน 3 ท่า มือ ประกอบด้วยวิธีรับประทาน รูปทรง และวิธีรับประทาน ในการประกอบสร้างท่ามือ ประกอบด้วยท่ามือเรียงลำดับจากซ้ายไปขวา ดังนี้

ท่ามือ 1 คือ วิธีรับประทาน

1. มือซ้ายตั้งขนานพร้อมห่อมือเล็กน้อยลักษณะคล้ายการจับรูปทรงของผลไม้

2. มือขวาตั้งขนาน นิ้วเรียงชิดติดกันลักษณะคล้ายมีด

3. หมุนมือขวาไปด้านหน้าคล้ายการผ่าผลไม้

ท่ามือ 2 คือ รูปทรง

4. ตั้งมือซ้ายและมือขวาเข้าหากันพร้อมกางนิ้วมือออกเล็กน้อย

ท่ามือ 3 คือ วิธีรับประทาน

5. แยกมือทั้งสองข้างออกจากกัน คือ การแยกเปลือกมังคุดออกจากกัน

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 4 ท่า

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 4 ท่า พบในผลไม้ ชนิด คือ เสาวรส

ตัวอย่างท่ามือเสาวรส

ท่ามือ 1 “รูปทรง”

ท่ามือ 2 “ลักษณะเฉพาะ”

ท่ามือ 3 “สี”

ท่ามือ 4 “รสชาติ”

ภาพประกอบ 54 ท่ามือเสาวรส

ภาพประกอบ 54 ท่ามือเสาวรส (ภาคกลาง) เป็นการประกอบสร้างท่ามือจำนวน 4 ท่ามือ ประกอบด้วย รูปทรง ลักษณะเฉพาะ สี และรสชาติ ในการประกอบสร้างท่ามือประกอบด้วยท่ามือเรียงลำดับจากซ้ายไปขวา ดังนี้

ท่ามือ 1 คือ รูปทรง

1. ตั้งมือซ้ายขึ้นระดับหน้าอกพร้อมกางนิ้วมือออกเหมือนรูปทรงของเสาวรส

ท่ามือ 2 คือ ลักษณะเฉพาะ

2. ยกมือขวาขึ้นโดยนำนิ้วชี้และนิ้วนางจับชิดติดกันพร้อมเคลื่อนที่ไปมาบนมือซ้ายเพื่อเป็นการบ่งบอกถึงลักษณะของเม็ดที่มีขนาดเล็กของเสาวรส

ท่ามือ 3 คือ สี

3. กางนิ้วชี้แล้วนิ้วโป้งขวาในลักษณะตั้งฉากและเคลื่อนไปด้านข้าง เพื่อสื่อถึงสีเหลือง ซึ่งก็คือ ตัวอักษร ล นั่นเอง

ท่ามือ 4 คือ รสชาติ

4. นิ้วชี้ไปที่ปลายมุมปากและหมุนเป็นวงกลม พร้อมแสดงสีหน้า สื่อถึงรสชาติเปรี้ยว

ภาคใต้

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 1 ท่า

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 1 ท่า พบในผลไม้ 9 ชนิด คือ ชมพู่มะเขามเทศ มะพร้าว มะละกอ ลูกตาล ส้ม สับปะรด สละ องุ่น

ตัวอย่างท่ามือสละ

ท่ามือ “รูปทรง”

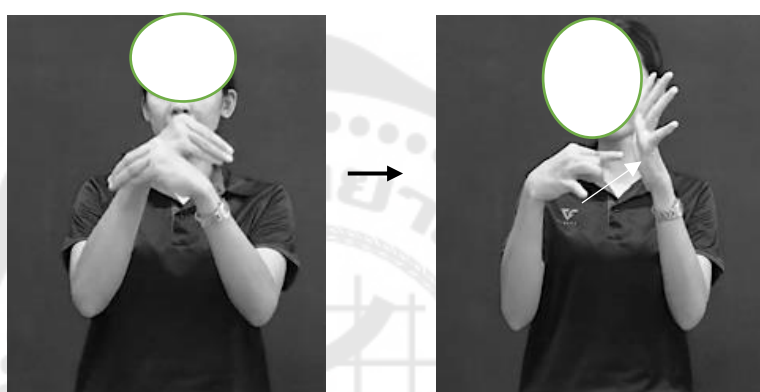
ภาพประกอบ 55 ท่ามือสละ

ภาพประกอบ 55 ท่ามือสละ (ภาคใต้) เป็นการประกอบสร้างท่ามือ 1 ท่า ยกมือทั้ง 2 ข้าง และห่อนิ้วมือทั้งสองข้างให้มีลักษณะคล้ายผลของสละ โดยมือซ้ายอยู่ด้านหน้ามือขวาและงอ บริเวณข้อมือเล็กน้อย เหมือนผลของสละที่เกาะเกี่ยวสลั้บกัน

ทำมือคำศัพท์ผลไม้ 2 ท่า

ทำมือคำศัพท์ผลไม้ 2 ท่า พบในผลไม้ 33 ชนิด คือ กระท้อน กล้วย กล้วยไข่ กล้วยน้ำว่า
กล้วยหอม ขนุน เงาะ ชมพู่มะเหมี่ยว เซอร์รี่ ตะขบ แดงไทย ทุเรียน ฝรั่ง พุทรา มะกอก มะปราง
มะเฟือง มะไฟ มะยม มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ มันแกว ระกำ ลองกอง ละมุด ลางสาด ลำไย ลิ้นจี่
สตอร์วเบอร์รี่ ส้มเขียวหวาน ส้มโอ หม่อน แอปเปิ้ล

ตัวอย่างท่ามือระกำ

ท่ามือ 1 “รูปทรง”

ท่ามือ 2 “ลักษณะเฉพาะ”

ภาพประกอบ 56 ท่ามือระกำ

ภาพประกอบ 56 ท่ามือระกำ (ภาคใต้) เป็นการประกอบสร้างท่ามือ 2 ท่า
ประกอบด้วยท่ามือรูปทรงและท่าม้อลักษณะเฉพาะ ซึ่งเป็นลักษณะเด่นและสามารถมองเห็นได้
ชัดเจน ในการประกอบสร้างเรียงลำดับจากซ้ายไปขวา ดังนี้

ท่ามือ 1 คือ รูปทรง

1. ยกมือทั้ง 2 ข้างและห่อนิ้วมือทั้งสองข้างให้มีลักษณะคล้ายผลของระกำ โดย
มือซ้ายอยู่ด้านหน้ามือขวาและงอบริเวณข้อมือเล็กน้อย เหมือนผลของระกำที่เกาะเกี่ยวสลับกัน

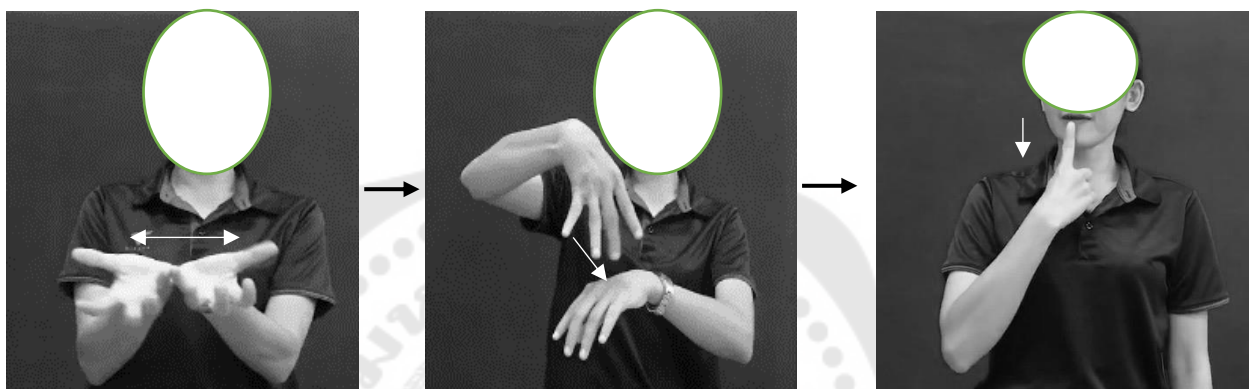
ท่ามือ 2 คือ ลักษณะเฉพาะ

2. ยกมือซ้ายขึ้นพร้อมกางนิ้วมือออกจากกัน มือขวากางนิ้วชี้และจิ้มไปบริเวณฝ่า
มือของมือซ้าย เป็นการแสดงถึงลักษณะเฉพาะของระกำที่มีหนามอยู่โดยรอบ

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 3 ท่า

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 3 ท่า พบในผลไม้ 7 ชนิด คือ แก้วมังกร แดงโม น้อยหน้า มะขาม มังคุด มะยงชิด สาลี่

ตัวอย่างท่ามือแดงโม

ท่ามือ 1 “รูปทรง”

ท่ามือ 2 “วิธีคัดเลือก”

ท่ามือ 3 “สี”

ภาพประกอบ 57 ท่ามือแดงโม

ภาพประกอบ 57 ท่ามือแดงโม (ภาคใต้) เป็นการประกอบสร้างท่ามือ 3 ท่า ประกอบด้วย รูปทรง วิธีคัดเลือก และสี ในการประกอบสร้างเรียงลำดับจากซ้ายไปขวา ดังนี้

ท่ามือ 1 คือ รูปทรง

1. ยกมือซ้ายและมือขวาเข้าหากันบริเวณหน้าอก พร้อมแยกมือทั้งสองข้างออกจากกัน สู่ถึงขนาดของแดงโม

ท่ามือ 2 คือ วิธีคัดเลือก

2. คว่ำมือซ้ายลงและยกมือขวาขึ้นเหนือมือซ้าย และตีนิ้วชี้ไปบริเวณหลังมือซ้ายเปรียบเหมือนวิธีคัดเลือกเพื่อดูความแน่นของเนื้อแดงโม

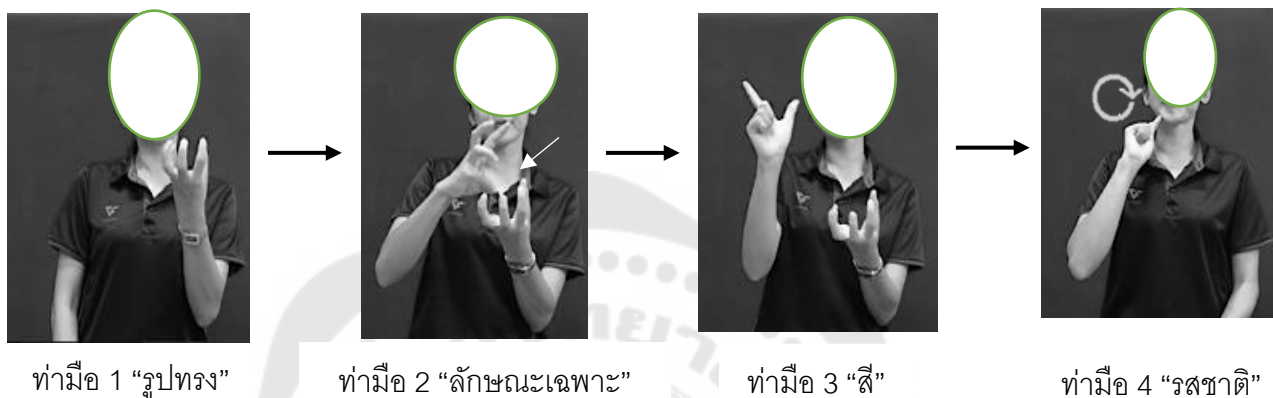
ท่ามือ 3 คือ สี

3. ยกมือขวาแล้วชี้นิ้วชี้ไปบริเวณปากพร้อมเคลื่อนไหวมือลง เป็นการแสดงท่ามือสีแดง

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 4 ท่า

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 4 ท่า พบในผลไม้ 1 ชนิด คือ เสาวรส

ตัวอย่างท่ามือเสาวรส

ภาพประกอบ 58 ท่ามือเสาวรส

ภาพประกอบ 58 ท่ามือเสาวรส (ภาคใต้) เป็นการประกอบสร้างท่ามือจำนวน 4 ท่ามือ ประกอบด้วย รูปทรง ลักษณะเฉพาะ สี และรสชาติ เช่นเดียวกับภาคกลาง ซึ่งในการประกอบสร้างท่ามือประกอบด้วยท่ามือเรียงจากซ้ายไปขวา ดังนี้

ท่ามือ 1 คือ รูปทรง

1. ตั้งมือซ้ายขึ้นระดับหน้าอกพร้อมกางนิ้วมือออก คือ ลักษณะของเสาวรส

ท่ามือ 2 คือ ลักษณะเฉพาะ

2. ยกมือขวาขึ้นโดยนำนิ้วชี้และนิ้วนางจับชิดติดกันพร้อมเคลื่อนที่ไปมาบนมือซ้ายเพื่อเป็นการบ่งบอกถึงลักษณะของเมล็ดที่มีขนาดเล็กของเสาวรส

ท่ามือ 3 คือ สี

3. กางนิ้วชี้แล้วนิ้วโป้งขวาในลักษณะตั้งฉากและเคลื่อนไปด้านข้าง เพื่อสื่อถึงสีเหลือง ซึ่งก็คือ ตัวอักษร ล นั่นเอง

ท่ามือ 4 คือ รสชาติ

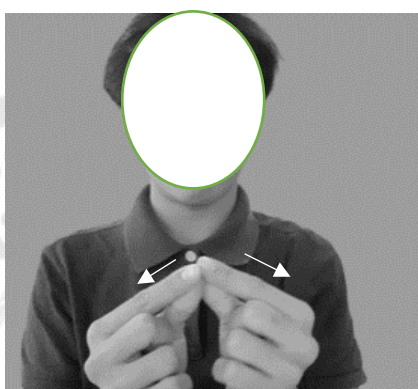
4. นิ้วชี้ไปที่ปลายมุมปากและหมุนเป็นวงกลม พร้อมแสดงสีหน้า สื่อถึงรสชาติเปรี้ยว

ภาคเหนือ

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 1 ท่า

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 1 ท่า พบในผลไม้ 10 ชนิด คือ กล้วย ชมพู เชอรี่ มะพร้าว มะเฟือง ระกำ
ลองกอง ส้ม สับปะรด องุ่น

ตัวอย่างท่ามือลองกอง

ท่ามือ “วิธีรับประทาน”

ภาพประกอบ 59 ท่ามือลองกอง

ภาพประกอบ 59 ท่ามือลองกอง (ภาคเหนือ) ประกอบสร้างด้วยท่ามือจำนวน 1 ท่า
ยกมือทั้งสองข้างขึ้นบริเวณหน้าอก พร้อมจับนิ้วชี้และนิ้วโป้งติดกัน และดึงออกจากกันไปมา

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 2 ท่า

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 2 ท่า พบในผลไม้ 33 ชนิด คือ กระท้อน กล้วยไข่ กล้วยน้ำว้า กล้วยหอม แก้วมังกร ขนุน เงาะ ชมพู่มะเหมียว ตะขบ แดงโม แดงไทย ทุเรียน น้อยหน่า ฝรั่ง พุทรา มะขาม มะขามเทศ มะไฟ มะยม มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ มะละกอ มันแกว ละมุด ลางสาด ลำไย ลิ้นจี่ ลูกตาล สตรอว์เบอร์รี ส้มโอ สละ หม่อน แอปเปิ้ล

ตัวอย่างท่ามือมะยม

ท่ามือ 1 “รูปทรง”

ท่ามือ 2 “สี”

ภาพประกอบ 60 ท่ามือมะยม

ภาพประกอบ 60 ท่ามือมะยม (ภาคเหนือ) เป็นการประกอบสร้างท่ามือ 2 ท่า ประกอบด้วยท่ามือรูปทรงและท่ามือสี ซึ่งเป็นลักษณะเด่นและสามารถมองเห็นได้ชัดเจน ในการประกอบสร้างเรียงลำดับจากซ้ายไปขวา ดังนี้

ท่ามือ 1 คือ รูปทรง

1. ตั้งมือซ้ายขึ้นบริเวณระดับหน้าอก พร้อมงอนิ้วมือคล้ายลักษณะของรูปทรงของมะยม

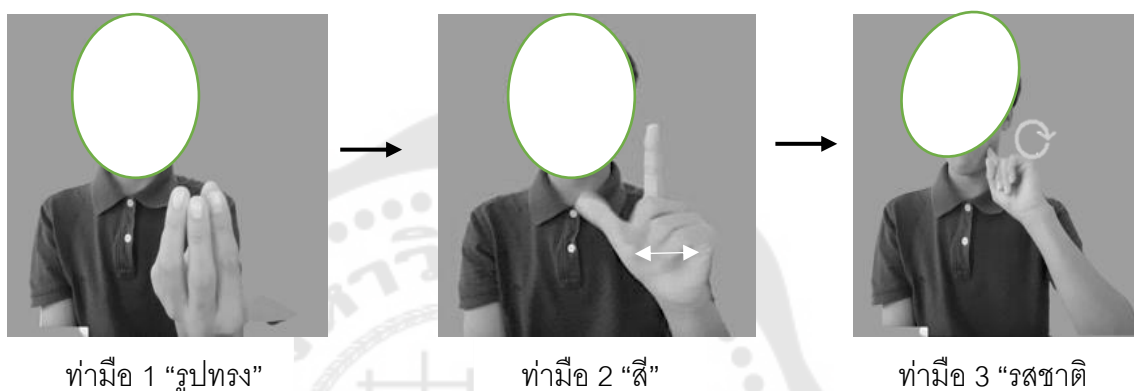
ท่ามือ 2 คือ สี

2. กางนิ้วชี้แล้วนิ้วโป้งซ้ายในลักษณะตั้งฉากและเคลื่อนไปด้านข้าง เพื่อสื่อถึงสีเหลือง ซึ่งก็คือ ตัวอักษร ล

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 3 ท่า

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 3 ท่า พบในผลไม้ 6 ชนิด คือ มะกอก มะปราง มังคุด มะยงชิด ส้มเขียวหวาน สาลี่

ตัวอย่างท่ามือมะปราง

ภาพประกอบ 61 ท่ามือมะปราง

ภาพประกอบ 61 ท่ามือมะปราง (ภาคเหนือ) เป็นการประกอบสร้างท่ามือ 3 ท่า ประกอบด้วยท่ามือรูปทรงท่ามือสี และท่ามือรสชาติ เรียงจากซ้ายไปขวา ดังนี้

ท่ามือ 1 คือ รูปทรง

1. ตั้งมือซ้ายขึ้นบริเวณระดับหน้าอก พร้อมห่อนิ้วมือคล้ายลักษณะของรูปทรงของมะปราง

ท่ามือ 2 คือ สี

2. กางนิ้วชี้แล้วนิ้วโป้งซ้ายในลักษณะตั้งฉากและเคลื่อนไปด้านข้าง เพื่อสื่อถึงสีเหลือง ซึ่งก็คือ ตัวอักษร ล

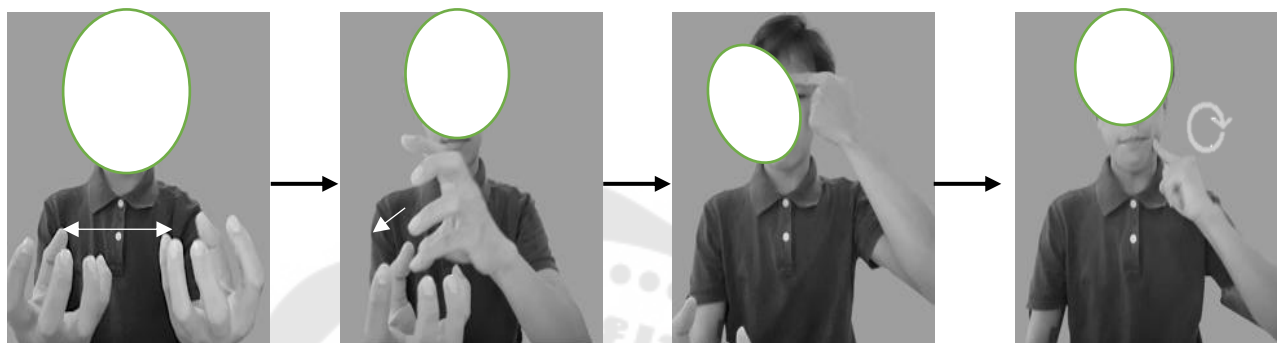
ท่ามือ 3 คือ รสชาติ

3. นิ้วชี้ไปที่ปลายมุมปากและหมุนเป็นวงกลม พร้อมแสดงสีหน้า สื่อถึงรสชาติเปรี้ยว

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 4 ท่า

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 4 ท่า พบในผลไม้ 1 ชนิด คือ เสาวรส

ตัวอย่างท่ามือเสาวรส

ท่ามือ 1 “วิธีรับประทาน”

ท่ามือ 2 “ลักษณะเฉพาะ”

ท่ามือ 3 “สี”

ท่ามือ 4 “รสชาติ”

ภาพประกอบ 62 ท่ามือเสาวรส

ภาพประกอบ 62 ท่ามือเสาวรส (ภาคเหนือ) เป็นการประกอบสร้างท่ามือ 4 ท่า ประกอบด้วยท่ามือรูปทรง ท่ามือนักขณะเฉพาะ ท่ามือสี และท่ามือรสชาติ เช่นเดียวกับภาคกลาง และภาคใต้ ประกอบด้วยท่ามือเรียงจากซ้ายไปขวา ดังนี้

ท่ามือ 1 คือ วิธีรับประทาน

1. ยกมือซ้ายและมือขวาในระดับหน้าอก กางนิ้วออกเล็กน้อยและแยกมือทั้งสองออกจากกัน

ท่ามือ 2 คือ ลักษณะเฉพาะ

2. ยกมือขวาขึ้นโดยนำนิ้วชี้และนิ้วนางจับชิดติดกันพร้อมเคลื่อนที่ไปมาบนมือซ้ายเพื่อเป็นการบ่งบอกถึงลักษณะของเมล็ดที่มีขนาดเล็กของเสาวรส

ท่ามือ 3 คือ สี

3. ยกมือซ้ายขึ้นและชี้นิ้วชี้ไปบริเวณคิ้ว หมายถึง สีดำ ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสีของเมล็ดที่อยู่ภายในเสาวรสที่มีขนาดเล็กและมีสีดำ

ท่ามือ 4 คือ รสชาติ

4. นิ้วชี้ไปที่ปลายมุมปากและหมุนเป็นวงกลม พร้อมแสดงสีหน้า สื่อถึงรสชาติเปรี้ยว

ภาคีสาน

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 1 ท่า

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 1 ท่า พบในผลไม้ 12 ชนิด คือ กล้วย ชมพู เชอรี่ มะพร้าว มะขามเทศ มะเฟือง มะไฟ ลองกอง ลูกตาล ส้ม สับปะรด องุ่น

ตัวอย่างท่ามือลูกตาล

ท่ามือ “วิธีรับประทาน”

ภาพประกอบ 63 ท่ามือลูกตาล

ภาพประกอบ 63 ท่ามือลูกตาล (ภาคีสาน) เป็นการประกอบสร้างท่ามือ จำนวน 1 ท่า คือ

1. ยกมือทั้งสองข้างขึ้นบริเวณหน้าอก พร้อมเอามือซ้ายจับมือขวา

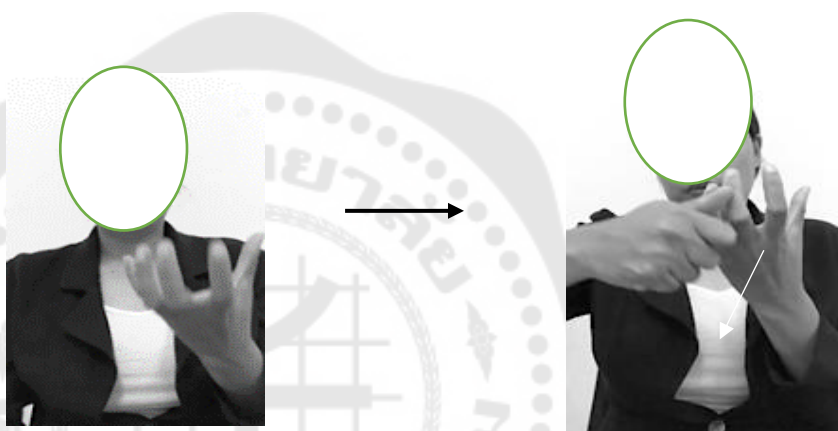
2. กางนิ้วโป้งของมือขวาออกพร้อมขยับขึ้น – ลง คล้ายลักษณะการดึงลูกตาลออก

จากเปลือกเพื่อให้ได้เนื้อข้างในที่มีลักษณะสีขาวของลูกตาลมารับประทาน

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 2 ท่า

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 2 ท่า พบในผลไม้ 35 ชนิด คือ กระท้อน กล้วยไข่ กล้วยน้ำว้า กล้วยหอม แก้วมังกร ขนุน เงาะ ชมพู่มะเหมี่ยว ตะขบ แดงโม แดงไทย ทูเรียน น้อยหน่า ฝรั่ง พุทรา มะกอก มะขาม มะปราง มะยม มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ มะละกอ มังคุด มันแกว มะยงชิด ระกำ ละมุด ลางสาด ลำไย ลิ้นจี่ สตรอว์เบอร์รี ส้มโอ สละ หม่อน แอปเปิ้ล

ตัวอย่างท่ามือส้มโอ

ท่ามือ 1 “รูปทรง”

ท่ามือ 2 “วิธีรับประทาน”

ภาพประกอบ 64 ท่ามือส้มโอ

ภาพประกอบ 64 ท่ามือส้มโอ (ภาคอีสาน) เป็นการประกอบสร้างท่ามือ 2 ท่า ได้แก่ ท่ามือรูปทรงและท่ามือวิธีรับประทาน ในการประกอบสร้างท่ามือ ประกอบด้วยท่ามือเรียงจากซ้ายไปขวา ดังนี้

ท่ามือ 1 คือ รูปทรง

1. ยกมือซ้ายขึ้นบริเวณหน้าอก พร้อมห่อนิ้วมือคล้ายรูปทรงของส้มโอ

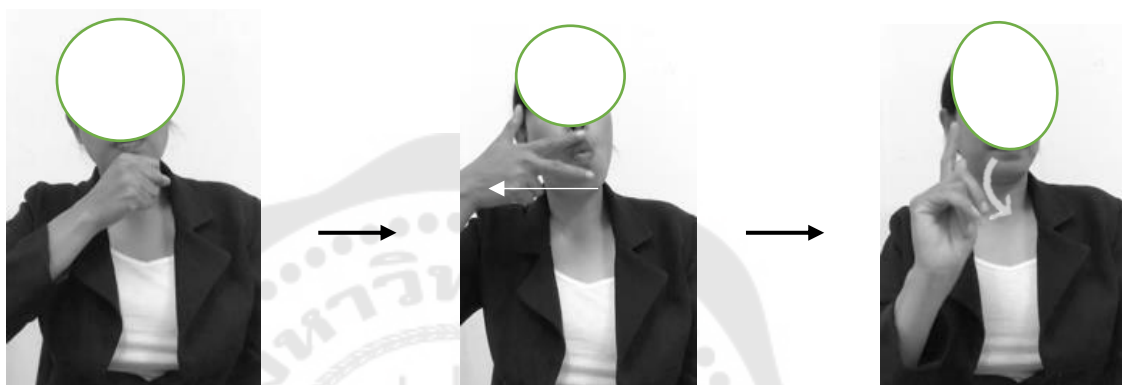
ท่ามือ 2 คือ วิธีรับประทาน

2. ยกมือขวาขึ้นพร้อมกำมือ โดยทำท่ามือคล้ายลักษณะเปลือกส้มโอ

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 3 ท่า

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 3 ท่า พบในผลไม้ 3 ชนิด คือ ส้มเขียวหวาน เสาวรส สาลี่

ตัวอย่างท่ามือส้มเขียวหวาน

ท่ามือ 1 “ส้ม”

ท่ามือ 2 “รสชาติ”

ท่ามือ 3 “ส้ม”

ภาพประกอบ 65 ท่ามือส้มเขียวหวาน

ภาพประกอบ 65 ท่ามือส้มเขียวหวาน เป็นการประกอบสร้างท่ามือ 3 ท่า ประกอบด้วยท่ามือส้ม ท่ามือรสชาติ และท่ามือส้ม ในการประกอบสร้างท่ามือ เรียงจากซ้ายไปขวาดังนี้

ท่ามือ 1 คือ ส้ม

1. ยกมือขวาพร้อมกำมือบริเวณคางสื่อถึงสีส้มซึ่งเป็นสีของผลไม้ซึ่งมาจากตัวอักษรท่ามือภาษาอังกฤษ คือ ตัวอักษร O และตัวอักษร O เป็นการขึ้นต้นของคำว่า Orange ที่แปลว่า สีส้ม

ท่ามือ 2 คือ รสชาติ

2. ยกมือขวาบริเวณใบหน้า พร้อมกางนิ้วชี้ นิ้วนาง และนิ้วโป้ง และเคลื่อนที่ไปด้านข้าง หมายถึง รสหวาน

ท่ามือ 3 คือ ส้ม

3. ยกมือขวาบริเวณใบหน้า พร้อมนิ้วชี้ตั้งฉากและขยับนิ้วกลางจากบนลงล่างสื่อถึงสีเขียว ซึ่งคือ ตัวอักษร ข นั่นเอง

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 4 ท่า ของภาคอีสาน จากผลการวิเคราะห์ไม่พบท่ามือ 4 ท่า เหมือนภาคอื่น แต่อย่างไรก็ตาม ท่ามือ 4 ท่า ในภาคอื่นปรากฏน้อยมาก

สรุป ท่ามือทั้ง 4 ภาค มีการจำนวนท่ามือ 2 ท่าเป็นส่วนใหญ่ และท่ามือมักเริ่มต้นจาก ท่ามือรูปทรง ท่ามือ 4 ท่า พบน้อยที่สุดในการประกอบสร้างท่ามือ

2) การเรียงลำดับคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย

จากการวิเคราะห์ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ของ 4 ภูมิภาค ผลไม้ 50 ชนิด พบการเรียงลำดับท่ามือเริ่มต้นจากรูปทรงมากที่สุด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การเรียงลำดับท่ามือผลไม้เริ่มต้นจากรูปทรง

ภาคกลาง ผลไม้ที่เริ่มต้นท่ามือจากรูปทรงมีจำนวน 24 ชนิด ได้แก่ แก้วมังกร ขนุน เงาะ ชมพู่ ชมพู่มะเหมี่ยว แตงโม แตงไทย น้อยหน่า ฝรั่ง พุทรา มะขาม มะขามเทศ มะเฟือง มะยม มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ มะยงชิด ลางสาด ลูกตาล เสาวรส สละ สาลี่ องุ่น แอปเปิ้ล

ภาคใต้ ผลไม้ที่เริ่มต้นท่ามือจากรูปทรงมีจำนวน 32 ชนิด ได้แก่ กระท้อน แก้วมังกร ขนุน เงาะ ชมพู่ ชมพู่มะเหมี่ยว แตงโม แตงไทย น้อยหน่า ฝรั่ง พุทรา มะกอก มะขาม มะขามเทศ มะปราง มะเฟือง มะยม มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ มันแกว มะยงชิด ระกำ ละมุด ลางสาด ลำไย ลิ้นจี่ สตรอว์เบอร์รี เสาวรส สละ สาลี่ องุ่น แอปเปิ้ล

ภาคเหนือ ผลไม้ที่เริ่มต้นท่ามือจากรูปทรงมีจำนวน 27 ชนิด ได้แก่ แก้วมังกร ขนุน เงาะ ชมพู่ ชมพู่มะเหมี่ยว แตงโม แตงไทย น้อยหน่า ฝรั่ง พุทรา มะกอก มะขาม มะขามเทศ มะปราง มะเฟือง มะยม มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ มะละกอ มะยงชิด ระกำ ละมุด ส้มโอ สละ สาลี่ องุ่น แอปเปิ้ล

ภาคอีสาน ผลไม้ที่เริ่มต้นท่ามือจากรูปทรงมีจำนวน 27 ชนิด ได้แก่ แก้วมังกร ขนุน เงาะ ชมพู่ ชมพู่มะเหมี่ยว แตงโม แตงไทย น้อยหน่า ฝรั่ง พุทรา มะกอก มะขาม มะขามเทศ มะปราง มะเฟือง มะยม มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ ระกำ ละมุด ลำไย ส้มโอ เสาวรส สละ สาลี่ องุ่น แอปเปิ้ล

จากผลการวิเคราะห์การเรียงลำดับท่ามือผลไม้ที่เริ่มต้นด้วยรูปทรงมีปริมาณเกือบครึ่งหนึ่งของผลไม้ 50 ชนิด จำนวน 1 ภาค และมากกว่าครึ่งหนึ่งของผลไม้ 50 ชนิด จำนวน 3 ภาค ตามลำดับ คือ ภาคกลาง ผลไม้ที่มีท่ามือเริ่มต้นด้วยรูปทรงมี 24 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 48 ภาคใต้มี 32 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 64 ภาคเหนือและภาคอีสานมี 27 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 54

2) การเรียงลำดับท่ามือคำศัพท์ผลไม้จากท่ามือที่ 1 ไปจนท่ามือสุดท้าย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบการเรียงลำดับท่ามือคำศัพท์ผลไม้เรียงท่ามือเริ่มต้นจากซ้ายไปขวาหรือท่ามือที่ 1 ไปจนท่ามือสุดท้าย ซึ่งในผลไม้แต่ละชนิดไม่ได้ปรากฏทั้ง 9 องค์ประกอบ จากข้อมูลพบ 1-4 องค์ประกอบ ภาพประกอบ...เป็นการนำเสนอความเป็นไปได้ของการประกอบสร้างท่ามือมีที่องค์ประกอบที่เกิดขึ้นมากที่สุด ซึ่งเรียงจากซ้ายมือไปขวาสุด คือ ความเป็นไปได้ในการประกอบสร้างน้อยที่สุด เนื่องจากพบในข้อมูลน้อยมาก โดยความเป็นไปได้ในการประกอบสร้างท่ามือสรุปจากการนับความถี่ที่เรียงจากการปรากฏมากที่สุดไปยังน้อยที่สุด รายละเอียด ดังนี้

	ท่ามือหลัก	ท่ามือสื่อลักษณะปลีกย่อยของผลไม้
ภาคกลาง	รูปทรง>วิธีรับประทาน>ลักษณะเฉพาะ>สี>รสชาติ	กลืน
ภาคอีสาน		การสะกดตัวอักษร+วิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้
ภาคเหนือ		กลืน
ภาคใต้	รูปทรง>สี>วิธีรับประทาน>ลักษณะเฉพาะ> รสชาติ	

ภาพประกอบ 66 การเรียงลำดับท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 50 ชนิดใน 4 ภูมิภาค

จากภาพประกอบ 66 อธิบายความเป็นไปได้ในการประกอบสร้างองค์ประกอบของท่ามือในแต่ละภูมิภาค มีการเรียงลำดับท่ามือคำศัพท์ผลไม้ ดังนี้

ภาคกลาง	รูปทรง>วิธีรับประทาน>ลักษณะเฉพาะ>สี>รสชาติ+(กลืน)
ภาคเหนือ	รูปทรง>วิธีรับประทาน>ลักษณะเฉพาะ>สี>รสชาติ+(กลืน)
ภาคอีสาน	รูปทรง>วิธีรับประทาน>ลักษณะเฉพาะ>สี>รสชาติ+(การสะกดตัวอักษร+วิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้)
ภาคใต้	รูปทรง>สี>วิธีรับประทาน>ลักษณะเฉพาะ>รสชาติ+(กลืน+วิธีคัดเลือก+วิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้)

*หมายเหตุ เครื่องหมายวงเล็บ (..) เป็นท่ามือที่เกิดขึ้นน้อยและเกิดเพียงผลไม้ 7 ชนิดเท่านั้น และไม่ได้หมายความว่าให้เลือกได้ แต่หมายถึงเป็นองค์ประกอบปลีกย่อยที่พบไม่มากนัก

เครื่องหมาย > คือ เครื่องหมายมากกว่า หมายความว่า องศาของคัพประกอบด้านซ้ายมีความเป็นไปได้ในกาเกิดมากกว่าองศาประกอบด้านขวามือ เช่น ภาคใต้ ผลไม้ส่วนใหญ่มีองศาประกอบรูปทรงเป็นอันดับแรก และองศาประกอบถัดไปที่เกิดขึ้นน้อยในผลไม้ คือ สี

ท่ามือหลักที่ปรากฏในท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาค คือ 1) รูปทรง 2) วิธีรับประทาน 3) ลักษณะเฉพาะ 4) สี 5) รสชาติ โดยรูปทรงพบในตำแหน่งแรกมากที่สุด และพบวิธีรับประทานเป็นตำแหน่งถัดไป โดยพบการปรากฏสลับกับรูปทรงตำแหน่งแรก รวมถึงการปรากฏวิธีรับประทานในตำแหน่งแรกแทนรูปทรง นอกจากรูปทรงและวิธีรับประทานแล้ว ท่ามือที่พบในลำดับต่อมา คือ ลักษณะเฉพาะของผลไม้ สี หรือรสชาติ อย่างไรก็ตาม ท่ามือสีหรือรสชาติพบในจำนวนที่ไม่มากนัก จากข้อมูลพบการเรียงลำดับที่แตกต่างในภาคใต้ คือ ท่ามือหลักนอกจากรูปทรงแล้ว ท่ามือหลักถัดไป คือ สี ส่วนวิธีรับประทานและลักษณะเฉพาะอยู่ในลำดับถัดไป ซึ่งมีปริมาณใกล้เคียงกัน

นอกจากท่ามือหลัก จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบท่ามือสีลักษณะเปลือกย่อยของผลไม้เป็นท่ามือที่เกิดขึ้นน้อยและเกิดเพียงผลไม้ 7 ชนิดเท่านั้น คือ กลิ่น (พบใน กล้วยหอม แดงไทย) วิธีการคัดเลือก (พบใน แดงโม) การสะกดตัวอักษร (พบใน ลำไย กล้วยน้ำว้า) และวิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้ (พบใน แก้วมังกร คือ ตัวมังกรในวรรณคดี และกล้วยไข่ คือ ไข่ที่เป็นการตีไข่ ซึ่งทั้งตัวมังกรและการตีไข่ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับแก้วมังกรหรือกล้วยไข่เลย) ซึ่งท่ามอดังกล่าวไม่ได้เกิดกับท่ามือในทุกภูมิภาค

สรุป ผลการเรียงลำดับท่ามือคำศัพท์ผลไม้ในแต่ละภูมิภาค ท่ามือหลักของภาคกลางและภาคเหนือมีการเรียงลำดับท่ามือและองศาประกอบของท่ามือใกล้เคียงกัน ส่วนภาคอีสานและภาคใต้มีท่ามือสีลักษณะเปลือกย่อยของผลไม้มากกว่าภาคกลางและภาคเหนือ แต่อย่างไรก็ตามภาคอีสานมีท่ามือหลักที่เรียงลำดับคล้ายกับภาคกลางและภาคเหนือ จากผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่าท่ามือคำศัพท์ผลไม้ของภาคใต้มีแนวโน้มแตกต่างจากอื่นมากที่สุด

4.3.3 ผลการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์สัญญาณของ Rogers (1989) และโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาของ Taub (2001)

1) ผลการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย โดยใช้โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาของ Taub (2001)

ผลการวิเคราะห์การประกอบสร้างคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาค โดยใช้โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาของ Taub (2001) คือ การเลือกภาพ การวางขอบเขต และการใส่รหัส และอธิบายจากการประกอบสร้างท่ามือจาก 1-4 ท่า ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การประกอบสร้างท่ามือ จำนวน 1 ท่า เช่น

ช (หมายถึง ชื่อไม้ต้นขนาดกลางผลกินได้) (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554)

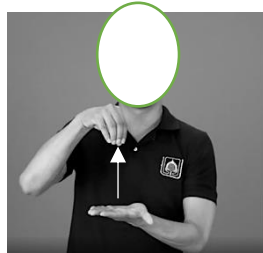
การเลือกภาพ

ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคอีสาน

- รูปทรง

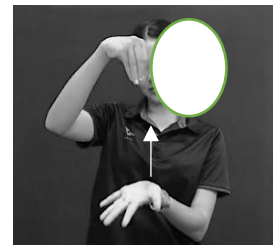
การวางขอบเขต

การใส่รหัส

ท่ามือ “รูปทรง”

(ภาคกลาง)

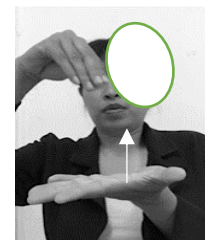
ท่ามือ “รูปทรง”

(ภาคใต้)

ท่ามือ “รูปทรง”

(ภาคเหนือ)

ท่ามือ

(ภาคอีสาน)

ภาพประกอบ 67 ท่ามือชมพู¹

¹ ผู้บอกภาษาภาคเหนือมือสลับต่างจากภาคกลาง ภาคใต้ ภาคอีสาน เนื่องจากผู้บอกภาษามือใช้มือถนัดแตกต่างกัน แต่สื่อท่ามือเหมือนกัน

ภาพประกอบ 67 ทำมือชมพู่ เป็นทำมือที่มีสัญลักษณ์ในการประกอบสร้างทำมือจำนวน 1 ทำมือ โดยทั้ง 4 ภาคเป็นการแสดงทำมือเหมือนกันทั้ง 4 ภาค เป็นการแสดงสัญลักษณ์รูปทรง ในการประกอบสร้าง ดังนี้

1. แบนมือซ้ายให้อยู่ด้านหน้าลำตัวในระดับอก
2. มือขวาห่อนิ้วมือลักษณะคล้ายรูปทรงของชมพู่และและเคลื่อนที่ขึ้น

องุ่น (หมายถึง ชื่อไม้เถาชนิดหนึ่ง ผลเป็นพวงกินได้ หรือใช้หมักทำเหล้า) (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554)

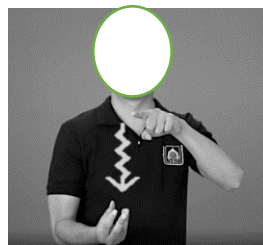

การเลือกภาพ

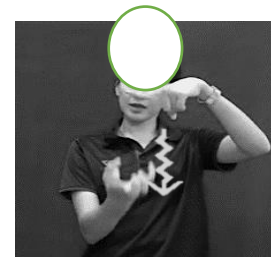
ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคอีสาน
- รูปทรง

การวางขอบเขต

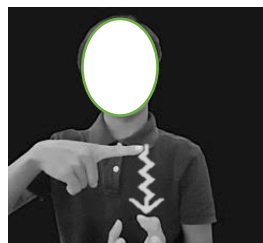
การใส่รหัส

ทำมือ “รูปทรง”
(ภาคกลาง)

ทำมือ “รูปทรง”
(ภาคใต้)

ทำมือ “รูปทรง”
(ภาคเหนือ)

ทำมือ “รูปทรง”
(ภาคอีสาน)

ภาพประกอบ 68 ท่ามือองุ่น เป็นท่ามือที่มีสัญญาณในการประกอบสร้างท่ามือจำนวน 1 ท่ามือ โดยทั้ง 4 ภาคเป็นการแสดงท่ามือเหมือนกันทั้ง 4 ภาค เป็นการแสดงสัญญาณรูปทรง ในการประกอบสร้าง ดังนี้

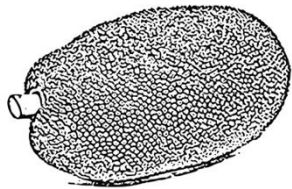
1. นิ้วชี้มือซ้ายชี้ในแนวนอน และเคลื่อนที่เป็นรอยเกลียวจากบนลงล่างให้เหมือน เป็นพวงองุ่น

2. มือขวาห่อมือในลักษณะขององุ่น

การประกอบสร้างท่ามือ จำนวน 2 ท่า เช่น

ขนุน (หมายถึง ชื่อผลไม้ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ มีน้ำยางสีขาว แก่นสีเหลือง ผลกลมยาวราว 20-50 เซนติเมตร ภายนอกเป็นหนามถี่ ภายในมีวงสีเหลือง รสหวาน กินได้) (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554)

การเลือกภาพ

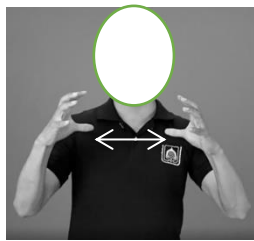
ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคอีสาน

- รูปทรง

- ลักษณะเฉพาะ (ยางเหนียว)

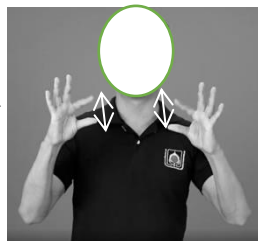
การวางขอบเขต

การใส่รหัส

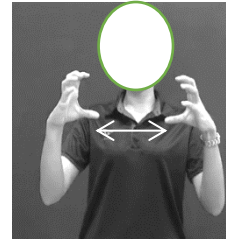

ท่ามือ 1 “รูปทรง”

(ภาคกลาง)

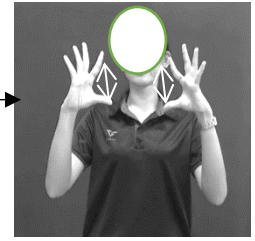

ท่ามือ 2 “ลักษณะเฉพาะ”

ท่ามือ 1 “รูปทรง”

(ภาคใต้)

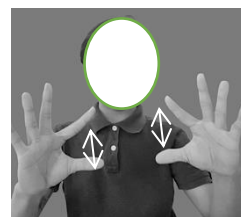

ท่ามือ 2 “ลักษณะเฉพาะ”

ท่ามือ 1 “รูปทรง”

(ภาคเหนือ)

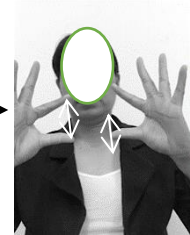

ท่ามือ 2 “ลักษณะเฉพาะ”

ท่ามือ 1 “รูปทรง”

(ภาคอีสาน)

ท่ามือ 2 “ลักษณะเฉพาะ”

ภาพประกอบ 69 ท่ามือขนุน

ภาพประกอบ 69 ท่ามือขนุนเป็นท่ามือที่มีสัญญาณในการประกอบสร้างท่ามือจำนวน 2 ท่ามือ โดยทั้ง 4 ภาคเป็นการแสดงท่ามือเหมือนกันทั้ง 4 ภาค เป็นการแสดงสัญญาณรูปทรงตาม ด้วยลักษณะเฉพาะ ในการประกอบสร้าง ท่ามือเรียงจากซ้ายไปขวา ดังนี้

ท่า 1 คือ รูปทรง

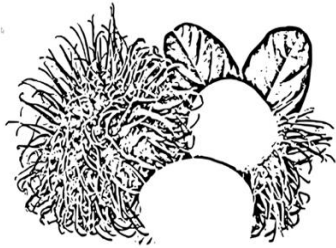
1. ยกฝ่ามือทั้ง 2 ข้าง ขึ้นขนานกัน กางนิ้วมือทำท่ามือคล้ายลักษณะรูปทรง ขนุนและแยกมือทั้ง 2 ข้างออกจากกันเพื่อสื่อขนาดที่ใหญ่ของขนุน

ท่า 2 คือ ลักษณะเฉพาะ

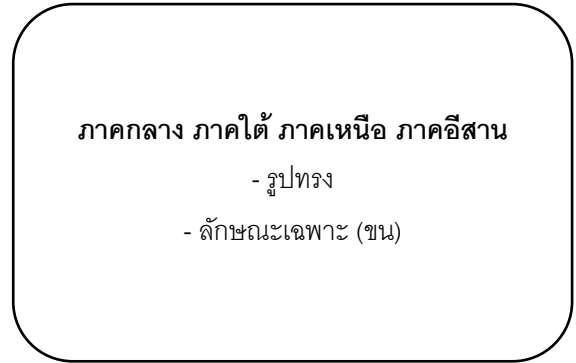
2. จีบมือทั้ง 2 ข้างโดยใช้นิ้วชี้กับนิ้วโป้งจิบเข้าหากัน พร้อมทั้งเคลื่อนนิ้วชี้กับ นิ้วโป้งขึ้นและลง เพื่อสื่อแสดงลักษณะเฉพาะของขนุนที่มียางเหนียว

เงาะ (หมายถึง ชื่อไม้ต้นขนาดกลาง ผลกินได้ เปลือกมีขนยาวสีเหลืองหรือแดง) (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554)

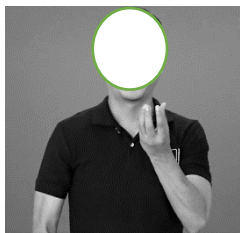

การเลือกภาพ

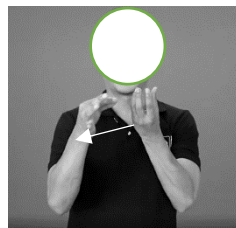
การวางขอบเขต

การใส่รหัส

ท่ามือ 1 “รูปทรง”

(ภาคกลาง)

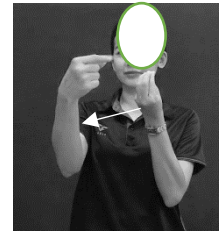

ท่ามือ 2 “ลักษณะเฉพาะ”

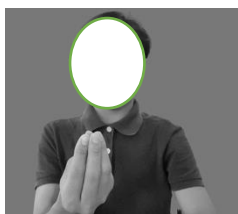

ท่ามือ 1 “รูปทรง”

(ภาคใต้)

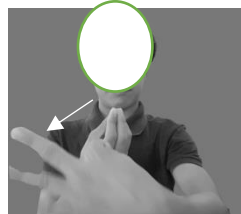

ท่ามือ 2 “ลักษณะเฉพาะ”

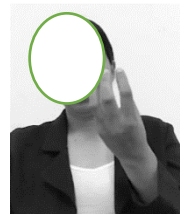

ท่ามือ 1 “รูปทรง”

(ภาคเหนือ)

ท่ามือ 2 “ลักษณะเฉพาะ”

ท่ามือ 1 “รูปทรง”

(ภาคอีสาน)

ท่ามือ 2 “ลักษณะเฉพาะ”

ภาพประกอบ 70 ท่ามือเงาะ

ภาพประกอบ 70 ท่ามือเงาะเป็นท่ามือที่มีสัญญาณในการประกอบสร้างท่ามือจำนวน 2 ท่ามือ โดยทั้ง 4 ภาคเป็นการแสดงท่ามือเหมือนกันทั้ง 4 ภาค เป็นการแสดงสัญญาณรูปทรงตาม ด้วยลักษณะเฉพาะ ในการประกอบสร้างประกอบด้วยท่ามือเรียงจากซ้ายไปขวา ดังนี้

ท่า 1 คือ รูปทรง

1. ยกมือซ้ายโดยห่อมือทำท่ามือคล้ายลักษณะรูปทรงของเงาะ

ท่า 2 คือ ลักษณะเฉพาะ

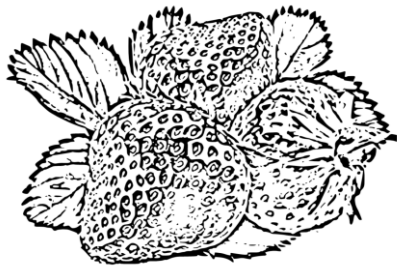
2. จับมือขวาโดยนิ้วโป้งกับนิ้วชี้ชิดติดกัน และเคลื่อนที่ลงสู่ถึงขนของเงาะที่

อยู่บนผลของเงาะ

สตอร์วเบอร์รี่ (หมายถึง ผลไม้ชนิดหนึ่งลูกมีสีแดง มีเมล็ดคอรอบผิว รสชาติเปรี้ยวอมหวาน)

(พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554)

ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน

- ลักษณะเฉพาะ
- รูปทรง

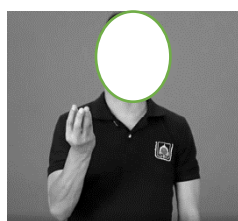
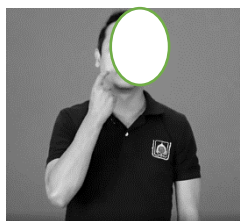
ภาคใต้

- รูปทรง
- ลักษณะเฉพาะ

การเลือกภาพ

การวางขอบเขต

การใส่รหัส

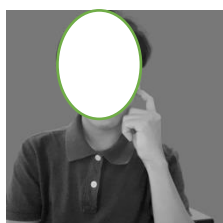

ท่ามือ 1 “ลักษณะเฉพาะ”
(ภาคกลาง)

ท่ามือ 2 “รูปทรง”

ท่ามือ 1 “รูปทรง”

ท่ามือ 2 “ลักษณะเฉพาะ”
(ภาคใต้)

ท่ามือ 1 “ลักษณะเฉพาะ”
(ภาคเหนือ)

ท่ามือ 2 “รูปทรง”

ท่ามือ 1 “ลักษณะเฉพาะ”
(ภาคอีสาน)

ท่ามือ 2 “รูปทรง”

ภาพประกอบ 71 ท่ามือสตรีทอร์เบอร์รี่เป็นท่ามือที่มีสัญญาณในการประกอบสร้างท่ามือจำนวน 2 ท่ามือ โดยทั้ง 4 ภาคเป็นการแสดงท่ามือเหมือนกันทั้ง 4 ภาค โดยในภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคอีสานเป็นการแสดงสัญญาณลักษณะเฉพาะตามด้วยรูปทรง แต่ภาคใต้แสดงใช้สัญญาณที่สลับการเรียงท่ามือโดยเริ่มจากรูปทรงตามด้วยลักษณะเฉพาะในการประกอบสร้างประกอบด้วยท่ามือเรียงจากซ้ายไปขวา ดังนี้

ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคอีสาน

ท่า 1 คือ ลักษณะเฉพาะ

1. ยกนิ้วชี้ของมือขวาขึ้นบริเวณแก้ม พร้อมเคลื่อนที่ไปมาเป็นจุดๆ

ท่า 2 คือ รูปทรง

2. ยกมือขวาพร้อมห่อนิ้วมือเพื่อเป็นการบอกขนาดของสตรีทอร์เบอร์รี่

ภาคใต้

ท่า 1 คือ รูปทรง

1. ยกมือขวาพร้อมห่อนิ้วมือเพื่อเป็นการบอกขนาดของสตรีทอร์เบอร์รี่

ท่า 2 คือ ลักษณะเฉพาะ

2. ยกนิ้วชี้ของมือขวาขึ้นบริเวณแก้ม พร้อมเคลื่อนที่ไปมาเป็นวงกลม

แตงโม (หมายถึง ผลไม้ชนิดหนึ่งเป็นไม้เถา ผลทรงกลมใหญ่เนื้อมีสีแดงบางชนิดมีสีอื่น) (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554)

การเลือกภาพ

ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคอีสาน

- รูปทรง

- สี

ภาคใต้

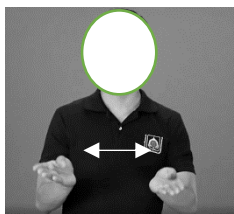
- รูปทรง

- วิธีคัดเลือก

- สี

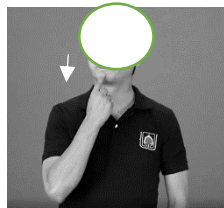
การวางขอบเขต

การใส่รหัส

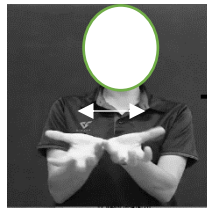

ท่ามือ 1 “รูปทรง”

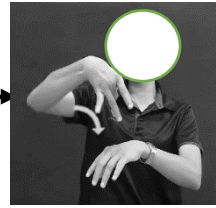
(ภาคกลาง)

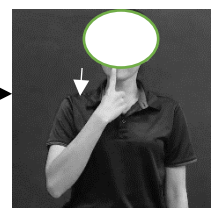
ท่ามือ 2 “สี”

ท่ามือ 1 “รูปทรง”

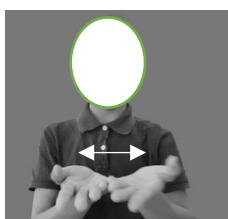

ท่ามือ 2 “วิธีคัดเลือก”

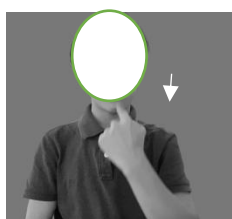
ท่ามือ 3 “สี”

(ภาคใต้)

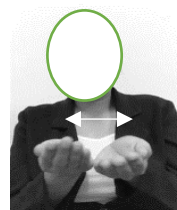

ท่ามือ 1 “รูปทรง”

(ภาคเหนือ)

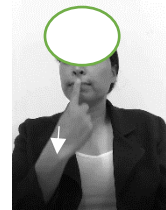

ท่ามือ 2 “สี”

ท่ามือ 1 “รูปทรง”

(ภาคอีสาน)

ท่ามือ 2 “สี”

ภาพประกอบ 72 ท่ามือแต่งโม เป็นท่ามือที่มีสัญญาณในการประกอบสร้างท่ามือ จำนวน 3 ท่ามือ โดยภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคอีสาน ใช้สัญญาณรูปทรงและสี ส่วนภาคใต้ ใช้สัญญาณรูปทรง วิธีคัดเลือก และสี ในการประกอบสร้างท่ามือประกอบ คือ เพิ่มท่ามือวิธีคัดเลือก ในท่ามือภาคใต้โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ภาคกลาง ภาคเหนือและภาคอีสาน

ท่า 1 คือ รูปทรง

1. แขนมือออกทั้ง 2 ข้าง เหมือนขนาดของแต่งโมที่กลมและใหญ่

ท่า 2 คือ สี

2. ยกมือขวาพร้อมชี้นิ้วชี้ บริเวณปากแล้วลากลง คือ ท่าของสีแดง ซึ่งก็คือ สี

ของแต่งโม

ภาคใต้

ท่า 1 คือ รูปทรง

1. แขนมือออกทั้ง 2 ข้าง เหมือนขนาดของแต่งโมที่กลมและใหญ่

ท่า 2 คือ วิธีคัดเลือก

2. มือซ้ายคว่ำฝ่ามือลง ตั้งมือขวาเหนือมือซ้ายและทำท่าดีดบนหลังมือของมือซ้าย ซึ่งเปรียบเหมือนดีดบนผิวของแต่งโมเพื่อคัดเลือกว่าแต่งโมนีมีรสชาติอร่อยหรือไม่

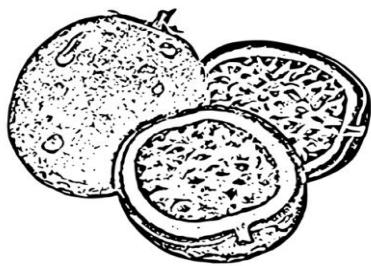
ท่า 3 คือ สี

3. ยกมือขวาพร้อมชี้นิ้วชี้ บริเวณปากแล้วลากลง คือ ท่าของสีแดง ซึ่งก็คือ สี

ของแต่งโม

การประกอบสร้างท่ามือ จำนวน 4 ท่ามือ เช่น

เสาวรส (หมายถึง ชื่อไม้เถาชนิดหนึ่ง ดอกสีม่วง มีกลิ่นหอม ผลเป็นรูปกลมภายในมีเมล็ดสีดำเป็นจำนวนมาก รสเปรี้ยวจัด) (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554)

การเลือกภาพ

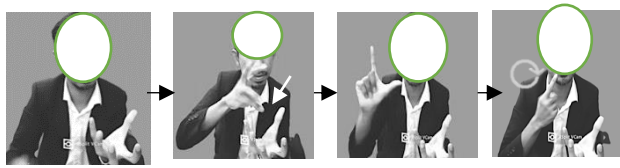
ภาคกลาง ภาคใต้
 - รูปทรง - ลักษณะเฉพาะ
 - สี (สีเหลือง) - รสชาติ (เปรี้ยว)

ภาคเหนือ
 - วิธีการรับประทาน - ลักษณะเฉพาะ
 - สี (สีดำ) - รสชาติ (เปรี้ยว)

ภาคอีสาน
 - รูปทรง - ลักษณะเฉพาะ
 - รสชาติ (เปรี้ยว)

การวางขอบเขต

การใส่รหัส

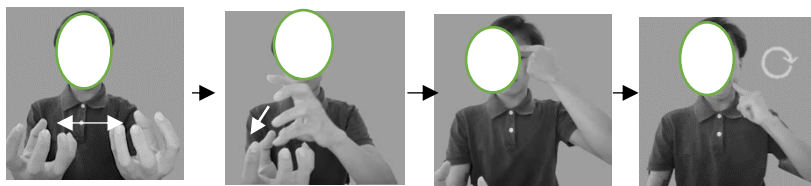
ท่ามือ "รูปทรง" ท่ามือ "ลักษณะเฉพาะ" ท่ามือ "สี" ท่ามือ "รสชาติ"

(ภาคกลาง)

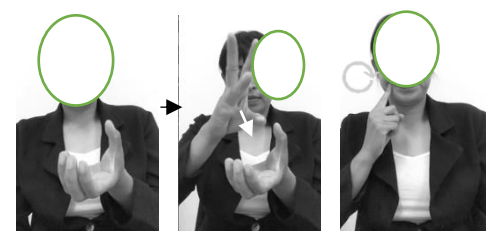
ท่ามือ "รูปทรง" ท่ามือ "ลักษณะเฉพาะ" ท่ามือ "สี" ท่ามือ "รสชาติ"

(ภาคใต้)

ท่ามือ "วิธีการรับประทาน" ท่ามือ "ลักษณะเฉพาะ" ท่ามือ "สี" ท่ามือ "รสชาติ"

(ภาคเหนือ)

ท่ามือ "รูปทรง" ท่ามือ "ลักษณะเฉพาะ" ท่ามือ "รสชาติ"

(ภาคอีสาน)

ภาพประกอบ 73 ท่ามือเสาวรศ เป็นท่ามือที่มีสัญญาณในการประกอบสร้างท่ามือ จำนวน 3 ท่ามือ และ 4 ท่ามือ โดยภาคกลางและภาคใต้มีท่ามือเหมือนกัน จำนวน 4 ท่ามือ คือ รูปทรง ลักษณะเฉพาะ สี และรสชาติ และภาคเหนือมีจำนวน 4 ท่ามือ คือ วิธีรับประทาน ลักษณะเฉพาะ สี และรสชาติ ซึ่งมีความต่างในท่ามือ 1 ของภาคกลางและภาคใต้ คือ เปลี่ยนจากรูปทรงเป็นวิธีรับประทาน ส่วนภาคอีสาน ประกอบด้วยท่ามือ 3 ท่า คือ รูปทรง ลักษณะเฉพาะ และรสชาติ เหมือนกับภาคกลางและภาคใต้ แต่ไม่มีท่ามือสี ดังนี้

ภาคกลางและภาคใต้

ท่า 1 คือ รูปทรง

1. ยกมือซ้ายขึ้นพร้อมห่อมือ กางนิ้วมือออกเล็กน้อยท่าทำคล้ายรูปทรงของเสาวรศ

ท่า 2 คือ ลักษณะเฉพาะ

2. ยกมือขวาขึ้นโดยนำนิ้วชี้และนิ้วนางจับชิดติดกันพร้อมเคลื่อนที่ไปมาบนมือซ้ายเพื่อเป็นการบ่งบอกถึงลักษณะของเม็ดที่มีขนาดเล็กของเสาวรศ

ท่า 3 คือ สี

3. มือขวาทำท่ามือลักษณะเหมือนตัวอักษร ล หมายถึง สีเหลืองของเสาวรศ

ท่า 4 คือ รสชาติ

4. นิ้วชี้ที่ปลายมุ่มปาก พร้อมแสดงสีหน้า สื่อถึงรสเปรี้ยวของเสาวรศ

ภาคเหนือ

ท่า 1 คือ รูปทรง

1. ยกมือทั้งสองข้างขึ้น พร้อมห่อมือ กางนิ้วมือออกเล็กน้อยแล้วนำมือทั้งสองข้างแยกจากกัน สื่อถึงขนาดรูปทรงของเสาวรศ

ท่า 2 คือ ลักษณะเฉพาะ

2. ยกมือขวาขึ้นโดยนำนิ้วชี้และนิ้วนางจับชิดติดกันพร้อมเคลื่อนที่ไปมาบนมือซ้ายเพื่อเป็นการบ่งบอกถึงลักษณะของเม็ดที่มีขนาดเล็กของเสาวรศ

ท่า 3 คือ สี

3. ยกมือซ้ายพร้อมชี้นิ้วชี้ไปที่บริเวณคิ้ว หมายถึง สีดำ เนื่องจากเมล็ดของเสาวรศมีสีดำ

ท่า 4 คือ รสชาติ

4. นิ้วชี้ที่ปลายมุ่มปาก พร้อมแสดงสีหน้า สื่อถึงรสเปรี้ยวของเสาวรศ

ภาคอีสาน

ท่า 1 คือ รูปทรง

1. ยกมือซ้ายขึ้นพร้อมห่อมือ กางนิ้วมือออกเล็กน้อยท่าท่าคล้ายรูปทรงของเสาวรส

ท่า 2 คือ ลักษณะเฉพาะ

2. ยกมือขวาขึ้นโดยนำนิ้วชี้และนิ้วนางจับชิดติดกันพร้อมเคลื่อนที่ไปมาบนมือซ้ายเพื่อเป็นการบ่งบอกถึงลักษณะของเมล็ดที่มีขนาดเล็กของเสาวรส

ท่า 3 คือ รสชาติ

3. นิ้วชี้ที่ปลายมุมปาก พร้อมแสดงสีหน้า สื่อถึงรสเปรี้ยวของเสาวรส

สรุป จากการวิเคราะห์รูปที่ปรากฏของสัญญาณหรือท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาคของผลไม้ 50 ชนิด พบว่าท่ามือเกิดจากประสาทสัมผัสของคนหูหนวกซึ่งโดยส่วนมากรับรู้ผ่านการมองเห็น การได้กลิ่น การรับรส รวมถึงการสัมผัส ดังนั้น การเลือกภาพ การวางขอบเขต และการใส่รหัส คนหูหนวกเลือกภาพจากสิ่งที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนผ่านประสาทสัมผัส โดยส่วนมากมักเป็นรูปทรงขนาด การวางขอบเขตเป็นการเลือกลักษณะเด่นของผลไม้ชนิดนั้นๆ ไม่ว่าจะ เป็นวิธีรับประทานผลไม้ลักษณะเฉพาะของผลไม้ สีที่แตกต่างกันของผลไม้ ตลอดจนรสชาติ แล้วจึงมาวางขอบเขตก่อนที่จะไปสู่กระบวนการของการใส่รหัส ส่วนการใส่รหัส คือ ท่ามือที่ประกอบสร้างเป็นสัญญาณโดยพิจารณาจากความสอดคล้องของการเลือกภาพและการวางขอบเขต แล้วสื่อออกมาเป็นท่ามือที่เลียนแบบภาพลักษณ์ที่มองเห็น สัมผัสได้ของผลไม้จริงๆ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย มีการใช้สัญญาณที่มีความเหมือนกันทุกท่ามือและมีความแตกต่างกันบางท่ามือตามแต่ละภูมิภาคและแต่ละชนิดของผลไม้ ซึ่งการแตกต่างกันบางท่ามือ คือ มีท่ามือหลักหรือท่ามือเริ่มต้นที่เหมือนกัน แต่ท่ามือขยาย มีการเรียงลำดับท่ามือที่แตกต่างกันและจำนวนท่ามือแตกต่างกัน ทั้งนี้ จากท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 50 คำ มีการใช้สัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือเหมือนกันทุกท่ามือ จำนวน 14 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 28 และมีการใช้สัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือที่มีความแตกต่างกันบางท่ามือ จำนวน 36 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 72

ตาราง 9 การเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างท่า
มือคำศัพท์ผลไม้

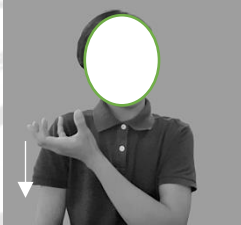

	ชนิดของผลไม้	ร้อยละ
เหมือนกันทุกท่ามือ	14	28
ต่างกันบางท่ามือ	36	72

ตาราง 9 แสดงผลการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสัญญาณที่ใช้ในการ
ประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาคในประเทศไทย

1. ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ที่เหมือนกันทุกท่ามือใน 4 ภูมิภาค

ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ที่มีท่ามือเหมือนกันทั้ง 4 ภูมิภาค มีผลไม้ทั้งหมด 14 ชนิด คือ
ขนุน เงาะ ชมพู ทูเรียน ฝรั่ง พุทรา มะพร้าว มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ ส้ม สับปะรด สาลี่ องุ่น แอป
เปิ้ล

ท่ามือแอปเปิ้ล

ภาคกลาง	ภาคใต้	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน
			

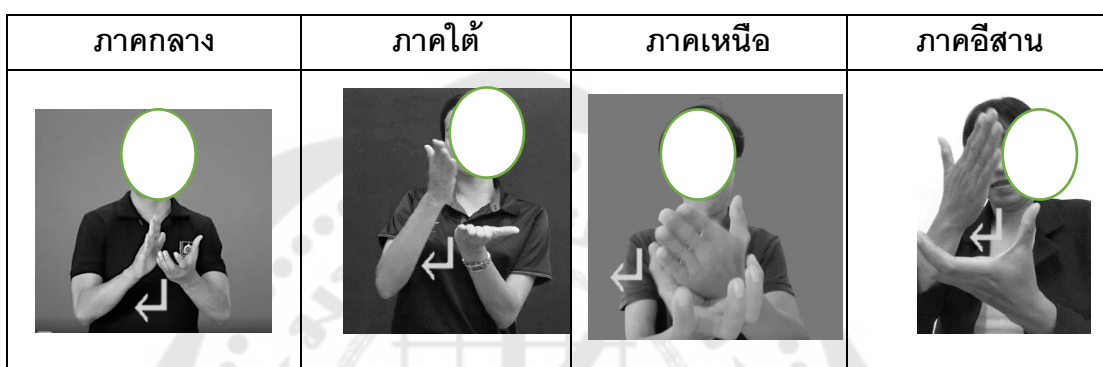
ภาพประกอบ 74 แอปเปิ้ล

ภาพประกอบ 74 เปรียบเทียบความเหมือนของสัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างท่า
มือ แอปเปิ้ล โดยทั้ง 4 ภาค ใช้สัญญาณและการเรียงลำดับท่ามือเหมือนกันทั้ง 4 ภาค มีรายละเอียด
ดังนี้

1. แขนด้านซ้ายเหยียดตรง

2. ตั้งมือขวาอยู่ระดับหัวไหล่ และงอนิ้วมือเล็กน้อยคล้ายรูปทรงของแอปเปิ้ล พร้อมทั้งเคลื่อนมือขวาจากบนลงล่างคล้ายลักษณะเช็ดลูกแอปเปิ้ล ซึ่งเป็นลักษณะการรับประทานที่ได้รับอิทธิพลจากประเทศสหรัฐอเมริกา

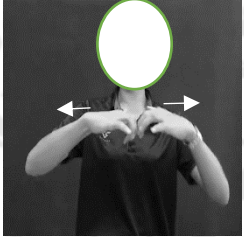
ท่ามือฝรั่ง

ภาพประกอบ 75 ฝรั่ง

ภาพประกอบ 75 เปรียบเทียบความเหมือนของสัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือ ฝรั่ง โดยทั้ง 4 ภาค ใช้สัญญาณและการเรียงลำดับท่ามือเหมือนกันทั้ง 4 ภาค คือ ตั้งมือขวาเหนือมือซ้าย นิ้วมือขวา เคียงทำมุม 45 องศา และเคลื่อนมือขวาขึ้นลงคล้ายการเฉาะฝรั่งเพื่อให้เป็นชิ้นๆ ส่วนมือซ้ายอยู่ล่างมือขวา งอนิ้วมือเล็กน้อยคล้ายรูปทรงฝรั่ง

ท่ามือทุเรียน

ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคอีสาน			
 <p>ท่ามือ 1</p>			
ภาคกลาง	ภาคใต้	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน
 <p>ท่ามือ 2</p>	 <p>ท่ามือ 2</p>	 <p>ท่ามือ 2</p>	 <p>ท่ามือ 2</p>

ภาพประกอบ 76 ทุเรียน

ภาพประกอบ 76 เปรียบเทียบความเหมือนของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือทุเรียน โดยทั้ง 4 ภาค มีการใช้สัญลักษณ์และการเรียงลำดับท่ามือเหมือนกันทั้ง 4 ภาค ประกอบด้วยท่ามือจำนวน 2 ท่ามือ โดยเรียงจากบนลงล่างตามตาราง มีรายละเอียดดังนี้

ท่า 1 คือ วิธีรับประทาน

1. ยกมือทั้ง 2 ข้างขึ้น โดยมือขวาตั้งฉากและมือซ้ายงอนิ้วมือเล็กน้อย มือขวาเคลื่อนที่ลงคล้ายลักษณะสับลงบนผลไม้เหมือนมีดที่ผ่าทุเรียน

ท่า 2 คือ วิธีรับประทาน

2. งอนิ้วมือทั้ง 2 ข้างเล็กน้อย และดึงมือทุเรียนทั้ง 2 ข้างแยกออกจากกัน

2. ทำมือคำศัพท์ผลไม้ที่แตกต่างกันบางทำมือใน 4 ภูมิภาค

ทำมือคำศัพท์ผลไม้ที่มีทำมือแตกต่างกันใน 4 ภูมิภาค มีผลไม้ทั้งหมด 36 ชนิด คือ กระท้อน กล้วย กล้วยไซ้ กล้วยน้ำว่า กล้วยหอม แก้วมังกร ชมพู่มะเหมียว เซอร์รี่ ตะขบ แดงโม แดงไทย น้อยหน้า มะกอก มะขาม มะขามเทศ มะปราง มะเฟือง มะไฟ มะยม มะละกอ มังคุด มันแกว มะยงชิด ระกำ ลองกอง ละมุด ลางสาด ลำไย ลิ้นจี่ ลูกตาล สตรอว์เบอร์รี่ ส้มเขียวหวาน ส้มโอ เสาวรส สละ หม่อน ซึ่งจากการวิเคราะห์ทำมือพบว่าในความแตกต่างของแต่ละภูมิภาค ยังคงมีทำมือที่เป็นจุดร่วมกันในการประกอบสร้างทำมือคำศัพท์ผลไม้ ดังเช่น

ทำมือกล้วยไซ้

ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคอีสาน			
 <p>ทำมือ 1</p>			
ภาคกลาง	ภาคใต้	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน
 <p>ทำมือ 2</p>	 <p>ทำมือ 2</p>	 <p>ทำมือ 2</p>	 <p>ทำมือ 2</p>

ภาพประกอบ 77 กล้วยไซ้

ภาพประกอบ 77 เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างทำมือ กล้วยไซ้ทั้ง 4 ภาค ประกอบด้วยสัญญาณ 2 สัญญาณ โดยภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคอีสาน มีการใช้สัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างทำมือทำที่ 1 และทำที่ 2 เหมือนกัน แต่ภาคใต้มีการใช้สัญญาณในทำมือนำดับที่ 2 แตกต่างจากภาคอื่นๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคอีสาน

ท่า 1 คือ วิธีรับประทาน

1. ยกมือซ้ายพร้อมตั้งนิ้วชี้เหมือนรูปทรงของกล้วยไข่
2. ยกมือขวาพร้อมห่อมือนิ้วเรียงชิดติดกันพร้อมทำท่ามือคล้ายการปลด

เปลือกกล้วย

ท่า 2 คือ รูปทรง

3. ตั้งมือขวาพร้อมกำมือเล็กน้อย กางนิ้วชี้และนิ้วโป้งออกจากกัน เพื่อบอก

ขนาดของกล้วยไข่ที่เล็กมาก

ภาคใต้

ท่า 1 คือ วิธีรับประทาน

1. ยกมือซ้ายพร้อมตั้งนิ้วชี้เหมือนรูปทรงของกล้วยไข่
2. ยกมือขวาพร้อมห่อมือนิ้วเรียงชิดติดกันพร้อมทำท่ามือคล้ายการปลด

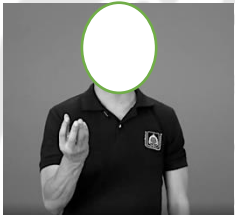

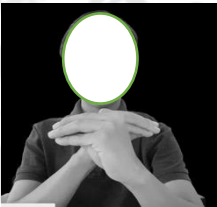
เปลือกกล้วย

ท่า 2 คือ วิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้

3. ตั้งมือซ้ายขึ้นพร้อมกางนิ้วชี้และนิ้วนางในลักษณะตั้งขนาน
4. ยกมือขวาขึ้นใช้นิ้วชี้และนิ้วนางอยู่คู่กันแล้วเคลื่อนที่ลง กระแทกกับนิ้วมือ

ในมือซ้ายที่ตั้งไว้

ท่ามือระกำ

ความเหมือนและความต่างของท่ามือระกำ ภาคกลางและภาคอีสาน	
 <p>ท่ามือนำดับที่ 1</p>	
ภาคกลาง	ภาคอีสาน
 <p>ท่ามือนำดับที่ 2</p>	 <p>ท่ามือนำดับที่ 2</p>
ความเหมือนและความต่างของท่ามือระกำ ภาคเหนือและภาคใต้	
 <p>ท่ามือนำดับที่ 1</p>	
ภาคใต้	ภาคเหนือ
 <p>ท่ามือนำดับที่ 2</p>	-

ภาคกลางและภาคอีสาน

ท่า 1 คือ ลักษณะเฉพาะ

1. ยกมือขวาขึ้นพร้อมตะแคงนิ้วบริเวณคาง เป็นการเทียบเคียงถึงลักษณะขนหรือหนามของระกำที่มีลักษณะคล้ายหนวดของผู้ชาย

ภาคกลาง

ท่า 2 คือ รูปทรง

2. ยกมือขวาขึ้นพร้อมห่อนิ้วมือเพื่อเป็นการแสดงถึงขนาดหรือรูปทรงของระกำที่มีขนาดเล็ก

ภาคอีสาน

ท่า 2 คือ รูปทรง

2. ยกมือทั้งสองข้างขึ้นบริเวณหน้าอก พร้อมจับนิ้วมือเข้าหากัน หันด้านข้างของมือทั้งสองข้างออก และไขว้มือทั้งสอง เป็นการแสดงถึงลักษณะของระกำที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มหรือเป็นพวง

ภาคเหนือและภาคใต้

ท่า 1 คือ รูปทรง

1. ยกมือทั้งสองข้างขึ้นบริเวณหน้าอก พร้อมจับนิ้วมือเข้าหากัน หันด้านข้างของมือทั้งสองข้างออก และไขว้มือทั้งสอง เป็นการแสดงถึงลักษณะของระกำที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มหรือเป็นพวง

ภาคใต้

ท่า 2 คือ ลักษณะเฉพาะ

2. ยกมือซ้ายขึ้นตั้งฉากกับพื้นพร้อมกางนิ้วออกจากกัน
3. ยกมือขวาพร้อมงอนิ้วมือเล็กน้อยและชี้นิ้วชี้ไปที่ฝ่ามือขวาที่ตั้งฉากกับพื้น เป็นการแสดงลักษณะของหนามที่ทิ่มไปยังมือ

ภาคเหนือ

ท่า 2 ไม่มี

2) ผลการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย โดยใช้ แนวคิดของ Rogers (1989)

ก่อนนำเสนอผลการวิเคราะห์เพื่อให้เข้าใจการวิเคราะห์สัญญาณตามแนวคิดของ Rogers ให้ชัดเจนขึ้น ขออธิบายคำจำกัดความและรายละเอียดของรูปที่ปรากฏของสัญญาณหรือท่ามือที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือผลไม้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. **ไอคอนคล้าย** หมายถึง สัญญาณที่มีความคล้ายคลึงหรือเหมือนกับสิ่งที่อ้างอิงโดยตรง เช่น รูปปั้นที่มีความเหมือนหรือคล้ายคลึงกับคนจริงๆ เป็นการสื่อความหมายเรียบง่ายและไม่มีความซับซ้อน ส่วนการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ คือ รูปทรง เช่น ท่ามือชมพู่ เป็นการเทียบเคียงลักษณะทางรูปทรงของชมพู่มาใช้ในการประกอบสร้างท่ามือ ดังภาพประกอบ

ท่ามือ “รูปทรง”

(ไอคอนคล้าย)

ภาพประกอบ 79 ท่ามือชมพู่สื่อถึงรูปทรงซึ่งจัดอยู่ในไอคอนคล้าย

2. **ไอคอนตัวอย่าง** หมายถึง สัญญาณที่เป็นตัวอย่าง ตัวแทน หรือส่วนประกอบจากสิ่งที่อ้างอิง เช่น ไอคอนมิดและส้อมสื่อถึงร้านอาหาร ซึ่งมีดและส้อมเป็นส่วนประกอบหนึ่งในการรับประทานอาหาร และการรับประทานอาหารสื่อถึงร้านอาหาร ส่วนการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ ได้แก่ ลักษณะเฉพาะ วิธีรับประทาน วิธีคัดเลือก เช่น สับปะรด ใช้การประกอบสร้างท่ามือด้วยวิธีรับประทานสื่อถึงไอคล้ายตัวอย่างในการเรียกสับปะรด ดังภาพประกอบ

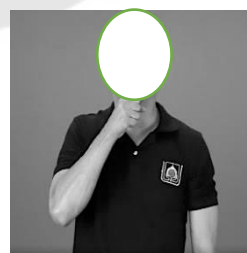
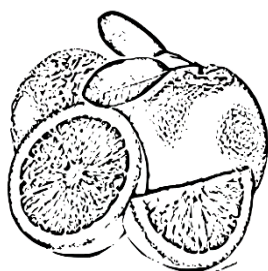

ท่ามือ “วิธีรับประทาน” (ไอคอนตัวอย่าง)

ภาพประกอบ 80 ท่ามือสับประดาสื่อถึงวิธีรับประทานซึ่งจัดอยู่ในไอคอนตัวอย่าง

3. ไอคอนสัญลักษณ์ หมายถึง สัญลักษณ์ที่สื่อถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมกว่าที่ปรากฏในไอคอน โดยไอคอนประเภทนี้ต้องอาศัยการตีความ เช่น ไอคอนแก้วไวน์ที่มีรอยแตกสื่อถึงความเปราะบางหรือแตกได้ง่ายของสิ่งของที่มีไอคอนนี้ปรากฏ ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ข้อมูลไม่ปรากฏการใช้ไอคอนประเภทนี้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้

4. ไอคอนสมมติ หมายถึง สัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นโดยไม่มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่อ้างอิง ผู้รับสารจะต้องมีการเรียนรู้จากสังคมจึงจะสามารถเข้าใจในสิ่งที่สื่อสารได้ โดยในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ ได้แก่ สี รสชาติ กลิ่น การสะกดตัวอักษร และวิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้ เช่น ส้ม เป็นการประกอบสร้างจากการสมมติตามตัวอักษรท่ามือภาษาอังกฤษ คือ ตัวอักษร O ซึ่งตัวอักษร O เป็นการขึ้นต้นของคำว่า Orange ที่แปลว่า สีส้ม ดังภาพประกอบ

ท่ามือ “สีส้ม”

(ไอคอนสมมติ)

ภาพประกอบ 81 ท่ามือส้มสื่อถึงสีซึ่งจัดอยู่ในไอคอนสมมติ

จากผลการวิเคราะห์ประเภทของรูปที่ปรากฏของสัญลักษณ์หรือท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาค ตามแนวคิดของ Rogers (1989) พบการใช้ไอคอนที่เกิดเพียงไอคอนเดียวและไอคอนที่เกิดร่วมกันหลายแบบใน 1 ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ โดยพบไอคอนคล้ายร่วมกับไอคอนตัวอย่างมากที่สุด รองลงมา คือ ไอคอนคล้ายร่วมกับไอคอนสมมติ และอันดับที่ 3 คือ ไอคอนคล้ายเพียงอย่างเดียว จึงสามารถสรุปได้ว่าไอคอนคล้ายปรากฏในท่ามือคำศัพท์ผลไม้มากที่สุด จากทั้ง 4 ไอคอน ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลไม่พบการปรากฏของไอคอนสัญลักษณ์เพียงอย่างเดียว อาจเนื่องมาจากท่ามือคำศัพท์ผลไม้เป็นสิ่งที่มีความเป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรมจึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ไม่ปรากฏการใช้ไอคอนสัญลักษณ์ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ ซึ่งรายละเอียดไอคอนที่พบในท่ามือคำศัพท์ผลไม้มีรายละเอียด ดังตาราง

ตาราง 10 เปรียบเทียบไอคอนท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาค ตามแนวคิดของ Rogers (1989)

ไอคอน	ชนิดผลไม้			
	ภาคกลาง	ภาคใต้	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน
ไอคอนคล้าย ³	8 ³	7 ³	8 ³	8 ³
ไอคอนตัวอย่าง	5	5	6	6
ไอคอนสมมติ	2	2	1	2
ไอคอนคล้าย + ไอคอนตัวอย่าง ¹	20 ¹	17 ¹	18 ¹	19 ¹
ไอคอนคล้าย + ไอคอนสมมติ ²	12 ²	12 ²	13 ²	14 ²
ไอคอนตัวอย่าง + ไอคอนสมมติ	2	2	1	1
ไอคอนคล้าย + ไอคอนตัวอย่าง + ไอคอนสมมติ	1	5	3	0
รวม	50	50	50	50

*หมายเหตุ ด้วยก¹ ด้วยก² และด้วยก³ คือ ลำดับของการใช้ไอคอนในท่ามือคำศัพท์ผลไม้ของ 4 ภูมิภาค

ตาราง 9 แสดงให้เห็นว่าท่ามือคำศัพท์ผลไม้มีหลายท่ามือประกอบกัน จากการวิเคราะห์พบว่าทั้ง 4 ภูมิภาค สามารถจัดอันดับ 3 อันดับแรกที่เหมือนกัน ดังนี้

อันดับที่ 1 คือ ไอคอนคล้ายร่วมกับไอคอนตัวอย่าง

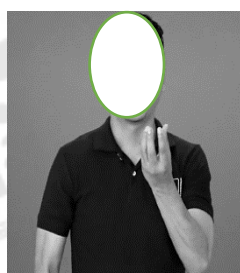
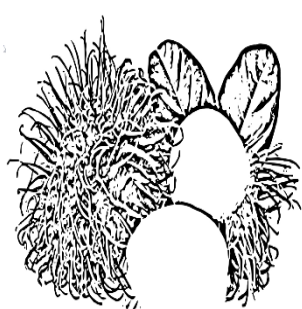
อันดับที่ 2 คือ ไอคอนคล้ายร่วมกับไอคอนสมมติ

อันดับที่ 3 คือ ไอคอนคล้าย

ส่วนไคคอนตัวอย่าง ไคคอนตัวอย่างร่วมกับไคคอนสมมติ ไคคอนคล้ายร่วมกับไคคอนตัวอย่างร่วมกับไคคอนสมมติ และไคคอนสมมติ ปรากฏการใช้บ่อยมาก ซึ่งปรากฏในผลไม้เพียง 1-6 ชนิดเท่านั้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

อันดับที่ 1 ไคคอนคล้ายร่วมกับไคคอนตัวอย่าง

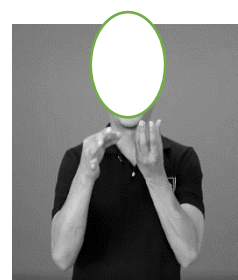
ภาคกลาง พบในผลไม้ 20 ชนิด คือ กระท้อน กล้วย กล้วยไข่ กล้วยน้ำว่า กล้วยหอม แก้วมังกร ขนุน เงาะ แดงไทย ทุเรียน น้อยหน่า ฝรั่ง มะละกอ มังคุด ระกำ ลางสาด ลูกตาล สตรอว์เบอร์รี สละ แอปเปิ้ล ดังตัวอย่าง

ท่ามือ “รูปทรง”

(ไคคอนคล้าย)

ภาพประกอบ 82 เงาะ

ท่ามือ “ลักษณะเฉพาะ”

(ไคคอนตัวอย่าง)

ภาพประกอบ 82 เงาะ (ภาคกลาง) เป็นการประกอบร่วมกันระหว่างท่ามือ “รูปทรง” และ ท่ามือ “ลักษณะเฉพาะ” ซึ่งท่ามือรูปทรงเป็นการเทียบความเหมือนกับรูปทรงของเงาะ และ ท่ามือลักษณะเฉพาะ เป็นไคคอนตัวอย่าง คือ ขนของเงาะ เป็นลักษณะที่แตกต่างจากผลไม้อื่น

ภาคใต้ พบในผลไม้ 17 ชนิด คือ กระท้อน กัลยัย กัลยัยน้ำว่า ขนุน เงาะ ตะขบ
ทุเรียน น้อยหน่า ฝรั่ง มะขาม มะละกอ มังคุด ระกำ ลางสาด สตรอว์เบอร์รี หม่อน แอปเปิ้ล ดัง
ตัวอย่าง

ท่ามือ “รูปทรง”
(ไอคอนคล้าย)

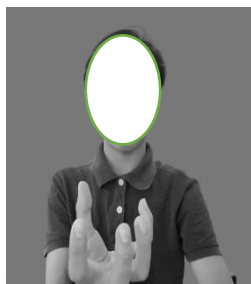
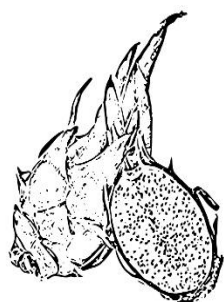

ท่ามือ “ลักษณะเฉพาะ”
(ไอคอนตัวอย่าง)

ภาพประกอบ 83 ระกำ

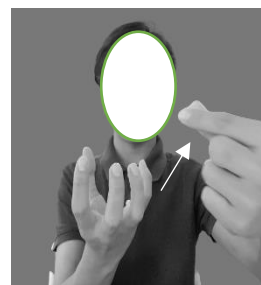
ภาพประกอบ 83 ระกำ (ภาคใต้) เป็นการประกอบร่วมกันระหว่างท่ามือ “รูปทรง”
และท่ามือ “ลักษณะเฉพาะ” ซึ่งท่ามือรูปทรงเป็นการเทียบความเหมือนของระกำที่จับกันเป็นกลุ่ม
ดังการเลือกภาพและท่ามือลักษณะเฉพาะ คือ ลักษณะของหนามที่ปรากฏบนผิวของระกำ

ภาคเหนือ พบในผลไม้ 18 ชนิด คือ กระท้อน กั้วย กั้วยไซ่ กั้วยน้ำว่า กั้วยหอม แก้วมังกร ขนุน เงาะ ตะขบ ทุเรียน น้อยหน่า ฝรั่ง มะละกอ มังคุด สตรอว์เบอร์รี ส้มโอ สละ แอปเปิ้ล ดังตัวอย่าง

ท่ามือ “รูปทรง”

(ไอคอนคล้าย)

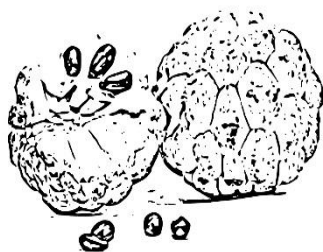
ท่ามือ “ลักษณะเฉพาะ”

(ไอคอนตัวอย่าง)

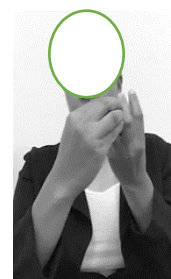
ภาพประกอบ 84 แก้วมังกร

ภาพประกอบ 84 แก้วมังกร (ภาคเหนือ) เป็นการประกอบร่วมกันระหว่างท่ามือ “รูปทรง” และท่ามือ “ลักษณะเฉพาะ” ซึ่งท่ามือรูปทรงเป็นการเทียบความเหมือนกับรูปทรงของ แก้วมังกร และท่ามือลักษณะเฉพาะเป็นไอคอนตัวอย่าง คือ ลักษณะผิวของเปลือกแก้วมังกร เป็นลักษณะที่แตกต่างจากผลไม้อื่น

ภาคอีสาน พบในผลไม้ 19 ชนิด คือ กระท้อน กั้วย กั้วยไข่ กั้วยน้ำว่า กั้วยหอม แก้วมังกร ขนุน เงาะ แตงไทย ทูเรียน น้อยหน้า ฝรั่ง มะละกอ ระกำ สตรอว์เบอร์รี ส้มโอ เสาวรส สละ แอปเปิ้ล ดังตัวอย่าง

ท่ามือ “รูปทรง”
(ไอคอนคล้าย)

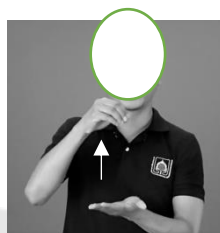
ท่ามือ “ลักษณะเฉพาะ”
(ไอคอนตัวอย่าง)

ภาพประกอบ 85 น้อยหน้า

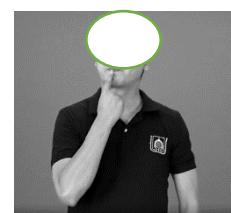
ภาพประกอบ 85 น้อยหน้า (ภาคอีสาน) เป็นการประกอบร่วมกันระหว่างท่ามือ “รูปทรง” และท่ามือ “ลักษณะเฉพาะ” ซึ่งท่ามือรูปทรงเป็นการเทียบความเหมือนกับรูปทรงของ น้อยหน้า และท่ามือลักษณะเฉพาะเป็นไอคอนตัวอย่าง คือ ลักษณะของผิวที่มีความขรุขระของ น้อยหน้า เป็นลักษณะที่แตกต่างจากผลไม้อื่น

อันดับที่ 2 ไอคอนคล้ายร่วมกับไอคอนสมมติ

ภาคกลาง พบในผลไม้ 12 ชนิด คือ ชมพู่มะเหมี่ยว ตะขบ แตงโม พุทรา มะปราง มะยม มะยงชิด ละมุด ลำไย ลิ้นจี่ สาลี่ หม่อน ดังตัวอย่าง

ท่ามือ “รูปทรง”
(ไอคอนคล้าย)

ท่ามือ “สี”
(ไอคอนสมมติ)

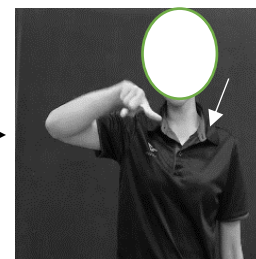
ภาพประกอบ 86 ชมพู่มะเหมี่ยว

ภาพประกอบ 86 ชมพู่มะเหมี่ยว (ภาคกลาง) เป็นการประกอบสร้างระหว่างท่ามือ “รูปทรง” และท่ามือ “สี” ซึ่งท่ามือรูปทรงเป็นการเทียบเคียงความเหมือนกับรูปทรงของชมพู่มะเหมี่ยว และท่ามือสีเป็นไอคอนสมมติ คือ สีแดง เป็นลักษณะสีที่ปรากฏในชมพู่มะเหมี่ยว

ภาคใต้ ในผลไม้ 12 ชนิด คือ ชมพู่มะเหมี่ยว แตงไทย พุทรา มะกอก มะปราง มะเฟือง มะยม ละมุด ลำไย ลิ้นจี่ สาลี่ กัลยหอม ดังตัวอย่าง

ท่ามือ “รูปทรง”
(ไอคอนคล้าย)

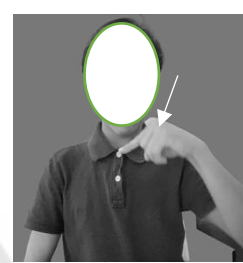
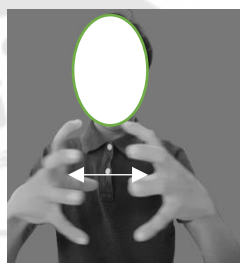

ท่ามือ “วิธีที่ไม่มีความ
เชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้”
(ไอคอนสมมติ)

ภาพประกอบ 87 แตงไทย

ภาพประกอบ 87 แต่งไทย (ภาคใต้) เป็นการประกอบสร้างระหว่างท่ามือ “รูปทรง” และท่ามือ “วิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้” ซึ่งท่ามือรูปทรงเป็นการเทียบเคียงความเหมือนกับรูปทรงของแตงไทยและท่ามือวิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้เป็นไอคอนสมมติ คือ การแสดงท่ามือ “ไทย” โดยการท่ามือลักษณะของวงหรืองาของช้างซึ่งเป็นสัตว์ประจำชาติของประเทศไทย จึงเปรียบได้กับการสมมติ

ภาคเหนือ ในผลไม้ 13 ชนิด คือ ชมพู่ มะเหมี่ยว แตงโม แตงไทย พุทรา มะกอก มะขามเทศ มะยม ละมุด ลำไย ลิ้นจี่ สาลี่ หม่อน ส้มเขียวหวาน ดังตัวอย่าง

ท่ามือ “รูปทรง”

(ไอคอนคล้าย)

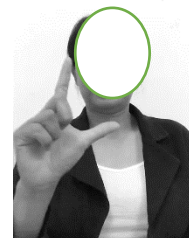
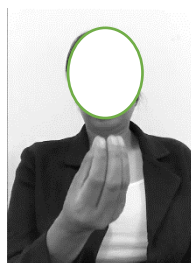
ท่ามือ “วิธีที่ไม่มีความ
เชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้”

(ไอคอนสมมติ)

ภาพประกอบ 88 แต่งไทย

ภาพประกอบ 88 แต่งไทย (ภาคเหนือ) เป็นการประกอบสร้างระหว่างท่ามือ “รูปทรง” และท่ามือ “วิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้” ซึ่งท่ามือรูปทรงเป็นการเทียบเคียงความเหมือนกับรูปทรงของแตงไทย และท่ามือวิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้เป็นไอคอนสมมติ คือ การแสดงท่ามือ “ไทย” โดยการท่ามือลักษณะของวงหรืองาของช้างซึ่งเป็นสัตว์ประจำชาติของประเทศไทย จึงเปรียบได้กับการสมมติ

ภาคอีสาน ในผลไม้ 14 ชนิด คือ ชมพู่ มะเหมี่ยว ตะขบ แดงโม พุทรา มะกอก มะปราง มังคุด มะยงชิด ละมุด ลำไย ลิ้นจี่ สาลี่ หม่อน ดังตัวอย่าง

ท่ามือ “รูปทรง”

ท่ามือ “สี”

(ไอคอนคล้าย)

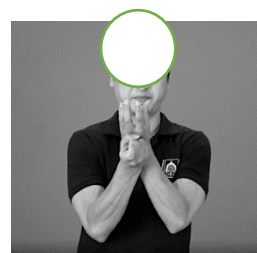
(ไอคอนสมมติ)

ภาพประกอบ 89 มะปราง

ภาพประกอบ 89 มะปราง (ภาคอีสาน) เป็นการประกอบสร้างระหว่างท่ามือ “รูปทรง” และท่ามือ “สี” ซึ่งท่ามือรูปทรงเป็นการเทียบเคียงความเหมือนกับรูปทรงของมะปราง และท่ามือสีเป็นไอคอนสมมติ คือการเทียบเคียงจากท่ามือตัวอักษรสำหรับคนหูหนวกซึ่งท่ามือสีเหลืองเทียบได้กับตัวอักษร L ซึ่งเป็นตัวสะกดในคำว่า YELLOW ตัวอักษร L เป็นท่ามือที่ตกลงร่วมกันของสังคมคนหูหนวกจึงถือว่าเป็นไอคอนสมมติ

อันดับที่ 3 ไอคอนคล้าย

ภาคกลาง พบในผลไม้ 8 ชนิด คือ ชมพู เซอวี มะขาม มะขามเทศ มะเฟือง มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ ดังตัวอย่าง

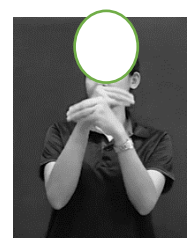
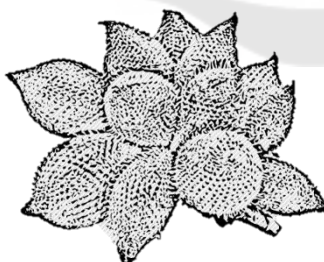
ท่ามือ “รูปทรง”

(ไอคอนคล้าย)

ภาพประกอบ 90 มะม่วงหิมพานต์

ภาพประกอบ 90 มะม่วงหิมพานต์ (ภาคกลาง) เป็นการประกอบสร้างของท่ามือ “รูปทรง” ซึ่งท่ามือรูปทรงเป็นการเทียบความเหมือนกับมะม่วงหิมพานต์

ภาคใต้ พบในผลไม้ 7 ชนิด คือ ชมพู เซอวี มะขามเทศ มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ สละ องุ่น ดังตัวอย่าง

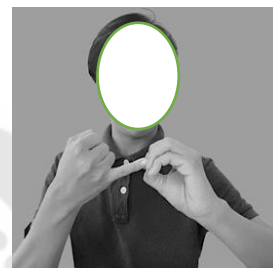
ท่ามือ “รูปทรง”

(ไอคอนคล้าย)

ภาพประกอบ 91 สละ

ภาพประกอบ 91 สละ (ภาคใต้) เป็นการประกอบสร้างของท่ามือ “รูปทรง” ซึ่งท่ามือรูปทรงเป็นการเทียบความเหมือนกับสละ

ภาคเหนือ พบในผลไม้ 8 ชนิด คือ ชมพู เชอร์รี่ มะขาม มะเฟือง มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ ฝรั่ง องุ่น ดังตัวอย่าง

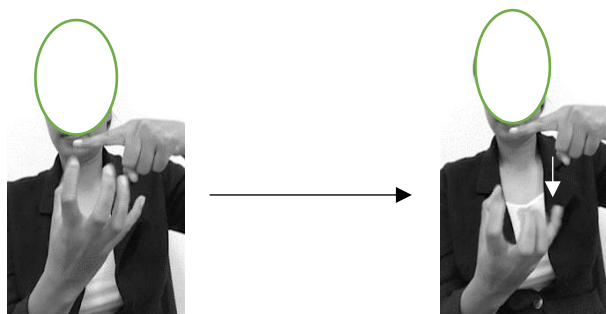

ท่ามือ “รูปทรง”
(ไอคอนคล้าย)

ภาพประกอบ 92 เชอร์รี่

ภาพประกอบ 92 เชอร์รี่ (ภาคเหนือ) เป็นการประกอบสร้างของท่ามือ “รูปทรง” ซึ่งท่ามือรูปทรงเป็นการเทียบความเหมือนกับเชอร์รี่

ภาคอีสาน พบในผลไม้ 8 ชนิด คือ ชมพู เซอร์รี่ มะขาม มะขามเทศ มะเฟือง มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ องุ่น ดังตัวอย่าง

ท่ามือ “รูปทรง”

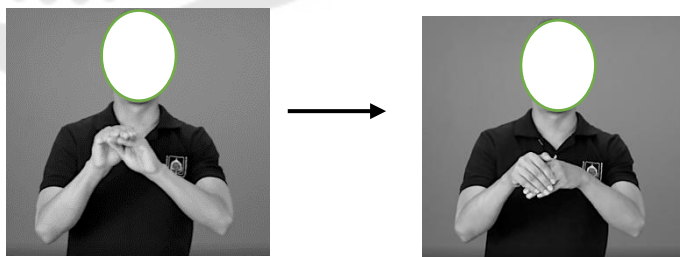
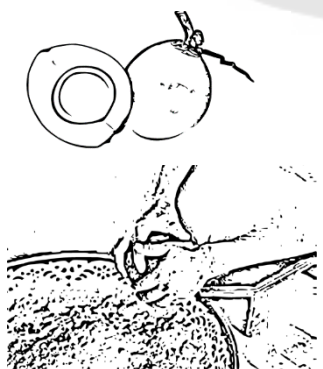
(ไอคอนคล้าย)

ภาพประกอบ 93 องุ่น

ภาพประกอบ 93 องุ่น (ภาคอีสาน) เป็นการประกอบสร้างของท่ามือ “รูปทรง” ซึ่งท่ามือรูปทรงเป็นการเทียบความเหมือนกับองุ่น

อันดับที่ 4 ไอคอนตัวอย่าง

ภาคกลาง พบในผลไม้ 5 ชนิด คือ มะกอก มะพร้าว มะไฟ ลองกอง สับปะรด ดังตัวอย่าง

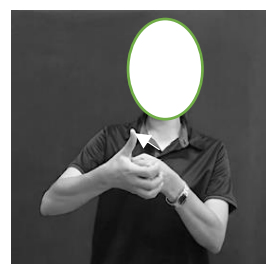
ท่ามือ “วิธีรับประทาน”

(ไอคอนตัวอย่าง)

ภาพประกอบ 94 มะพร้าว

ภาพประกอบ 94 มะพร้าว (ภาคกลาง) เป็นการประกอบสร้างของท่ามือ “วิธีรับประทาน” เป็นท่ามือที่ใช้ไคคอนตัวอย่าง โดยเลือกวิธีรับประทานมะพร้าวที่ ซึ่งเป็นสิ่งที่เด่นที่คนส่วนใหญ่เข้าใจเมื่อจะรับประทานมะพร้าว คือ ใช้การขูด

ภาคใต้ พบในผลไม้ 5 ชนิด คือ มะพร้าว มะไฟ ส้มโอ สับปะรด ลูกตาล ดังตัวอย่าง

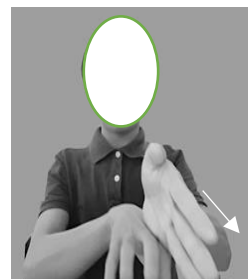
ท่ามือ “วิธีรับประทาน”

(ไคคอนตัวอย่าง)

ภาพประกอบ 95 ลูกตาล

ภาพประกอบ 95 ลูกตาล (ภาคใต้) เป็นการประกอบสร้างของท่ามือ “วิธีรับประทาน” เป็นท่ามือที่ใช้ไคคอนตัวอย่าง โดยเลือกวิธีรับประทานลูกตาลที่มีความแตกต่างจากการรับประทานผลไม้ชนิดอื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่เด่นที่คนส่วนใหญ่เข้าใจเมื่อจะรับประทานลูกตาล

ภาคเหนือ พบในผลไม้ 6 ชนิด คือ มะพร้าว มะไฟ ลองกอง ลางสาด ลูกตาล
 สับปะรด ดังตัวอย่าง

ท่ามือ “วิธีการรับประทาน”

(ไอคอนตัวอย่าง)

ภาพประกอบ 96 สับปะรด

ภาพประกอบ 96 สับปะรด (ภาคเหนือ) เป็นการประกอบสร้างของท่ามือ
 “วิธีรับประทาน” เป็นท่ามือที่ใช้ไอคอนตัวอย่าง โดยเลือกวิธีรับประทานสับปะรด คือ การเฉาะให้
 เป็นร่อง

ภาคอีสาน พบในผลไม้ 6 ชนิด คือ มะพร้าว มะไฟ ลองกอง ลางสาด ลูกตาล
 สับปะรด ดังตัวอย่าง

ท่ามือ “วิธีรับประทาน”

(ไอคอนตัวอย่าง)

ภาพประกอบ 97 ลองกอง

ภาพประกอบ 97 ลองกอง (ภาคอีสาน) เป็นการประกอบสร้างของท่ามือ “วิธีรับประทาน” เป็นท่ามือที่ใช้ไคคอนตัวอย่าง โดยเลือกวิธีรับประทาน คือ การเอาเปลือกออก

อันดับที่ 5 ไคคอนตัวอย่างร่วมกับไคคอนสมมติ

ภาคกลาง พบในผลไม้ 2 ชนิด คือ มันแกว ส้มโอ

ภาคใต้ พบในผลไม้ 2 ชนิด คือ มันแกว ลองกอง

ภาคเหนือ พบในผลไม้ 1 ชนิด คือ มันแกว

ภาคอีสาน พบในผลไม้ 1 ชนิด คือ มันแกว

ตัวอย่าง ท่ามือนันแกวของภาคกลาง

ท่ามือ “วิธีรับประทาน”

(ไคคอนตัวอย่าง)

ท่ามือ “สี่”

(ไคคอนสมมติ)

ภาพประกอบ 98 มันแกว

ภาพประกอบ 98 มันแกว (ภาคกลาง) เป็นการประกอบร่วมกันระหว่างท่ามือ “วิธีรับประทาน” และ ท่ามือ “สี่” ซึ่งท่ามือสี่เป็นไคคอนสมมติ ซึ่งคนในสังคมคนหูหนวกตกลงใช้ร่วมกัน และท่ามือวิธีรับประทานเป็นไคคอนตัวอย่าง คือ วิธีรับประทานมันแกวซึ่งเป็นผลไม้ที่ต้องปอกเปลือกก่อนจะรับประทาน

อันดับที่ 6 ไอคอนคล้ายร่วมกับไอคอนตัวอย่างและไอคอนสมมติ

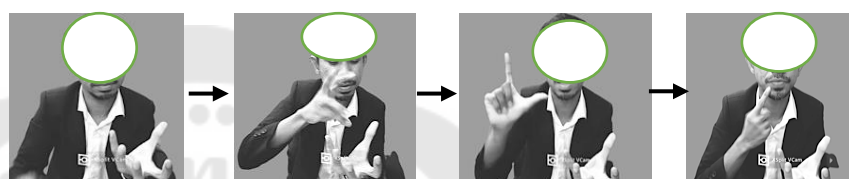
ภาคกลาง พบในผลไม้ 1 ชนิด คือ เสาวรส

ภาคใต้ พบในผลไม้ 5 ชนิด คือ กัลยไช้ แก้วมังกร แตงโม มะยงชิด เสาวรส

ภาคเหนือ พบในผลไม้ 3 ชนิด คือ มะปราง มะยงชิด เสาวรส

ภาคอีสาน ไม่พบการปรากฏของสัญลักษณ์หรือท่ามือ

ตัวอย่างท่ามือเสาวรสของภาคกลาง

ท่ามือ “รูปทรง”
(ไอคอนคล้าย)

ท่ามือ “ลักษณะเฉพาะ”
(ไอคอนตัวอย่าง)

ท่ามือ “สี”

ท่ามือ “รสชาติ”

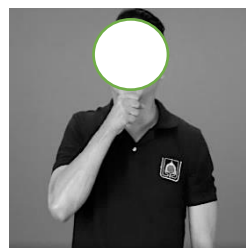
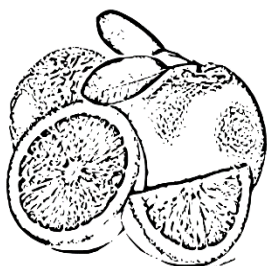
(ไอคอนสมมติ)

ภาพประกอบ 99 เสาวรส

ภาพประกอบ 99 เสาวรส (ภาคกลาง) เป็นการประกอบร่วมกันระหว่างท่ามือ “รูปทรง” “ลักษณะเฉพาะ” “สี” และ “รสชาติ” ซึ่งท่ามือรูปทรงเป็นไอคอนคล้าย เป็นการเทียบเคียงความเหมือนของรูปทรงเสาวรส ท่ามือลักษณะเฉพาะเป็นไอคอนตัวอย่าง คือ เมล็ดของเสาวรสที่มีลักษณะแตกต่างจากเมล็ดของผลไม้ชนิดอื่น ท่ามือสีเป็นไอคอนสมมติ คือ ท่ามือตัวสะกด ซึ่งในที่นี้เป็นการเทียบเคียงกับตัวสะกด L ซึ่งเป็นตัวสะกดรวมในคำว่า YELLOW ที่แปลว่าสีเหลือง และท่ามือรสชาติเป็นไอคอนสมมติ คือ การกล่าวถึงรสชาติของผลไม้ที่มีรสชาติเปรี้ยวเป็นลักษณะเด่น

อันดับที่ 7 ไอคอนสมมติ

ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคอีสาน พบในผลไม้ 2 ชนิด คือ ส้ม ส้มเขียวหวาน
ภาคเหนือ พบในผลไม้ 1 ชนิด คือ ส้ม

ท่ามือ “สีส้ม”

(ไอคอนสมมติ)

ภาพประกอบ 100 ส้ม

ภาพประกอบ 99 ส้ม เป็นการประกอบสร้างจากการสมมติตามตัวอักษรท่ามือภาษาอังกฤษ คือ ตัวอักษร O ซึ่งตัวอักษร O เป็นการขึ้นต้นของคำว่า Orange ที่แปลว่า สีส้ม

สรุป การปรากฏของสัญลักษณ์หรือท่ามือคำศัพท์ผลไม้ทั้ง 4 ภูมิภาคในผลไม้ 50 ชนิด พบว่ามีการใช้ไอคอนที่มีความหลากหลาย บางชนิดใช้ไอคอนเพียงชนิดเดียว บางชนิดใช้ไอคอนหลายชนิดร่วมกัน จากผลการวิเคราะห์ที่พบผลไม้ 50 ชนิด มีการใช้ไอคอนร่วมกันมากที่สุด คือ ไอคอนคล้ายร่วมกับไอคอนตัวอย่าง รองลงมาคือ ไอคอนคล้ายร่วมกับไอคอนสมมติ และไอคอนคล้ายพบในปริมาณมากที่สุดใน 4 ไอคอน ไอคอนที่พบสะท้อนให้เห็นความสอดคล้องกับท่ามือที่ปรากฏโดยพิจารณาจากประสาทสัมผัสต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการมองเห็น การได้กลิ่น การสัมผัส เช่น รูปทรง สี รสชาติ ลักษณะเฉพาะ เป็นต้น

ในบทถัดไป จะกล่าวสรุปและอภิปรายผลผลวิเคราะห์ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทยและผลการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย พร้อมเสนอข้อเสนอนะ

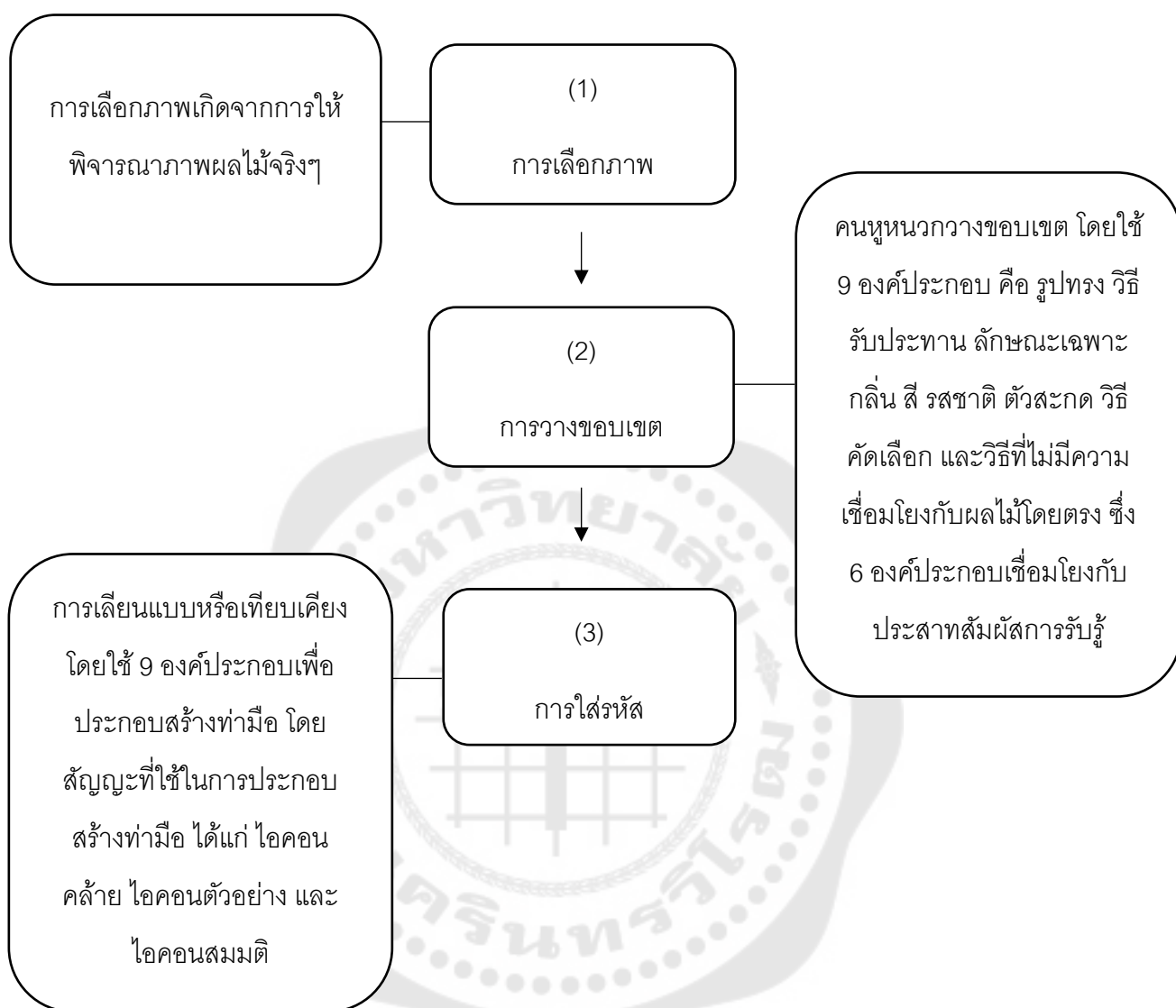
บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้ผู้วิจัยสรุปและอภิปรายผลการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสัญญาที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์สัญญาและโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา ของคำศัพท์ผลไม้จำนวน 50 คำ ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย ได้แก่ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคอีสาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 การสรุปและอภิปรายผลการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสัญญาที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์สัญญาและโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าท่ามือมีการเทียบเคียงความคล้ายทางภาษาประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ตามแนวคิดของ Taub (2001) คือ การเลือกภาพ การวางขอบเขต และการใส่รหัส ซึ่งกระบวนการทั้ง 3 ขั้นตอนมีความสัมพันธ์กับแนวคิดการใช้สัญญาของ Rogers (1983) คือ ไอคอนคล้าย ไอคอนตัวอย่าง ไอคอนสมมติ และไอคอนสัญลักษณ์ ซึ่งสามารถสรุปเป็นภาพประกอบดังนี้

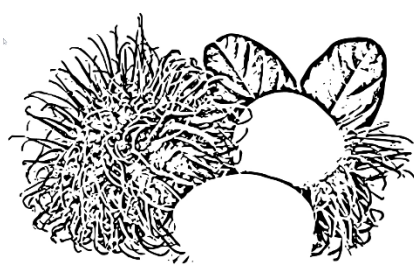

ภาพประกอบ 101 ความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์ที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือและโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษา

ภาพประกอบ 101 สรุปว่าโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาสามารถอธิบายวิธีการประกอบสร้างท่ามือของคนหูหนวกได้อย่างเป็นรูปธรรมและสามารถอธิบายการรับรู้ของคนหูหนวก โดยการบรรยายความหมายด้วยการประกอบสร้างและอธิบายให้เห็นว่าท่ามือแต่ละท่ามีแนวคิดในการสร้างอย่างไร จากผลการวิเคราะห์พบว่าท่ามือคำศัพท์ผลไม่มาจากรูปทรงเป็นส่วนมาก ซึ่งคือ ไอคอนคล้าย และในการประกอบสร้างท่ามือพบจำนวนท่ามือ 2 ท่ามากที่สุด เกิด

จากไคคล้ายกับไคคอนตัวอย่างมากที่สุด รองลงมา คือ ไคคอนคล้ายกับไคคอนสมมติ โดยการประกอบสร้างท่ามือพิจารณาจากประสาทสัมผัสการรับรู้ไม่ว่าจะเป็นการมองเห็น การสัมผัส การรับรส การได้กลิ่น ของคนหูหนวกเป็นหลัก ดังตัวอย่าง

ท่ามือเงาะ

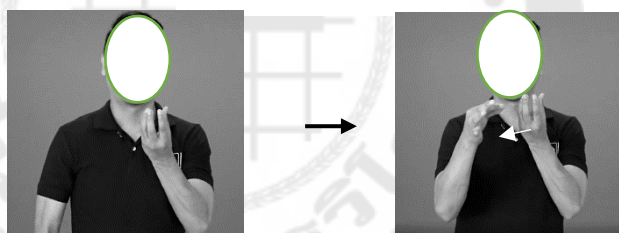

การเลือกภาพ

ภาคกลาง/ภาคใต้/
ภาคเหนือ/ภาคอีสาน
- รูปทรง
- ลักษณะเฉพาะ (ขน)

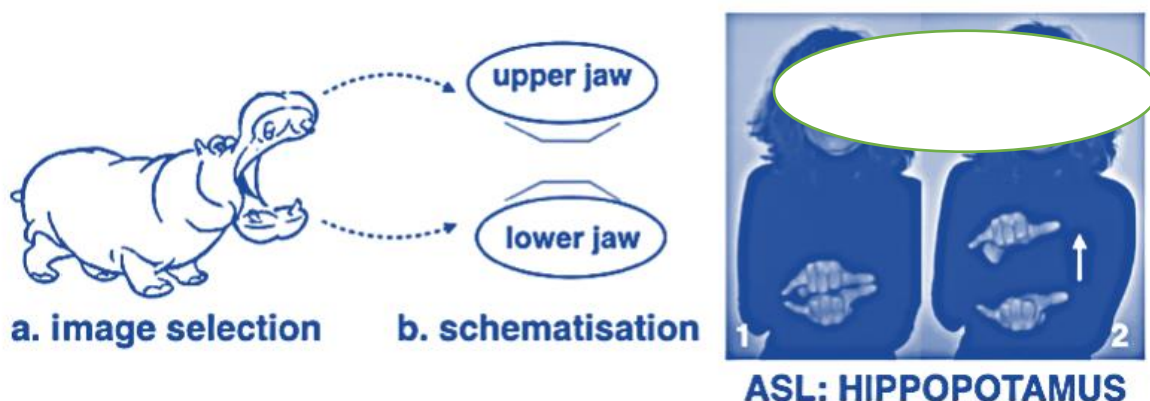
การวางขอบเขต

การเข้ารหัส

ภาพประกอบ 102 ท่ามือเงาะ

ภาพประกอบ 102 ท่ามือเงาะ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าท่ามือที่คนหูหนวกประกอบสร้างท่ามือเงาะ โดยในการเลือกภาพ คือ ผลของเงาะ ในการเก็บข้อมูล ผู้บอกภาษาเห็นภาพผลไม้ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Taub ที่การเลือกภาพมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับต้นแบบโดยตรง โดยพิจารณาองค์ประกอบ รวมถึงมโนทัศน์ของต้นแบบ เช่น ในภาษามืออเมริกัน การเลือกภาพ คือ ตัวฮิปโปโปแตมัส ส่วนในงานวิจัยนี้ คือ ภาพของผลไม้ ตามตัวอย่างท่ามือเงาะ คือ เงาะ

ภาพประกอบ 103 การวิเคราะห์คำว่า Hippopotamus ในภาษามืออเมริกัน โดยใช้
โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาของ Taub (2001)

(ดัดแปลงจาก Mertzani, 2018)

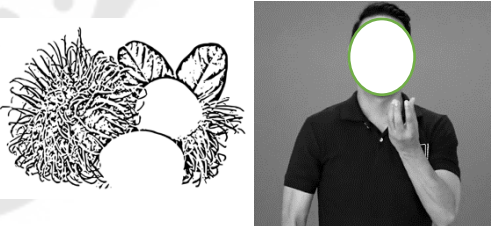
ส่วนการวางขอบเขตของท่ามือเงาะพิจารณาจากลักษณะเด่นที่แตกต่างของเงาะ คือ 1) รูปทรงที่เล็ก และ 2) ลักษณะเฉพาะของเงาะ คือ ขนของเงาะที่มีทั้งผลของเงาะ - สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mertzani (2018) ที่พบว่าการวางขอบเขตท่ามือของคำว่า ฮิปโปโปแตมัส คือ ขากรรไกรบนและล่างของฮิปโปโปแตมัสที่เป็นลักษณะเด่นแตกต่างจากสัตว์อื่นๆ สุดท้าย การใส่รหัสท่ามือเงาะประกอบด้วย 2 ท่ามือ คือ ท่ามือ 1 เริ่มด้วยการยกมือซ้ายโดยห้อมมือสื่อถึงรูปทรงของเงาะ และท่ามือ 2 จีบมือขวาโดยนิ้วโป้งกับนิ้วชี้ชิดติดกัน และเคลื่อนที่ลงสื่อถึงขนของเงาะที่อยู่บนผลของเงาะ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของเงาะ หากพิจารณาตามการวิเคราะห์ของ Rogers (1989) ท่ามือ 1 รูปทรง คือ ไอคอนคล้าย ส่วนท่ามือ 2 คือ ไอคอนตัวอย่าง

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาของ Taub (2001) และแนวคิดเรื่องสัญณะของ Rogers สามารถแบ่งประเภทการวางขอบเขตของผลไม้ 9 ประเภท โดยทั้ง 9 ประเภทมาจากประสาทสัมผัสเป็นส่วนมาก ไม่ว่าจะเป็นการมองเห็น การสัมผัส การรับรส การได้กลิ่น รวมถึงลักษณะการที่สัมพันธ์กับผลไม้ เช่น วิธีการรับประทาน การคัดเลือกผลไม้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

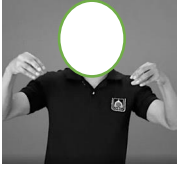
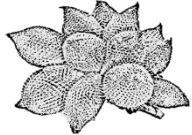

1) รูปทรง

ผลการวิเคราะห์พบว่ารูปทรงใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้มากที่สุด 4 ภูมิภาค จัดอยู่ในท่ามือหลักของผลไม้ หากเปรียบเทียบกับการวิเคราะห์สัญณะของ Rogers (1989) คือ ไอคอนคล้าย โดยพบในการประกอบสร้างท่ามือถึง 141 ครั้ง ในผลไม้ 50 ชนิด กล่าวคือ ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้รูปทรงเปรียบเหมือนลักษณะนามของผลไม้ จากผลการวิเคราะห์พบว่าผลไม้ 39 ชนิด ประกอบด้วยท่ามือรูปทรง ซึ่งโดยผลไม้ 26 ชนิดปรากฏท่ามือรูปทรงทั้ง 4 ภูมิภาค และผลไม้ 13 ชนิด ที่ปรากฏท่ามือรูปทรงแต่ไม่ครบทั้ง 4 ภูมิภาค และมีผลไม้เพียง 5 ชนิดเท่านั้นที่ไม่ปรากฏท่ามือรูปทรงเลยสักภูมิภาค คือ ทูเรียน มะไฟ ลองกอง สับปะรด ส้ม โดยจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถแบ่งลักษณะของรูปทรงเป็นรูปทรงเล็ก รูปทรงกลาง รูปทรงใหญ่ รูปทรงยาว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวงกลมหรือวงรี ส่วนรูปทรงเฉพาะมีลักษณะเป็นพวง เกาะ กลุ่มกัน หรือไม่ใช่ทั้งวงกลมและวงรี โดยมีรายละเอียดดังตาราง

ตาราง 11 การจัดประเภทรูปทรงกับผลไม้ใน 4 ภูมิภาค

รูปทรง	ผลไม้	ตัวอย่างท่ามือ
เล็ก	<ul style="list-style-type: none"> ● ทั้ง 4 ภูมิภาค - เงาะ ลำไย หม่อน มะปราง มะยม ละมุด ลางสาด ลิ้นจี่ ● ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ - มะยงชิด สตอร์รี่เบอร์รี่ เสาวรส ● ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน - กัลฉ่ายไข่ ● ภาคกลาง ภาคใต้ - เซอริ่ กัลฉ่ายน้ำว้า ● ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคอีสาน - มะกอก ● ภาคกลาง - ลูกตาล ● ภาคเหนือ - ส้มเขียวหวาน ● ภาคใต้ - ตะขบ กัลฉ่าย 	 <p>ท่ามือรูปทรงขนาดเล็กของเงาะ</p>

ตาราง 11 (ต่อ)

รูปทรง	ผลไม้	ตัวอย่างท่ามือ
กลาง	<ul style="list-style-type: none"> ● ทั้ง 4 ภูมิภาค - กระท้อน แก้วมังกร น้อยหน่า พุทรา สาลี่ แอปเปิ้ล 	 <p>ท่ามือรูปทรงขนาดกลางของกระท้อน</p>
ใหญ่	<ul style="list-style-type: none"> ● ทั้ง 4 ภูมิภาค - แตงโม 	 <p>ท่ามือรูปทรงขนาดใหญ่ของแตงโม</p>
ยาว	<ul style="list-style-type: none"> ● ทั้ง 4 ภูมิภาค - ขนุน แดงไทย มะละกอ ● ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน - กล้วยหอม 	 <p>ท่ามือรูปทรงขนาดยาวของกล้วยหอม (ภาคกลาง)</p>
เฉพาะ	<ul style="list-style-type: none"> ● ทั้ง 4 ภูมิภาค - ชมพู ชมพู่มะเหมี่ยว สละ มะขาม มะขามเทศ มะเฟือง มะม่วงหิมพานต์ องุ่น ● ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคอีสาน - ระกำ 	 <p>ท่ามือรูปทรงเฉพาะของสละ (ภาคใต้)</p>

2) วิธีรับประทาน

ผลการวิเคราะห์พบวิธีรับประทานเป็นการวางขอบเขตในอันดับที่ 2 จัดอยู่ในท่ามือหลักของผลไม้ วิธีรับประทานเป็นลักษณะเด่นอีกลักษณะในการประกอบสร้างท่ามือผลไม้ เนื่องจากประเทศไทยมีผลไม้ต่างๆ มากมายและวิธีรับประทานขึ้นอยู่กับคุณสมบัติหลายประการของผลไม้ เช่น เนื้อของผลไม้ เปลือกที่บางหรือหนา หรือต้องใช้อุปกรณ์ เครื่องมือในการรับประทาน เป็นต้น จากข้อมูลพบว่ามีผลไม้ชนิดเดียวกันมีทั้งภูมิภาคที่มีท่ามือวิธีรับประทานและไม่มีวิธีรับประทานในท่ามือ เช่น เสาวรสมีเพียงภาคเหนือที่มีวิธีรับประทานในท่ามือ ภูมิภาคอื่นไม่มีท่ามือวิธีรับประทาน และผลไม้บางชนิดมีวิธีรับประทาน 2 แบบรวมกันทั้ง 4 ภูมิภาคภาค เช่น ทูเรียน และผลไม้ที่ใช้วิธีรับประทานไม่เหมือนกัน เช่น ลูกตาล ภาคกลางและภาคเหนือใช้การบีบ ส่วนภาคใต้และภาคอีสานใช้การกัด หากเปรียบเทียบกับการวิเคราะห์สัญณะของ Rogers ท่ามือวิธีรับประทานสื่อถึงไอคอนตัวอย่างในการสื่อผลไม้ต่างๆ ซึ่งไม่ใช้การสื่อโดยตรงตรงตามภาพของผลไม้ แต่เป็นการนำเสนอตัวแทนหรือวิธีรับประทานที่แตกต่างกันของผลไม้มาประกอบสร้างท่ามือเพื่อสื่อถึงความแตกต่างของผลไม้แต่ละชนิด โดยมีรายละเอียดดังตาราง

ตาราง 12 การจัดประเภทวิธีรับประทานกับผลไม้ใน 4 ภูมิภาค

วิธีรับประทาน	ชนิดผลไม้	ตัวอย่างท่ามือ
บีบ	<ul style="list-style-type: none"> ● ทั้ง 4 ภูมิภาค - ลองกอง ● ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน - กระท้อน ● ภาคกลาง ภาคเหนือ - ลูกตาล ● ภาคเหนือ ภาคอีสาน - ลางสาด 	 <p>ท่ามือวิธีรับประทานด้วยการบีบ ลองกอง (ภาคเหนือ)</p>

ตาราง 12 (ต่อ)

วิธี รับประทาน	ชนิดผลไม้	ตัวอย่างท่ามือ
ทูป	<ul style="list-style-type: none"> ● ภาคใต้ – กระท้อน 	 <p>ท่ามือวิธีรับประทานด้วยการทูป กระท้อน (ภาคใต้)</p>
ปลอก เปลือก	<ul style="list-style-type: none"> ● ทั้ง 4 ภูมิภาค - กั้วย กั้วยไข่ กั้วยหอม กั้วยน้ำว่า ● ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน - มันแกว 	 <p>ท่ามือวิธีรับประทานด้วยการปลอก เปลือกกั้วย (ภาคเหนือ)</p>
หั่น	<ul style="list-style-type: none"> ● ทั้ง 4 ภูมิภาค - ทุเรียน ฝรั่ง สับปะรด ● ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคอีสาน - มังคุด 	 <p>ท่ามือวิธีรับประทานด้วยการหั่น มังคุด (ภาคอีสาน)</p>

ตาราง 12 (ต่อ)

วิธี รับประทาน	ชนิดผลไม้	ตัวอย่างท่ามือ
ฉีก	<ul style="list-style-type: none"> ● ทั้ง 4 ภูมิภาค - ทูเรียน ● ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน - ส้มโอ ● ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ - มังคุด ● ภาคเหนือ - เสาวรส 	 <p>ท่ามือวิธีรับประทานด้วยการฉีก ทูเรียน (ภาคกลาง)</p>
ซูด	<ul style="list-style-type: none"> ● ทั้ง 4 ภูมิภาค - มะพร้าว ● ภาคกลาง ภาคอีสาน - กั้วยน้ำว่า 	 <p>ท่ามือวิธีรับประทานด้วยการซูดมะพร้าว (ภาคกลาง)</p>
สับ	<ul style="list-style-type: none"> ● ทั้ง 4 ภูมิภาค - มะละกอ 	 <p>ท่ามือวิธีรับประทานด้วยการสับ มะละกอ (ภาคเหนือ)</p>

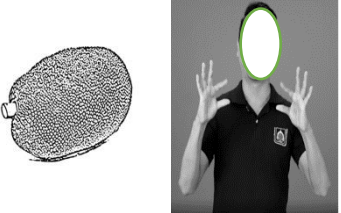
ตาราง 12 (ต่อ)

วิธี รับประทาน	ชนิดผลไม้	ตัวอย่างท่ามือ
กัด	<ul style="list-style-type: none"> ● ภาคใต้ ภาคอีสาน - ลูกตาล 	 <p>ท่ามือวิธีรับประทานด้วยการกัด ลูกตาล (ภาคใต้)</p>

3) ลักษณะเฉพาะ

ลักษณะเฉพาะสื่อถึงความแตกต่างและเป็นลักษณะเด่นของผลไม้และอยู่ในท่ามือหลักของผลไม้ จากข้อมูลพบลักษณะเฉพาะ คือ ยางเหนียว ลักษณะเปลือก ลักษณะผล ลักษณะผิวผลไม้ ลักษณะภายในของผลไม้ หากเปรียบเทียบกับทฤษฎีการวิเคราะห์ตามแนว Rogers คือ ไอคอนตัวอย่าง สื่อถึงตัวอย่าง ตัวแทน หรือส่วนประกอบจากสิ่งที่อ้างอิง โดยมีรายละเอียดดังตาราง

ตาราง 13 การจัดประเภทลักษณะเฉพาะกับผลไม้ใน 4 ภูมิภาค

ลักษณะเฉพาะ	ชนิดผลไม้	ตัวอย่างท่ามือ
ยางเหนียว	<ul style="list-style-type: none"> ● ทั้ง 4 ภูมิภาค - ขนุน ● ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ - กลางสาด 	 <p>ท่ามือลักษณะเฉพาะยางเหนียวของ ขนุน (ภาคกลาง)</p>

ตาราง 13 (ต่อ)

ลักษณะเฉพาะ	ชนิดผลไม้	ตัวอย่างท่ามือ
ลักษณะเปลือก	<ul style="list-style-type: none"> ● ทั้ง 4 ภูมิภาค - แก้วมังกร เงาะ น้อยหน่า มะขาม มะไฟ มะม่วง ระกำ สลละ ● ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคอีสาน - ลิ้นจี่ 	 <p>ท่ามือนลักษณะเฉพาะของเปลือก น้อยหน่า (ภาคกลาง)</p>
ลักษณะผล	<ul style="list-style-type: none"> ● ทั้ง 4 ภูมิภาค - เชอร์รี่ ตะขบ หม่อน มะม่วงหิมพานต์ ● ภาคใต้ - ส้มโอ 	 <p>ท่ามือนลักษณะเฉพาะของมะม่วง หิมพานต์ (ภาคเหนือ)</p>
ลักษณะผิวผลไม้	<ul style="list-style-type: none"> ● ทั้ง 4 ภูมิภาค - สตรอว์เบอร์รี่ 	 <p>ท่ามือนลักษณะเฉพาะของผิว สตรอว์เบอร์รี่ (ภาคกลาง)</p>

ตาราง 13 (ต่อ)

ลักษณะเฉพาะ	ชนิดผลไม้	ตัวอย่างท่ามือ
ลักษณะภายใน ของผลไม้	<ul style="list-style-type: none"> ● ทั้ง 4 ภูมิภาค - เสาวรส ● ภาคกลาง - มะกอก 	 <p>ท่ามือลักษณะเฉพาะภายในของ มะกอก (ภาคกลาง)</p>

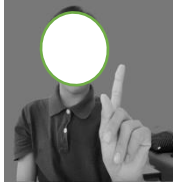
4) สี

ผลการวิเคราะห์พบว่าท่ามือสีจัดอยู่ในท่ามือหลักของผลไม้ และเป็นท่ามือที่มีการตกลงร่วมกันในสังคมว่าสีใดทำท่ามือใด ทุกภูมิภาคจึงมีท่ามือที่เหมือนกันในแต่ละสี ดังนั้นหากเปรียบเทียบกับการวิเคราะห์สัญญาณของ Rogers (1989) สีเปรียบได้กับไอคอนสมมติ และท่ามือสีเกิดจากการเลียนแบบท่ามือนิ้วสะกดตัวอักษรในภาษาอังกฤษ เช่น สีเหลือง คือ ตัวอักษร L ซึ่งเทียบได้กับตัวอักษร ล ในภาษาไทย จึงสื่อแทนสีเหลือง ส่วนสีส้ม คือ ตัวอักษร O ในคำว่า Orange ในภาษาอังกฤษ และท่ามือสีบางท่าเป็นการชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่มีสีเดียวกับสิ่งที่อ้างถึง เช่น สีดำ ชี้ไปบริเวณคิ้ว ซึ่งมีสีดำ เป็นต้น โดยมีรายละเอียดดังตาราง

ตาราง 14 การจัดประเภทสีกับผลไม้ใน 4 ภูมิภาค

สี	ชนิดผลไม้	ตัวอย่างท่ามือ
แดง	<ul style="list-style-type: none"> ● ทั้ง 4 ภูมิภาค - แดงโม ● ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคอีสาน - ชมพู่มะเหมียว ● ภาคกลาง ภาคอีสาน - ตะขบ ● ภาคกลาง - ลิ้นจี่ ● ภาคเหนือ - มะขามเทศ 	 <p>ท่ามือสีแดง</p>

ตาราง 14 (ต่อ)

สี	ชนิดผลไม้	ตัวอย่างท่ามือ
เขียว	<ul style="list-style-type: none"> ทั้ง 4 ภูมิภาค - พุทรา ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคอีสาน - มะกอก 	 <p>ท่ามือสีเขียว</p>
น้ำตาล	<ul style="list-style-type: none"> ทั้ง 4 ภูมิภาค - ละมุด ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคอีสาน - ลำไย ภาคใต้ - ลางสาด 	 <p>ท่ามือสีน้ำตาล</p>
เหลือง	<ul style="list-style-type: none"> ทั้ง 4 ภูมิภาค - มะปราง มะยงชิด สาลี่ ภาคใต้ - มะเฟือง ลองกอง ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ - มะยม ภาคกลาง ภาคใต้ - เสาวรส 	 <p>ท่ามือสีเหลือง</p>
ดำ	<ul style="list-style-type: none"> ภาคเหนือ - เสาวรส 	 <p>ท่ามือสีดำ</p>

ตาราง 14 (ต่อ)

สี	ชนิดผลไม้	ตัวอย่างท่ามือ
ส้ม	<ul style="list-style-type: none"> ● ทั้ง 4 ภูมิภาค - ส้มเขียวหวาน ส้ม ● ภาคกลาง - ส้มโอบ 	 <p data-bbox="1174 712 1294 748">ท่ามือสีส้ม</p>
ม่วง	<ul style="list-style-type: none"> ● ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน - หม่อน ● ภาคอีสาน - มังคุด 	 <p data-bbox="1174 1093 1294 1128">ท่ามือสีม่วง</p>
ขาว	<ul style="list-style-type: none"> ● ทั้ง 4 ภูมิภาค - มันแกว 	 <p data-bbox="1174 1391 1294 1426">ท่ามือสีขาว</p>

5) รสชาติ

ผลการวิเคราะห์พบว่ารสชาติจัดอยู่ในท่ามือหลักของผลไม้ ถึงแม้ว่ามีปริมาณไม่มากเท่ารูปทรง วิธีรับประทานผลไม้ ลักษณะเฉพาะ และสี แต่รสชาติสามารถอธิบายถึงคุณสมบัติที่แตกต่างของผลไม้ได้เช่นเดียวกัน จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบรสชาติ 2 แบบ คือ รสเปรี้ยวและรสหวาน ท่ามือรสชาติเป็นการตกลงร่วมกันในสังคมว่ารสชาติใดทำท่ามือใด ดังนั้น ทุกภูมิภาคจึงมีท่ามือที่เหมือนกันในแต่ละรสชาติ หากเปรียบเทียบกับการวิเคราะห์สัญณะของ Rogers (1989) รสชาติเปรียบได้กับไอคอนสมมติ โดยมีรายละเอียดดังตาราง

ตาราง 15 การจัดประเภทรสชาติกับผลไม้ใน 4 ภูมิภาค

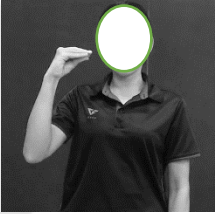
รสชาติ	ชนิดผลไม้	ตัวอย่างท่ามือ
เปรี้ยว	<ul style="list-style-type: none"> ทั้ง 4 ภูมิภาค - เสาวรส ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคอีสาน - มะไฟ ภาคใต้ ภาคเหนือ - มะยงชิด ภาคอีสาน - มะยม ภาคใต้ - มะขาม 	 <p>ท่ามือรสชาติเปรี้ยว</p>
หวาน	<ul style="list-style-type: none"> ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคอีสาน - ส้มเขียวหวาน ภาคเหนือ - มะปราง ตะขบ 	 <p>ท่ามือรสชาติหวาน</p>

หมายเหตุ ท่ามือ “หวาน” ในส้มเขียวหวาน (ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคอีสาน) เป็นการ
ใช้ท่ามือหรือภาษามือตามแบบเรียนในภาษาไทย ซึ่งในความเป็นจริงส้มเขียวหวานอาจมีรสชาติ
เปรี้ยวก็ได้

6) กลิ่น

ทำมือกลิ่นปรากฏน้อยมากในทำมือคำศัพท์ผลไม้จึงจัดอยู่ในทำมือสื่อลักษณะปลีกย่อยของผลไม้ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบเฉพาะกลิ่นหอมเท่านั้น อาจเป็นเพราะผลไม้ส่วนใหญ่มีกลิ่นหอม จึงไม่ใช่ลักษณะที่เด่นของการวางขอบเขตในการประกอบสร้างทำมือคำศัพท์ผลไม้มากนัก ทำมือกลิ่นมีลักษณะการวิเคราะห์เช่นเดียวกับสีและรสชาติ กล่าวคือ ทำมือกลิ่นเป็นการตกลงร่วมกันในสังคมว่ากลิ่นใดทำทำมือใด ดังนั้น ทุกภูมิภาคจึงมีทำมือที่เหมือนกัน หากเปรียบเทียบกับการวิเคราะห์สัญญาของ Rogers (1989) รสชาติเปรียบได้กับไอคอนสมมติ โดยมีรายละเอียดดังตาราง

ตาราง 16 การจัดประเภทกลิ่นกับผลไม้ใน 4 ภูมิภาค

กลิ่น	ชนิดผลไม้	ตัวอย่างทำมือ
หอม	<ul style="list-style-type: none"> ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคอีสาน – แดงไทย ภาคใต้ – กล้วยหอม 	 <p>ทำมือกลิ่นหอม</p>

7) วิธีคัดเลือก

ผลการวิเคราะห์พบว่าทำมือวิธีคัดเลือกพบไม่มากในการประกอบสร้างทำมือคำศัพท์ผลไม้สื่อให้เห็นว่าวิธีคัดเลือกไม่ใช่ลักษณะเด่นที่จำเป็นในทำมือคำศัพท์ผลไม้จึงจัดอยู่ในทำมือสื่อลักษณะปลีกย่อยของผลไม้ โดยพบในภาคใต้เท่านั้น คือ แดงโม ซึ่งวิธีการคัดเลือกมีเพื่อตรวจสอบความแน่นของเนื้อแดงโม โดยมีรายละเอียดดังตาราง

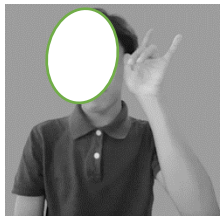
ตาราง 17 การจัดประเภทวิธีคัดเลือกกับผลไม้ใน 4 ภูมิภาค

วิธีคัดเลือก	ชนิดผลไม้	ตัวอย่างท่ามือ
ดีด	<ul style="list-style-type: none"> ● ภาคใต้ – แตงโม 	 <p>ท่ามือวิธีคัดเลือกแตงโมด้วยการดีด</p>

8) การสะกดตัวอักษร

ผลการวิเคราะห์พบท่ามือการสะกดตัวอักษรน้อยมาก คือ พบในลำไยและกล้วยน้ำว้า จึงจัดอยู่ในท่ามือสื่อลักษณะปลีกย่อยของผลไม้ การสะกดตัวอักษรเป็นไอคอนสมมติ เนื่องจากการตกลงร่วมกันในสังคมที่ใช้ตัวอักษรเหมือนกันไม่ว่าจะเป็นภาษามือไทยหรือภาษาอเมริกัน โดยมีรายละเอียดดังตาราง

ตาราง 18 การจัดประเภทการสะกดตัวอักษรกับผลไม้ใน 4 ภูมิภาค

การสะกดตัวอักษร	ชนิดผลไม้	ตัวอย่างท่ามือ
ตัวสะกด ล และ ย	<ul style="list-style-type: none"> ● ภาคเหนือ – ลำไย 	 <p>ท่ามือนำไยเป็นการรวมกันของ ตัวอักษร 2 ตัว เป็น 1 ท่ามือ</p>

ตาราง 18 (ต่อ)

การสะกดตัวอักษร	ชนิดผลไม้	ตัวอย่างท่ามือ
ตัวอักษร ว	<ul style="list-style-type: none"> ภาคใต้ – กล้วยน้ำว้า 	 <p>ท่ามือกล้วยน้ำว้าในภาคใต้ใช้ตัวอักษร ว ในการประกอบสร้างท่ามือ</p>

9) วิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้

จากผลการวิเคราะห์พบว่ามีเพียงภาคใต้และภาคเหนือที่มีท่ามือวิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้จึงจัดอยู่ในท่ามือสื่อลักษณะปลีกย่อยของผลไม้ และพบในท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 3 ชนิด ในภาคใต้ คือ แก้วมังกร กล้วยไข่ แดงไทย และภาคเหนือ คือ แดงไทย โดยมีรายละเอียดดังตาราง

ตาราง 19 การจัดประเภทวิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้ กับผลไม้ใน 4 ภูมิภาค

วิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้	ชนิดผลไม้	ตัวอย่างท่ามือ
มังกร	<ul style="list-style-type: none"> ภาคใต้ – แก้วมังกร 	 <p>ท่ามือคำว่ามังกร โดยเลียนแบบจากคำว่า “มังกร” ในภาษาไทย</p>

ตาราง 19 (ต่อ)

วิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรง กับผลไม้	ชนิดผลไม้	ตัวอย่างท่ามือ
ไข่	<ul style="list-style-type: none"> ● ภาคใต้ – กลัวยไข่ 	 <p>ท่ามือคำว่าไข่ในการประกอบสร้าง กลัวยไข่ (ภาคใต้) คือ การตีไข่</p>

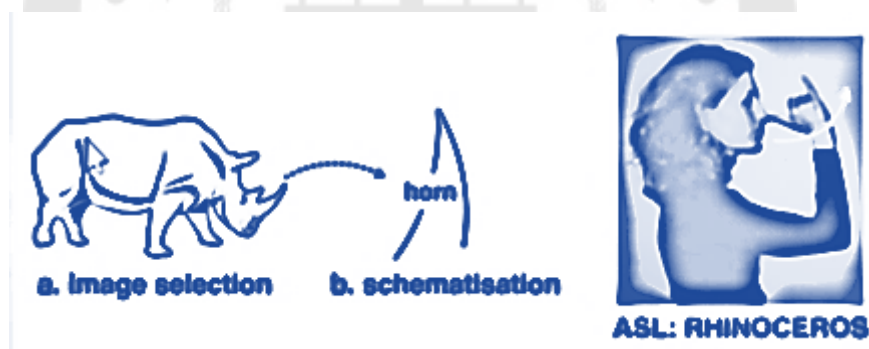
5.2 การสรุปและอภิปรายสมมติฐานในงานวิจัย

สมมติฐานข้อ 1 สัญญะที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทยสร้างจากไอคอนคล้ายมากที่สุด และกระบวนการ 3 ขั้นตอนในโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษามีความสัมพันธ์กับไอคอนคล้ายมากที่สุด

จากการวิเคราะห์ท่ามือโดยใช้แนวคิดของ Taub (2001) และ Rogers (1989) พบความเชื่อมโยงเพื่อใช้ในการตอบสมมติฐานข้อ 1 คือ สัญญะที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทยสร้างจากไอคอนคล้ายมากที่สุด และกระบวนการ 3 ขั้นตอนในโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษามีความสัมพันธ์กับไอคอนคล้ายมากที่สุด จากผลการวิเคราะห์เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 คือ สัญญะที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือมากที่สุด คือ ไอคอนคล้าย อย่างไรก็ตามท่ามือคำศัพท์ผลไม้ร้อยละ 66-74 ในทุกภูมิภาค มีท่ามือ 2 ท่า รองลงมาคือ ท่ามือ 1 ท่า และในท่ามือ 2 ท่า สอดคล้องกับผลของการวิเคราะห์สัญญาณผลไม้ คือ พบไอคอนคล้าย+ไอคอนตัวอย่างมากที่สุด รองลงมา คือ ไอคอนคล้าย+ไอคอนสมมติ ส่วนท่ามือ 1 ท่า พบในไอคอนคล้าย จึงเป็นการสนับสนุนที่ว่าสัญญาณที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทยสร้างจากไอคอนคล้ายมากที่สุดตามสมมติฐานข้อ 1 และสนับสนุนสมมติข้อ 1 ที่กล่าวว่ากระบวนการ 3 ขั้นตอนในโมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษามีความสัมพันธ์กับไอคอนคล้ายมากที่สุดเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ เห็นได้ว่าท่ามือวิธีรับประทานและลักษณะเฉพาะเป็นท่ามือใช้การประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ร่วงลงมา ซึ่งเป็นผลที่สอดคล้องกับไอคอนที่พบต่อมา คือ ไอคอนตัวอย่างที่เกิดจากประกอบสร้างของท่ามือวิธีรับประทานและท่าลักษณะเฉพาะของผลไม้ ส่วนสัญลักษณ์ที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้อันดับต่อมา คือ ไอคอนสมมติ โดยพบในท่ามือสี ธรรมชาติ กลิ่น การสะกดตัวอักษร ซึ่งมีลำดับจากมากไปหาน้อยตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ที่ใช้โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาสามารถทำให้เข้าใจท่ามืออย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Mertzani (2018) ที่ทำการศึกษาเรื่อง On the iconicity of the Y Hand shape โดยใช้โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาของ Taub (2001) และเปรียบเทียบการประกอบสร้างระหว่างภาษามืออเมริกัน (American Sign Language: ASL) และภาษามือกรีก (Greek Sign Language: GSL) ผลการวิจัยกล่าวว่าภาษามืออเมริกันและภาษามือกรีกมีการประกอบสร้างท่ามือโดยการเลียนแบบองค์ประกอบบางส่วน ของสิ่งที่อ้างอิง เช่น การประกอบสร้างท่ามือแรดในภาษามืออเมริกันเป็นการประกอบสร้างท่ามือ โดยการวางขอบเขตที่นอของแรดมาและทำท่ามือเลียนแบบลักษณะเฉพาะหรือลักษณะเด่นของแรด คือ นอ ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 104 ท่ามือแรดในภาษามืออเมริกัน

(ดัดแปลงจาก Mertzani, 2018)

การใช้โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาในการอธิบายสิ่งที่เป็นสถานที่ เช่น ท่ามือเอเธนส์ เมืองหลวงของประเทศกรีซเป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่กลางพื้นที่ของประเทศกรีซ ซึ่งท่ามือที่สื่อออกไปมีความเกี่ยวข้องกับสถานที่ที่ใช้ วโบบังชี้ไปกลางฝ่ามือ เปรียบได้กับการอยู่ตรงกลางของประเทศกรีซหมายถึง สถานที่ตั้งของเมืองเอเธนส์ เป็นต้น

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผลการเรียงลำดับท่ามือคำศัพท์ผลไม้ในแต่ละภูมิภาค ทำให้เห็นว่าท่ามือหลักของภาคกลางและภาคเหนือมีการเรียงลำดับท่ามือและองค์ประกอบของท่ามือใกล้เคียงกัน คือ เริ่มต้นจากรูปทรง>วิธีรับประทาน>ลักษณะเฉพาะ>สี>รสชาติ ส่วนภาคอีสานและภาคใต้มีท่ามือสื่อลักษณะปลีกย่อยของผลไม้มากกว่าภาคกลางและภาคเหนือ คือ ภาคอีสานมีท่ามือการสะกดตัวอักษร+วิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้ ภาคใต้มีท่ามือกลิ่น+วิธีคัดเลือก+วิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้ แตกต่างจากภาคกลางและภาคเหนือที่มีท่ามือกลิ่นเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม ภาคอีสานมีท่ามือหลักที่เรียงลำดับคล้ายกับภาคกลางกลางและภาคเหนือ จากผลการวิเคราะห์จึงสรุปว่าท่ามือคำศัพท์ผลไม้ของภาคใต้มีการเรียงลำดับของท่ามือแตกต่างจากภาคอื่นมากที่สุด

การเรียงลำดับท่ามือคำศัพท์ผลไม้ประกอบด้วยท่ามือหลักและท่ามือสื่อลักษณะปลีกย่อยของผลไม้ ดังนี้

	ท่ามือหลัก	ท่ามือสื่อลักษณะปลีกย่อยของผลไม้
ภาคกลาง	รูปทรง>วิธีรับประทาน>ลักษณะเฉพาะ>สี>	กลิ่น
ภาคอีสาน		การสะกดตัวอักษร+วิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้
ภาคเหนือ		กลิ่น
ภาคใต้		กลิ่น+วิธีคัดเลือก+วิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับผลไม้
	รูปทรง>สี>วิธีรับประทาน>ลักษณะเฉพาะ> รสชาติ	

ภาพประกอบ 105 การเรียงลำดับท่ามือคำศัพท์ผลไม้ 50 ชนิดใน 4 ภูมิภาค

สมมติฐานข้อ 2 การประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทยมีท่ามือที่เป็นแกนกลางร่วมกันและมีท่ามือที่สื่อถึงความเฉพาะหรือเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาค

ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 2 คือ “การประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทยมีท่ามือที่เป็นแกนกลางร่วมกันและมีท่ามือที่สื่อถึงความเฉพาะหรือเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาค” จากการวิเคราะห์การประกอบสร้างท่ามือคำศัพท์ผลไม้ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทยพบว่าท่ามือคำศัพท์ผลไม้มีท่ามือแกนกลางตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ รูปทรง ซึ่งจากการวิเคราะห์สัญญาณของ Rogers (1989) คือ ไอคอนคล้าย โดยพบในการประกอบสร้างท่ามือถึง 141 ครั้ง ในผลไม้ 50 ชนิด จากผลการวิเคราะห์พบว่าผลไม้ 44 ชนิด ประกอบด้วยท่ามือรูปทรง ซึ่งโดยผลไม้ 29 ชนิดปรากฏท่ามือรูปทรงทั้ง 4 ภูมิภาค และผลไม้ 15 ชนิด ที่ปรากฏท่ามือรูปทรงแต่

ไม่ครบทั้ง 4 ภูมิภาค ดังตัวอย่างท่ามือทุเรียน ท่ามือสละ ท่ามือมะพร้าว และท่ามือกล้วยน้ำว้า ซึ่งเป็นตัวอย่างที่มีท่ามือรูปทรงเป็นแกนกลางร่วมกัน อย่างไรก็ตาม จากสมมติฐานข้อ 2 จากผลการวิเคราะห์ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ไม่สามารถสนับสนุนได้ว่าท่ามือสื่อถึงความเฉพาะหรือเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาค เนื่องจากไม่พบความต่างของท่ามืออย่างชัดเจนว่าเกิดจากภูมิภาคที่ต่างกันจนทำให้ท่ามือต่างกัน จึงสรุปได้ว่าสมมติฐานข้อ 2 เป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วนเท่านั้น เนื่องจากข้อมูลที่มีจำนวนไม่มากพอที่สรุปได้ว่ามีท่ามือที่สื่อถึงความเฉพาะหรือเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาค

ท่ามือทุเรียน

ท่ามือแกนกลาง			
 <p>ท่ามือ 1</p>			
ภาคกลาง	ภาคใต้	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน
 <p>ท่ามือ 2</p>	 <p>ท่ามือ 2</p>	 <p>ท่ามือ 2</p>	 <p>ท่ามือ 2</p>

ภาพประกอบ 106 ท่ามือทุเรียน

ท่ามือสละ

ท่ามือแกนกลาง			
 <p>ท่ามือ 1</p>			
ภาคกลาง	ภาคใต้	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน
 <p>ท่ามือ 2</p>	 <p>ท่ามือ 2</p>	 <p>ท่ามือ 2</p>	 <p>ท่ามือ 2</p>

ภาพประกอบ 107 ท่ามือสละ

ท่ามือมะพร้าว

ท่ามือแกนกลาง			
 <p>ท่ามือ 1</p>			
ภาคกลาง	ภาคใต้	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน
 <p>ท่ามือ 2</p>	 <p>ท่ามือ 2</p>	 <p>ท่ามือ 2</p>	 <p>ท่ามือ 2</p>

ภาพประกอบ 108 ท่ามือมะพร้าว

ท่ามือกล้วยน้ำว้า

ท่ามือแกนกลาง				
 <p>ท่ามือ 1</p>				
ภาคกลาง		ภาคใต้	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน
แบบที่ 1	แบบที่ 2			
 <p>ท่ามือ 2</p>	 <p>ท่ามือ 2</p>	 <p>ท่ามือ 2</p>	 <p>ท่ามือ 2</p>	 <p>ท่ามือ 2</p>

ภาพประกอบ 109 ท่ามือกล้วยน้ำว้า

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดพบว่าท่ามือคำศัพท์ผลไม้ของคนหูหนวกพิจารณาจากประสาทสัมผัสเป็นหลัก เพื่อเป็นการชดเชยการไม่ได้รับรู้ทางเสียง รวมถึงการเข้าใจท่ามือคำศัพท์ผลไม้ต้องเข้าใจวิถีชีวิตในการเรียนรู้เกี่ยวกับรูปทรง วิธีการรับประทาน ลักษณะเฉพาะของผลไม้แต่ละชนิดในแต่ละภูมิภาค เพื่อช่วยในการเข้าใจว่าท่ามือนั้นๆ สื่อถึงผลไม้ใดเป็นสิ่งสำคัญมาก นอกจากนั้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าท่ามือคำศัพท์ผลไม้เกิดจากการตกลงร่วมกันในสังคม เช่น สี รสชาติ กลิ่น ตัวสะกด ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากโรงเรียน รวมถึงสิ่งแวดล้อมสำหรับคนหูหนวก ครอบครัว เพื่อนล้วนแล้วแต่ช่วยในการพัฒนาภาษาของคนหูหนวก เนื่องจากการได้ยินเสียงเป็นการรับรู้และเรียนรู้ภาษาที่สำคัญมาก หากขาดเสียงไป และจากงานวิจัยของเจนจิรา แก้วประสิทธิ์ (2560) พบว่าคนหูหนวกในโรงเรียนเศรษฐเสถียรมีปัญหาด้านการเขียน การสะกดคำ และการเรียงประโยค ครูมีทำหน้าที่สำคัญในการสอนให้นักเรียนเข้าใจด้านความหมายของคำและวิธีการเขียนประโยค เนื่องจากโครงสร้างภาษาไทยมีความแตกต่างจากโครงสร้างในภาษามือ จึงทำให้นักเรียนยากในการทำความเข้าใจ จึงสรุปได้ว่าการเรียนรู้จากโรงเรียนและสังคมจึงเป็นสิ่ง

สำคัญในการพัฒนาภาษาของคนหูหนวก เนื่องจากภาษามือเป็นภาษาที่มีข้อจำกัดในการส่งต่อการรับรู้และโลกทัศน์ของคนหูหนวก คนหูหนวกมีปัญหาด้านการเขียน การสะกดคำ และการเรียงประโยคที่มีความแตกต่าง ซึ่งคนหูหนวกต้องอาศัยการเรียนรู้ผ่านตัวกลางหรือครูที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางที่สร้างความเข้าใจด้านความหมายให้คนหูหนวก รวมถึงวิธีการเขียนประโยค รวมถึงโครงสร้างทางภาษาไทย จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คนหูหนวกถึงเข้าถึงความรู้ ข้อมูลข่าวสารได้ยากคนทั่วไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. งานวิจัยนี้วิเคราะห์ท่ามือคำศัพท์ผลไม้ซึ่งเป็นคำที่มีความเป็นรูปธรรม สามารถจับต้องได้ จึงสามารถอธิบายโดยใช้โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาและสัญลักษณ์ได้ชัดเจน แต่สิ่งที่น่าสนใจ คือ หากเป็นคำที่มีความเป็นนามธรรม เช่น คำคุณศัพท์ อุปสรรคณ์ นามนัย การใช้โมเดลการเทียบความคล้ายทางภาษาในการวิเคราะห์จะสามารถอธิบายการประกอบสร้างได้อย่างไร จึงเป็นสิ่งท้าทายต่อผู้ที่สนใจภาษามือไทยในการทำการศึกษาคือต่อไป และเพื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศ เพื่อให้เห็นมโนทัศน์หรือความคิดของคนหูหนวกในการประกอบสร้างท่ามือ เพื่อช่วยในการสื่อสารกับคนหูหนวกประสบความสำเร็จมากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาท่ามือคำศัพท์ผลไม้เปรียบเทียบกับท่ามือแบบอเมริกัน เนื่องจากท่ามือภาษาไทยได้รับอิทธิพลจากท่ามืออเมริกัน เพื่อให้เห็นความเหมือน ความแตกต่างในระบบคิดและมโนทัศน์ที่ใช้ในการประกอบสร้างท่ามือซึ่งอาจทำให้เห็นจุดร่วมกันในการประกอบสร้างท่ามือได้

3. ควรมีการเก็บข้อมูลจากคนหูหนวกที่ได้รับการศึกษาและคนหูหนวกที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาหรือเรียนรู้ในเรื่องของการสะกดตัวอักษรหรือศึกษาภาษามือที่ใช้กันในช่วงครอบครัวหรือชุมชนขนาดเล็ก เพื่อให้เห็นถึงการประกอบสร้างท่ามือในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

- ASL Kids. (2019). *Sign Language Animals - Learn 53 Signs in ASL*. Retrieved from:
<https://www.youtube.com/watch?v=ijdn9elmT7g>
- Bradley, R.L. (2016). *Influence of Motivation on Phonics Effectiveness*. Louisiana State University.
- Colvin, K. (2021). *Buffo in American sign language*. Retrieved from:
<https://www.youtube.com/watch?v=wLIB4y5w3Rw>
- Denes, P.B. and Pinson, E.N. (1973). *The Speech Chain*. New York: Anchor Books.
- de Saussure, F. (1959). *Course in general linguistics*. New York: Columbia University Press.
- Emmorey, K. (2014). Iconicity as structure mapping. *Philosophical transactions of the royal society*, 2014, from
[file:///Users/user/Downloads/Iconicity_as_structure_mapping%20\(1\).pdf](file:///Users/user/Downloads/Iconicity_as_structure_mapping%20(1).pdf)
- Koneko, M and Sutton-Spence, R. (2012). *Iconicity and metaphor in sign language poetry*. *Metaphor and symbol*, 27(2), 107 – 130.
- Larson and Hallen. (1998). *A History of Sign Language*. Retrieved from
<https://linguistics.byu.edu/classes/Ling450ch/reports/sign-language.html>
- Liddle, S. K., and Johnson, R. E. (1989). *American Sign Language: The phonological base*. *Sign Language Studies*.
- Mohamed, A. and Bilal, B.Z. (2018). A Review on Systems – Based Sensory Gloves for Sign Language Recognition State of the Art between 2007 and 2017, 2018, from
https://pdfs.semanticscholar.org/3ca6/93c8f2c6c67c017943ab2a4a336dde89b21b.pdf?_gl=1*he8je1*_ga*MTgzNTI2MTMzLjE2ODYzMTgxNDM.*_ga_H7P4ZT52H5*MTY4NzE3MTQ1Mi4yLjAuMTY4NzE3MTQ1My41OS4wLjA.
- Mertzani, M. (2018). *On the iconicity of the Y-handshape*. V.62, Universidade Federal de Pelotas (UFPEL), 617 – 639.
- Nettle, D. (1998). *Explaining Global patterns of Language Diversity*. Merton Collage. Oxford.

- NSL News. (2022). *American Sign Language, Nepali Sign Language And Chinese Sign Language*. Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=8sE96rbx6Bg>
- Peirce, C. S. (1935). *Collected papers of Charles Sanders Peirce: Pragmaticism and pragmaticism*, scientific metaphysics. Harvard University Press.
- Pizzuto, Boyes – Braem, and Volterra. (1996). Introduction: Cognitive dimensions of signed languages, 1996, from <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/cogl.2004.004/html>
- Rogers, Yvonne. (1989). *Icon design for user interface*. *International Reviews of Ergonomics*, 2, 129-154.
- Ruben, R.J. (2004). Sign language: Its history and contribution to the understanding of the biological nature of language. *Acta Oto-laryngologica*. (125) from [file:///Users/user/Downloads/signlang05%20\(2\).pdf](file:///Users/user/Downloads/signlang05%20(2).pdf)
- Stokoe, William C., Casterline, D. and Croneberg, C. (1976). *A Dictionary of American Sign*. (2nd ed.). Silver Spring MD: Linstok.
- Stokoe, William C. (1960). "Sign language structure," *Studies in Linguistics Occasional*, p.8
- Schneider. (2020). Sign – language MNIST problem (American sign language), 2020, from <https://medium.com/@abhkmr30/sign-language-mnist-problem-american-sign-language-48896ea960e0>
- Samson, J. (2021). *The iconicity and non – arbitrariness of body locations in four unrelated sign language* (Master of Art). University of North Dakota. North Dakota.
- Taub, Sarah F. (2001). *Language from the body: Iconicity and metaphor in American Sign Language*. Cambridge University Press. p.43-62.
- Woll, B. (2013). *Second Language Acquisition of Sign Language*, 2013, from https://www.academia.edu/58568775/Second_Language_Acquisition_of_Sign_Language
- Winter, Joe. (2018). *The iconography of American Sign Language*. The UX Collective Newsletter. Retrieved from <https://uxdesign.cc/the-iconography-of-american-sign-language-c27290e98055>

กรมสามัญศึกษา. (2525). *คู่มือประกอบหลักสูตรพิเศษสำหรับคนหูหนวก “ภาษามือ เล่ม 1”*
กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กรมสามัญศึกษา. (2526). *ภาษามือเล่ม 2*. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์

กรมสามัญศึกษา. (2536). *ภาษามือเล่ม 6*. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์

กรมสามัญศึกษา. (2547). *เอกสารประกอบการสอนภาษามือไทย ระดับ 1*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ครุสภา ลาดพร้าว.

กมลลา ไกรฤกษ์. (2496). *แบบสะกดนิ้วมือไทย*. สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ:
สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย.

กาญจนา แก้วเทพ, (2552). *การวิเคราะห์สื่อ : แนวคิดและเทคนิค* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอดิชั่น เพรส
โปรดักส์

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *เอกสารประกอบการอบรมครูการศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
ครุสภา ลาดพร้าว.

จิรภา นีวาตพันธุ์ และ อภิลักษณ์ ธรรมทวีธิกุล. (2548). *คำปริยาเปิดในภาษามือไทย*. วารสารวิทยาลัย
ราชสุดา, 1(2), 12 – 27

จันทิมา อังคพณิชกิจ. (2561). *การวิเคราะห์ข้อความ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เจนจิรา แก้วประสิทธิ์. (2560). *โลกของคนหูหนวก : ภาษากับชีวิตประจำวัน* (รายงานศึกษาเฉพาะ
บุคคล ศิลปศาสตรบัณฑิต ภาคศึกษามานุษยวิทยา คณะโบราณคดี). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศิลปากร

พจนานุกรมภาษามือไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2560). สืบค้นจาก
<http://164.115.33.116/vocab/index.html>

ราชฎีร์ บุญญา. (2551). *ภาษามือ ภาษาของคนหูหนวก*. วารสารวิทยาลัยราชสุดา, 4(1), 77-94.

สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย. (2542). *หนังสือภาษามือไทย เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์
การพิมพ์ จำกัด.

สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย. (2542). *หนังสือภาษามือไทย เล่ม6*. กรุงเทพฯ:
บริษัทพิมพ์การพิมพ์ จำกัด.

สุวิไล เปรมศรีรัตน์. (2549). *สถานการณ์ทางภาษาในสังคมไทยกับความหลากหลายทางชาติพันธุ์*.
วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 25 (2), 5-17

สุวรรณภา ประดับวัฒนางกูร. (2541). *การปฏิเสธความในภาษามือไทยของโรงเรียนเศรษฐเสถียร*

(วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2532). *คำจำกัดความคำศัพท์ในภาษาศาสตร์สังคม*. กรุงเทพฯ:

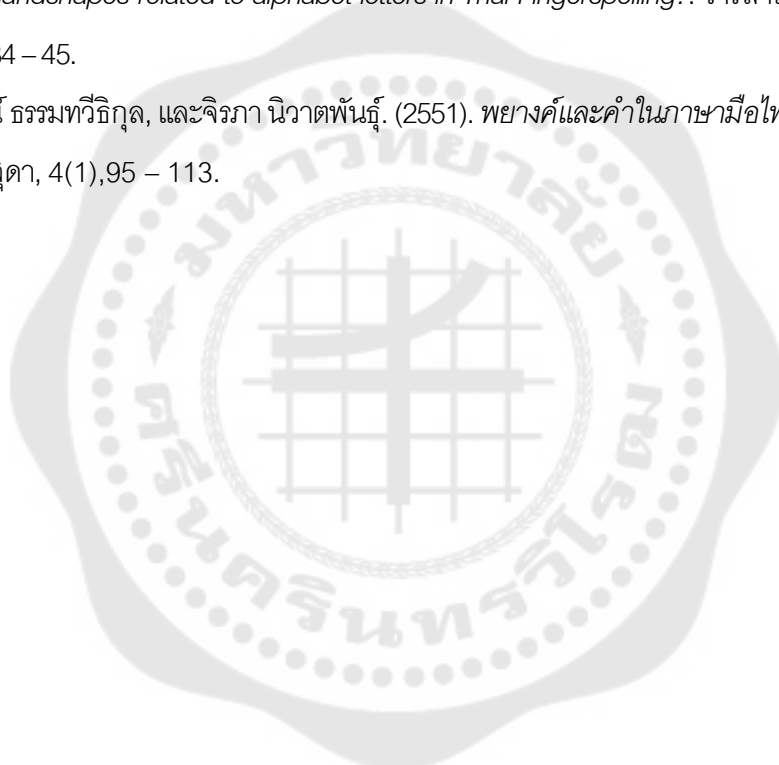
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2556). *ภาษาศาสตร์สังคม Sociolinguistics* (พิมพ์ครั้งที่ 5).

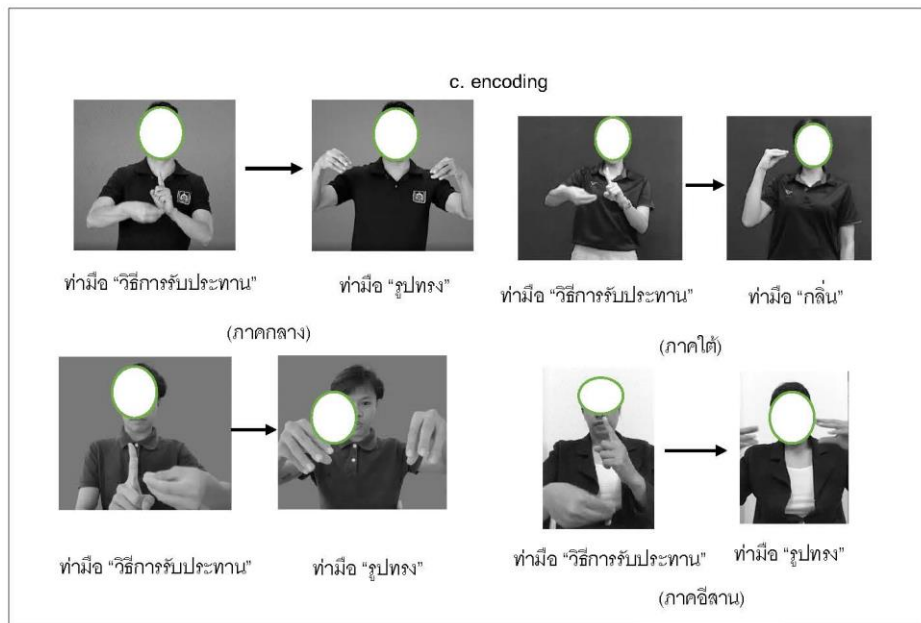
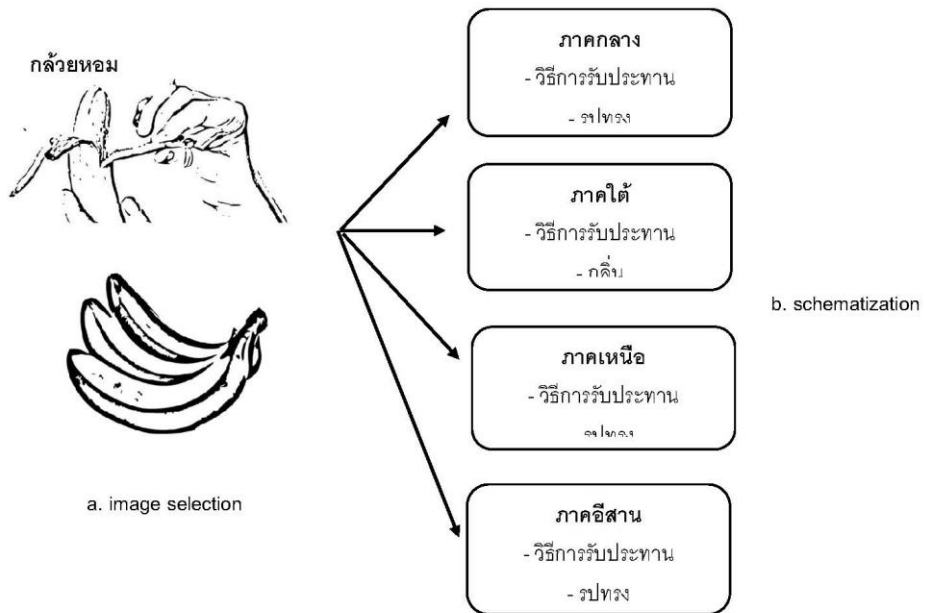
ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อภิลักษณ์ ธรรมทวีธิกุล. (2553). *ท่ามือการสะกดนิ้วมือไทยสัมพันธ์กับอักษรไทยอย่างไร? (How are handshapes related to alphabet letters in Thai Fingerspelling?)*. วารสารวิทยาลัยราชสุดา, 6(1), 34 – 45.

อภิลักษณ์ ธรรมทวีธิกุล, และจิรภา นินาตพันธุ์. (2551). *พยัญชนะและคำในภาษามือไทย*. วารสารวิทยาลัยราชสุดา, 4(1), 95 – 113.

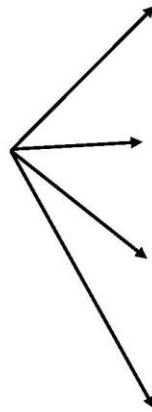

แก้วมังกร

a. image selection

ภาคกลาง
- รูปทรง
- ลักษณะเฉพาะ

ภาคใต้
- รูปทรง
- ลักษณะเฉพาะ

ภาคเหนือ
- รูปทรง
- ลักษณะเฉพาะ

ภาคอีสาน
- รูปทรง
- ลักษณะเฉพาะ

b. schematization

c. encoding

ท่ามือ

ท่ามือ "ลักษณะเฉพาะ"
(ภาคกลาง)

ท่ามือ

ท่ามือ "ลักษณะเฉพาะ"
(ภาคใต้)

ท่ามือ "วิธีที่ไม่มีความเชื่อมโยง"

ท่ามือ "รูปทรง"

ท่ามือ "ลักษณะเฉพาะ"
(ภาคเหนือ)

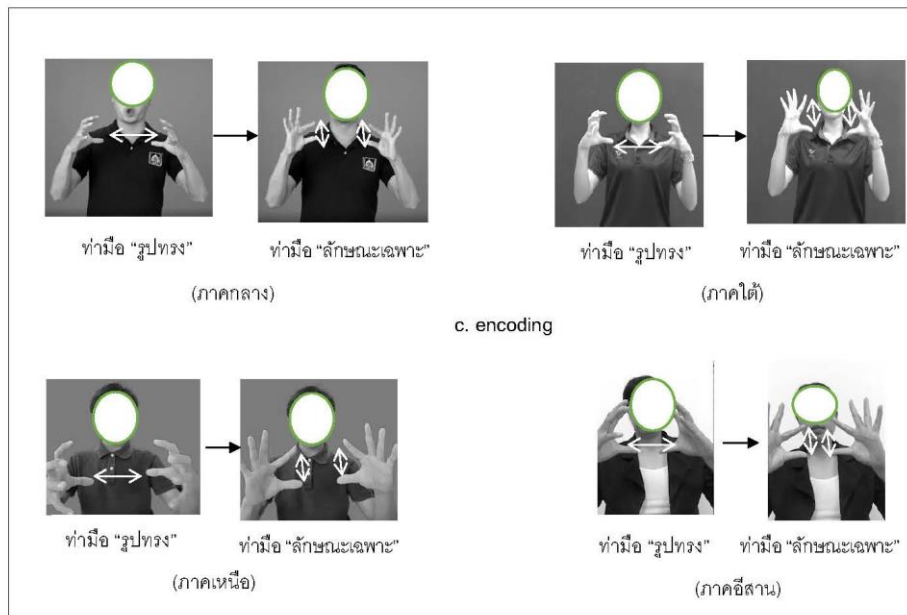
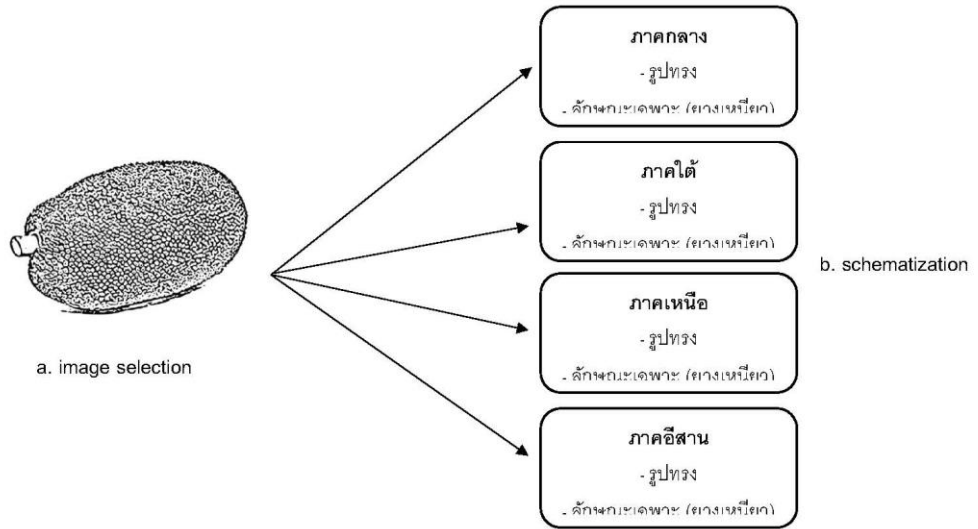

ท่ามือ "รูปทรง"

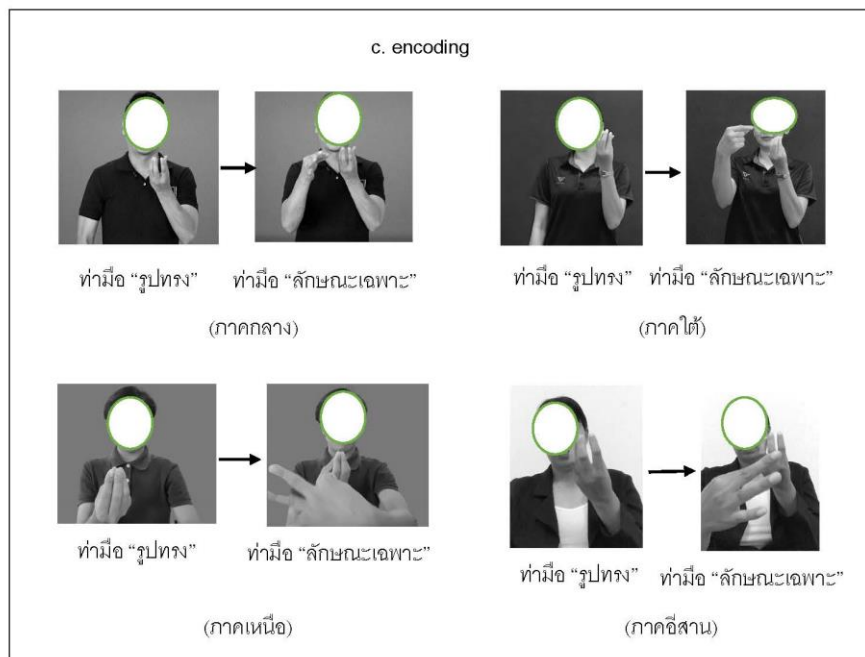
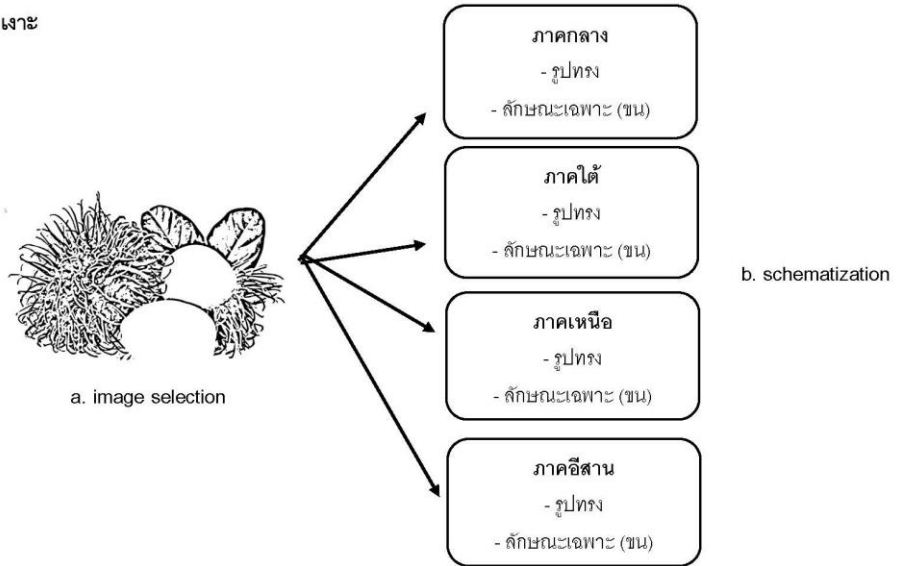

ท่ามือ "ลักษณะเฉพาะ"
(ภาคอีสาน)

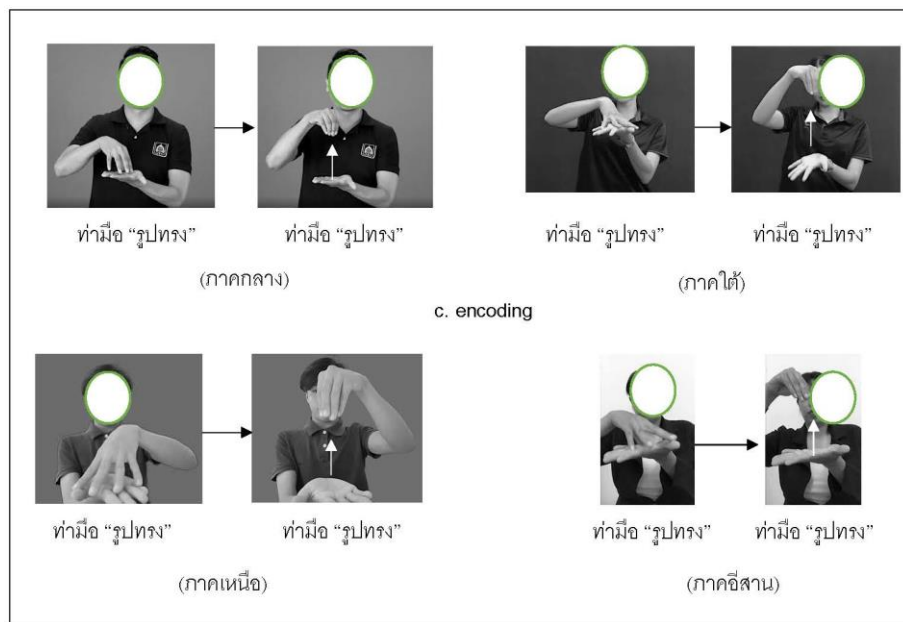
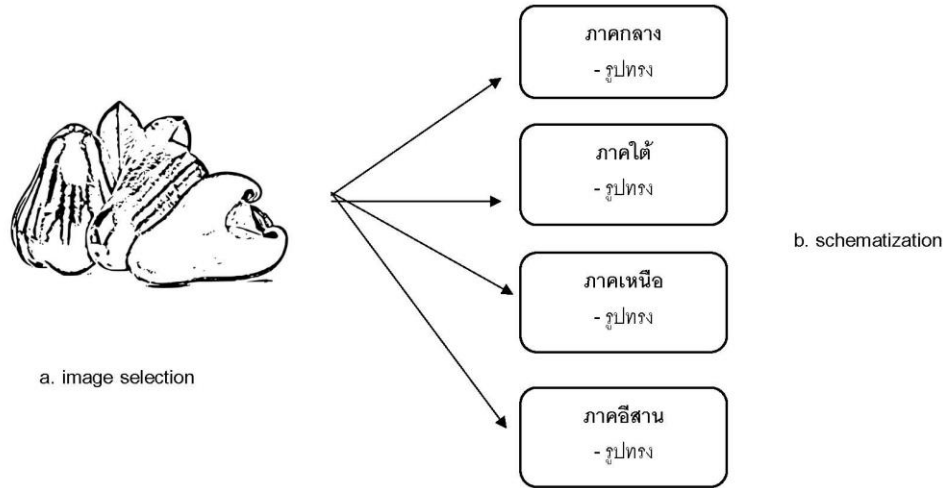
ขนุน

เงาะ

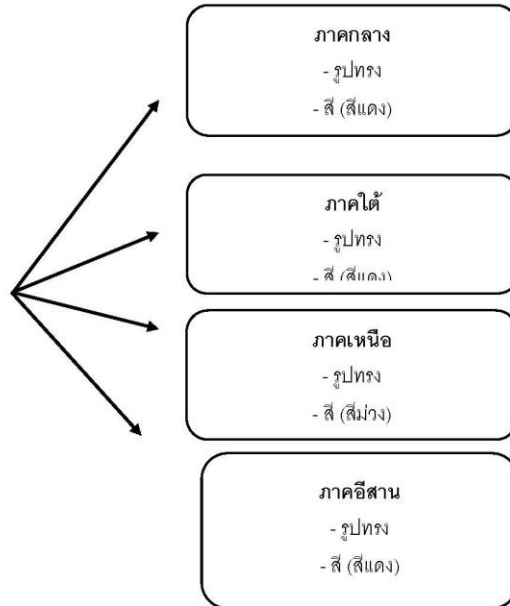
ชมพู่

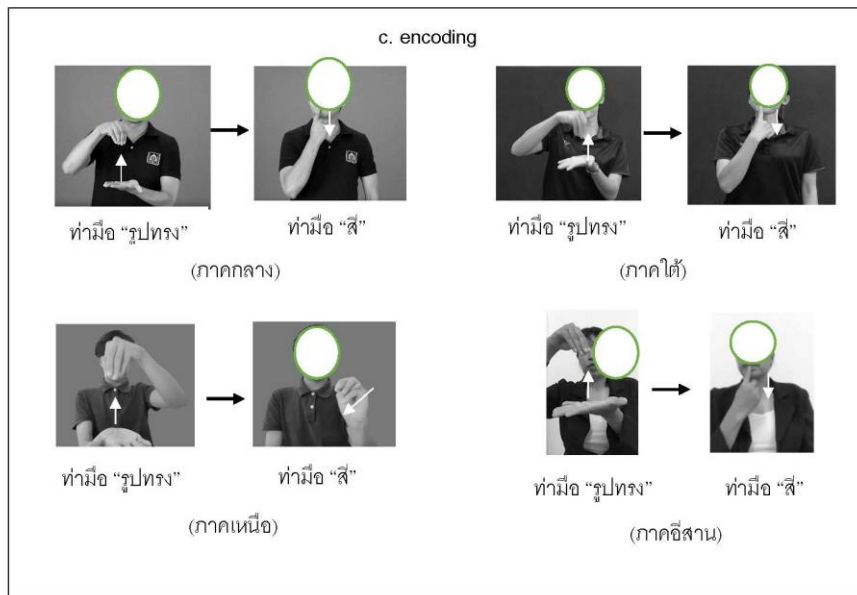
ชมพู่ มะละกอ

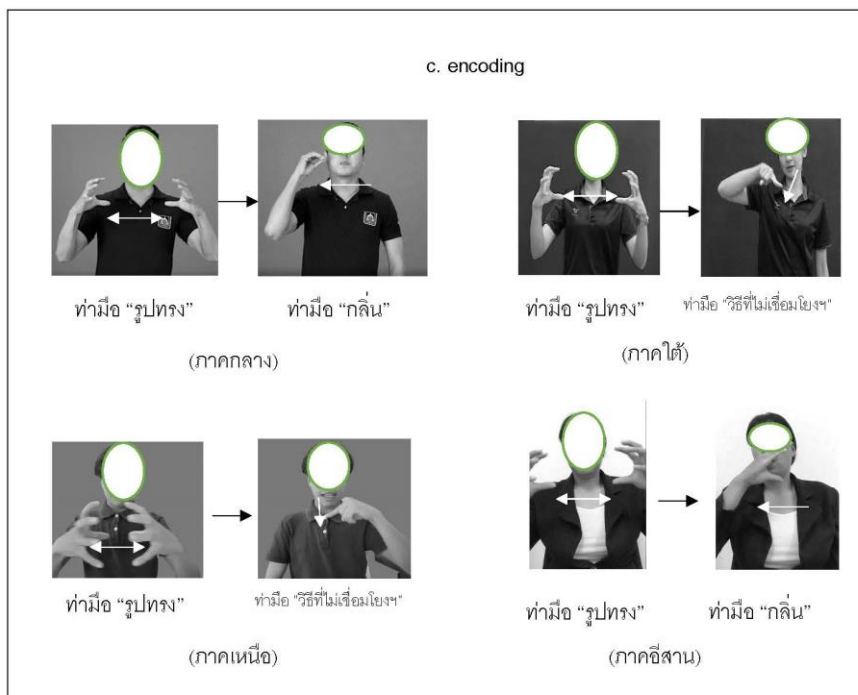
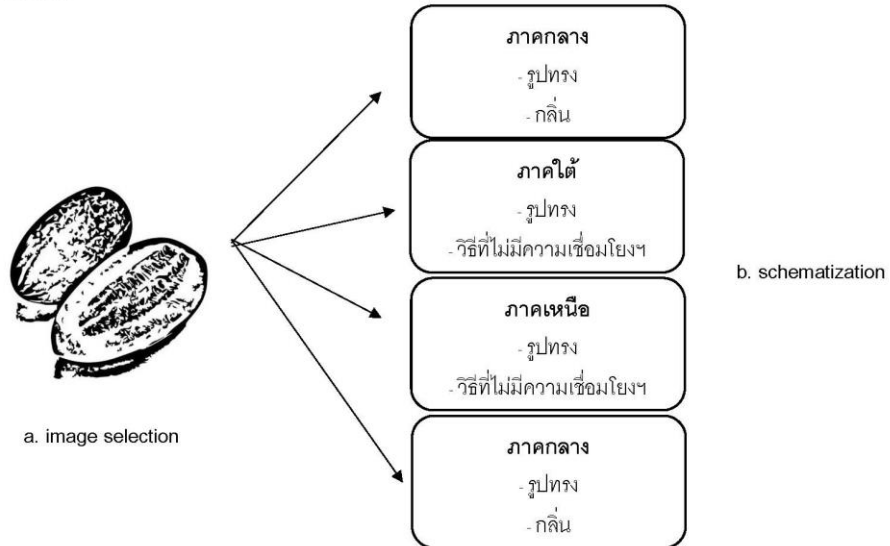
a. image selection

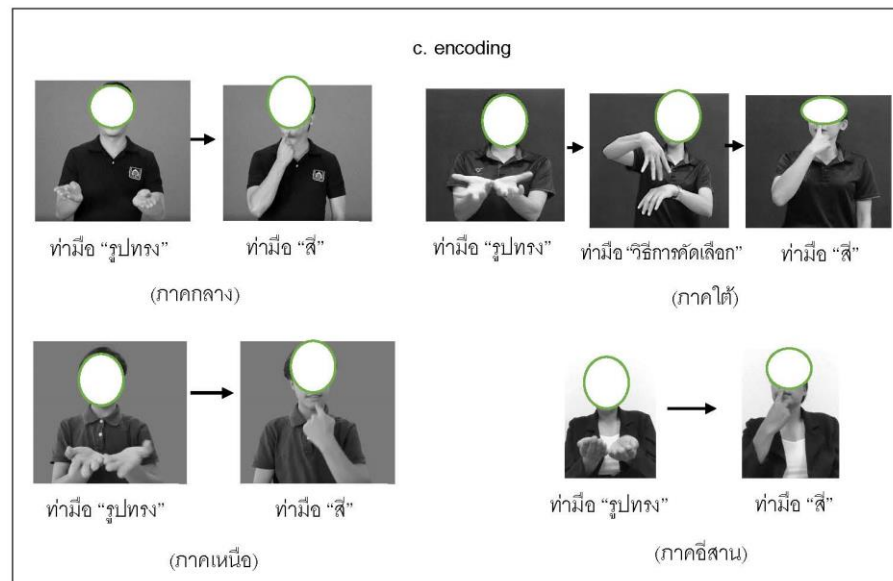
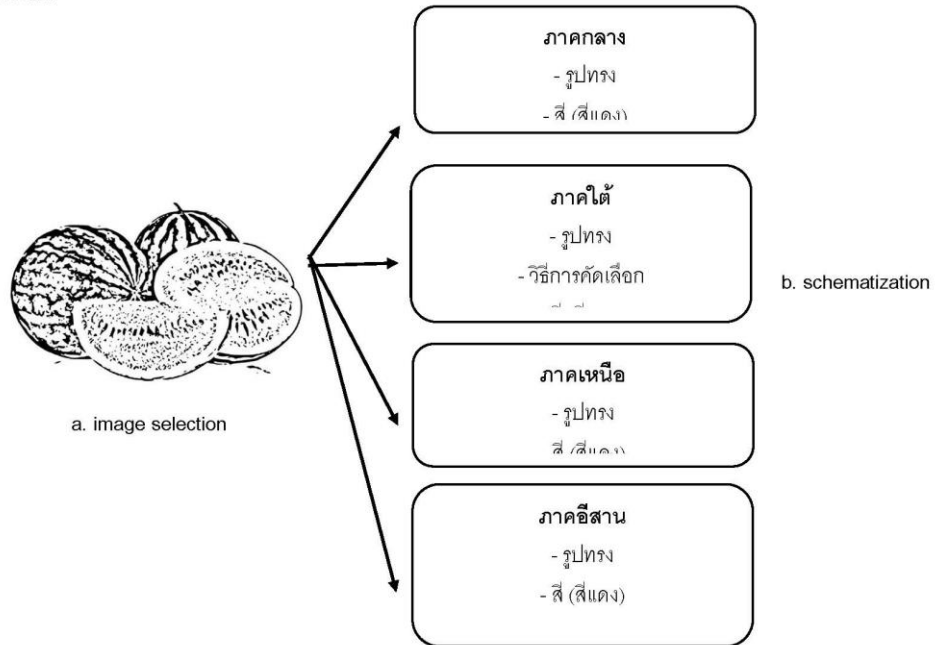
b. schematization

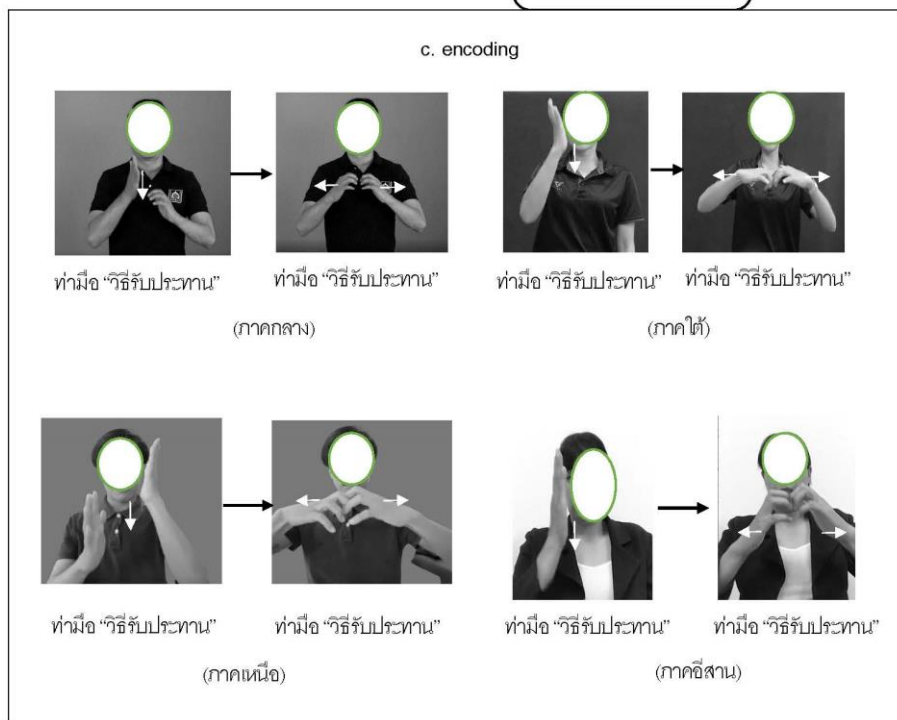
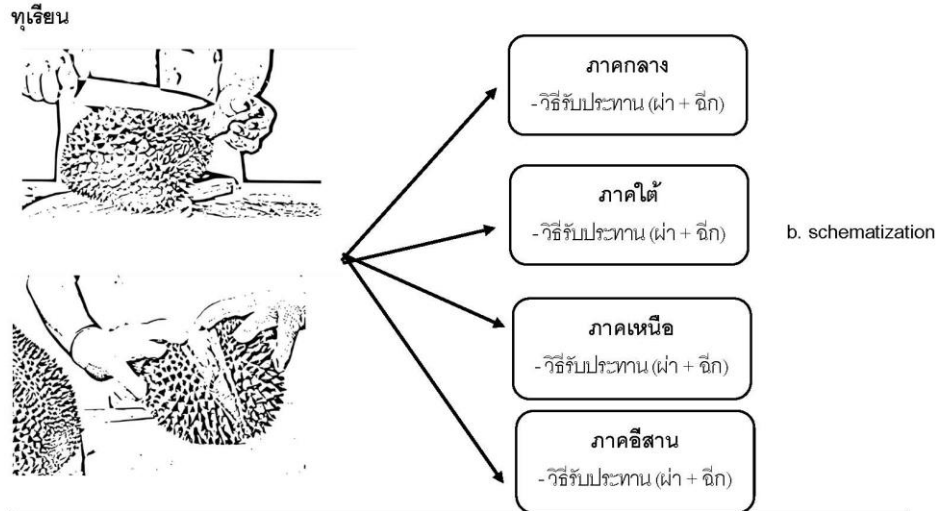

แดงไทย

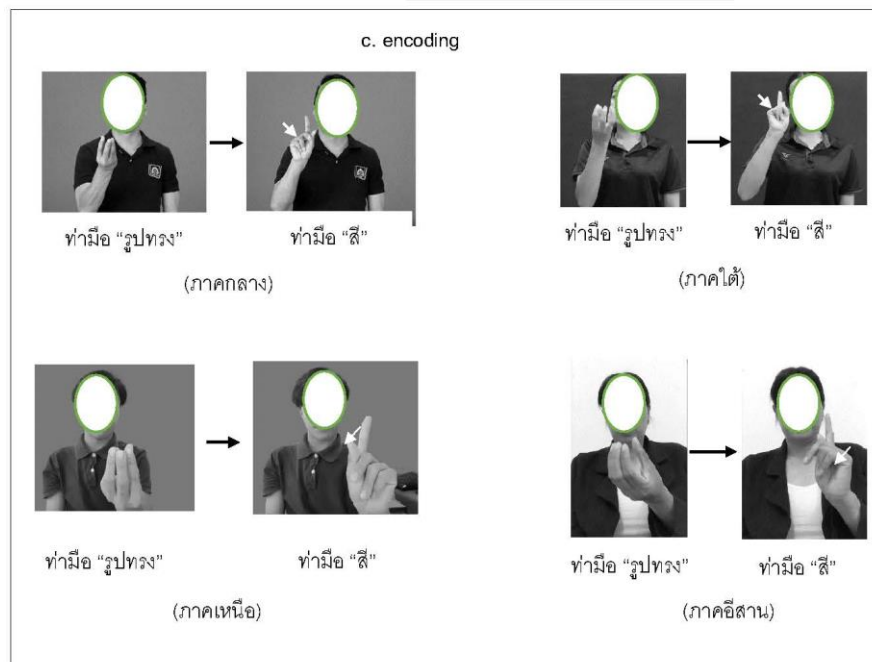
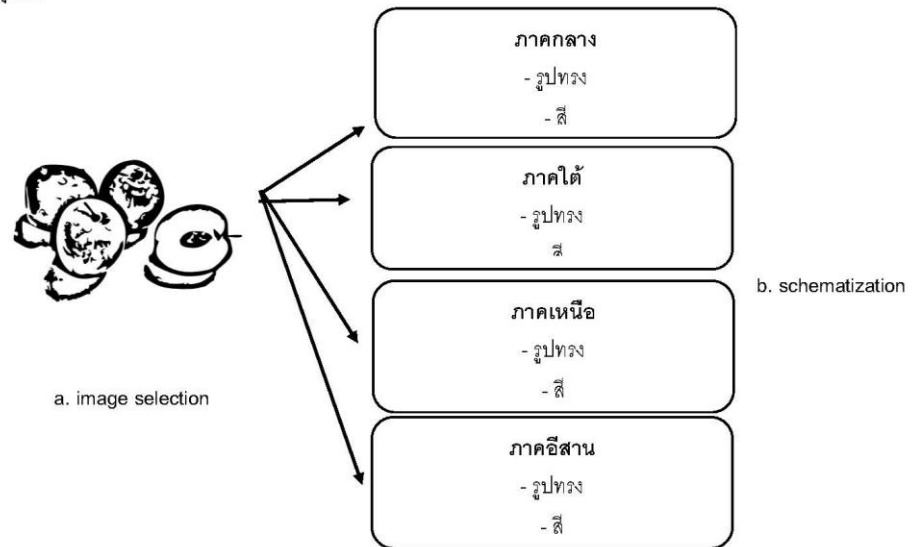

แดงโม

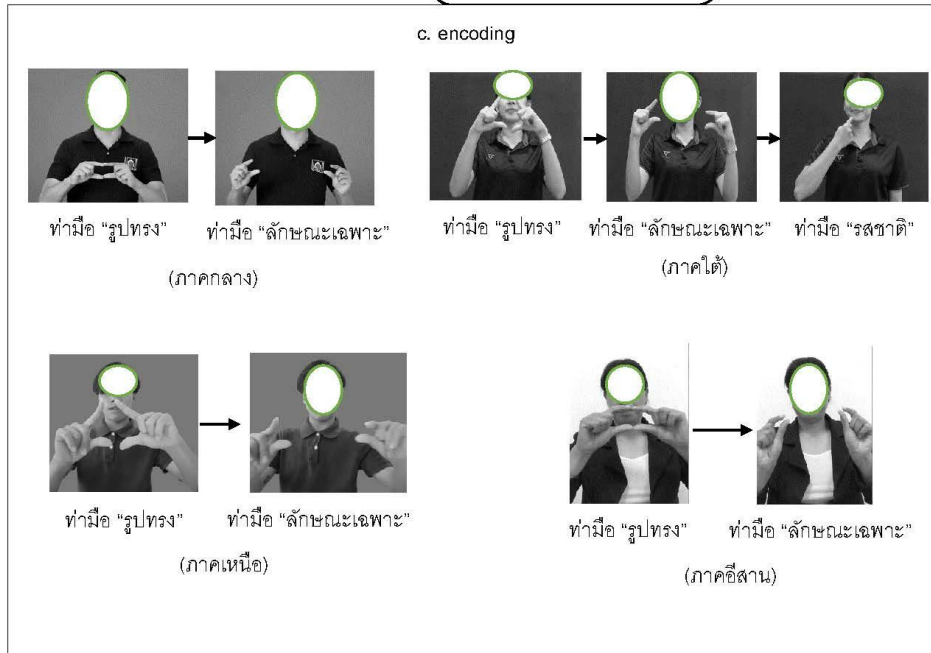
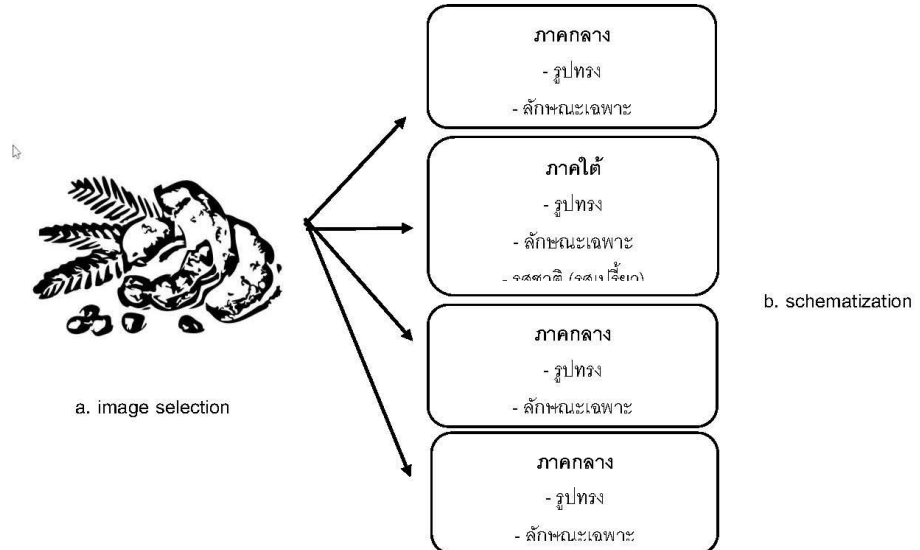

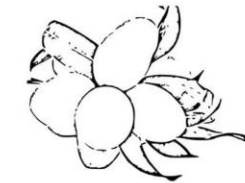
พุทรา

มะขาม

มะปราง

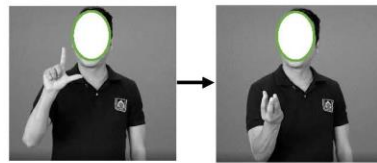

a. image selection

- ภาคกลาง
 - สี (สีเหลือง)
 - รูปทรง
- ภาคใต้
 - รูปทรง
 - สี (สีเหลือง)
- ภาคเหนือ
 - รูปทรง
 - สี (สีเหลือง)
 - รสชาติ
- ภาคอีสาน
 - รูปทรง
 - สี (สีเหลือง)

b. schematization

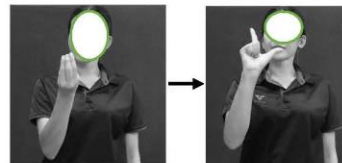
c. encoding

ท่ามือ "สี"

ท่ามือ "รูปทรง"

(ภาคกลาง)

ท่ามือ "รูปทรง"

ท่ามือ "สี"

(ภาคใต้)

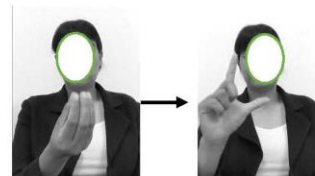

ท่ามือ "รูปทรง"

ท่ามือ "สี"

ท่ามือ "รสชาติ"

(ภาคเหนือ)

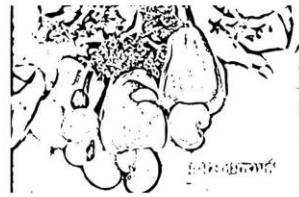

ท่ามือ "รูปทรง"

ท่ามือ "สี"

(ภาคอีสาน)

มะม่วงงิมพานต์

a. image selection

b. schematization

c. encoding

มะขงชิต

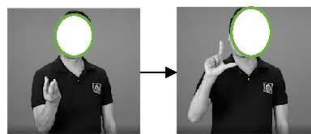

a. image selection

b. schematization

c. encoding

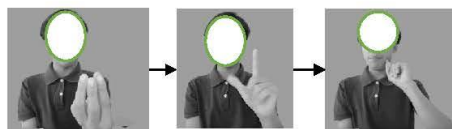
ท่ามือ "รูปทรง" ท่ามือ "สี"

ภาคกลาง

ท่ามือ "รูปทรง" ท่ามือ "สี" ท่ามือ "รสชาติ"

ภาคใต้

ท่ามือ "รูปทรง" ท่ามือ "สี" ท่ามือ "รสชาติ"

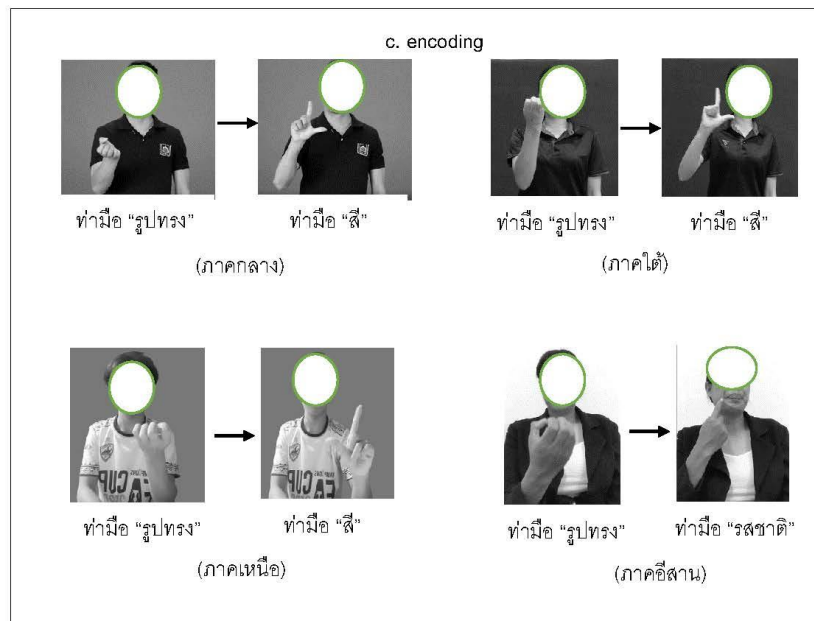
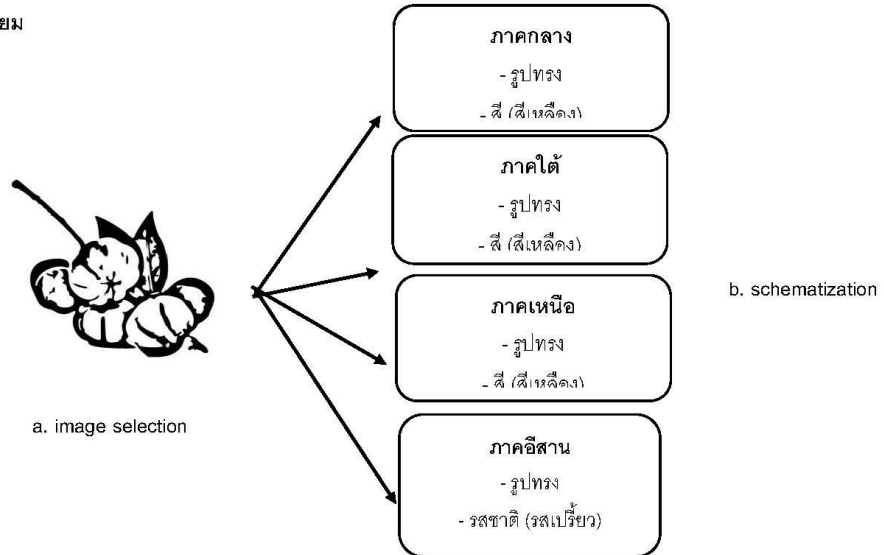
ภาคเหนือ

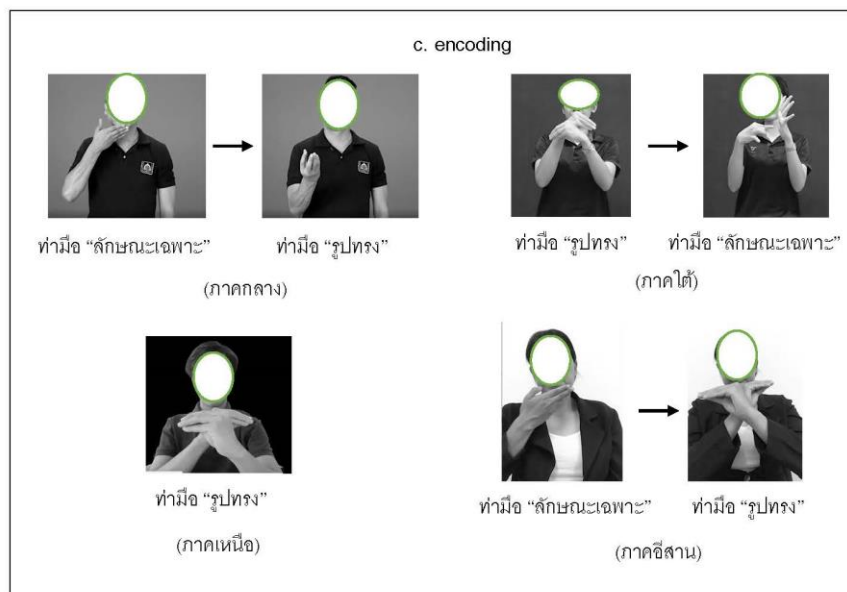
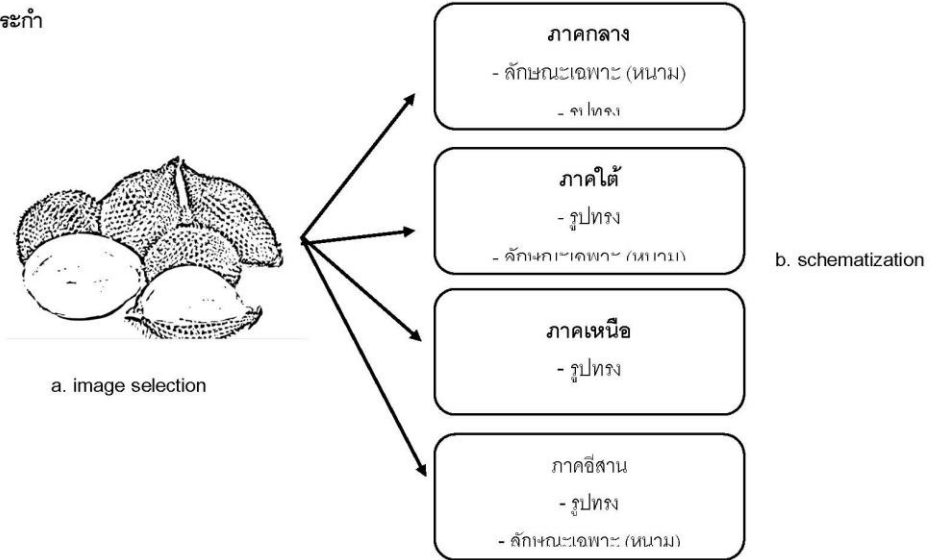
ท่ามือ "วิธีการรับประทาน" ท่ามือ "สี"

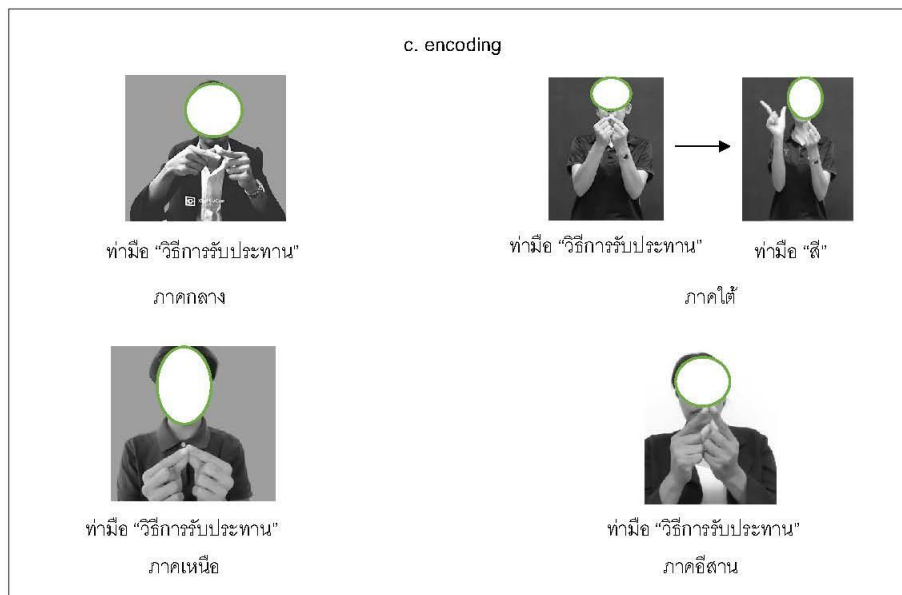
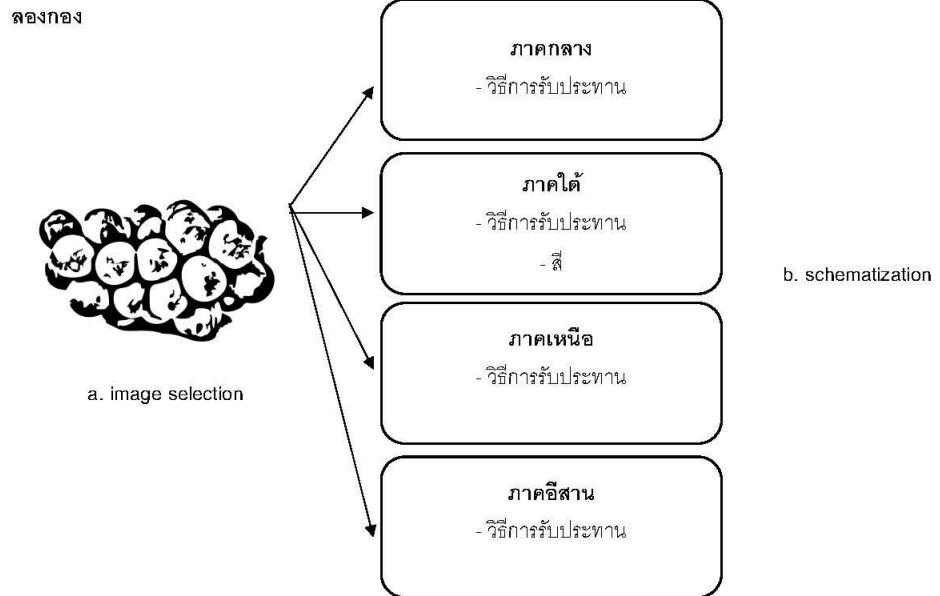
ภาคอีสาน

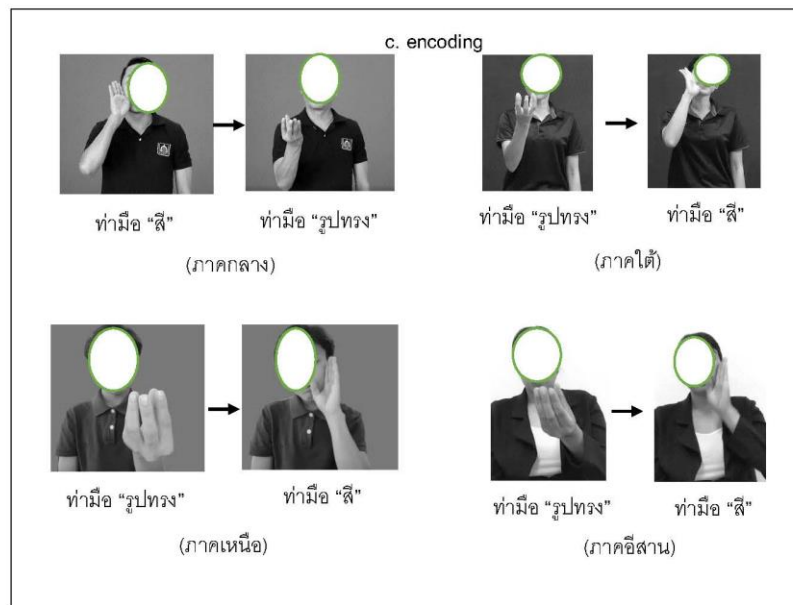
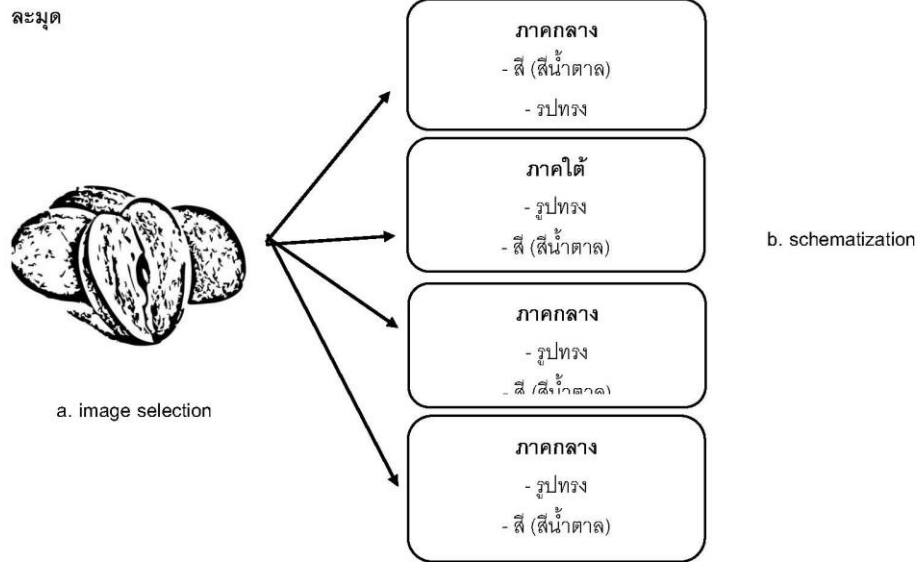
มะขาม

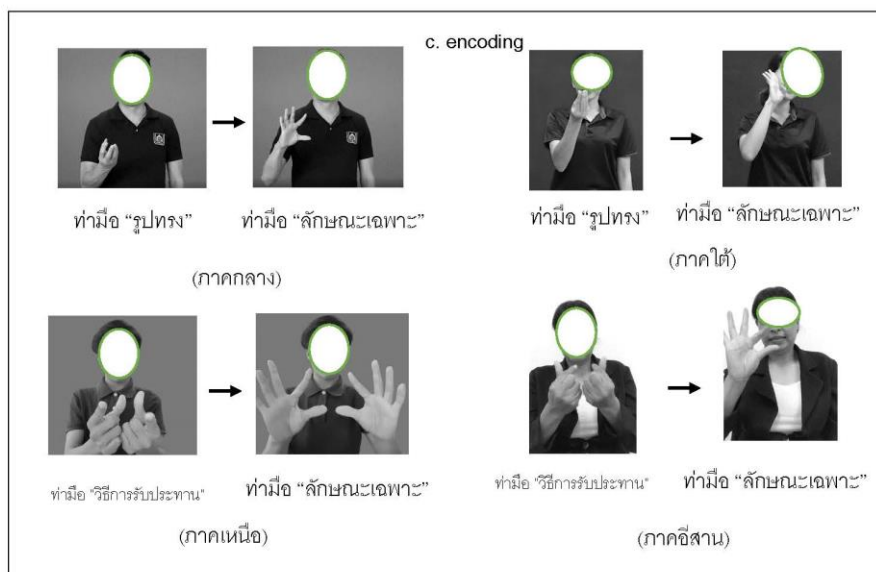
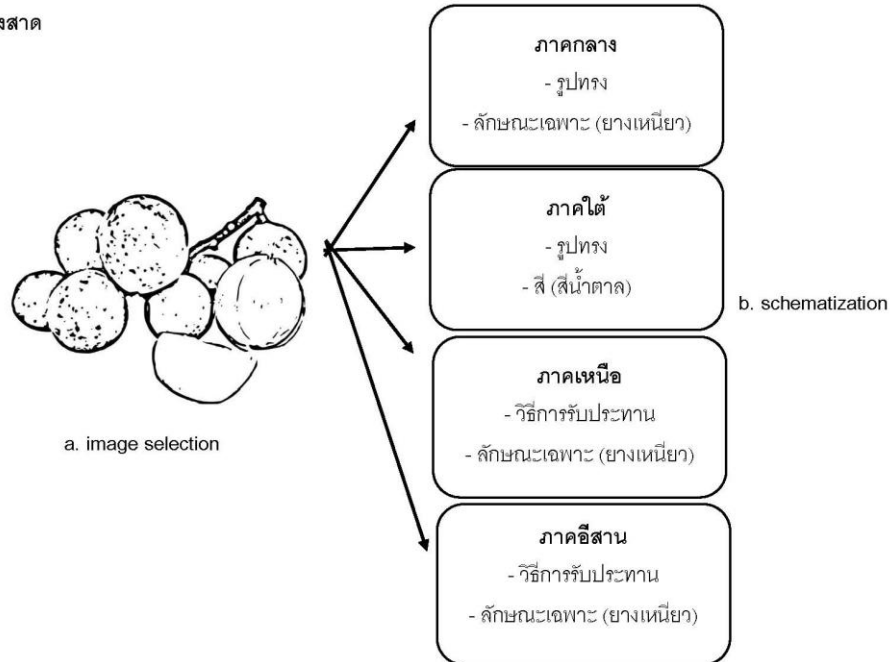
ระกำ

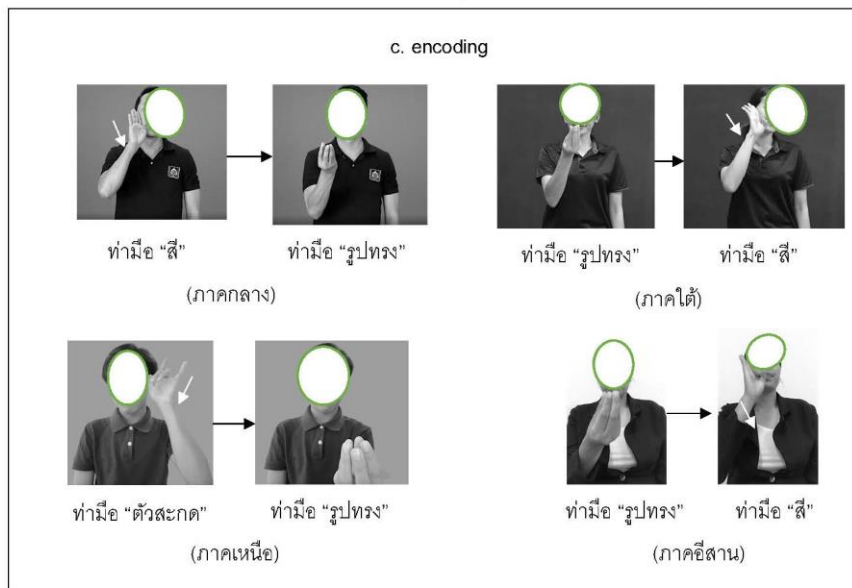
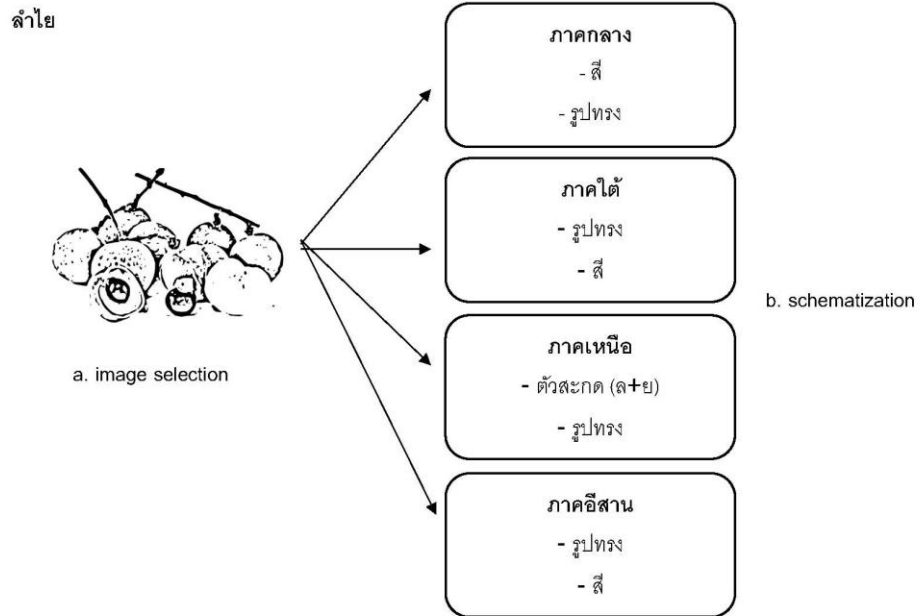

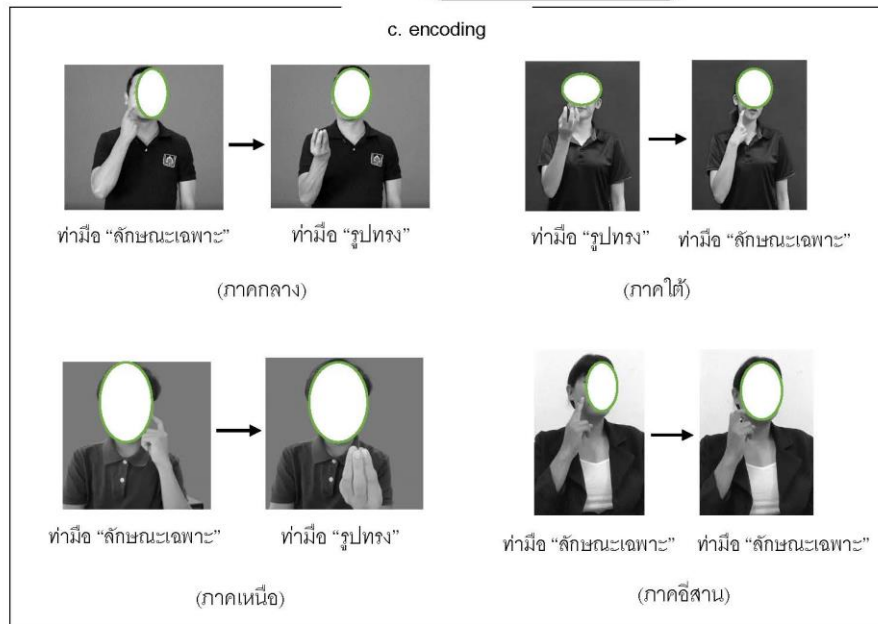
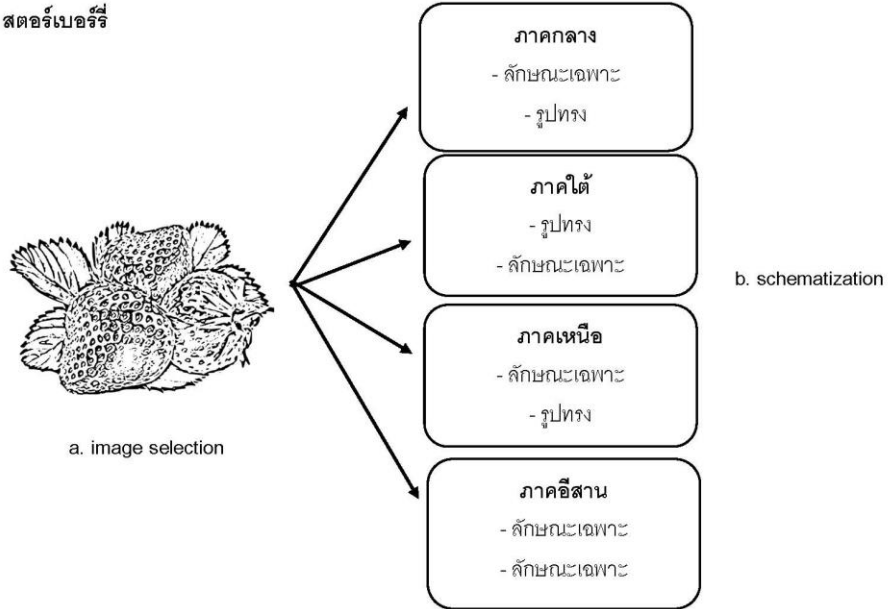

लगसलद

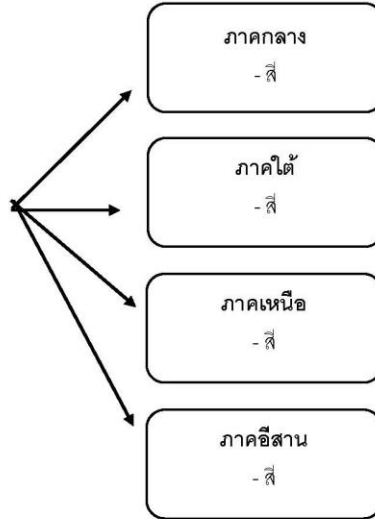
สตอรี่บอร์ด

ส้ม

a. image selection

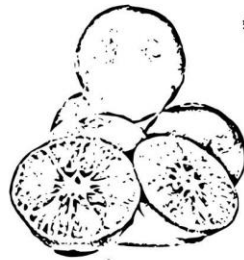

b. schematization

c. encoding

 <p>ท่ามือ "สีส้ม" (ภาคกลาง)</p>	 <p>ท่ามือ "สีส้ม" (ภาคใต้)</p>
 <p>ท่ามือ "สีส้ม" (ภาคเหนือ)</p>	 <p>ท่ามือ "สีส้ม" (ภาคอีสาน)</p>

ส้มเขียวหวาน

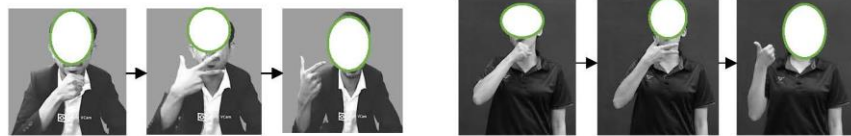

a. image selection

b. schematization

c. encoding

ท่ามือ "สี"

ท่ามือ "รสชาติ"

ท่ามือ "สี"

ท่ามือ "รสชาติ"

ภาคกลาง

ภาคใต้

ท่ามือ "สี"

ท่ามือ "รูปทรง"

ท่ามือ "สี"

ท่ามือ "สี"

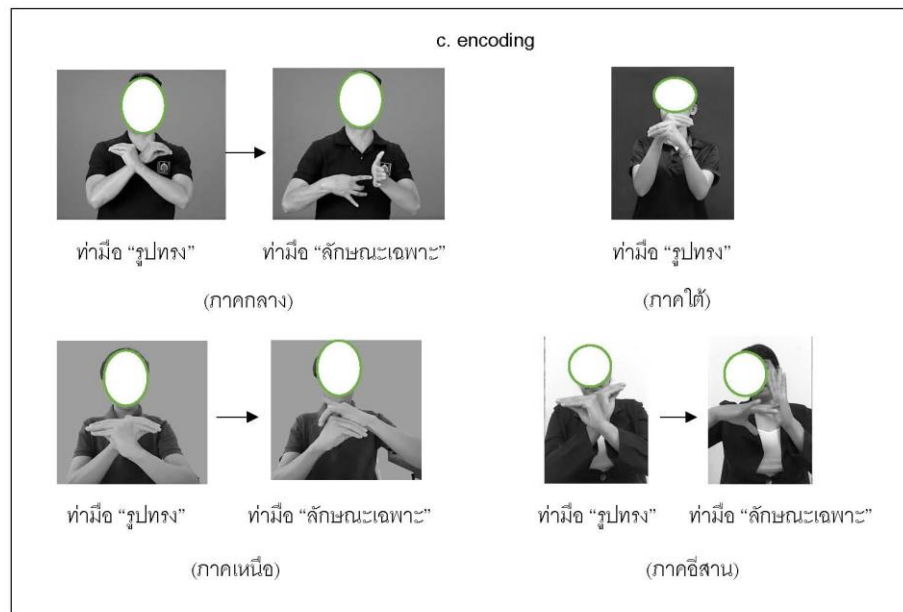
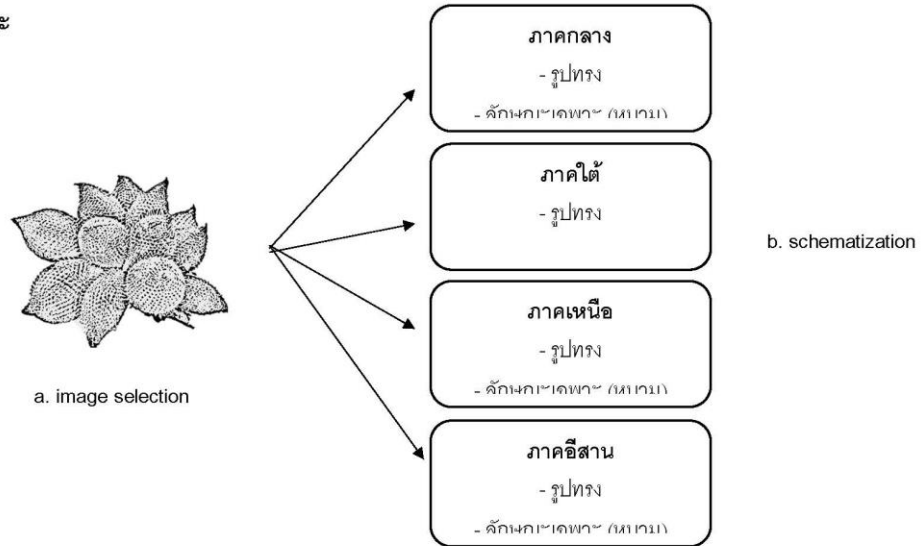
ท่ามือ "รสชาติ"

ท่ามือ "สี"

ภาคเหนือ

ภาคอีสาน

สละ

สับปะรด

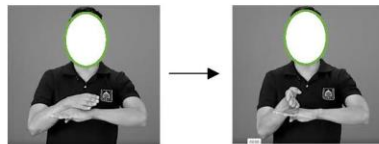

a. image selection

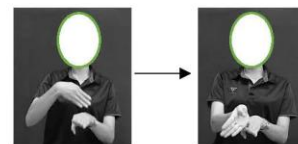

b. schematization

c. encoding

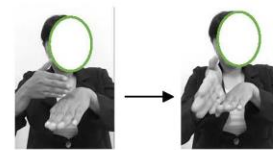
ท่ามือ "วิธีการรับประทาน"
(ภาคกลาง)

ท่ามือ "วิธีการรับประทาน"
(ภาคใต้)

ท่ามือ "วิธีการรับประทาน"
(ภาคเหนือ)

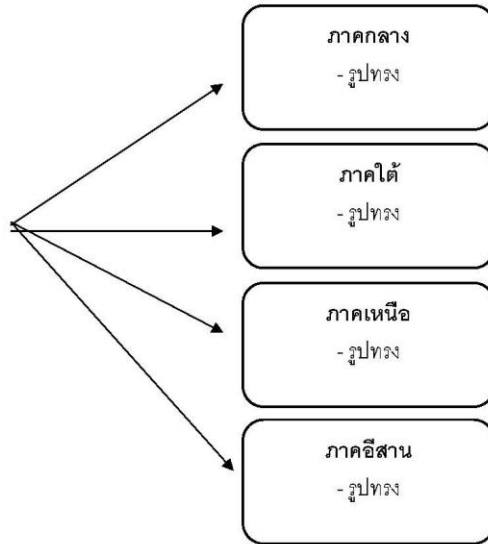

ท่ามือ "วิธีการรับประทาน"
(ภาคอีสาน)

อ่งุ่น

a. image selection

b. schematization

c. encoding

ท่ามือ "รูปทรง"
(ภาคกลาง)

ท่ามือ "รูปทรง"
(ภาคใต้)

ท่ามือ "รูปทรง"
(ภาคเหนือ)

ท่ามือ "รูปทรง"
(ภาคอีสาน)

ประวัติผู้เขียน

